

Jyväskylän yliopisto
Viestintätieteiden laitos

Kokkolan vesipiiristä Keski-Pohjanmaan ympäristökeskukseksi

YMPÄRISTÖHALLINNON ELÄMÄNKAARI
MAAKUNTALEHDISSÄ

Yhteisöviestinnän pro gradu- työ
Sanna Suonpää
Joulukuu 2001
Ohjaaja: Jaakko Lehtonen

Tiedekunta HUMANISTINEN	Laitos VIESTINTÄTIETEIDEN
Tekijä Sanna Suonpää	
Työn nimi Kokkolan vesipiiristä Keski-Pohjanmaan ympäristökeskukseksi, Ympäristöhallinnon elämänkaari maakuntalehdissä	
Oppiaine yhteisöviestintä	Työn laji pro gradu -työ
Aika joulukuu 2001	Sivumäärä 146
Tiivistelmä - Abstract	
<p>The aim of this study is to sketch a life-cycle of former "Keski-Pohjanmaan ympäristökeskus". The life-cycle in this study is based on media exposure and media image that are read from fact-based newspaper texts in two regional newspapers, Keskipohjanmaa and Kaleva. This study also aims to study weather big changes inside and outside of organisation, such as big environmental attacks or organisational changes have impact on media publicity and media image of environmental organisation. The third aim of this study is to compare environmental organisation's media exposure to trends of environmental discussion in other Finnish media and in environmental activism.</p> <p>The research method that is used in this study is content analysis. The study is based on 372 articles: 276 from Keskipohjanmaa and 96 from Kaleva.</p> <p>During thirty years the attitudes towards environmental issues have changed a lot. This study shows that publicity of environmental organisation has strictly followed common trends in public environmental discussion. It was also found out that despite of more positive attitudes toward environmental issues the image of environmental organisation that works for environment is not positive. Over the times the image of environmental centre has been neutral and closer to negative than positive image. Study also showed that changes inside and outside of organisation are seen in media publicity of organisation mostly when the change occurs inside of organisation and it threatens the position of organisation in the region. Especially Keskipohjanmaa showed strong empathy towards organisation whenever it's position was threatened in it's region. Based on the results of this study it can be suggested that the media publicity and media image of environmental organisation are built in a junction of many roads. The roads include journalistic criteria, attitudes of journalists towards civil servants, common trends in environmental discussion, regionalism of newspaper and the behaviour and acts of workers inside the organisation.</p>	
Asiasanat mediajulkisuus, mediakuva, julkinen ympäristökeskustelu, maakunnallisuus, regionalismi, ympäristöjournalismi ja elinkaariajattelu	
media exposure, public image in media, public environmental discussion, regionalism, environment journalism and life-cycle -analysis.	
Säilytyspaikka	Jyväskylän yliopisto / Tourulan kirjasto
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	4
2. TUTKIMUKSELLINEN KEHYS	7
2.1 Miksi tutkia mediajulkisuutta?	7
2.2. Tutkittavan organisaation kehityshistoria ja alueen erityispiirteet	8
2.3. Tutkimuksen kohdelehdet Keskipohjanmaa ja Kaleva	10
2.4. Maakunnallisuus ja alueellisuus sanomalehtien taustaoletuksina	11
3. JULKISUUS	12
3.1 Halki käsiteviidakon	12
3.2 Julkisuus –hyötyä vai haittaa?	15
3.3. Ympäristöjournalismin erityispiirteet	17
3.3.1. Lonkerot ulottuvat pitkälle ja laajalle	17
3.3.2 Dramatiikkaa ja huonoja uutisia	18
3.3.4 Auktoriteetti vahvistaa tutkimustuloksen	20
3.4. Julkisen ympäristökeskustelun elinkaari	21
4. JULKISEN YMPÄRISTÖKESKUSTELUN KEHITTYMINEN SUOMESSA	23
4.1 Muistomerkkien säilytystyöstä yhteiskunnalliseksi aatteeksi	23
4.2. Elämäntavan kritiikkiä ja globaaleita ongelmia	25
5. MEDIAJULKISUUS JA MEDIAKUVA TUTKIMUSKOhteina	28
5.1 Sisällön erittely tutkimusmenetelmänä	29
5.2. Tutkimusaineiston rajaus ja otoksen valinta	30
5.3. Mediajulkisuuden ja mediakuvan erittely	33
6. ORGANISAATION MEDIAJULKISUUS	42
6.1. Julkisuuden määrällinen kehitys	42
6.2 Julkisuudessa esiintyneet teemat	47
6.3. Mediajulkisuuden näkökulmat	54
6.3.1. Maantieteellinen näkökulma	54
6.3.2. Suhtautuva näkökulma	59
6.3.3. Näkökulmat suhteessa teemoihin	67
6.4. Journalistiset tehokeinot mediajulkisuuden muovaajina	71
6.4.1. Otsikossa vai sen ulkopuolella?	71
6.4.2. Otsikoiden palstaleveydet	74
6.4.3. Kuvitus	77

6.5. Organisaation mediakuva	84
6.5.1. Sävy	84
6.5.2. Organisaation roolit	93
6.5.3. Organisatoriset roolit suhteessa teemoihin	104
6.6. Organisaation mediajulkisuus sisäisten ja ulkoisten myllerryksen keskellä.....	105
6.6.1. Koijärvi- liike ja Lappajärven kansanliike aktiivisimmillaan.....	106
6.6.2. Ympäristöministeriö perustetaan	117
6.6.3. Organisaatio muuttuu vesipiiristä vesi- ja ympäristöpiiriksi.....	121
6.6.4. Organisaatio muuttuu vesi- ja ympäristöpiiristä ympäristökeskukseksi	124
6.6.5. Keski-Pohjanmaan ympäristökeskuksen toiminnot jaetaan uusille ympäristökeskuksille	127
7. POHDINTAA	131
7.1. Mediajulkisuuden ja mediakuvan muutokset Keskipohjanmaassa ja Kalevassa	131
7.2. Mediajulkisuus suhteessa suomalaiseen julkiseen ympäristökeskusteluun	134
7.3. Organisaation mediajulkisuus suhteessa organisaation ulkoisiin ja sisäisiin muutoksiin	135
7.4. Keskeisten tulosten pohdintaa	139
7.5. Tutkimuksen arviointia	141
LÄHDELUETTELO	143

1. JOHDANTO¹⁾

"Some things, people, events, relationships always get represented: always centre stage, always in the position to define, to set the agenda, to establish the terms of the conversation. Some others sometimes get represented –but always at the margin, always responding to a question whose terms and conditions have been defined elsewhere: never "centered". Still others are always "represented" only by their eloquent absence, their silences: or refracted through the glance or gaze of others."
(Linné 1993, 72.)

Julkisuus on luonnollinen osa tämän päivän organisaatioiden toimintaa. Eri julkisuuden muodoista erityisesti mediajulkisuus on saanut itselleen leiman, jonka ansiosta tiedotusvälineiden parrasvaloihin pyritään yhä hanakammin. Ei kuitenkaan ole itsestään selvää, kuka tiedotusvälineissä pääsee esiin ja millaisin valtuuksin. Journalistien tekemät valinnat ovat pohja sille, millaisessa roolissa ja millä auktoriteetilla julkiseen keskusteluun osallistuvat pääsevät mediassa esiin. (Väliveronen 1996, 90.) Julkiseen keskusteluun osallistuvien roolien esille tuomiseen medially on omat keinonsa. Sanomalehdissä yksi pääkeinoista on kieli. Kielellisten keinojen avulla jotkut tahot esitetään mediassa luotettavina ja arvovaltaisina, toiset taas epävarmoina tai kiistanalaisina. Medialle on myös tyypillistä tukea uutisia ja väittämiään auktoriteettien avulla. Auktoriteettia ja vakuuttavuutta toimittajat hakevat juttuihin hyvin usein viranomaisilta, poliitikoilta tai tutkijoilta. Ympäristöuhkan esiintymistä mediassa tutkineen Esa Väliverosen mukaan erityisesti Suomessa toimittajat käyttävät auktoriteetteina usein virkamiehiä (Väliveronen 1994, 47, 60-62).

---

1) Haluan osoittaa lämpimät kiitokseni Pohjois-Pohjanmaan kulttuurirahastolle, joka stipendillään edesauttoi pro gradu –työni edistymistä.

Tässä tutkimuksessa pureudutaan entisen Keski-Pohjanmaan ympäristökeskuksen mediajulkisuuteen ja mediakuvaan Sanomalehti Keskipohjanmaassa ja Kalevassa aikavälillä 1972-1998. Tutkittava ajanjakso on pitkä. Ajanjakson aikana esimerkiksi ympäristöaktivismi on kokenut mullistavia muutoksia. Paikallisten ympäristöongelmien puolesta protestointi on muuttunut globaaliksi toiminnaksi, jossa käytetään tehokkaasti hyödyksi mediajulkisuutta. Pitkään aktivistien tunnuslauseena ollut "ajattele maailmanlaajuisesti, toimi paikallisesti" on muuttunut muotoon "ajattele maailmanlaajuisesti, toimi maailmanlaajuisesti". (Etelä-Saimaa 13.11. 2001.) Yleinen suhtautuminen ympäristöasioihin on tänä päivänä hyvin erilainen kuin 1970 -luvun alkupuolella. Muutosten kourissa ovat vuosien saatossa olleet niin ympäristöhallinto kuin toimittajat journalistisine käytäntöineen. Suuria muutoksia tarkastellessa herääkin kysymys, onko median suhtautuminen ympäristöhallintoon muuttunut jollain tapaa vuosien saatossa. Onko perinteisesti jäykäksi ja byrokraattiseksi mielletty virkamies muuttunut miltei sankariksi yhteiskunnan tunnustettua ympäristöviranomaisen ajamat asiat yhteiskunnallisesti merkittäviksi ja tavoiteltaviksi asioiksi?

Tutkimuskysymyksiä tässä pro gradu -työssä on kaikkiaan kolme:

1. Miten tutkittavan organisaation mediajulkisuus ja mediakuva ovat muuttuneet Maakuntalehti Keskipohjanmaassa ja Kalevassa aikavälillä 1972-1998?
2. Millä tavoin organisaation sisä- ja ulkopuolella tapahtuneet muutokset ovat kenties vaikuttaneet organisaation saamaan mediajulkisuuteen maakuntalehdissä?
3. Millä tavoin tutkittavan organisaation saama mediajulkisuus suhteutuu yleiseen, julkiseen ympäristökeskusteluun ja sen kehittymiseen Suomessa?

Tutkimuskysymyksistäni erityisesti ensimmäisen avulla pyrin hahmottamaan organisaation elinkaarta Keskipohjanmaassa ja Kalevassa aikavälillä 1972-1998. Mediakuvan ilmentämiseksi olen mm. selvittänyt, millaisessa roolissa organisaatio on kunakin aikana Keskipohjanmaassa ja Kalevassa näyttäytynyt. Tutkimuskysymyksistä toinen antaa mahdollisuuden sukeltaa tutkimusaineistossa hieman syvemmälle. Olen valinnut yhteensä viisi tapahtumaa, joiden mahdollista vaikutusta organisaation saamaan julkisuuteen tarkastelen tutkimuksessani. Tapahtumista kolme on organisaation sisäisiä muutoksia ja kaksi organisaation ulkopuolella tapahtuneita. Kolmannen tutkimuskysymyksen avulla pyrin suhteuttamaan tutkimustulokseni suurempaan kehykseen. Organisaation saama mediajulkisuutta tarkastelen suhteessa julkisen ympäristökeskustelun kehittymiseen Suomessa. Julkista ympäristökeskustelua tapahtuu esimerkiksi eduskunnassa ja lainsäädäntöelimissä. Itse olen valinnut tutkimukseeni kuitenkin kaikista julkisen

ympäristökeskustelun areenoista median ja kansalaisaktivistiliikkeet. Aktivistiliikkeet toimivat usein pohjana ja kimmokkeena julkiselle ympäristökeskustelulle ja media puolestaan on ikään kuin areenoiden areena, joka tekee asiat julkisiksi kaikelle kansalle. Median ottamista toiseksi vertailukohteeksi puoltaa myös se tosiasia, että yhä enenevässä määrin tiedotusvälineet vaikuttavat toinen toistensa asiasisältöihin. Ranskalainen viestintäprofessori Ignacio Ramonet vertasikin Sanomalehti Keskisuomalaisen haastattelussa tiedotusvälineiden toinen toistensa jäljittelyä kuumeeseen, joka iskee äkillisesti kaikkiin tiedotusvälineisiin. Ramonetin toteaa, että "mitä enemmän tiedotusvälineet puhuvat jostakin asiasta, sitä enemmän ne kollektiivisesti ovat vakuuttuneita siitä, että tuo aihe on korvaamattoman tärkeä". (Purovirta, 24.11.2001.)

Tutkimuskysymysteni avulla pyrin saamaan selville organisaation mediajulkisuuden karkeitä linjoja kolmelta vuosikymmeneltä. Tavoitteenani on hahmotella tulosten pohjalta organisaation elämänkaaren profiili, jonka suhteutan myös laajempaan yhteiskunnalliseen kehykseen. Tämän lisäksi tutkimukseni tulokset kertovat myös kummankin sanomalehden linjoista ja tavasta suhtautua tutkittavaan organisaatioon sekä sen ajamiin asioihin. Vaikka tutkimukseni kertoo organisaation julkisuudesta ja julkisuuskuvasta, on syytä muistaa, että tutkittava organisaatio koostuu virkamiehistä. Näin ollen tutkimustulokset paljastavat myös ajankuvan virkamiehestä.

Tutkielmani on luoteeltaan kuvaileva, selittävä ja vertaileva. Tavoitteenani ei kuitenkaan ole tuoda esiin tilastotieteellisiä riippuvuussuhteita. (Hirsjärvi ym. 1997, 124.) Pyrin paitsi kuvailemaan organisaation mediajulkisuutta, myös tarkastelemaan sitä mm. yhteiskunnallista ja journalistista pohjaa, jolta mediakuva nousee. Tutkimuksen avainsanoja ovat mediajulkisuus, mediakuva, julkinen ympäristökeskustelu, maakunnallisuus, regionalismi, ympäristöjournalismi ja elinkaariajattelu.

2. TUTKIMUKSELLINEN KEHYS

2.1 Miksi tutkia mediajulkisuutta?

Mediakuvan pohjalta ei voi suoraan vetää johtopäätöstä siitä, millainen on organisaation tai esimerkiksi ihmisyyhteisön koko imago. Mediakuva ei kerro sitä, millaisena esimerkiksi organisaation sidosryhmät näkevät organisaation. Mediakuva on kuitenkin ehdotus siitä, millä tavoin organisaatio on mahdollista nähdä median tuottamissa teksteissä. Vaikkakaan imago ei muodostu pelkästään mediajulkisuuden pohjalta, tutkimukset osoittavat mediajulkisuuden ja organisaation maineen olevan yhteydessä toisiinsa. Mediajulkisuus voi vaikuttaa maineeseen myönteisesti tai kielteisesti. (Wartick 2000.) Malliesimerkkejä mediajulkisuuden hyväksikäyttämistä on lukuisia. Greenpeace on esimerkki tahosta, joka on onnistuneiden mediastrategioiden avulla saanut itselleen maailman omatunto –imagon. Myös politiikka on tulvillaan esimerkkejä mediajulkisuuden ja imagon linkittymisestä toinen toisiinsa. Toisinaan mediajulkisuus saattaa vaikuttaa poliitikon julkisuuskuvaan erittäin nopeasti ja toisinaan taas media saattaa kuvainnollisesti lyödä viimeisen naulan arkun kanteen. (Uimonen & Ikävalko 1997, 61-134).

Mediajulkisuuden vaikutusta maineeseen on tutkittu vähän. Aihetta käsittelevistä tutkimuksista hyvänä esimerkkinä toimii Wartickin tekemä tutkimus. Tutkimuksessaan Wartick vertasi kymmenien yritysten mediajulkisuutta yritysten sidosryhmien käsityksiin yrityksistä. Mediajulkisuutta tutkiessaan Wartick käytti indikaattoreina mediassa esilläolon määrää, sävyä (positiivinen/negatiivinen), esilläolon tuoreutta (recency) sekä teemaa. Wartick havaitsi, että mediajulkisuudella on vaikutusta organisaation maineeseen sekä maineen suuntaan. Myös tiedotusvälineessä esilläolon tuoreus näytti olevan yhteydessä maineessa tapahtuneiden muutosten suuruuteen. Wartick havaitsi myös, että maineeltaan hyvien organisaatioiden kohdalla mediajulkisuuden sävyllä ei

ole niinkään merkitystä. Sen sijaan suurella määrällä tuoretta mediajulkisuutta on suuri vaikutus hyvään maineeseen. Julkisuuden määrällä on Wartickin mukaan suurin vaikutus ”keskiveroiseen” maineeseen. Mediajulkisuuden sävyllä puolestaan on eniten vaikutusta huonoon maineeseen. Näin ollen kielteinen julkisuus vahvistaa huonoa mainetta ja myönteinen julkisuus voi kohentaa mainetta. (Wartick 2001.)

Mediajulkisuuden kiinnostavuutta tutkimuskohteena tukee myös mm. Bromleyn ajatus siitä, että organisaation imago voi muodostua myös epäsuoran kokemuksen kautta, ilman henkilökohtaista kokemusta. Henkilöllä voi siis olla vahva mielikuva organisaatiosta ilman, että hän olisi koskaan ollut henkilökohtaisesti tekemisissä organisaation/sen edustajien kanssa. Täydennyskoulutuskeskuksen yhteisökuvaa tutkinut Peltola lukee epäsuorasti muodostuneen imagon perustuskiveksi ja pönkittäjäksi Bromleytä mukaillen median. Peltolan mukaan myös Dozier painottaa joukkotiedotusvälineiden suurta roolia imagojen muodostajina. Näin ollen media voidaan nähdä kanavana, jonka avulla ja kautta imagot syntyvät ja muuttuvat. (Peltola 1999, 73-74.) Mediajulkisuuden ja mediakuvan tutkiminen antaaakin arvokasta tietoa siitä, millaisena organisaatio on mahdollista nähdä ulkoapäin.

Ympäristöhallinnon tekee kiinnostavaksi tutkimuskohteeksi mm. se, että tutkimustulokset paljastavat samalla myös virkamiehen ajankuvan. Virkamiehiä on Suomessa pidetty perinteisesti mm. byrokraattisina ja jäykkinä. Kiiskisen vuonna 1998 järvi-suomalaisilla teettämä kysely tukee edelleen vanhaa virkamiehen stereotypiaa: vastauksista valtaosassa ympäristökeskus näyttäytyi tuntemattomana, näkymättömänä tai etäisenä tahona (Kiiskinen 2001, 143). Pohjois-Pohjanmaan julkisuuskuvaa tiedotteiden ja sanomalehti uutisten pohjalta tutkinut Hyvärinen (2000, 74-84) löysi ympäristökeskukselle tekstien pohjalta useita eri rooleja. Hyvärisen mukaan Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus näyttäytyi teksteissä haastajan, asiantuntijan, mainostajan, vastustajan, luonnonystävän ja kasvattajan rooleissa.

2.2. Tutkittavan organisaation kehityshistoria ja alueen erityispiirteet

Tutkittava organisaatio on historialtaan vivahteikas. Organisaatiota ovat koetelleet paitsi alueelliset muutokset, myös muutokset tehtäväkentässä. Organisaation asema on ollut vuosien saatossa uhattuna mm. poliittisista syistä useaan otteeseen. Tämän johdosta organisaatio on ollut lähes kautta historiansa sisäisesti varsin yhtenäinen ja vahva. Ristiriitöjakin luonnollisesti esiintyi, mutta pääosin organisaation sisäistä henkeä on leimannut yhteinen taistelu organisaation ja sitä kautta omien työpaikkojen säilyttämisen puolesta.

Tutkittavan organisaation toiminta-alueella on aina ollut omat erityispiirteensä, jotka ovat vaikuttaneet paitsi organisaation toimintaan, myös varmasti siihen, kuinka tutkittavaan organisaatioon on heidän toimintansa kautta eri aikoina suhtauduttu. Pohjanmaalle tyypillisiä luonnon erityispiirteitä ovat maankohoaminen, alunamaat sekä saaristo. Alueelle tyypillisiä elinkeinoja ovat olleet maatalous sekä turkistarhaus. Pohjanmaalla sijaitsee kaikkiaan 30 prosenttia koko maan turkistarhoista.

Toimintansa organisaatio aloitti jo vuonna 1939. Tuolloin organisaatio toimi Maanviljelysinsinööripiirin nimellä ja organisaation tehtäväkenttä koostui tulvasuojelusta ja maankuivatuksesta. Organisaation alueen rajat ulottuivat Pohjanmaalta aina Jyväskylän seudulle saakka. Vuonna 1961 Maanviljelysinsinööripiirin tehtäväkenttä laajeni vesiensuojeluun. Vuonna 1970 Maanviljelysinsinööripiirin nimi muuttui paremmin sen tehtäväkenttää kuvaavaksi, -nimeksi tuli nyt Kokkolan vesipiiri. Vuonna 1970 Vesipiiri muuttui myös alueellisesti: Keski-Suomi putosi Kokkolan vesipiirin piiristä pois ja jäljelle jäivät Keski-Pohjanmaan maakunta sekä Evijärven ja Korttesjärven kunnat. Vuonna 1986 alettiin organisaation toimintaa pikkuhiljaa suunnata myös mm. ympäristöntutkimukseen ja jätehuoltoon. Vuonna 1986 organisaation nimeksi tuli Kokkolan vesi- ja ympäristöpiiri. Vuonna 1995 organisaatio koki jälleen muutoksen, kun Kokkolan vesi- ja ympäristöpiiri muuttui Keski-Pohjanmaan ympäristökeskukseksi. Muutos ei kuitenkaan ollut Keski-Pohjanmaalla itsestäänselvyys. Poliittista kädenvääntöä käytiin paljon. Kädenväännön lopputuloksena alueellinen ympäristökeskus kuitenkin perustettiin Kokkolaan. Ympäristökeskuksen perustamisen myötä keskuksen toiminta-alueesta putosi aikaisemmin mukana ollut ruotsinkielinen alue pois. Tuolloin organisaation toimenkuvaan tulivat mukaan luonnonsuojelu, kaavoitus- ja rakennusasiat sekä osallistuminen aluekehitystyöhön.

Vuonna 1997 organisaation asema oli jälleen uhattuna. Suunnitteilla oli Keski-Pohjanmaan ympäristökeskuksen jakaminen kahtia, Länsi-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksiksi. Vuosi 1997 oli organisaatiossa taistelun aikaa. Maakunnassa käytiin kiivasta keskustelua organisaation säilyttämisen puolesta. Taistelusta huolimatta Keski-Pohjanmaan ympäristökeskus päätettiin lakkauttaa itsenäisenä organisaationa. Vuoden 1998 maaliskuussa Keski-Pohjanmaan ympäristökeskus jakautui uusien läänirajojen mukaisesti Länsi-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksiksi. Länsi-Suomen ympäristökeskuksen päätoimipaikaksi tuli Vaasa ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen päätoimipaikaksi Oulu. Keski-Pohjanmaan ympäristökeskus tehtävineen liitettiin osaksi Länsi-Suomen ympäristökeskusta. Lisäksi osa Keski-Pohjanmaan ympäristökeskuksen tehtävistä siirtyi Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle. Länsi-Suomen ympäristökeskuksella on toimipaikka myös Kokkolassa ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksella on Kokkolassa oma Kalajokilaakson osastonsa.

Organisaation tiedotustoiminta muuttui vuosien saatossa lähes nihkeästä tiedon jakamisesta niin aktiiviseksi tiedotustoiminnaksi, että vuonna 1992 organisaatiolle myönnettiin hyvän tiedottajan symbolina Tiedonjyvä – palkinto. (Tokola ym. 31.5. 2001.)

2.3. Tutkimuksen kohdelehdet Keskipohjanmaa ja Kaleva

Keskipohjanmaan ja Kalevan valitsin tutkittaviksi lehdiksi siksi, että kumpikin lehti ilmestyy tutkittavan organisaation vaikutusalueella. Lisäksi lehdistä kumpikin ilmestyy seitsemänä päivänä viikossa. Keskipohjanmaa tosin on selkeästi entisen Keski-Pohjanmaan ympäristökeskuksen vaikutusalueen lehti. Kaleva ilmestyy ainoastaan osassa tutkittavan organisaation vaikutusaluetta. Kaikkein suurinta lehtien kilpailu on Kalajokilaaksossa, jossa tutkittava organisaatio sijaitsee uudessa muodossaan edelleen (Hujanen 2000, 65). Keskipohjanmaalla ja Kalevalla on kuitenkin myös eroavuuksia toisiinsa nähden. Keskipohjanmaa on selkeästi maakuntalehti ja Keski-Pohjanmaan äänitorvi. Kaleva puolestaan ei ole niinkään maakuntalehti, vaan se pyrkii pikemminkin olemaan koko Pohjoisen Suomen sanomalehti.

Keskipohjanmaa –lehden historia ulottuu vuoteen 1917 saakka, jolloin lehti perustettiin Kokkolassa. Lehti pyrki alusta lähtien jo nimelläänkin tekemään maakuntaa tunnetuksi alueen rajojen ulkopuolella. Toisaalta lehti pyrki tekemään työtä myös maakuntaidentiteetin vahvistamiseksi maakunnan rajojen sisäpuolella. Keskipohjanmaa on Keski-Pohjanmaan maakunnan selkeä ykköslehti. Lehden päälevikkialuetta ovat Kokkolan lisäksi Kannus, Halsua, Himanka, Kälviä, Lestijärvi, Lohtaja, Kaustinen, Kruunupyy, Perho, Toholampi, Ullava, Veteli, Kalajoki, Reisjärvi ja Sievi. Levikkikilpailua Keskipohjanmaa käy eniten levikkialueidensa reunamilla. Keskipohjanmaan merkittävin kilpailija on Kaleva. Kiihkeimmillään levikkikilpailu on Ylivieskassa. Keskipohjanmaa on puoluesitoutunut lehti. Lehti on puoluekannaltaan keskustalainen. (Orjala 1991, 67-69.)

Kaleva perustettiin jo vuonna 1899. Kalevan tavoitteena on välittää uutisia koko Pohjois-Suomen alueelta. Kaleva onkin Pohjois-Suomen suurin lehti. Lehden päälevikkialueita ovat Oulu, Kempele, Kiiminki, Liminka, Oulunsalo, Ylikiiminki, Lumijoki, Haukipudas, Hailuoto ja Temmes. Oulun markkinointialueen ulkopuolella Kalevalla on suurimmat peittoluvut Alavieskassa, Kalajoella, Kuivaniemellä, Nivalassa, Puolangalla, Pyhäjärvellä, Ranualla, Sievissä ja Ylivieskassa. Kaleva on vuodesta 1950 lähtien ollut sitoutumaton lehti. Ennen sitoutumattomuuttaan lehti kannatti nuorsuomalaisia aatteita. (Orjala 1991, 70-73.)

2.4. Maakunnallisuus ja alueellisuus sanomalehtien taustaoletuksina

Tutkimukseni kohdelehdet ovat kumpikin vahvasti alueellisia lehtiä. Niinpä ei ole syytä jättää huomiotta alueellisuuden merkitystä juttujen taustaoletuksena. Tutkimuksessani olennaisia käsitteitä ovat maakunnallisuuden ja regionalismin käsitteet. Onhan tutkimukseni kohteena maakunnallinen instanssi ja sen julkisuus kahdessa maakuntalehdessä. Maakuntalehti pyrkii mm. maakuntansa yhtenäistämiseen ja identiteetin vahvistamiseen. Siten voi ajatella, että maakuntalehti näkee ja kokee maakunnalliset instanssit tärkeiksi elimiksi. Tutkimuksessani maakunnallisuus ja regionalismi ovat tavallaan koko ajan sisään kirjoitettuna, sillä tulokset kertovat mm. siitä, kuinka maakuntalehti Keskipohjanmaa on suhtautunut alueensa merkittävään instanssiin ja kuinka vastaavasti tutkittavan organisaation vaikutusalueetta suhteellisen heikosti kattava Kaleva suhtautui organisaatioon.

Suomessa regionalismin synty nähdään nivoutuvan 1950 ja 60 -lukujen yhteiskunnallisiin rakennemuutoksiin ja niiden vastareaktioihin. Regionalismi on käsitteenä maakunnallisuutta laajempi ja se kattaa useita eri osa-alueita. Maakunnallisuus on yksi regionalismin muoto. Orjala määrittelee regionalismin mm. pyrkimykseksi vaalia vanhoja perinteitä ja kohottaa oman maakunnan ja alueen taloudellisia ja sivistyksellisiä oloja. Regionalististen pyrkimysten kirjo on suuri. Regionalistisista pyrkimyksistä esimerkkinä toimivat esimerkiksi paikallispatriotismi ja avoin kamppailu itsenäisyydestä. Regionalismin käsitteeseen liittyy vahvasti myös identiteetin käsite. Esimerkiksi maakuntalehdissä tämä saattaa näyttäytyä oman alueen luonnon ja kulttuurin erikoisuuden korostamisena. (Orjala 1991, 17, 21.)

Maakuntalehtien tehtäviä ovat mm. maakunnallisen yhtenäisyyden luominen ja ylläpitäminen maakunnan sisäpuolella. Suomalaisten maakuntalehtien toimituspoliittisissa linjapapereissa määritellään sanomalehtien tehtäviksi mm. uutisten välittämisen ja levikkialueidensa ja niissä asuvien ihmisten etujen puolustamisen. (Hujanen 2000, 5) Toisaalta maakuntalehti pyrkii ajamaan maakuntansa asioita myös maakunnan rajojen ulkopuolella. Regionalismi on siten sekä hajauttavaa että yhdistävää. Maakuntalehdissä regionalismi ilmenee mm. etelä-pohjoinen -, "me"- "muut" -vastakkainasetteluna. (Orjala 1991, 31-32.)

3. JULKISUUS

3.1 Halki käsiteviidakon

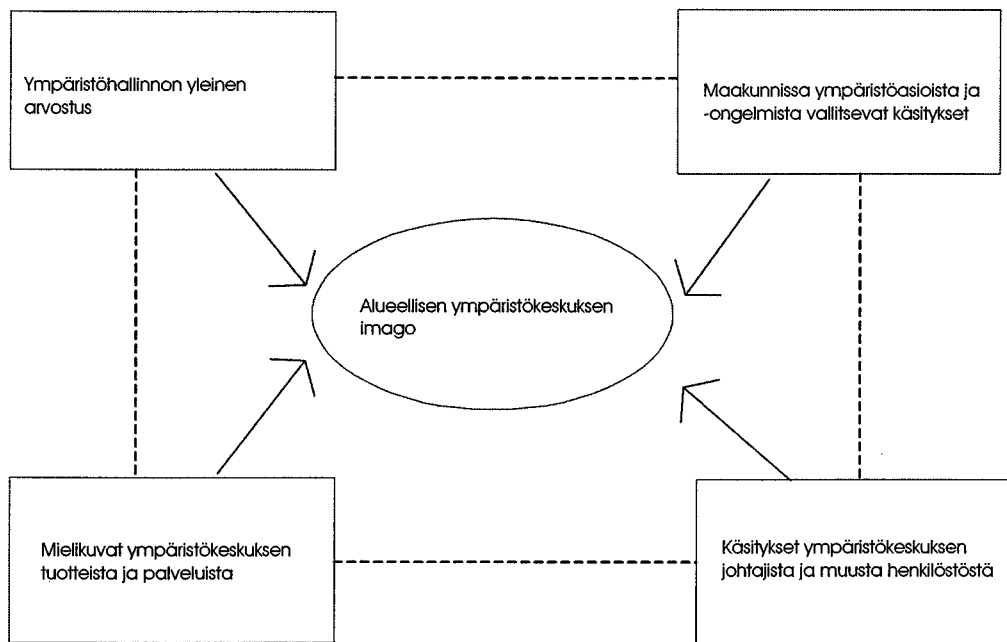
Julkisuudesta puhuttaessa keskustelu toisinaan suorastaan vilisee käsitteitä, jotka usein myös sekoitetaan keskenään. Sekaannusta aiheuttaa käsitteiden nivoutuminen toinen toisiinsa, mutta toisaalta sekaannusten syynä saattaa olla myös käsitteiden viidakko: miltei jokaiselle julkisuuteen nivoutuneelle käsitteelle on olemassa lukuisia määritelmiä. Lisäksi useita käsitteitä näkee käytettävän paljon myös toinen toistensa synonyymeina (Kiiskinen 2001, 89). Tämän tutkimuksen avainsanoja ovat mm. mediajulkisuus ja mediakuva. Mediakuvalle on olemassa myös rinnakkaisia käsitteitä ja lisäksi myös käsitteitä, jotka liittyvät mediakuvaan. Oman tutkimukseni tehtävänasettelun kannalta pidin mediakuva osuvimpana ja asiaa parhaiten kuvaavimpana terminä. Oma valintaani pystyn mielestäni parhaiten perustelemaan esittelemällä mediakuvaan liittyvät keskeiset termit sekä pohtimalla niiden määritelmiä.

Mediakuvalle läheisiä käsitteitä ovat mm. identiteetti, profiili, imago, maine, julkisuuskuva, mielikuva ja organisaatio-/yhteisö-/yrityskuva. Mediakuvalle läheisistä käsitteistä identiteetti ulottuu kaikkein syvimmälle. *Identiteetti* on organisaation ydin eli organisaation perusolemus. Organisaation perusolemus sisältää kaikki ne tekijät, jotka tekevät organisaation tunnistettavaksi sen sidosryhmissä. *Profiili* puolestaan on organisaation tavoitekuva. Identiteetin pohjalta rakennettu profiili antaa suunnan organisaation toiminnalle. (Ikävalko 1996, 21.) Suhteessa identiteettiin ja profiiliin *imago* näyttäytyy kaikkein ulompana kerroksena. Identiteettiä, profiilia ja imagoa yhdistää tai ainakin tulisi yhdistää toinen toisiinsa todenmukaisuus. Ajatusta imagon *rakentamisesta* voi siis pitää harhaanjohtavana: On hyvin lyhytnäköistä olla sitomatta imagoa todellisuuteen. Hyväkään imago ei kannata, mikäli teot ovat ristiriidassa kuvan kanssa.

Imagoa ovat määritelleet lukuisat viestinnän tutkijat. Ikävalko määrittelee imagon Bernsteiniä mukaillen vastaanottajan mielessä syntyväksi kuvaksi eli mielikuvaksi. Imago on näin ollen yleisön mielessä syntyvä kokonaiskuva esimerkiksi organisaatiosta. Tuon kokonaiskuvan pohjalta yleisö tekee päätökset siitä, kuinka organisaatioon tulee ja kannattaa suhtautua. Imago määrittelee esimerkiksi sen, koetaanko organisaatio heikoksi, voimakkaaksi, avoimeksi, sulkeutuneeksi jne. (Ikävalko 1996, 21.) Karvonen puolestaan painottaa imagon määritelmässään imagon kaksijakoisuutta: imagosta puhuttaessa voidaan Karvosen mukaan viitata johonkin ulkoiseen, visuaaliseen tai viestinnälliseen. Toisaalta imago voidaan käsittää myös ihmismielen tai tietoisuuden sisäiseksi (mielikuvan) asiaksi. Karvonen onkin ehdottanut, että usein toinen toistensa synonyymeina käytetyt "imago" ja "mielikuva" tulisi erottaa kokonaan omiksi käsitteikseen. Tällöin mielikuva viittaisi vastaanottajan tulkitsemaan toimintaan ja imago puolestaan lähettäjän viestinnälliseen toimintaan. (Karvonen 1999, 39, 42.) Karvosen mukaan myös Lehtonen ja Åberg (Karvonen 1999, 42) viittaavat imago -määritelmässään suurempaan kokonaisuuteen kuin ainoastaan kuvaan, joka voi syntyä puhtaasti tekstin pohjalta. (Karvonen 1999, 43.) Peltolan mukaan Lehtonen pitää yhtenä käyttökelpoisimmista imagomääritelmistä Hartfieldin määritelmää "imago on niiden kuvitelma- ja arvosisältöjen, ajatusten ja tuntemusten kokonaisuus, joita henkilöllä tai joukolla on itsestään, toisista ihmisistä, ryhmistä, organisaatioista, ihmisluokista, tietyistä esineistä tai yhteiskunnallisista olosuhteista" (Peltola 1999, 71).

Imago -käsitteeseen verrattuna organisaatio-/yrityskuva/-imago on kattavampi, sillä se on usean eri imagon summa. Vosin mukaan yrityskuva on yksinkertaisesti yhtä kuin organisaation imago sellaisena kuin eri yleisönsen kokevat (Vos 1992, 24). Kiiskinen (2001, 91-92) esittelee modernia ympäristöpolitiikkaa käsittelevässä tutkimuksessaan Lehtosen imagomallin, jonka mukaan organisaatioimagoon vaikuttavat viisi eri tavalla organisaatiota lähellä olevaa osaimagoa. Kiiskinen on soveltanut Lehtosen mallia ympäristöhallintoon. Kiiskisen mukaan ympäristöhallinnon organisaatiokuva muodostuu 1) *toimialaimagosta* eli ympäristöalan julkisen arvostuksen mielikuvasta, 2) *alueimagosta* eli alueen vetovoimasta ja aluetta koskevista yleisistä käsityksistä, 3) *tuote- ja palvelukuvasta* eli mielikuvista liittyen organisaation tarjoamiin tuotteisiin ja palveluihin sekä 4) *henkilöimagosta*. Henkilöimago perustuu mielikuviin organisaation näkyvistä edustajista.

KUVIO 1: Alueellisen ympäristökeskuksen imagon muodostuminen (Lehtosen mallia soveltaen Kiiskinen 2001, 92).

Organisaatio-/yrityskuvan ohessa puhutaan usein myös maineesta. Maine on organisaation identiteetin ja imagon summa. Haverinen määrittelee maineen osatekijöiksi Fombrumia mukailleen uskottavuuden, luotettavuuden ja vastuullisuuden. (Haverinen 1999, 19.) Julkisuuskeskustelussa sana "kuva" vilahtelee tuon tuostakin. Esimerkiksi imagosta puhuttaessa keskustelu sivuaa ja käsittelee usein myös esimerkiksi mielikuvia, julkisuuskuvia, organisaatio- ja yhteisökuvia sekä mediakuvia. Haverisen mukaan Rope ja Mether määrittelevät mielikuvan ihmisten kokemusten, tietojen, asenteiden, tunteiden ja uskomusten summaksi. Lehtonen puolestaan korostaa Haverisen mukaan mielikuvan määrittelyssään laajaa näkökulmaa, jonka mukaan mielikuvaan liittyvät visuaalisen havainnon lisäksi myös äänet hajut, tilaan liittyvät tiedot sekä tapahtumat. Siihen, millaisen mielikuvan henkilö saa esimerkiksi organisaatiosta vaikuttavat yrityksen profilointi, henkilön omat kokemukset, muiden ihmisten kokemukset sekä joukkoviestinnän antama kuva. (Haverinen 1999, 18-19.)

Kaikkein lähimmäksi tutkimukseni yhtä päätermiä eli mediajulkisuutta ulottuu termi julkisuuskuva. Julkisuuskuva voidaan määritellä sellaisten mielikuvien ja merkitysten joukoksi, jonka muodostumiseen tutkittavana tai luettavana oleva aineisto tuottaa mahdollisuuden. (Hyvärinen 2000, 13.) Julkisuuskuvioiden luomisprosessissa on medially mittava rooli. Medioiden

luoma kuva esimerkiksi organisaatiosta ei kuitenkaan välttämättä vastaa kansalaisten/yleisön mielikuvia organisaatiosta. Niinpä onkin syytä tehdä selkeä ero median luoman kuvan ja kansalaiskäsityksen välillä. Kiiskinen (Kiiskinen 2001, 89) ehdottaakin, että puhuttaessa median luomasta kuvasta, käytettäisiin termiä journalistinen kuva. Ikävalko puolestaan suosittelee *mediaimago* -termin käyttöä. Mediaimagon hylkäsin käsitteenä tässä tutkimuksessa siksi, että sanan loppuosa "imago" ei mielestäni ole edellä luettelemieni määritelmien perusteella tarkoitukseeni kuvaavin. Tarkoitukseni on tutkia sitä kuvaa, mikä lukijan on mahdollista lukea aineistoni teksteistä. Julkisuuskuvan hylkäsin käsitteenä siksi, että tarkoitukseni ei ole tutkia mitä tahansa julkisuuskuvaa, vaan juuri median esittämää kuvaa. *Mediakuvaalla tarkoitan juuri sitä kuvaa, jonka media haluaa kyseisestä asiasta/organisaatiosta lukijoilleen välittää ja joka on tekstistä luettavissa. Mediajulkisuus on tutkimukseni kattokäsite, jonka alle myös mediakuva sijoittuu. Mediajulkisuudella tarkoitan tutkimuksessani mediatekstien pohjalta luettavia julkisuuden määrällisiä ja laadullisia ominaisuuksia. Näitä ovat tutkimuksessani julkisuuden määrä, organisaation yhteydessä esiin tulleet teemat, juttujen kirjoitusnäkökulmat sekä journalistiset tehokeinot.*

3.2 Julkisuus – hyötyä vai haittaa?

Julkisuutta voidaan tarkastella useista eri näkökulmista. Esimerkiksi mediasta käsin katsottuna julkisuus näyttäytyy yhteiskunnallisten toimijoiden päivittäisenä kokoontumistilana (Ikävalko 1996, 26). Organisaatiosta käsin katsottuna julkisuus taas toteutuu silloin, kun "organisaatio, sitä edustava henkilö, ajatus, näkemys tai ajatussuunta päättyy laajemman yleisön kuin organisaation itsensä piiriin, esimerkiksi sidosryhmien tietoisuuteen" (Ikävalko 1996, 14). Julkisuuteen voidaan suhtautua monella tavalla, mutta mitä käsitteellä julkisuus sitten loppujen lopuksi tarkoitetaan?

Julkisuus voidaan määritellä yksityisyyden vastakohtaksi. Ikävalkon mukaan Noelle-Neumann luonnehtii julkisuutta yleiseksi ja yksityiseksi – joksikin sellaiseksi, joka koskettaa samanaikaisesti sekä suuria joukkoja että yksilöitä. Julkisuudessa jokin aihe tai asia tulee yleiseen tietoisuuteen. Osa julkisuuden määritelmistä lähtee liikkeelle yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Esimerkiksi Ikävalko määrittelee julkisuutta Habermasia mukaillen seuraavasti: "julkisuus on ennen kaikkea yhteiskunnallisen elämän alue, jossa julkinen mielipide voi muodostua". Julkisuudesta puhuttaessa on kuitenkin syytä muistaa, ettei mediajulkisuus suinkaan ole julkisuuden ainoa muoto. Julkisuutta ovat esimerkiksi kirkonmenot, luennot tai eduskunnan istunnot. (Ikävalko 1996, 26.) Yhteiskunnallisten ongelmien määrittelyä tapahtuu medioiden lisäksi myös eduskunnassa, ympäristöliikkeissä, hallinnossa ja oikeuslaitoksessa sekä tutkimuksen saralla. (Väliverronen 1996, 89.) Andersonin mukaan Hilgartner ja Bosk ovatkin esittäneet julkisten areenoiden mallin, joka jakaantuu seitsemään

osa-alueeseen. Osa-alueet ovat 1. joukkotiedotusvälineet, 2. hallinnolliset elimet, 3. tutkijat ja yhteisöt, 4. koulutusareenat, 5. tuomioistuimet, 6. teollisuus ja 7. non-governmental -organisaatiot. (Anderson 1997, 32.) Joukkotiedotusvälineitä ei kuitenkaan voida pitää areenana muiden joukossa. Media on pikemminkin areenoiden areena eli suuren yleisön tietoisuuteen monet yhteiskunnallisen keskustelun aiheet tulevat juuri median kautta. (Cracknell 1993, 5.)

Mikä julkisuudesta ja erityisesti mediajulkisuudesta sitten tekee tavoittelemisen arvoisen? Mediajulkisuutta pidetään tehokkaana keinona lähestyä kohderyhmiä, sillä sanoman päästyä julkisuuteen se tavoittaa hyvin nopeasti suuren yleisömäärän. Lisäksi esimerkiksi uutisen muodossa saatu mediajulkisuus on mainontaan verrattuna suhteellisen edullista. Yleisö myös suhtautuu usein luottavamemmin journalistisiin teksteihin kuin mainoksiin. (Ikävalko 1998, 170.) Vaikka yksi median päätehtävistä onkin tiedon välittäminen, ei mediajulkisuuden merkitys organisaatioiden kannalta piile puhtaassa tiedossa sellaisenaan. Organisaatioiden kannalta olennaista on se, että mediassa esiintyvä taho luo ja muokkaa aina kuvaa itsestään sekä taustayhteisöstään. (Uimonen 1998, 18.) Siten julkisuudessa olemisen tuottaa organisaatiolle lisäarvoa, joka voi olla latautunut joko positiivisesti, negatiivisesti tai neutraalisti (Ikävalko 1996, 27). Ikävälkon mukaan mediajulkisuuteen liittyy todellisten hyötyjen lisäksi myös ainakin kolme myyttiä. Ensimmäinen myytti on ajatus siitä, että mediassa julkaistu sisältö heijastuu peilin tavoin vastaanottajaan. Toinen myytti "tasapuolisuutta kaikille" perustuu ajatukseen tiedotusvälineiden oikeudenmukaisuudesta. Todellisuudessa esimerkiksi jokin organisaatio saattaa joutua julkisuuden ja julkisen tuominnan kohteeksi tahtomattaan ja syyttä. Kolmas myytti "raha ratkaisee" kätkee sisäänsä ajatuksen siitä, että mediassa saisivat pääpainon esimerkiksi suurimmat ja vauraimmat organisaatiot. Rahalla ei kuitenkaan voi suoranaisesti ostaa julkisuutta. Esimerkiksi merkittävinä ilmoitustulonlähteinä toimiva suuri ja vauras yritys saattaa pyrkiä mediajulkisuuteen taloudelliseen merkittävyyteensä vedoten. Tällainen pyrkyryys saattaa kuitenkin johtaa jopa hyvin kielteiseen julkisuuteen. (Ikävalko 1998, 171-173.)

Julkisuus ei kuitenkaan ole kaikille organisaatioille itsetarkoitus. On olemassa organisaatioita, joille julkisuudessa olo saattaisi olla jopa haitaksi. Julkisuudessa on aina omat riskinsä: mitä enemmän organisaatio on esillä, sitä alttiimpi se on myös erilaisten intressiryhmien, kuten poliitikkojen ja tiedotusvälineiden huomiolle ja kritiikille. Toisaalta julkisuudesta voi olla organisaatiolle myös suunnattomasti hyötyä. Julkisuuden eri muodoista mediajulkisuus on suorastaan elinehto organisaatioille, jotka markkinoivat tuotteita tai palveluita. (Lehtonen 1998, 127.) Julkisuuteen pyritään usein eri keinoin, joista yksi on tiedottaminen. Tiedottaminen on osa myös ympäristöhallinnon julkisuutta. Ympäristöhallinnon tiedottamiseen eivät velvoita lakipykälät, mutta ympäristöhallinnon tiedotusperiaatteita ohjaavat

hallintomenettelyn palveluperiaate sekä yleisten asiakirjojen julkisuusperiaate. (Hyvärinen 2000, 14.)

3.3. Ympäristöjournalismin erityispiirteet

3.3.1. Lonkerot ulottuvat pitkälle ja laajalle

Useille yrityksille ja organisaatiolle media näyttäytyy erittäin houkuttelevana kanavana. Mediaan pääsy ei kuitenkaan ole helppoa: Päästäkseen esille mediassa tulee organisaation tai siihen liittyvän aiheen ensin täyttää journalistien uutiskriteerit. Uutiskriteerien täyttämiseen organisaatiot pyrkivät erityisesti siksi, että mediassa esiintyvän organisaation, tiedotusvälineille luonteenomaisista piirteistä johtuen, ajatellaan tulevan tavallaan automaattisesti alleviivatuksi. Läpäistyään uutiskriteerit ja päästyään esiin mediassa saa organisaatio sitä kautta tavallaan itseensä "tärkeän" leiman. Ikävalkon mukaan julkisuus sisältää automaattisesti tärkeyden, kiinnostavuuden ja huomionarvoisuuden. Se, joka pääsee kapuamaan julkisen yksityisestä erottavan muurin ylitse, saa tavallaan automaattisesti itselleen sädekehän, joka hehkuu yleisölle huomiovalon tavoin. (Ikävalko 1998, 171-173.)

Journalistiselle vapaudelle rajoja asettavat sekä yleisö että muut rahoittajat. On syytä muistaa, että joukkoviestintäkin on taloudellista toimintaa ja niinpä markkinavoimat luovat tietyt puitteet ja raamit medioidenkin toiminnalle. Viestimet saavat usein suuren osan tuloistaan ilmoitusmyynnistä. Lienee luonnollista, että viestimet harkitsevat huolella, mistä ympäristöasioista he kirjoittavat ja mihin sävyyn. Esimerkiksi erittäin kulutus kriittiset artikkelit ovat melko epäsuosittu kehys mainoksille. Lehtien sisältöön saattavat vaikuttaa myös lehtitalon sisäiset päätökset koskien esimerkiksi työnjaon muutoksia. (Suhonen 1994, 64.)

Ympäristö- ja luonnonsuojelukeskustelu eivät koskaan tapahdu tyhjiössä. Ympäristökeskustelu on aina kytköksissä niin moneen asiaan, että julkista ympäristökeskustelua voisikin verrata mustekalaan: Mustekalan lonkerot ulottuvat pitkälle ja eri paikkoihin. Mustekalan tavoin myös julkinen ympäristökeskustelu on hyvin monihaaraista ja sen lonkerot ulottuvat pitkälle, toisinaan jopa niin kauas, että itse "mustekalaa" on enää vaikea nähdä suunnattoman lonkeroviidakon takaa ja päinvastoin. Ympäristökeskustelulle on myöskin luonteenomaista kytkökset eri intresseihin. Mielenpide ympäristöasiasta on samalla myös kannanotto liittyen esimerkiksi talous- tai energiapolitiikkaan. Esimerkiksi julkinen keskustelu metsien suojelun puolesta saattaa kytkeytyä puhtaasti

taloudellisiin intresseihin. (Rantanen, 1998, 83-84.) Väliverronen (1994, 49) painottaa, että ympäristöongelmilla on aina tieteellisen roolinsa lisäksi myös sosiaalinen, taloudellinen, poliittinen tai eettinen ulottuvuutensa. Ympäristökeskustelu on myös siirrettävissä. Ajasta ja paikasta sekä näkövinkkelistä riippuen ympäristökeskustelu pitää joitakin teemoja otteessaan löysemmin, toisia se taas puristaa niin armottoman kovasti, että muiden teemojen olemassaolo saattaa hetkeksi unohtua tyystin.

Ympäristöjournalismin lähtökohtana on ekologisten uhkien todellisuuden ja merkittävyuden tunnustaminen. Joukkoviestinnän päiväjärjestykseen eli siihen, mistä aiheista kulloinkin julkisuudessa puhutaan ja mistä esimerkiksi sanomalehdissä kirjoitetaan, vaikuttavat journalististen kriteereiden lisäksi kuitenkin myös useat muut seikat. (Suhonen 1994, 64.) Tulkittaessa ympäristöjournalistisia, tai mitä tahansa journalistisia tekstejä, on syytä muistaa, ettei journalismilla ole aina suoraa kytköstä todellisuuteen. Esimerkiksi jonkin ympäristöpoliittisen aiheen poistuminen tiedotusvälineiden päiväjärjestyksestä ei tarkoita välttämättä sitä, että kyseessä ollut ongelma olisi poistunut. Ongelman tilalle median päiväjärjestykseen on vain saattanut tulla jotain uutta ja kiinnostavampaa. Jonkin teeman nouseminen julkisuuteen ei myöskään välttämättä tarkoita sitä, että aihe olisi juuri julkisuuteen ponnahtamisensa hetkellä kokenut kriittisimmän pisteensä. Jonkin ongelman "löytymiseen" tietynä ajankohtana vaikuttaa moni asia. Ongelma saattaa tulla julkisuuteen esimerkiksi sen ansiosta, että ongelman esiin nostaja sattuu olemaan vaikutusvaltainen tai karismaattinen henkilö. (Anderson 1997, 26, 30.)

3.3.2 Dramatiikkaa ja huonoja uutisia

Ympäristöaiheet ja -ongelmat eivät ole yksikertaisia aiheita journalistien käsiteltäviksi. Juuri ympäristöaiheiden nivoutuminen useisiin eri vaikuttimiin ja kohteisiin tuo journalisteille paljon päänvaivaa: kuinka kategorisoida aihe, jota voidaan katsoa niin monesta eri näkövinkkelistä? Tänä päivänä ympäristöaiheita käsitellään usein omana teemanaan, mutta silti aiheen käsittelyn näkökulman valinta voi tuottaa toimittajille hankaluuksia. Ympäristöaiheissa media käyttää paljolti lähteenään tiedettä. Näin ollen toimittajien ja heidän lähteidensä välillä on usein suuria kulttuurisia eroja: toimittajilla saattaa olla hankaluuksia ymmärtää, mistä kussakin ympäristöasiassa todella on kyse. Ympäristöongelmat nivoutuvat usein esimerkiksi taloudellisiin intresseihin. Niinpä esimerkiksi maakuntalehden toimituksen voi ajatella olevan hankalan tilanteen edessä, kun vastakkaisilla puolilla saattavat olla alueen elinkeinot ja ympäristöaspektit. (Väliverronen 1994, 54.)

Ympäristöjournalistisia tekstejä tulkitessa on syytä ottaa huomioon, että jokaisen ympäristöuutisen taustalla on pääosin samat kriteerit kuin millä

tahansa muullakin journalistisella tekstillä. Aivan kuten journalismille yleensä, on myös ympäristöjournalismille tyypillistä tapahtumakeskeisyys. Myös journalismin kultainen sääntö ”huono uutinen on hyvä uutinen” antaa kiistatta oman leimansa ympäristöasioista uutisoinnille. Singer ja Endrey ovat määritelleet (Dunwoody & Griffin 1993, 26) toimittajien journalistisia kriteereitä. Singerin ja Endreyn mukaan toimittajille harvinainen ilmiö on enemmän uutisarvoinen kuin hyvin yleinen ilmiö. Vastaavasti uusi ilmiö on enemmän uutisarvoinen kuin vanha ja dramaattinen ilmiö on enemmän uutisarvoinen kuin pitkään yleisessä tietoisuudessa ollut ilmiö. (Dunwoody & Griffin 1993, 26.) Perinteisesti ympäristöongelmat ovat soveltuneet huonosti journalistiseen käsittelytapaan. Muutokset ympäristössä tapahtuvat hitaasti ja siten ympäristöaiheet eivät luontaisesti täytä vallitsevia uutiskriteereitä, joita ovat mm. ajankohtaisuus, odottamattomuus ja kiinnostavuus. (Väliverronen 1994, 54.) Ympäristöaiheiden journalistiseen käsittelytapaan ovat toimittajat löytäneet oman journalistisen oikotiensä: Mikäli aihe ei luontaisesti kokonaisuutena täytä vallitsevia uutiskriteereitä, tulee aihekokonaisuudesta lohkaista uutiskriteereiden kokoinen kimpale. Journalismille on yleisestikin luonteenomaista kertoa yleisölle suurista asiakokonaisuuksista erotetuista, yksittäisistä dramaattisista tapahtumista. (Väliverronen 1994, 55.)

Ympäristöteeman esiintymistä kanadalaisessa lehdistössä tutkineiden Einsiendelin ja Coughlanin mukaan muista tiedekertomuksista poiketen ympäristökertomukset olivat enimmäkseen sävyltään negatiivisia. Einsiendelin ja Coughlanin tutkimuksessa ainoastaan yksi viidestä ympäristöaiheisesta jutusta oli sävyltään myönteinen. (Einsiendel & Coughlan 1993, 135.) Toisaalta ympäristöaiheiden negatiivista uutisointia puoltaa osaltaan myös se, että usein ympäristöasioissa erilaiset intressit lyövät vastakkain ja siten ilmapiiri ympäristöaiheen ympärillä muodostuu helposti kielteiseksi. Cracknellin mukaan pahin virhe ympäristöasioiden edistämisessä onkin yhteistyön puute. Vihamielisyydestä ja vastakkainasettelusta tulee hyvin usein osa julkista ympäristökeskustelua. (Cracknell 1993, 18.)

Ympäristöjournalismilla on myös omat erityispiirteensä, jotka vaikuttavat siihen, mikä ja millainen ympäristöaihe kulloinkin saa palstatilaa. Ympäristöjournalismia leimaa esimerkiksi asian osallisten jako ”hyviin” ja ”pahoihin” (Anderson 1997, 7). Toimittajat hyödyntävät ympäristöasioista kirjoittaessaan tehokkaasti yleisön pelkoja sekä paikallisten konfliktien vetovoimaisuutta. Ympäristöaiheista toimittajat myös suosivat aiheita, joista on mahdollista saada hyvää ja kiinnostavaa kuvamateriaalia. Erityisesti kuvat, joissa on vahvaa symboliikkaa ovat erityisen suosittuja ympäristöjournalismissa. (Cracknell 1993, 6.) Amerikkalaista julkista ympäristökeskustelua tutkineet Schoenteld ja kumppanit (Väliverronen 1994, 55) ovat havainneet, että ympäristötoimittajia yhdistää toisiinsa jonkinasteinen subjektiivisuus. Ympäristötoimittajan ajattelutavan taustalla on usein ajatus siitä, että yksi journalismin tärkeistä tehtävistä on

ympäristöasioiden puolustaminen. (Väliverronen 1994, 55.) On kuitenkin syytä muistaa, ettei kaikissa tiedotusvälineissä suinkaan ole erikseen nimettyjä ympäristötoimittajia.

Ympäristöjournalismin tapahtumakeskeisyys ja dramatisointi ovat olleet syinä siihen, että joukkoviestinnän ympäristöongelmista antama kuva on hyvin usein hajanainen ja pirstoutunut. Suomalaista ympäristöjournalismia tutkineiden Peltokankaan ja Ulkuniemen (Väliverronen 1994, 55) mukaan suomalainen ympäristöjournalismi on yksittäisten kysymysten kohdalla verraten asiantuntevaa. Kokonaisuutena suomalaista ympäristöjournalismia vaivaa kuitenkin pirstaleisuus ja epäsymmetrisyys (Väliverronen 1994, 55). Niinpä suurelle yleisölle, joka saa valtaosan ympäristötietoudestaan tiedotusvälineiden tuottamista aineistoista, jää epäselväksi esimerkiksi ympäristöongelmien poliittiset tai taloudelliset kytkennät. Osatotuuksia media saattaa kertoa yleisölleen esimerkiksi konfliktien yhteydessä. Journalististen kriteerien mukaisesti jo pelkkä konflikti on uutinen. Näin ollen toimittajilla ei välttämättä ole aina halua selvittää, mistä tarkalleen ottaen olikaan kyse. (Rantanen 1998, 83.) Ympäristöongelman koko totuus ei näin ollen paljastu suurelle yleisölle välttämättä koskaan. Ympäristöasioiden kohdalla on kokonais kuvan ymmärtämisen kannalta olennaista muistaa, että suuren yleisön lisäksi myös yhteiskunnan päättäjät saavat ison osan ympäristötietouttaan tiedotusvälineistä (Suhonen 1994, 19). Näin ollen media tietolähteineen muodostaa ikään kuin kehän, jossa osapuolet vaikuttavat toinen toisiinsa ja toinen toistensa näkemyksiin.

Historiaan suuntautuneet tutkimukset osoittavat, että julkisen ympäristökeskustelun kriteerit ovat pitkällä aikavälillä selkeästi muuttuneet. Erityisesti 1990 -luvulla tapahtui ympäristöjournalismissa selkeää muutosta: yksittäisten tapahtumien sijaan median mielenkiinto alkoi kohdistua globaaleihin ympäristöongelmiin. Myös ympäristöjournalismin aikaperspektiivissä on tapahtunut selkeä muutos. Mediassa ei enää niinkään paljon puhuta siitä, mitä tapahtui, vaan myös siitä, mitä saattaa tapahtua. Tulevaisuuteen viittaavista termeistä "riski" ja "uhka" on tullut ympäristöjournalismin vakiintuneita käsitteitä. (Väliverronen 1994, 56, 81.) Myös käsite "kestävä kehitys" kulkee sujuvasti mukana miltei kaikessa, -oli sitten kyse taloudellisista, poliittisista, sosiaalisista, ulkopoliittisista ja teollisuuspoliittisista seikoista yhteiskunnallisessa keskustelussa (Herlin 1998, 22).

3.3.4. Auktoriteetti vahvistaa tutkimustuloksen

Julkisen ympäristökeskustelun pohja ja perusta on tutkijoiden tuottama tieteellinen tieto. Tieteellisen tiedon välittämiseen kansalaisille tarvitaan joukkotiedotusta. Media ja tutkijat siis tarvitsevat toinen toisiaan. (Suhonen 1994, 18.) Ympäristöliikkeillä on suuri vaikutus siihen, mitkä aiheet kulloinkin nousevat julkisen keskustelun aiheiksi. Media pitää

ympäristöliikkeitä kuitenkin vain harvoin varsinaisena päätielähteenään. (Välierronen 1994, 47, 60-62.) Medialle eivät myöskään riitä pelkät tutkimustulokset. Joukkoviestimet tarvitsevat julkaisemiensa sanojen vakuudeksi auktoriteetin. Auktoriteetti puhuu sanoitta, rivien välistä selvää kieltä: "Minäkin olen tätä mieltä. Tämä on tärkeää". Auktoriteettia ja vakuuttavuutta toimittajat hakevat juttuihin hyvin usein viranomaisilta, poliitikoilta tai tutkijoilta (Välierronen 1994, 47, 60-62). Erityisesti Suomessa näyttää viranomaisten osuus ympäristöjuttujen tietolähteenä olevan suuri. Suhosen tutkimus Helsingin Sanomien ympäristöjutuista aikavälillä 1956-90 tukee väittämättä. Suhosen tutkimuksessa juttujen otsikoissa esiintyivät kaikkein useimmin valtion viranomaiset (31 %) ja toiseksi useimmin paikalliset viranomaiset (18 %). (Välierronen 1994, 47, 60-62.) Tiedotusvälineiden käsittelemien ympäristöaiheiden tieto on yleisimmin peräisin julkisen vallan organisaatioista. Julkisen vallan lisäksi ympäristötietoa tuottavat myös yhteiskunnalliset liikkeet ja talouselämä.

Media ei konemaisesti toistele tutkijoiden tuloksia. Tiedon lisäksi media välittää lukijoilleen myös erilaisia näkökulmia ja välineitä asioiden tarkasteluun. Tiedotusvälineet myös muokkaavat tutkimustietoa yleisesti ymmärrettävämpään muotoon. Tiedotusvälineille on luonteenomaista myös arvottaa ja merkityksellistää tietoa. Media pyrkii tuomaan esiin teksteissään myös käsityksiä esimerkiksi ympäristömuutosten syistä ja seurauksista, ongelmallisuudesta, ehkäisemisestä ja korjaamisesta. (Suhonen 1994, 18-19.)

Vaikkakin tiedotusvälineitä leimaa auktoriteettihakuisuus, ei se kuitenkaan tarkoita sitä, että media automaattisesti asettuisi aina puolustamaan esimerkiksi valtaa käyttäviä suuria organisaatioita. Toisinaan tiedotusvälineet asettuvat puolustamaan "tavallisen kansalaisen" tai yleistä intressiä ajavien asioita. Median "pienstä kansalaista" puolustavan tradition taustalla on vanha journalistinen perinne, jonka mukaisesti medioiden tulee toimia yhteiskunnallisen vallankäytön vahtikoirina. Vahtikoiran roolin media ottaa itselleen usein esimerkiksi ympäristökiistoissa. (Välierronen 1996, 93.)

3.4. Julkisen ympäristökeskustelun elinkaari

Yleisön ja joukkoviestinten intressiryhmien journalismille asettamat vaatimukset tulevat kenties parhaiten esiin julkisuuden huomiosykleissä. Syklimalli tai elinkaarimalli tuo selkeästi esiin mm. sen, kuinka yleisön huomion herpaantuminen saattaa lyödä pisteen jonkin asia julkiselle käsittelylle. (Suhonen 1994, 27.) Yhteiskunnallisia toimijoita ajatellen olennaista elinkaariajattelussa on se, että mitä aikaisemmassa vaiheessa esimerkiksi organisaatio tulee mukaan julkiseen keskusteluun, sitä paremmat ovat sen mahdollisuudet tuoda esiin omia näkökulmiaan (Ilmola 1998, 56). Julkisuuden huomiosykleistä tunnetuimman esitteli Anthony Downs 1970 -luvulla. Ympäristöaiheen esiintymistä Helsingin Sanomissa

tutkinut Suhonen esittelee tutkimuksessaan Downsian mallin, jonka mukaan ympäristöongelman kehittyminen jakautuu kaikkiaan viiteen vaiheeseen. Viisi vaihetta ovat 1. ongelmaa edeltävä vaihe, 2. euforiavaihe, 3. edistyksen hinnan tajuamisen vaihe, 4. julkisen mielenkiinnon romahdus ja 5. ongelman jälkeinen vaihe. (Suhonen 1994, 27-29.)

Ympäristöongelman kehittymisen *ensimmäisessä vaiheessa* itse ongelma on olemassa ja asiantuntijoiden tiedossa. Tässä vaiheessa medioissa käsitellään ongelmaa vielä hyvin satunnaisesti. Ympäristöongelman kehittymisen *toisessa vaiheessa* ongelma muuttuu esimerkiksi jonkin onnettomuuden seurauksena yleisesti havaittavaksi. Tässä vaiheessa tiedotusvälineiden ongelmaan kohdistama huomio lisääntyy huomattavasti. Tätä kautta ongelma tulee myös suuren yleisön tietoisuuteen. Ongelman kehittymisen *kolmatta vaihetta* leimaa vahva tunteenomaisuus, euforia. Downsian mallin kolmannessa vaiheessa yleisö tulee tietoiseksi siitä, ettei ongelma kenties olekaan ratkaistavissa kovin helpolla. Tunteenomaisen suhtautumisen tilalle tulee rationaalisempi asennoituminen. Ympäristöongelman kehittymisen *neljännessä vaiheessa* yleisö alkaa jo saada tarpeekseen aiheen käsittelystä. Aihe alkaa tuntua heistä ahdistavalta ja niinpä he alkavat torjua koko aihetta ja siihen liittyvää kirjoittelua. *Viidennessä vaiheessa* ympäristöongelman kehittymisen sykli on päättynyt ja jokin muu aihe on noussut tiedotusvälineiden uudeksi mielenkiinnon kohteeksi. Downsian mukaan sykli ei kuitenkaan välttämättä pääty lopullisesti. Julkisuuden läpikäyneelle ongelmalle jää pysyvästi ainakin jonkinasteinen kiinnostavuuden leima. Ongelman kiinnostavuus on joka tapauksessa suurempi syklin loputtua kuin ennen sen alkua. (Suhonen 1994, 27-29.)

Downsin malli pohjautuu yleisön ja tiedotusvälineiden väliseen vuorovaikutukseen. Downsian mukaan mediat ja yleisö muodostavat sosiaalisen järjestelmän. Sosiaalisen järjestelmän sisäinen vuorovaikutus on Downsian mukaan selitys syklien vaihtelulle. Downsian malli on saanut osakseen paljon kritiikkiä mm. sen vuoksi, ettei malli huomioi esimerkiksi markkinatalouden vaikutusta medioiden päiväjärjestyksen muutoksiin. Esimerkiksi Hillgardner ja Bosk ovat Downsian mallia kritisoidessaan viitanneet julkisten areenoiden malliinsa (kts. kohta 3.2). (Suhonen 1994, 33.) Ongelman elinkaarta kuvaavia malleja ovat Downsian lisäksi esittäneet myös useat muut tutkijat. Esimerkiksi Linnasen ym. teoksessa esitellään Dyllickin viisivaiheinen malli. Dyllickin mallissa yhteiskunnallisen ympäristökeskustelun elinkaaren vaihteita ovat 1) latenssvaihe, 2) syntyvaihe, 3) kasvuvaihe, 4) kypsyysvaihe ja 5) taantuminen. (Linnanen, 1994, 38-39.) Suomen metsäteollisuutta ja ympäristökeskustelua tutkineen Rajaniemen mukaan Vibbert puolestaan jakaa (minkä tahansa) julkisten keskusteluaiheiden kehittymisen neljään vaiheeseen, joita ovat 1) määrittely, 2) oikeutus, 3) polarisaatio ja identifiointi. (Rajaniemi 2000, 13-14.)

Yhteiskunnallisen julkisen keskustelun kehittymistä kuvaavat mallit soveltuvat parhaiten kuvaamaan yksittäisen asian (issue) elinkaarta julkisuudessa. Yksittäinenkin ongelman elinkaari voi sisältää useampiakin nousuja ja laskuja. (Väliverronen 1996, 52.) Mc Cornickin (Anderson 1997, 31) mukaan ympäristöasioiden koko julkisuuden kehitystä voisi kuitenkin karkeasti katsoen tarkastella elinkaarimallien avulla. Mc Cornickin mukaan ympäristöasiat ovat pitkällä aikavälillä katsottuna jääneet Downs:n mallin mukaiseen kolmanteen vaiheeseen. Tämä tarkoittaa sitä, että ympäristöasioita käsitellään nykyisin julkisuudessa pääosin hyvin rationaaliselta pohjalta, ilman suuria tunnelatauksia. (Anderson 1997, 31.)

4. JULKISEN YMPÄRISTÖKESKUSTELUN KEHITTYMINEN SUOMESSA

4.1 Muistomerkkien säilytystyöstä yhteiskunnalliseksi aatteeksi

Suomalaisen luonnon- ja ympäristönsuojelun kehittyminen voidaan jakaa karkeasti neljään eri vaiheeseen. Kehityksen *ensimmäinen vaihe* sijoittuu noin aikavälille 1880-1937. Tuona aikana luonnonsuojelu oli käytännössä lähinnä työtä luonnon muistomerkkien säilyttämiseksi. Tämän ajanjakson kenties merkittävimpänä etappina voidaan pitää vuotta 1923, jolloin voimaan astui luonnonsuojelulaki.

Ympäristönsuojelun *toinen vaihe* sijoittuu aikavälille 1938-1966. Vuosien 1938 ja 1966 välinen aika toi luonnonsuojelun kansan harrastukseksi. Luonnonsuojeluun liittyvä vapaaehtoistoiminta lisääntyi ja vuonna 1938 perustettiin Suomen Luonnonsuojeluyhdistys. (Jokinen, Järvikoski, Pietarinen & Saarto 1992, 82-83.) Suomen Luonnonsuojeluyhdistyksen perustamisen aikoihin luonnonsuojeluun suhtauduttiin maassamme myönteisesti. Luonnonsuojelu nähtiin kuitenkin tuolloin vain lähinnä hyvänä harrastuksena. (Järvikoski 1991, 165.) Vuosien 1938-1966 välisenä aikana luonnonsuojelu saavutti vakiintuneen aseman maamme aatteellisessa kentässä (Suhonen 1994, 69). 1950- ja 1960-lukujen luonnonsuojelijat keskittyivät toimissaan Suomessa lähinnä koskien suojeluun. Aina 1960 - luvulle saakka luonnonsuojelu kohdistui pääasiassa ns. koskemattoman luonnon suojeluun. (Järvikoski 1991, 167.)

Luonnonsuojeluaatteen vakiintuminen ei kuitenkaan ollut vielä riittävä perusta yhteiskunnallisille muutoksille. Samaan aikaan, kun luonnonsuojeluaate vakiintui, teollisuutta kemiallistettiin, rakennettiin

tekojärviä ja maataloudessa otettiin käyttöön lannoitteet ja torjunta-aineet. (Jokinen ym. 1992, 82-83.) 1960-lukua voidaan pitää läntisissä teollisuusmaissa ympäristövallankumouksen aikana. Vuonna 1963 Helsingin Sanomat julkaisi pääkirjoitussivullaan artikkelisarjana kansainvälisesti paljon julkista keskustelua herättäneen Rachel Carsonin kirjan "Hiljainen kevät". Kirjallaan Carson herätti ensimmäistä kertaa keskustelua teollisuuden kääntöpuolesta. Suomessa Carsonin kohuttu kirja ei kuitenkaan aiheuttanut yhtä suurta julkisen ympäristökeskustelun lisääntymistä kuin useissa muissa maissa. Helsingin Sanomien ympäristökirjoittelua tutkineen Suhosen mukaan ympäristövallankumous alkoi näkyä tiedotusvälineissä vasta vuosikymmenen loppupuolella. (Suhonen 1994, 69, 84.)

Tutkimusaineistoni alkuosa sijoittuu ajallisesti luonnonsuojelun historian *kolmanteen vaiheeseen*, joka käsittää aikajakson 1967-1978. Näiden vuosien välinen aika merkitsi maassamme pelkän luonnonsuojelukäsitteen laajentamista ympäristönsuojeluksi. Ympäristökysymys alettiin nähdä yhteiskunnallisena ongelmana ja yhteiskunnallisessa keskustelussa nostettiin nyt esiin ympäristön ja talouden suhde. (Jokinen ym. 1992, 83-84.) Vuosikymmenen vaihteessa ja sen jälkeen esiintyi maassamme paljon ruohonjuuritason liikehdintää. Vielä 1960-luvun teollistamisen tiellä ei ympäristöasioiden puolestapuhujien ääntä kuitenkaan haluttu kuunnella. Vasta vesihallituksen perustaminen 1970-luvun alussa merkitsi uuden ajan alkua. (Kivelä 1998, 35.)

Toimenpiteet ja aktiviteetit erilaisia rakennushankkeita vastaan olivat leimallisia 1970-luvun ympäristönsuojelulle. Suomen Luonnonsuojeluliiton pohjalle vuonna 1969 organisoidulla Suomen Luonnonsuojeluliitolla oli suuri vaikutus siihen, että vähitellen ympäristöongelmista alkoi maassamme muotoutua yhtenäinen poliittinen ongelmakenttä. (Järvikoski 1991, 169) Ympäristökysymyksestä tuli hyvin keskeinen tema tiedotusvälineissä 1960-luvun loppupuolella ja 1970-luvulla (Jokinen ym. 1992, 83-84). Ympäristöpolitiikka alettiin myös nähdä tiedotusvälineissä omana politiikan lohkonaan (Järvikoski 1991, 169).

Vuosi 1970 oli Euroopan luonnonsuojeluvuosi (Järvikoski 1991, 169). Suomalaisissa medioissa ympäristökeskustelun ensimmäisen syklin huippu sijoittuikin Suomessa 1970-luvun alkuun. Poikkeuksen julkisuuden määrän kehitymisessä tekee Helsingin Sanomat, jonka ympäristöuutisoinnin yksi huippu sijoittuu vuoteen 1972 (Suhonen 1994, 84-85.) Vuosikymmenen alun jälkeen tiedotusvälineiden kiinnostus ympäristöaiheita kohtaan laimeni. (Väliverronen 1996, 49.) Ympäristöaiheisiin kohdistetun kiinnostuksen lopahtaminen 1970-luvun puolivälissä selittyy ainakin osin taloudellisella lamalla. Lama vähensi ympäristönkuormitusta, mutta ennen kaikkea lama suuntasi julkista keskustelua muihin teemoihin, erityisesti työttömyyteen. (Järvikoski 1991, 169.) Kiinnostus kääntyi kuitenkin taas nousuun 1970-luvun loppupuolella. Ympäristönsuojelun institutionaalistuminen heijastui

selkeästi maamme ympäristöjournalismiin. Institutionaalistuminen näkyi tiedotusvälineiden tuottamissa teksteissä mm. viranomaisten antamina ongelman määrittelyinä. (Väliverronen 1996, 49.)

4.2. Elämäntavan kritiikkiä ja globaaleita ongelmia

Tutkimusaineistoni loppuosa sijoittuu ajallisesti luonnon- ja ympäristönsuojelun *neljänteen vaiheeseen*. Neljäs vaihe käsittää ajat vuodesta 1979 eteenpäin. 1970-luvun loppupuolella ympäristökysymys laajeni elämäntavan kritiikiksi. Vaikka erilaisia, hyvinkin aktiivisia kansalaisjärjestöjä oli toiminut ympäristönsuojelun puolesta jo aiemminkin, vasta vuonna 1979 liikehdinnät saivat raivattua tiensä julkisuuteen. Julkisuutta paljon saaneista kansalaisliikkeistä hyvinä esimerkkeinä toimivat Pohjanmaalla syntyneet Koijärvi -liike ja Lappajärven kansanliike. Ympäristöaktivistit tekivät työtä vesiensuojelun puolesta, kritisoivat ankarasti kulutusyhteiskuntaa sekä toivat esiin kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien tärkeyden ja kansainvälisen solidaarisuuden.

Ympäristöaktiivisuus oli 1980-luvunkin alkupuolella vielä laajaa (Väliverronen 1996, 49). Tiedotusvälineet kohdistivat huomiotaan paljon mm. Pohjanmaan jokirakentamiseen (Järvikoski 1991, 173.) Merkittävä askel ympäristöasioiden huomioimisen kehittymisessä oli ympäristöministeriön perustaminen vuonna 1983. Ympäristöaktiivisuus laantui 1980-luvun kuluessa. Medioiden kiinnostus ympäristöaiheita kohtaan kuitenkin kiihtyi 1980 -luvun puolivälissä. Ympäristöaiheiden runsas mediajulkisuus jatkui aina vuosikymmenen loppuun saakka. (Väliverronen 1996, 49.) Suurelle yleisölle kerrottiin 1980-luvun loppupuolella mm. ilmansaasteista ja happosateista (Haapalinna 1998, 43). Happamoituminen ja metsätuhot olivat Suomalaisissa tiedotusvälineissä kiivas julkisen keskustelun aihe. Metsätuhoista tuli samalla maassamme ympäristöuhkien symboli. (Väliverronen 1996, 37.) Ympäristökeskusteluun tuli 1980-luvulla mukaan myös uusi näkökulma: ympäristönsuojelu ja yritykset. Yritysten ympäristön laiminlyönti alkoi paljastua 1980-luvulla ja pian ympäristöasioista muotoutuikin yrityksissä synonyymi kriisille. Yrityksissä alettiin 1980-luvun puolivälissä pikkuhiljaa ymmärtää, että ympäristöasiat ovat tärkeitä yritysten toiminnan kannalta. (Kivelä 1998, 38.)

Ympäristöongelmien käsittely maamme joukkoviestimissä lisääntyi 1980-luvun loppupuolella huomattavasti. Mediat käsittelivät tuolloin edelleen paikallisia ja alueellisia ympäristöongelmia, mutta mukaan medioiden päiväjärjestykseen tulivat nyt myös kasvihuoneilmiön kaltaiset globaalit ympäristömuutokset. (Väliverronen 1996, 36.) Ympäristöasioista tuli 1980-luvun aikana tiedotusvälineissä tavallaan asioita muiden joukossa. Ympäristönsuojeluun ei enää suhtauduttu vastustaen, eikä muutenkaan emotionaalisesti. (Jokinen ym. 1992, 85.)

1990-luku oli ympäristöasioissa paljolti konkreetin toiminnan aikaa. Yritykset tarttuivat vihdoinkin kuluttajien ja ympäristöjärjestöjen haasteisiin. Esimerkiksi kierrätyksestä tuli luonnollinen osa yritysten arkipäivää. Yrityksissä ryhdyttiin 1990-luvun alkupuolella pikkuhiljaa toteuttamaan myös uutta käytäntöä: Ympäristöraportointia. (Väliaverronen 1996, 49.) 1990-luvun alkupuolella käsitteestä ympäristöviestintä tuli vakiintunut osa suomalaista yrityssanastoa (Kivelä 1998, 35). Ympäristöasioiden edistymisen yhtenä vuosituuhannen viimeisen vuosikymmenen symbolina voidaan pitää Pohjoismaista ympäristömerkkiä, joutsenmerkkiä, jonka tavoitteista tehtiin päätös vuonna 1996. Tänä päivänä ympäristöystävälliset tuotteet muodostavat jo standardin. Kehityssuunta alkaa olla hyvin selkeä: jollet täytä standardeja, olet kilpailun ulkopuolella. (Kivelä 1998, 37-38.) Suomalaisten medioiden kiinnostus ympäristöaiheita kohtaan kääntyi laskuun 1990-luvun alkupuolella (Väliaverronen 1996, 49).

Puhuttaessa julkisesta ympäristökeskustelusta on syytä muistaa, että vaikka keskustelu tulee usein esiin vasta tiedotusvälineissä ja niiden kautta, varsinkin pohjatyö on silti usein tehty muualla. Yksi vahva pohjatyön taho on aktivistijärjestöt. Ympäristöprotestia tutkineet Peltokoski ja Konttinen määrittelevät ympäristöprotestin neljän aallon taitekohdiksi vuosikymmenien taitteet aina 1960- ja 1970-lukujen taitteesta lähtien. Peltokoski ja Konttinen määrittelevät ympäristöprotestin *ensimmäiseksi aalloksi* 1960- ja 1970-lukujen taitteen, jolloin siirryttiin konservatismista environmentalismiin (environmentalism) aikakauteen. Aikakaudelle olivat leimallisia mm. protestit teollisuutta ja sen haitallisia vaikutuksia vastaan. Ympäristöprotestin *toinen aalto* alkoi 1970- ja 80-lukujen taitteessa. Ympäristöprotestin toinen aalto oli ympäristötietoisuuden kehittymisen historiassa merkittävää aikaa, sillä tuolloin ympäristöasioista tuli keskeisiä yhteiskunnallisia aiheita (issue). Toiselle aalloille olivat tyypillisiä mm. ydinvoiman kritisoiminen, pehmeät arvot ja paikalliset ympäristöprotestit, joista hyvänä esimerkkinä toimii Pohjanmaalla vaikuttanut Koijärviliike. *Kolmannelle, 1980- ja 90-lukujen taitteessa alkaneelle aalloille* olivat luonteenomaisia mm. metsäprotestit ja metsien suojelun korostaminen. Kolmas vaihe jatkui aina 1990-luvun puoliväliin saakka. (Konttinen 1999, 20-35.)

Vaikka *neljäs aalto* on ollut vallalla vuodesta 1995 lähtien, ulottuvat aallon juuret Konttisen ja Peltokosken mukaan aina 1980-luvun loppupuolelle saakka. Tuolloin laman aikana heräsi kiinnostus mm. eläimiä ja eläinten oikeuksia kohtaan. Tänä päivänä ympäristökysymyksellä ei tarkoiteta enää ainoastaan luontoa ja miljöötä. Ympäristökysymyksestä on tullut yhteiskunnallinen kysymys, johon liittyy mm. yhteiskunnan rakenteiden, kehityskulun, kapitalismin sekä valta- ja taloussuhteiden kritisoiminen. Siinä missä ympäristökysymys on perinteisesti askarruttanut ympäristötieteiden ja biologian opiskelijoita, opiskelee tämän päivän ympäristöaktivisteista iso osa mm. humanistisia aineita. Kokonaisvaltainen ajattelu on olennainen osa neljännen protestiaallon aktivistien ajattelutapaa.

Neljännän protestiaallon aktivisteista monet saattavat esimerkiksi kuulua Vegaaniliittoon ja osoittaa mieltään Maailmanpankkia vastaan. Samaiset henkilöt saattavat myös ostaa luomuruokaa ja vastustaa eläinkokeita. Taloudellinen globalisaatio on uuden aallon aktivisteille kirosana, mutta kulttuurista globalisaatiota he pitävät hyvänä asiana. Ympäristöliikkeen perinteinen slogan "ajattele maailmanlaajuisesti, toimi paikallisesti" on neljännän protestiaallon myötä muuttunutkin muotoon "ajattele maailmanlaajuisesti ja toimi maailmanlaajuisesti". (Etelä-Saimaa 13.11. 2001.)

5. MEDIAJULKISUUS JA MEDIAKUVA TUTKIMUSKOHTEINA

Mediajulkisuutta ja mediakuvaa tutkittaessa on syytä olla selvillä siitä, millaisia seikkoja ja osallistujia mediatekstin tuottamiseen ja tulkitsemiseen liittyy. Tekstin tuottamis- ja tulkitsemisprosessiin osallistuvat tahot muodostavat kehän, jossa kaikki vaikuttavat kaikkiin. Kehän osalliset ovat Lehtosen (2001. ks. myös Lehtonen 1998, 121-122) mukaan journalisti, mediayritys, jutun kohde (yhteisö/henkilö) ja yleisö (mediayrityksen asiakkaat). Journalistin tapaan tuottaa tekstiä vaikuttavat mm. henkilökohtaiset motiivit ja ammattietiikka. Lisäksi toimittaja on alisteisena työnantajansa yritysetiikalle, toimialakulttuurille ja liiketaloudellisille tavoitteille. Jutun kohteella on myös omat tavoitteensa, motiivinsa ja oma eettinen tasonsa, jotka kaikki vaikuttavat vastaanottajan kykyyn ja tapaan tulkita tekstiä. Mediayrityksen asiakkailla puolestaan on omat mediatuotteeseen ja juttuun kohdistuvat odotuksensa. Näin ollen mediakuvasta ei voi koskaan olla yhtä ainoaa, oikeaa tulkintaa.

Median tuottamia tekstejä tulkittaessa on syytä olla selvillä niistä erityispiirteistä, jotka ovat luonteenomaisia mediateksteille. Ensinnäkin median esittämä todellisuus ei ole itse todellisuus, vaan median antama kuva todellisuudesta. Mediatutkimuksessa käytetään termiä representatio, joka tarkoittaa esittämistä ja edustamista. Representaatiot ovat aina lukuisten valintojen tulosta. Niinpä media aina esittää valintojensa kautta tietoisesti tai tiedostamattaan "jonkin tahon" "jonkinlaisena". (Väliverronen 1998, 19.) Representointi on prosessi, jossa esimerkiksi journalisti valitsee, mitä hän kuvaukseensa sisällyttää ja mitä hän jättää lukijalle osoittamansa kuvauksen ulkopuolelle. Myös asioiden arvojärjestys, mikä on ensisijaista ja

mikä taas toissijaista, tuodaan mediateksteissä ilmi. Fairclough:n (1997, 13-14) mukaan mediatekstien kielen analysoinnilla voidaan saada monenlaista tietoa liittyen median julkisen keskustelun esittämistapoihin. Mediatekstejä voi lukea kolmesta näkökulmasta: 1) kuinka media esittää maailman (tapahtumat, suhteen jne.), 2) minkälaisia identiteettejä mediateksteissä esiintyvillä tahoilla (esimerkiksi yleisöt, "kolmannet osapuolet" eli haastattelujen kohteet) annetaan ja 3) mitä ovat ne suhteet, joita mediassa rakennetaan eri osayleisöjen välille.

Joukkoviestinten ja toimittajien valta kietoutuu paljolti journalistisiin käytäntöihin. Toimittajat joutuvat esimerkiksi uutisia kirjoittaessaan tekemään paljon valintoja (Väliverronen 1996, 90). Jokainen valinta on osa median vallankäyttöä. Media käyttää valtaa esimerkiksi valikoidessaan tahoja, joille annetaan jutussa puheenvuoro. Se, mitä puheenvuoron saaneen annetaan sanoa ja mitä jätetään pois, on myöskin toimittajan päätettävissä. Journalistien tekemät valinnat ovat pohja sille, millaisessa roolissa ja millä auktoriteetilla julkiseen keskusteluun osallistuvat pääsevät mediassa esiin. (Väliverronen 1996, 90.) Julkiseen keskusteluun osallistuvien roolien esille tuomiseen medially on omat keinonsa. Sanomalehdissä yksi pääkeinoista on kieli. Kielellisten keinojen avulla jotkut tahot esitetään mediassa luotettavina ja arvovaltaisina, toiset taas epävarmoina tai kiistanalaisina. Tiedotusvälineet arvottavat julkisen keskustelun tahoja sekä adjektiivien että verbien avulla. Tekijästä saa hyvin erilaisen kuvan, jos hänen annetaan esimerkiksi uutisessa "sanoa" tai "todeta" kuin että jos hän "väittää" tai "selittelee" jotain. (Väliverronen 1996, 90.) Julkisuuskuvien selvittäminen verbien ja adjektiivien avulla on sopiva keino esimerkiksi kielitieteessä. Omassa tutkimuksessani en kuitenkaan takerru yksittäisiin verbeihin ja adjektiiveihin. Tavoitteenani on muodostaa organisaation mediajulkisuuden pohjalta elämänkaaren profiili, josta ilmenevät sekä julkisuuden määrä että laatu. Pyrin myös muodostamaan kokonaiskuvia sen pohjalta, millaisena toimijana organisaatio lehtijutuissa esiintyy, millaiseen aktiviteettiin organisaatio jutussa yhdistetään ja mikä on organisaation suhde kyseiseen aktiviteettiin.

5.1 Sisällön erittely tutkimusmenetelmänä

Tutkimuksessa käyttämäni metodi on sanomalehtianalyysi, jonka olen toteuttanut sisällön erittelyn avulla. Sisällön erittely on tutkimusmenetelmänä kvantitatiivinen eli määrällinen (Ikävalko, 27). Pietilä määrittelee sisällön erittelyn Berelsonia mukaillen kommunikaation ilmisisällön objektiiviseksi, systemaattiseksi ja määrälliseen kuvailuun soveltuvaksi tutkimustekniikaksi. Sisällön erittely soveltuu tutkimusmetodiksi erityisen hyvin mm. silloin, kun tutkimusaineisto on laaja ja kun kuvailtavia sisällöllisiä piirteitä on paljon. Sisällön erittelyn ehtona on kuitenkin se, että sisältö on ylipäätään mahdollista jakaa erilaisiin sisältöluokkiin. Sisällön erittelyyn liittyen on keskusteltu paljon mm. siitä,

onko sisällön erittelyn tulokset aina ilmaistava tilastollisessa muodossa vai voiko tuloksia kuvailla myös sanallisesti. Nykyisin sisällön erittely – kategorian alle katsotaan kuuluvan kaikki ne tutkimukset, joissa pyritään kuvailemaan joko dokumenttien sisältöä ilmiönä sinänsä tai niitä ulkopuolisia ilmiöitä, joita sisällön ajatellaan ilmaisevan. Kuvailu voi olla joko tilastollista tai sanallista. Tutkimuksessani olen kuvaillut pääasiallisesti sisältöä tilastollisesti. Paikoin olen kuitenkin vahvistanut tilastollista tulosta sanallisin esimerkein. Sanallista kuvailua olen käyttänyt erityisesti kuvaillessani organisaation saamaa julkisuutta valitsemieni tapahtumaetappien aikana.

Sisällön erittely soveltuu hyvin dokumenttien kuvailuun. Pelkkä kuvailu ei kuitenkaan useinkaan ole kiinnostavaa. Vertaileva ote tekee tutkimuksesta kiinnostavan. (Pietilä 1977, 24-25, 33, 51-53.) Omassa tutkimuksessani vertailun kohteena ovat ensisijaisesti Keskipohjanmaa ja Kaleva eli se millaisena organisaation mediajulkisuus ja mediakuva näyttäytyvät kahdessa eri sanomalehdessä. Lisäksi vertaan julkisuuden määrää julkisen ympäristökeskustelun kehittymiseen Suomessa. Muita sisällön erittelyyn soveltuvia vertailutapoja ovat esimerkiksi trendivertailu, sisällön vertailu normeihin ja ihanteisiin ja ympäristöpohjaiset vertailut (Pietilä 1977, 25).

Sisällön erittelyssä sisältö voidaan jakaa kahteen pääluokkaan eli siihen, mitä sanotaan ja siihen, miten sanotaan. Lisäksi "mitä sanotaan" –luokka voidaan jakaa vielä asiasisältöön ja suhtautuvaan sisältöön. Toisin sanoen yleensä sisällön erittelyllä on tapana kuvata paitsi sisältöä, myös sen muotoa. (Pietilä 1977, 135). Omassa tutkimuksessani kattokäsitteenä on mediajulkisuus. "Mitä sanotaan" –kategorian alle tutkimuksessani sijoittuvat teemat, joista eri aikoina on kirjoitettu. "Miten sanotaan" –kategorian alle tutkimuksessani sijoittuvat teemojen näkökulmia kuvaavat luokat ja journalistisia käytäntöjä edustavat luokat. Mediajulkisuuden ilmentymää, mediakuvaa käsittelen omana kokonaisuutenaan "miten sanotaan" –kategorian alla.

Tutkimukseni laajuudesta ja luonteesta johtuen sisällön erittely tuntui sopivimmalta tutkimusmetodilta. Sisällön erittelyllä on kuitenkin myös omat puutteensa ja vajavaisuutensa. Näihin lukeutuu mm. eräänlainen näennäisobjektiivisuus. Vaikkakin metodi nousee tutkimusaineistosta, vaikuttavat sisältöluokkien luokittelun ja tulkinnan taustalla aina tutkijan omat arvot ja mielenkiinnonkohteet. Määrällisenä metodina sisällön erittely saa myös osakseen samankaltaista kritiikkiä kuin muutkin kvantitatiiviset tutkimukset. Sisällön erittelyä on moitittu esimerkiksi pinnalliseksi ja lisäksi on kritisoitu sen kykyä kertoa mitään todellisuudesta. (Hansen ym. 1998, 95.) Usein sisällön erittelyä täydennetäänkin esimerkiksi yleisötutkimuksen avulla.

Lähtökohtana sisällön erittelylle voi pitää Väliverroksen (1998, 36) toteamaa: "Teksteille ei ole olemassa oikeita tulkintoja, ainoastaan paremmin tai huonommin perusteltuja".

5.2. Tutkimusaineiston rajausta ja otoksen valinta

Aineistona tutkimuksessani olen käyttänyt tutkittavassa organisaatiossa kerättyjä lehtileikkeitä. Leikkeet on kerätty aikavälillä 1972-1998. Lehtileikekokoelmaan kuuluu tuhansia leikkeitä, joita on kerätty useista eri lehdistä. Leikkeet käsittelevät erittäin väljän määritelmän mukaisesti pääosin ympäristöaiheisia juttuja. Tutkimukseni yksi haastavimmista tehtävistä olikin miettiä aineistolle kohtuullisen kokoinen, mutta kuitenkin kattava rajausta. Ensimmäisellä suurilinjaisella rajauksella karsin tutkimukseeni mukaan otettavien lehtien määrää. Valitsin tutkittaviksi lehdeksi Sanomalehti Keskipohjanmaan ja Kalevan. Kahden suuren sanomalehden sisällyttäminen tutkimukseen mahdollisti kiinnostavan vertailun.

Tutkimukseni tavoitteena on kartoittaa paitsi organisaation mediajulkisuutta aikavälillä 1972-1998, myös organisaation mediakuva maakuntalehdissä. Niinpä päätin ottaa tutkimukseeni mukaan ainoastaan ne Kalevassa ja Keskipohjanmaassa julkaistut jutut, joissa mainittiin organisaation nimi. Organisaation nimeksi luin paitsi koko nimen, myös esimerkiksi ilmaisun "vesipiiri", mikäli jutusta kävi selkeästi ilmi, mistä vesipiiristä oli kyse. Luonnollisestikin tämä rajausta karsii aineistosta ne jutut, joissa organisaatiosta puhutaan vihjaillen ja kenties hieman syytellen. Tämytyyliselle kirjoittelulle on ominaista, ettei syyteltävää taho mainita suoraan nimeltä, mutta toisaalta lukijalle ei kuitenkaan jää epäselväksi, kenestä tai mistä jutussa on kyse. Tutkittavalle organisaatiolle on sen toimenkuvasta johtuen luonteenomaista, että se esiintyy lehtileikkeissä eniten vaikutusalueensa nimellä. Organisaation virallinen nimi oli esimerkiksi 1970-luvulla Kokkolan vesipiirin vesitoimisto. Artikkeleissa puhutaan kuitenkin yleisimmin Kokkolan vesipiiristä. Käytyäni aineistoa huolella läpi, minulle syntyi hyvin vahvasti mielikuva siitä, että lehtien palstoilla ja varmasti myös lukijoiden mielissä Kokkolan Vesipiiri on yhtä kuin Kokkolan Vesipiirin vesitoimisto. Toisin sanoen, kun lehtijutuissa puhutaan Vesipiiristä, ei sillä tarkoiteta ainoastaan organisaation toimialuetta, vaan myös itse organisaatiota. Otoksestani jätin selkeyden vuoksi pois myös ne jutut, joissa esiintyi ainoastaan organisaation työntekijöitä ilman kontekstiaan. Tällöin, voidakseni olla täysin varma, että jutun tietolähteenä on ollut tutkimani organisaation työntekijä, minulla olisi pitänyt olla tieto siitä, että haastatettava henkilö todellakin sillä hetkellä oli organisaation palkkalistoilla, eikä ollut esimerkiksi siirtynyt jonkin toisen alueen ympäristökeskuksen palvelukseen.

Lehtileikekokoelmiin kuului hyvin eri tyyliä juttuja aina uutisista yleisönosastokirjoituksiin saakka. Kokoelmaan oli liitetty myös organisaation eri lehdissä julkaisemia tiedotteita ja kokouskutsuja. Tutkimukseni sijoittuu niin pitkälle aikavälille, että olisi ollut kohtuuttoman suuritöistä ottaa mukaan tutkimukseen kaikki mahdolliset juttutyypit, joita maakuntalehdissä on tutkittavana ajanjaksona julkaistu. Organisaation mediakuva maakuntalehdissä on monen asian summa. Pääkirjoitukset, kolumnit sekä yleisönosastokirjoittelu luovat organisaatiokuva vahvasti, mutta usein hyvin emotionaalisesti. Itse koin kuitenkin kiinnostavimmaksi selvittää organisaation julkisuuskuvaa lehtien tavallaan faktapohjaisemmassa ja vähemmän emotionaalisesti värittyneemmässä aineistossa, -uutisissa, reportaaseissa ja henkilöhaastatteluissa. Toimituksen itsensä tuottamissa uutis- ja reportaasijutuissa organisaatiokuva tulee hyvin usein esiin enemmänkin rivien välistä.

Lopulliseksi perusjoukoksi aineistostani muotoutui siis sanomalehti Keskipohjanmaan ja Kalevan vuosien 1972-1998 välisenä aikana julkaisemat faktapohjaiset jutut (uutis- ja reportaasijutut, henkilöhaastattelut), joissa mainittiin tutkittavan organisaation nimi. Perusjoukkoa rajasin vielä tasavälisellä otannalla. Tasavälisen otannan avulla otin tutkimukseeni mukaan perusjoukon jutuista joka kolmannen. Tasavälisen otannan rajauksen tein aineistoon kuitenkin vasta tarkasteltuani aineiston määrällisiä kehityksiä. Tarkastellessani tutkimuksessani organisaatiota käsittelevien juttujen määriä kyseessä on juttujen todellinen lukumäärä, sillä pidin kokonaislukumäärien ilmoittamista tärkeänä pohjatietona, jota vasten tutkimuksen muita tuloksia olisi mahdollista peilata paremmin.

Tavoitteenani oli myös tarkastella organisaation saamaa mediajulkisuutta ja mediakuva ajanjaksoina, joiden aikana on sattunut organisaation kannalta merkittäviä asioita. Näitä olivat ensi sijassa organisatoristen muutosten vuodet. Muiksi etappihetkiksi valitsin ympäristöministeriön perustamisen ja Kojjärviliikkeen ja Lappajärven kansanliikkeen aktiviteetit. Ympäristöministeriön perustamishetken mukaanottoa puoltaa se, että ministeriön perustaminen oli suuri ja merkittävä etappi Suomen ympäristöpolitiikan historiassa (Väliverronen 1996, 49). Kojjärviliikkeen ja Lappajärven kansanliikkeen aktiviteetit ovat merkittäviä etappeja suomalaisen ympäristötietoisuuden heräämisen historiassa. Aktiviteetit sijoittuivat ajallisesti hyvin lähekkäin ja lisäksi tapahtumapaikkana oli tutkittavan organisaation vaikutusalue, Keski-Pohjanmaa. Liikkeistä erityisesti Kojjärviliike sai paljon valtakunnallistakin huomiota. Kojjärviliikkeen aktiviteetit kulminoituivat kevättalvella 1979, jolloin ryhmä aktivisteja kahlitsi itsensä työkoneisiin puolustaakseen kuivausuhan alla ollutta lintujärveä. Kojjärviliikkeen aktiviteettien ottamista mukaan tutkimukseen puoltaa myös se, että aktiviteeteissa olivat vastakkain etupäässä helsinkiläiset opiskelijat ja pohjanmaalaiset maanviljelijät, jotka halusivat kuivattaa lintujärven maanviljelystä varten (Konttinen ym. 1999,

22). Erityisesti Keskipohjanmaa –lehteä ajatellen Koijärviliikkeen aktiviteetit vaikuttivat herkulliselta aiheelta, jossa olivat vastakkain mm. maakunnan ”me” ja Helsingin ”muut” (Orjala 1991, 31-32). Lisäksi lehden voisi arvella olleen liikkeen aktiviteettien aikaan hankalassa välikädessä: puolustaako maakunnallisesti tärkeää luontoa vai maakunnallisesti tärkeää elinkeinoa?

Organisaation mediakuva ja mediajulkisuutta tarkastelen myös tutkittavan organisaation sisällä tai vaikutusalueella sattuneen viiden merkittävän tapauksen valossa. Valitsemani tapaukset ovat:

1) Koijärvi –liikkeen ja Lappajärven kansanliikkeen aktiviteetit. Aktiviteetit ajoittuvat pääsiäisen 1979 tietämille. Tutkittava aikaväli: 3.2.1979 - 3.8.1979

2) Ympäristöministeriö perustetaan 1.10.1983
Tutkittava aikaväli: 1.7.1983-1.1.1994

3) Organisaatio muuttuu vesipiiristä vesi- ja ympäristöpiiriksi 1.10.1986.
Tutkittava aikaväli: 1.7.1986-1.1.1987

4) Organisaatio muuttuu Vesi- ja ympäristöpiiristä ympäristökeskukseksi 1.3.1995.
Tutkittava aikaväli: 3.12.1994-1.6.1995

5) Ympäristökeskus lakkautetaan 1.3.1998.
Tutkittava aikaväli: 1.12.1997-1.6.-1998

Etappeihin liittyen käytin hyväksi perusjoukon harkinnaista rajoittamista. Perusjoukon harkinnaisella rajoittamisella perusjoukkoa voidaan rajoittaa esimerkiksi ajallisesti, mikä tuntui järkevimmältä rajauskeinolta tutkimukseeni sen luonteesta johtuen. Pietilän suosituksen mukaisesti (Pietilä 1977, 72) otin otokseeni mukaan artikkelit kolme kuukautta ennen ja jälkeen kunkin etapin. Lopulliseksi otokseksi tuli siten yhteensä 372 juttua, joista 276 oli Keskipohjanmaasta ja 96 Kalevasta. Keräämäni aineiston sijoitin muuttujamuodossa SPSS –ohjelman havaintomatriisiin. Aineiston analysointivälineenä käytin aineiston tilastolliseen käsittelyyn soveltuvaa SPSS –ohjelmaa.

5.3. Mediajulkisuuden ja mediakuvan erittely

Sisältöluokilla tarkoitetaan niitä sisällöllisiä ilmiöitä, joista tutkimuksessa on tarkoitus kerätä tietoa. Sisältöluokkien valintaa ja määrittelyä pidetään sisällön erittelyn vaativimpana vaiheena. Luokkien määrittelyn

onnistuminen vaikuttaa suoraan siihen, kuinka kiinnostavia ja hedelmällisiä tuloksia tutkimuksesta on mahdollista saada. Sisältöluokkia rakennettaessa on huomioitava että luokkien tulee kattaa tutkimusongelma mahdollisimman tyhjentävästi ja pätevästi lisäksi luokkien tulee olla toinen toisensa poissulkevia eli kukin luokitusyksikkö tulee voida sijoittaa vain enintään yhteen sen luokista. (Pietilä 1977, 96, 127.) Tutkimukseni kaikki sisältöluokat kuvaavat organisaation mediajulkisuutta. Mediajulkisuuden ilmentymää, mediakuvaa käsittelen tutkimuksessani osana mediajulkisuutta, mutta kuitenkin omana kokonaisuutenaan. Mediakuvaa kuvailevia sisältöluokkia ovat tutkimuksessani organisatoriset roolit ja sävyt.

Sisällön erittelyä varten kävin koko tutkimusaineiston läpi kahteen kertaan ilman minkäänlaisia aineiston rajauksia. Selasin aineiston läpi ja kirjasin ylös aineistossa esiintyneet teemat. Pysin ryhmittelemään teemoja, jotta luokkien määrä pysyisi järkevän kokoisena. Teemojen luokittelun pyrin pitämään mahdollisimman selkeänä ja yksinkertaisena, jotta tulkinnanvaraisuus jäisi mahdollisimman pieneksi. Usein jutun teema tuli esiin jo jutun otsikosta. Mediakuvan selvittämistä varten jouduin kuitenkin käymään tekstiä tarkemminkin läpi ja niinpä tarkastelin tekstiä kokonaisuudessa jo teemojen kartoitusvaiheessa. Suurimmassa osassa otokseni jutuista esiintyi jutun pääteemoina useita teemoja. En yrittänyt sijoittaa jokaista juttua väkisin yhden teeman alle, vaan sijoitin jutun aina jokaisen teeman alle, johon se tuntui vaivatta loksahdavan. Näin välttyin sulkemasta arvokasta tutkimukseni ulkopuolelle.

”Mitä sanotaan” –kategoria

Sisältöluokka 1: Teemat

1. Järvet

Järvet –teeman alle olen sijoittamissani jutuissa järveä käsitellään hyvinkin erilaisista näkökulmista. Teeman alle olen sijoittanut ne Sanomalehti Keskipohjanmaan ja Kalevan faktapohjaiset jutut, joissa käsitellään esimerkiksi järvien kuivatusta, juoksutusta, happamoitumista ja makeutumista.

2. Joet

Myös joet –teeman alle sijoitetuissa jutuissa aihetta on käsitelty useista eri näkökulmista. Aineistossa on jokiteemaa käsitelty hyvin paljon liittyen esimerkiksi jokien valjastamiseen.

3. Kosket

Koski –teeman alle olen koonnut juttuja, joissa käsitellään mm. koskien patoamista, voimaloiden rakentamista, patojen purkamista ja vesivoimaloita.

4. Vesistöt

Vesistöt –teeman alle kokosin jutut, joissa käsiteltiin yleisesti alueen vesistöjä mainitsematta välttämättä ollenkaan tiettyjen jokien tai järvien nimiä. Tällaiset jutut käsittelivät useimmiten vesistöjen tilaa.

5. Maa

Maa –teeman alle sijoitin jutut, joissa puhuttiin maaperästä, maan saastumisesta, rannoista jne.

6. Metsät

Metsät –teeman alle sijoitin jutut, joissa käsitellään esimerkiksi metsiä sellaisenaan, puita, metsiin kohdistuvia toimenpiteitä tai esimerkiksi metsäteiden rakentamista.

7. Tekoaltaat

Tekoallas –teeman alle sijoitin jutut, joissa käsiteltiin pääasiallisesti tekoallasta tai –altaita. Hyvin usein teema oli kuitenkin kytköksissä johonkin muuhun aiheeseen, jolloin tekoaltaista puhuttiin ikään kuin sivulauseessa. Tällaisissa tapauksissa sijoitin jutun siihen luokkaan, johon se pääasiansa puolesta tuntui kuuluvan.

8. Juomavesi

Juomavesiteeman alle sijoitin jutut, joissa käsiteltiin esimerkiksi pohjavesiä, juomaveden puutetta, sen riittävyyttä tai laatua.

9. Kalastus

Kalatalous- teeman alle sijoitin kaikki ne jutut, joissa pääteemana oli kalastaminen tai kalat. Kalatalous –luokkaan sijoitin myös simpukoita ja nahkiaisia käsittelevät jutut.

10. Pellot

Peltoviljely –teeman alle sijoitin jutut, joissa käsiteltiin mm. peltoviljelyä, peltoja, satoja ja lannoittamista. Pellot- luokkaan sijoitin myöskin jutut, joissa käsiteltiin maankuivatusta, sillä maankuivatus palvelee yleensä peltoviljelyä.

11. Suot

Suo –teeman alle sijoitin jutut, joissa käsiteltiin esimerkiksi soiden ojitusta ja turvetta.

12. Riista

Riistatalous- teeman alle sijoitetuissa jutuissa käsitellään mm. eläinkantoja, riistankaatolupia ja riistaeläimiä.

13. Turkistarhaus

Turkistarhaus –teemaan kuuluvissa jutuissa käsitellään kaikkea, mikä vain liittyy turkistarhaukseen. Esimerkiksi turkiseläimiä, turkistarhoja, turkiseläinten häkkeitä jne.

14. Öljy

Öljyn kuljetus –teeman alle sijoitetuissa jutuissa käsitellään pääasiallisesti öljyntorjuntatoimenpiteitä ja onnettomuuksien ennakointia.

15. Vesi- ja jätehuolto

Vesi- ja jätehuolto luokkaan sijoitin jutut, joissa käsiteltiin jätevesien käsittely, jätehuoltotöitä.

16. Sisäilma/homevauriot

17. "Luonnonilmiöt"

"Luonnonilmiöiden luokkaan sijoitin jutut, joissa käsiteltiin jotain luonnossa tapahtunutta ilmiötä tai onnettomuutta. Usein luonnonilmiöihin liittyy jonkinasteinen odottamattomuus ja yllätyksellisyys. Toisinaan luonnonilmiöt ovat kuitenkin vuodesta toiseen tapahtuvia asioita, joille on kuitenkin leimallista niiden suuret vaikutukset ihmisten elämään. Luonnonilmiöihin luin paitsi luonnossa, myös luonnon eläimistössä tapahtuneet onnettomuudet tai ilmiöt. "Luonnonilmiöille" tyypillisenä piirteenä pidin sitä, ettei niiden aiheuttajan useinkaan ollut ihminen tai sitä ei ainakaan haluttu korostaa millään tapaa. Hyvinä esimerkkeinä luonnonoikuista toimivat jäiden lähtö, tulvat ja myrskyt. Tosin tulvia voi joissain tapauksissa pitää välillisesti ihmisen aiheuttamina.

18. Ympäristöohjelmat

Ympäristöohjelmat –luokkaan sijoittuneet jutut käsittelevät pääasiallisesti EU:n ympäristöohjelma Natura.

19. Organisaatio

a) organisaatio (itsessään)

Esimerkiksi hallinnon rakenteeseen liittyvät asiat, myös esimerkiksi organisaation henkilökunnan vapaa-ajantoiminnasta kertovat jutut - urheilutulokset yms.

b) organisaatioon kohdistuvat asiat

Esimerkiksi jutut, joissa esitetään vaatimuksia organisaatiota kohtaan.

c) organisaatio tekijänä

Jutut, joissa ei korostu ensisijaisesti toimenpide, vaan se, kuka sen tekee.

20. Luonnonsuojelualueet

Teeman alle sijoitetuissa jutuissa käsitellään mm. luonnonsuojelualueiden rakentamista.

21. Ilmasto

Ilmasto –teeman alle sijoitetuissa jutuissa käsitellään mm. ilman laatua.

22. Teollisuus

Teollisuus –teeman alle sijoitetut jutut käsittelevät esimerkiksi alueelle tyypillistä nahkateollisuutta.

23. vesivoima

24. eläimet

25. muut, satunnaiset aiheet

Esimerkiksi merenkurkun tieyhteyden rakentaminen

”Miten sanotaan” -kategoria

Sitä, mitä teksteissä on sanottu, pyrin täsmentämään nk. suhtautuvan sisällön avulla (Pietilä 1977, 135). Suhtautuvan sisällön indikaattoreiksi valitsin maantieteellisen ja (suhtautuvan) näkökulman, journalistiset tehokeinot sekä mediakuvan. Mediakuvaa tarkastelen sävyjen ja organisatoristen roolien avulla. Maantieteellinen näkökulman suhteen ennako-oletukseni oli, ettei otokseni sisältäisi juttuja, jotka on kirjoitettu yleisestä näkökulmasta käsin. Ympäristöhallinnon organisaatio on ennen kaikkea maakunnallinen organisaatio ja siten voi olettaa, että maakuntalehti liitetään pääsääntöisesti maakunnan sisällä –joko paikallisella tai alueellisella tasolla tapahtuviin asioihin. Toisaalta, mikäli tutkittava organisaatio esiintyisi jossain yleisestä näkökulmasta kirjoitetussa jutussa, voisi sen nähdä organisaatiolle edullisena asiana. Mikäli maakuntalehden toimittaja pyytäisi ympäristökeskuksen edustajalta kommentteja liittyen esimerkiksi globaaleihin ilmasto-ongelmiin, voisi kuvitella lehden haluavan esittää organisaation erittäin luotettavana ja asiantuntevana tahona.

Suhtautuvan näkökulman valitsin suhtautuvan sisällön indikaattoriksi siksi, että sen avulla sain mediajulkisuuden tutkimukseeni lisää syvyyttä. Näkökulmien suhteen tavoitteenani oli verrata organisaatiota käsittelevien juttujen näkökulmia yleisesti Suomessa vallinneisiin tapoihin käsitellä ympäristöteemoja. Juttujen näkökulma antaa luonnollisestikin viitteitä paitsi sanomalehden linjoista ja yleisistä tendensseistä, myös sen halusta tuoda organisaatiota/sen edustamaa asiaa esiin jostain tietystä näkökulmasta.

Sisältöluokka 2: Maantieteellinen näkökulma:

1. *Paikallinen*: asiaa käsitellään ainoastaan jonkin tietyn paikkakunnan näkökulmasta tai asia koskee vain yhtä tiettyä paikkaa/paikkakuntaa

2. *alueellinen*: Jutussa käsiteltävä asia koskettaa tai sen annetaan ymmärtää koskettavan organisaation koko vaikutusalueetta.

3. *yleinen*: Jutussa käsiteltävä aihe koskettaa koko Suomea tai jopa koko maailmaa.

Sisältöluokka 3: Suhtautuva näkökulma:

1. *taloudellinen*: Puhutaan rahasta ja taloudellisista vaikutuksista. Taloudellisen näkökulman juttuja ovat esimerkiksi eri elinkeinojen näkökulmasta kirjoitetut jutut. Taloudellisen näkökulman jutussa aihetta voidaan käsitellä esimerkiksi energiatalouden näkökulmasta.

2. *poliittinen*: jutussa esiintuva asia on selkeästi taistelun kohteena. Lisäksi asia on julkinen käsitteen laajassa merkityksessä. Asia on avoin ja muutettavissa oleva. Poliittinen liittyy yleensä johonkin toiseen näkökulmaan. Aihe voi olla esimerkiksi taloudellis-poliittinen tai tieteellispoliittinen.

3. *Tutkimuksellinen*: puhutaan erittäin neutraalisti vain jonkin tutkimuksen tuloksista.

4. *Sosiaalinen*: ihmisten hyvin- tai pahoinvointiin liittyvät jutut. Esimerkiksi vesien virkistyskäyttö.

5. *Ympäristönäkökulma*: Ympäristönäkökulma käsittää mm. ympäristöohjelmat, ympäristövahingot, ympäristön parannuksen, ympäristön tilan raportoinnit. Jutuissa tulee esiin ihminen-luonto -suhde. "Ympäristönäkökulma viittaa eksplisiittisesti tai implisiittisesti ihmisten ja heidän yhteisöjensä aiheuttamaan elollisen tai elottoman luonnon muuttumiseen tavalla, jota pidetään haitallisena ihmisen tai luonnon itsensä kannalta" (Suhonen, 1994, 77).

Sisällönerittelyssä mediakuva ilmenee sisällön muodosta. Sisällön muotoa olen selvittänyt pääasiallisesti kahden sisältöluokan avulla, jotka ovat roolit ja sävy. Jutun sävy organisaation näkökulmasta kertoo luonnollisestikin hyvin vahvaa kieltä siitä, millaisena organisaatio halutaan maakuntalehden sivuilla esittää. Toisaalta tulee huomioida, että olen tulkinnut sävyjä tietyin edellä mainituin kriteerein. Minulla eivät ole voineet olla tiedossa kaikki mahdolliset tutkittavan organisaation taustoihin ja historiaan liittyvät seikat. Siten olen tulkinnut juttujen sävyä ainoastaan juttujen ilmisisällön pohjalta eli siitä käsin, millaisena juttu näyttäytyy sellaisenaan. Tulkintani on, jälleen kerran, vain yksi mahdollinen.

Luokittelemani roolit ovat usein joko negatiivisesti tai positiivisesti sävyttyneitä mm. asiayhteydestä riippuen. Osa luokittelemistani rooleista on kuitenkin jo itsessään myönteisesti tai kielteisesti latautuneita. Myönteisiä

rooleja ovat luokittelimistani rooleista asiantuntija, vastuunkantaja ja meidän organisaatio. Kielteisesti sävyttyneenä voidaan nähdä altavastaajan rooli. Neutraaleja tai asiayhteydestään riippuen myönteisiksi tai kielteisiksi kallistuvia rooleja ovat manageri, kohde, auktoriteetti ja osallistuja. En ole kuitenkaan aineistossani eritellyt, onko kyseessä esimerkiksi auktoriteetti negatiivisessa vai positiivisessa mielessä. Juttujen sävyt antavat kuitenkin suuntaa myös organisaation roolin sävyille. En ole pyrkinyt väkisin etsimään kustakin jutusta ainoastaan yhtä organisaation roolia. Mikäli jutussa organisaatio on esitelty useamman eri roolin kantajaksi, en ole pyristellyt vastaan, vaan olen kirjannut organisaation jokaisen jutusta luettavan roolin edustajaksi. Esimerkiksi hyvin useassa jutussa tutkittava organisaatio näyttää paitsi asiantuntijana, myös auktoriteettina.

Mediakuvan pääasiallisina indikaattoreina toimivat tutkimuksessani organisaation roolit ja juttujen sävyt organisaation näkökulmasta seuraavine ehtoineen:

Sisältöluokka 4: Organisaation roolit

Organisaation rooleissa olen käyttänyt tukena mm. Väliiverrosen (1996, 158) käyttämää roolien luokittelurunkoa. Pääosin kaikki luokittelut ovat kuitenkin nousseet itse tutkimusaineistosta.

1. *Asiantuntija*: Tutkii ja kertoo tutkimustuloksista, antaa lausuntoja. Tulkitsee, kommentoi ja täsmentää ilmiöitä ja ongelmia sekä esittelee suunnitelmia.

2. *Altavastaaja*: organisaatio puolustuskannalla. Organisaatio joutuu selkeästi selittelemään ja vastaamaan joihinkin syytöksiin tai vihjailuihin tai sitten organisaatiolle ei anneta ollenkaan puheenvuoroa. Siten organisaatio saadaan näyttämään syylliseltä.

3. *Auktoriteetti*: Antaa käskyjä, ehdottaa, vaatii toimenpiteitä, varoittaa uhkista, ilmoittaa uusien projektien alkamisesta. Kieltäytyy projektista tms.

4. *Manageri*: kertoo ja tekee tiliä verorahojen käytöstä

5. *Vastuunkantaja*: osoittaa konkreettisella teolla kantavansa huolta maakunnan/maan asukkaiden yhteisestä asiasta

6. *Osallistuja*: edustaa, on mukana, osallistuu. Lehtijutussa organisaatio näyttää osallistuja roolissa silloin, kun organisaatiolle ei anneta jutussa suunvuoroa, mutta organisaation nimi halutaan kuitenkin tuoda jutussa esiin. (Osallistujan roolissa organisaatio on yleensä myös auktoriteetti, – sanan yleisessä merkityksessä, sillä usein lehtijutulle haetaan lisää

painoarvoa tuomalla esiin auktoriteettien nimiä.) Osallistujana organisaatio voi olla myös altavastaajan roolissa eli organisaatiolle ei tuolloin anneta tarkoituksellisesti suunvuoroa.

7. *"kohde"*: organisaatio jonkin ehdotuksen kohteena. Organisaatiolle ei useinkaan anneta tällaisessa tapauksessa puheenvuoroa.

8. *"Meidän organisaatio"*: Organisaatio näyttäytyy jutussa tahona, joka on "meille kaikille" maakunnassa tärkeä instanssi. "Meidän organisaationa" organisaatio on selkeästi lehden journalistien kannattama instanssi.

9. *Muu rooli*

Sisältöluokka 5: Jutun sävy organisaation näkökulmasta

Sävyjen luokittelussa olen käyttänyt apuna Malilan suunnittelemaa juttujen sävyn luokitusta (Malila 1998, 68-69).

1. *Myönteinen*: Sosiaalista kiinteyttä ja yhteistoimintaa kuvaavat jutut. Jutuissa suunnitellaan, neuvotellaan ja tehdään yhdessä. Organisaatio esiintyy hyvää tekevänä tahona ja onnistujana. Jutussa voidaan myös osoittaa empatiaa organisaatiota kohtaan.

2. *Erittäin myönteinen*: Kriteerit samat kuin myönteisessä. Jutussa tuodaan ilmi, että organisaatio on jonkin yhteistoimintaprojektin yms. pääaikaansaaja tai jonkin yhteisen keskustelutilaisuuden koollekutsuja.

3. *Kielteinen*: Kerrotaan kriisistä, konfliktista, ristiriidasta, onnettomuudesta, odotuksien pettämisestä tai laittomuudesta. Leimallista vastakkainasettelua.

4. *Erittäin kielteinen*: Kriteerit samat kuin kielteisessä. Niiden lisäksi jutussa esitetään organisaatio "pahana" eli jonkin konfliktin tai ristiriidan epäreilumpana tai "pahempana" osapuolena tai aikaansaajana.

5. *Neutraali*: Ei vastakkainasettelua. Ei myöskään puhuta yhteistyöstä. Neutraalissa sävyssä puhutaan esimerkiksi jostain tutkimuksesta tai tutkimustuloksesta.

Journalistiset tehokeinot

Viimeinen laadullinen mittarini on organisaation rooli eli tarkastelin kustakin otokseni jutusta sitä, millaisen roolin kantajana organisaatio jutussa esiintyy. Olen ottanut mediakuvaan erittelyyni mukaan myös joitakin journalistisista käytännöistä nousseita sisältöluokkia. Valitsemani journalistiseen käytäntöön pohjautuvat indikaattorit ovat seuraavat:

- organisaation nimen esiintyminen jutun otsikossa
- otsikoiden palstaleveys
- kuvitus

Sanomalehden tapa arvottaa asioita ja organisaatioita näkyy lehdissä usealla tapaa. Yksi esimerkiksi uutisen merkittävyyden mittari on jutun sijoituspaikka lehdessä, -etusivulle sijoitettu juttu tekijöineen saa automaattisesti "tärkeän" leiman. Koska aineistoni oli leikattu ja liimattu leikekirjaan, en voinut tietää, millaisella paikalla juttu on aikoinaan lehdessä ollut. Niinpä mittasin merkittävyyttä toisen tärkeän journalistisen mittarin, otsikon avulla. Otsikon valitsin tutkimukseeni yhdeksi laatua mittaavaksi tekijäksi sen vuoksi, että otsikolla on journalistisissa käytännöissä aivan erityislaatuinen asemansa. Otsikoiden avulla tarina sijoittuu omaan kontekstiinsa ja otsikko myös ikään kuin kehystää tarinan (Einsiedel & Coughlan 1993, 142). Otsikkoon tiivistetään yleensä oleellinen. Siten voi myös ajatella, että otsikossa mainittava taho mielletään ainakin jollain tapaa merkittäväksi ja tärkeäksi. Otsikon tekee tärkeäksi myös se fakta, että tutkimusten mukaan suuri osa lukijoista lukee lehdistä ainoastaan otsikot (Suhonen, P. 1994. 34). Luonnollisestikin esimerkiksi organisaatio voi esiintyä otsikossa hyvin monenlaisessa sävyssä eli otsikossa esiintymistä ei voi pitää automaattisesti organisaation julkisuuden kannalta hyvänä asiana. Toinen otsikkoon liittyvä seikka on otsikon palstaleveys. Palstaleveys ja luonnollisesti myös otsikon pistekoko viestivät siitä, kuinka merkittävänä jutussa esiintyvä asia tai organisaatio halutaan esittää. Pistekokoja en aineiston laajuuden vuoksi kuitenkaan ryhtynyt laskemaan.

Otsikoiden ohella sanomalehdistä nousevat esiin myös kuvat. Niinpä päätin ottaa tutkimukseeni mukaan myös otoksessani esiintyneet kuvat. Täsmällisemmin ilmaistuna: halusin otokseni juttujen kohdalla tiedon siitä, onko jutussa ollut kuvaa ja mikäli juttu on kuvitettu, niin esiintyykö kuvassa jokin tutkittavaa organisaatiota edustava tekijä. Tämän tiedon saaminen vaati luonnollisestikin myös kuvatekstien lukemisen, vaikkakin osa organisaation edustajista alkoi jo käydä kasvoiltaan tutuksi aineistoa läpikäydessä.

6. ORGANISAATION MEDIAJULKISUUS

6.1. Julkisuuden määrällinen kehitys

Otantatapani vuoksi joudun käsittelemään tutkimustuloksia prosentteina, jotta eri vuosilta saadut tulokset olisivat keskenään vertailukelpoisia. Organisaation mediajulkisuutta tulkitessa on siis otettava huomioon julkaistujen juttujen määrät. Joinakin vuosina julkaistujen juttujen määrät ovat niin pieniä, että pelkkä prosenttien tarkastelu saattaisi antaa harhaanjohtavan kuvan.

1970-luku

Kuten kuvio 2 ja taulukko 5 osoittavat, sanomalehti Keskipohjanmaassa Kokkolan vesipiiriä koskeva kirjoittelu oli 1970-luvun alkupuolella melko vähäistä sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa. Kummassakin lehdessä Kokkolan vesipiiriä käsittelevä kirjoittelu kääntyi vuoden 1972 jälkeen lievään laskuun. Sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa Kokkolan vesipiiri sai koko vuosikymmenen aikana vähiten julkisuutta vuonna 1974. Vuoden 1974 jälkeen organisaation "julkisuuskäyrä" kääntyi lievään nousuun notkahtaen taas hieman alas vuonna -76. Vuoden 1976 jälkeen tutkittavaa organisaatiota koskeva kirjoittelu kasvoi sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa. Kummassakin lehdessä kirjoittelu huipentui vuoteen 1979. Vuonna 1979 Kokkolan vesipiiri sai ylivoimaisesti eniten julkisuutta Keskipohjanmaassa koko muuhun vuosikymmeneen nähden. Keskipohjanmaassa Kokkolan vesipiiriä käsittelevien juttujen määrä oli noin nelinkertainen vuosikymmenen alkuvuosiin nähden. Vastaavanlainen kasvu, - tosin pienemmässä mittakaavassa näkyi myös Kalevassa. Kalevassa oli kaiken kaikkiaan koko tutkittavana ajanjaksona tutkittavaa ympäristöhallintoa koskevia juttuja huomattavasti vähemmän kuin Keskipohjanmaassa.

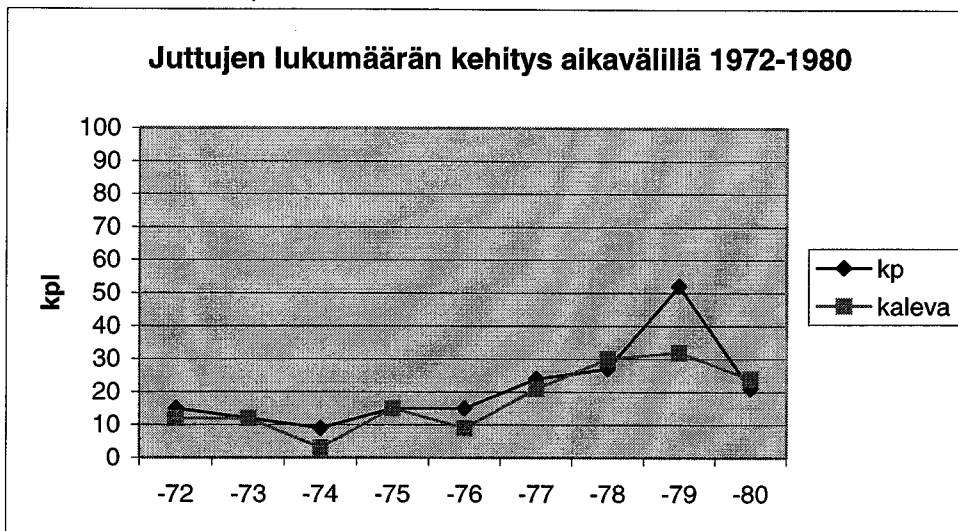
1980-luku

Kuvio 3 ja taulukko 6 osoittavat, että 1980-luvun alussa Kokkolan vesipiirin julkisuuskäyrä kääntyi laskuun sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa. Keskipohjanmaassa julkisuuden määrän väheneminen oli kuitenkin huomattavasti suurempi kuin Kalevassa. Vuonna 1981 vesipiiriä koskeva kirjoittelu lisääntyi Keskipohjanmaassa, mutta väheni Kalevassa. Veripiiriä koskeva kirjoittelu väheni kummassakin lehdessä vuonna 1983. Huomattava muutos vesipiiriä koskevan kirjoittelun määrässä tapahtui vuonna 1985, jolloin vesipiirin mediajulkisuuden määrä kaksinkertaistui vuoteen 1984 nähden kummassakin lehdessä. 1980-luvun puolivälin jälkeen Kokkolan vesipiiriä koskeva kirjoittelu väheni Kalevassa ja tyrehtyi lopulta kokonaan vuonna 1987. Keskipohjanmaassa sen sijaan vuosi 1987 oli vesipiiristä vesi- ja ympäristöpiiriksi muuttuneelle organisaatiolle jälleen mediajulkisuuden kasvun aikaa. Vuoden 1979 jälkeen vesi- ja ympäristöpiiriä koskeva kirjoittelu alkoi kuitenkin taas vähentyä pudoten lähes olemattomiin 1990-luvulle tultaessa.

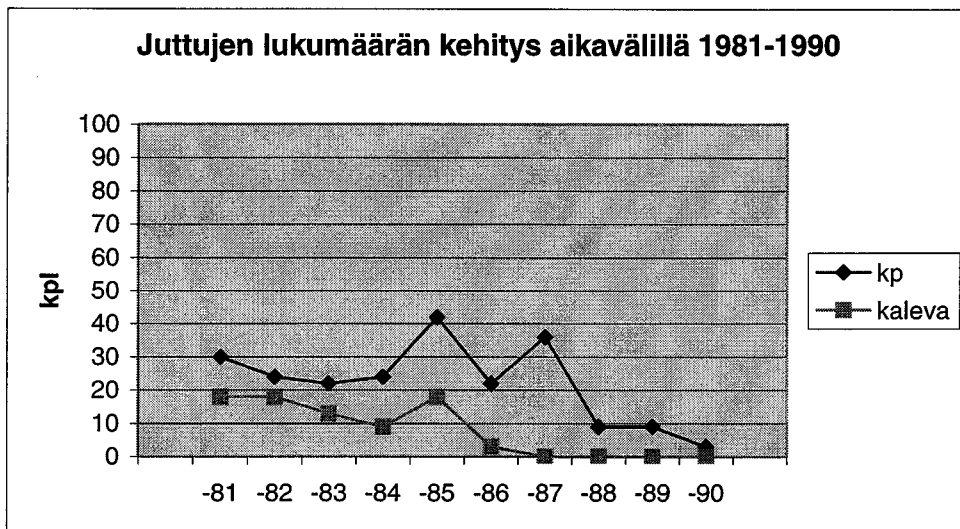
1990-luku

Vuosikymmenen ensimmäisinä vuosina Kokkolan vesi- ja ympäristöpiirin Keskipohjanmaassa saaman julkisuuden määrä oli hyvin pieni. Vuonna 1993 vesi- ja ympäristöpiiri sai kuitenkin jo huomattavasti enemmän palstatilaa Keskipohjanmaassa. Kuvio 4 ja taulukko 7 osoittavat, että julkisuuden määrä putosi kuitenkin tasaisesti aina vuoteen 1997 saakka. Vuoteen 1997 ajoittuu tutkittavan organisaation koko historian suurin julkisuuden määrä Keskipohjanmaassa. Tämän huipun jälkeen Keski-Pohjanmaan ympäristökeskukseksi vuonna 1995 muuttuneen organisaation julkisuuden määrä maakuntalehti Keskipohjanmaassa romahti jälleen pysytellen hyvin alhaisena tutkittavan ajanjakson päättymiseen ja koko ympäristökeskuksen lakkauttamiseen saakka.

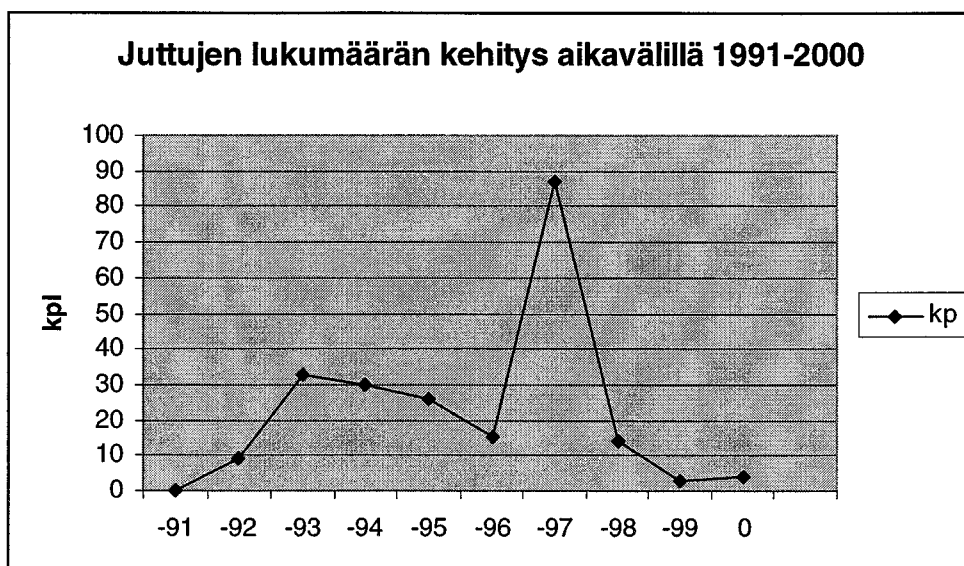
KUVIO 2:

KUVIO 3:

KUVIO 4:

TAULUKOT 5-7: Juttujen määrällinen kehitys tarkkoine lukemineen (vuosi/juttujen lukumäärä)

TAULUKKO 5: Juttujen kokonaismäärät ilman aineiston rajausta 1970 -luvulla

	KP	Kaleva
-72	15	12
-73	12	12
-74	9	3
-75	15	15
-76	15	9
-77	24	21
-78	27	30
-79	52	32
yht.	169 kpl	134 kpl

TAULUKKO 6: Juttujen kokonaismäärät ilman aineiston rajausta 1980 -luvulla

	KP	Kaleva
-80	21	24
-81	30	18
-82	24	18
-83	22	13
-84	24	9
-85	42	18
-86	22	3
-87	36	-
-88	9	-
-89	9	-
yht.	239 kpl	103 kpl

TAULUKKO 7: Juttujen kokonaismäärät ilman aineiston rajausta 1990 -luvulla ja vuonna 2000

	KP
-90	-
-91	-
-92	9
-93	33
-94	30
-95	26
-96	15
-97	87
-98	14
-99	13
Yht.	227 kpl
-00	4
Yht.	4 kpl

Yhteenvetoa julkisuuden määrällisestä kehityksestä

Koko tutkittavan ajanjakson tutkittavaa organisaatiota käsittelevien juttujen määrällinen huippu Keskipohjanmaassa ajoittuu vuoteen 1997. Toiseksi eniten Keskipohjanmaassa julkaistiin Kokkolan vesipiiriä käsitteleviä juttuja vuonna 1979. Kaikkein vähiten Keskipohjanmaassa oli tutkittavaa organisaatiota käsitteleviä juttuja vuonna 1974 ja 1990-luvun alkupuoliskolla. Kalevassa tutkittavaa organisaatiota käsitteleviä juttuja julkaistiin eniten vuonna 1979 ja vähiten Keskipohjanmaan tapaan vuonna 1974. Myös vuonna 1974 Kalevassa julkaistiin tutkittavaa organisaatiota käsitteleviä juttuja yhtä vähän kuin vuonna 1986. Kalevassa tutkittavaa organisaatiota käsittelevä kirjoittelu alkoi hiipua 1980-luvun puolivälin jälkeen tyrehtyen lähes täysin vuoden 1986 jälkeen. Vuoden 1986 jälkeen Kalevassa julkaistiin tutkittavaan organisaatioon liittyneitä juttuja niin satunnaisesti, että päätin jättää loppuajan jutut Kalevasta kokonaan tutkimukseni ulkopuolelle.

6.2 Julkisuudessa esiintyneet teemat

Teemoja poimiessani olen poiminut jutuista selkeät pääteemat. Hyvin usein jutussa käsiteltiin useita eri aiheita. Esimerkiksi joki-teeman yhteydessä otokseni jutuissa käsiteltiin usein myös koskia ja vesivoimaa. Näin ollen olen poiminut tuollaisesta jutusta teemoiksi sekä joet, kosket että vesivoiman. Mikäli jokin aihe nousi jutussa hyvin selkeäksi pääteemaksi, merkitsin kyseisen aiheen ainoaksi jutussa esiin tulleeksi teemaksi. Tällaisia tapauksia oli aineistosta kuitenkin vähemmistö. Teemoja, jotka esiintyivät aineiston

perusjoukossa, mutta eivät otoksessa olivat ilmasto, sisäilma/homevauriot ja riista.

1970-luku

Taulukko 9 osoittaa, että vuosikymmenen ensimmäisellä puoliskolla (1972-75) Keskipohjanmaassa käsiteltiin Kokkolan vesipiiriin liittyen *järviä, eläimiä, jokia, vesistöjä, maata (maaperä), vesihuoltoa, luonnonilmiöitä, organisaatiota (itsessään), ja "muita satunnaisia teemoja"*. Määrällisesti teemat jakautuivat melko tasaisesti. Eniten Keskipohjanmaassa käsiteltiin tutkittavaan organisaatioon liittyen teemoja järvet (28% kaikista teemoista) ja vesistöt (22 % kaikista teemoista). Vuosikymmenen loppupuolella käsiteltävien teemojen kirjo kasvoi. Mukaan tulivat nyt vuosikymmenen alkupuolellakin esiintyneiden teemojen lisäksi seuraavat teemat: *kosket, vesivoima, tekoaltaat, juomavesi, kalastus, pellot, maatalous ja turkistarhaus*. Ylivoimaisesti eniten 1970-luvun loppupuolella ja erityisesti vuosina 1978 ja 1979 käsiteltiin Keskipohjanmaassa Kokkolan vesipiiriin liittyen teemaa *joet*. Toiseksi eniten Keskipohjanmaassa käsiteltiin 1970-luvun jälkipuoliskolla teemaa *järvet* (13 % kaikista teemoista). Kolmanneksi eniten tutkittava organisaatio esiintyi Keskipohjanmaassa teemojen *kosket* ja *kalastus* yhteydessä.

Sanomalehti Kalevassa 1970-luvun ensimmäisellä puoliskolla käsiteltiin Kokkolan vesipiiriin liittyen kutakuinkin samoja teemoja kuin Keskipohjanmaassa. Taulukosta 10 käy ilmi, että Kalevassa Kokkolan vesipiiriin liittyen saivat palstatilaa seuraavat teemat: *järvet, joet, kosket, vesivoima, tekoaltaat, juomavesi, vesihuolto ja muut satunnaiset aiheet*. Eniten Kalevassa käsiteltiin vuosikymmenen alkupuoliskolla pääteemoina aiheita *vesivoima* (20 % teemoista) ja *vesihuolto* (20 % teemoista). Muut teemat jakautuivat tasaisesti. Vuosikymmenen loppupuolella Kalevassa kirjoitettiin Kokkolan vesipiiriin liittyen *järvistä, eläimistä, joista, koskista, vesistöistä, vesivoimasta, tekoaltaista, juomavedestä, kalastuksesta, maataloudesta, öljystä (esim. öljyntorjunta), vesihuollosta ja luonnonilmiöistä*. Myös Kalevassa teema *joet* (31 % teemoista) nousi vuosikymmenen loppupuolella ylivoimaisesti eniten käsitellyksi pääteemaksi Kokkolan vesipiiriin liittyen. Toiseksi eniten Kalevassa käsiteltiin järvi-teemaa ja kolmanneksi eniten vesipiiri sai julkisuutta Kalevassa luonnonilmiöt-teeman yhteydessä. 1970-luvun jälkipuoliskolla Kokkolan vesipiiri sai Kalevassa eniten julkisuutta joki-teemaan liittyen jokaisena vuonna suhteessa muihin teemoihin. Kaikkein suurimman suhteellisen osuuden Kokkolan vesipiiri sai joki -teeman yhteydessä Kalevassa vuonna 1977 (46 % teemoista). Kalevassa juttujen määrät olivat vuositasolla erityisesti 1970-luvun alkuvuosina niin pieniä, että niiden prosentuaaliset osuudet ovat korkeintaan suuntaa antavia.

1980-luku

Vuosikymmenen ensimmäisellä puoliskolla Keskipohjanmaan Kokkolan vesipiiriin yhdistämien teemojen kirjoon tuli jälleen muutoksia. Kuten taulukko 9 osoittaa 1970-luvulla käsitellyt teemat pellot ja turkistarhaus eivät esiintyneet Keskipohjanmaan 1980-luvun ensimmäisen puoliskon otoksessa.

Jo 1970-luvulla Keskipohjanmaassa esillä olleiden teemojen lisäksi Kokkolan vesipiiri nousi julkisuuteen myös teemojen *teollisuus, suot ja organisaatioon kohdistuneet asiat* yhteydessä. 1980-luvun alkupuoliskollakin Kokkolan vesipiiri sai Keskipohjanmaassa suhteellisesti eniten julkisuutta teeman joet yhteydessä (28 % teemoista). Toiseksi eniten vesipiiri sai julkisuutta teemojen *järvet ja vesivoima* yhteydessä (12 % teemoista). Kolmanneksi eniten Kokkolan vesipiiri sai palstatilaa teeman *luonnonilmiöt* yhteydessä. 1980-luvun jälkipuoliskolla Kokkolan vesipiiri alkoi saada Keskipohjanmaassa palstatilaa myös teemojen metsät, metsätalous ja turkistarhaus. Teemasta maa(perä) ei 1980-luvun jälkimmäisellä puoliskolla Keskipohjanmaassa kirjoitettu ollenkaan.

Kaaviosta 10 ilmenee, että Kalevassa ei teemojen kirjoon tullut 1980-luvun ensimmäisellä puoliskolla mukaan uusia teemoja. 1980-luvun jälkimmäisellä puoliskolla organisaatioon liittyen kirjoitettiin aikaisemmista vuosista poiketen myös teemojen metsätalous ja turkistarhaus.

1990 -luku

Myös 1990-luvun ensimmäisen puoliskon aikana organisaatio sai Keskipohjanmaassa suhteellisesti eniten julkisuutta teeman joet yhteydessä (24 %). Taulukosta 9 ilmenee, että julkisuuden suhteellinen osuus oli kuitenkin 1990-luvun alkupuoliskolla pienempi kuin 1980-luvun jälkipuoliskolla. Toiseksi eniten organisaatio sai Keskipohjanmaassa julkisuutta 1990-luvun ensimmäisellä puoliskolla teeman järvet (15 % kaikista teemoista) yhteydessä. Jo 1990-luvun alkupuoliskolla alkoi organisaatiota itseään koskeva uutisointi lisääntyä selkeästi. Vielä 1980-luvun jälkimmäisellä puoliskolla organisaatiosta itsestään kirjoitettiin suhteessa kaikkiin teemoihin ainoastaan 4 prosenttiyksikön verran. Vuosikymmenen ensimmäisellä puoliskolla Keskipohjanmaassa teemana oli yhä enenevässä määrin Keski-Pohjanmaan ympäristökeskus. Teeman osuus muista teemoista oli tuolloin 12 prosenttia. Vuosikymmenen jälkimmäisellä puoliskolla organisaatio itsessään-teema nousi kaikkein eniten käsitellyksi teemaksi organisaatioon liittyen. Teeman osuus muista teemoista oli tuolloin 20 prosenttia. 1990-luvun jälkimmäisellä puoliskolla organisaatio itsessään oli suhteellisesti eniten käsitelty teema vuosina 1995 (23 % kaikista teemoista), 1997 (26 % käsitellyistä teemoista) ja 1998 (18 % kaikista teemoista). Kaikkein suurimmillaan siis organisaatiota käsittelevien teemojen volyyymi oli vuonna 1997. Tämän voi katsoa viittaavan selkeästi siihen, että vielä vuonna 1997 organisaatio taisteli olemassaolostaan ja maakuntalehti Keskipohjanmaa teki taustatukijan työtään. Vastaavasti vuonna 1998 organisaatiossa ja maakuntalehdessä oltiin jo alistuttu lakkauttamispäätökseen ja niinpä aiheesta ei enää kirjoitettu niin vuolaasti kuin vuonna 1997.

Joki-teeman suhteellinen osuus laski huomattavasti 1990-luvun jälkimmäisellä puoliskolla. Tuolloin joki –teeman suhteellinen osuus kaikista teemoista oli enää ainoastaan 11 prosenttia, kun jokiteeman ollessa

suurimmillaan 1970-luvun jälkipuoliskolla sen suhteellinen osuus kaikista teemoista oli ollut jopa 31 prosenttia. 1990-luvun jälkimmäisellä puoliskolla ympäristöohjelmat nousi kolmanneksi eniten käsitellyksi teemaksi tutkittavaan organisaatioon liittyen. Suhteellisesti eniten koko tutkittavana ajanjaksona organisaatiosta kirjoitettiin ympäristöohjelmien yhteydessä eniten vuonna 1997. Tuolloin ympäristöohjelmat –teeman osuus muista teemoista oli 18 prosenttia. Vuoteen 1997 ajoittui kiivas Natura –keskustelu. Vuonna 1998 ympäristöohjelmat –teeman suhteellinen osuus laski 6 prosenttiin. Vuosi 1998 poikkesi muista vuosista erityisesti sen vuoksi, että tuolloin kolmanneksi eniten käsitellyksi teemaksi nousi tema maa(perä). Maa(perä) –teeman suhteellinen osuus oli tuolloin 12 prosenttia.

TAULUKKO 8: Teemojen suhteelliset osuudet koko tutkimusaikavälillä (prosenttia teemoista)

teemat	Keskipohjanmaa	Kaleva
järvet	13%	19%
joet	22%	30%
eläimet	5%	4%
kosket	1%	2%
vesistöt	7%	4%
maa	2%	-
metsät	0,5%	-
vesivoima	6%	7%
tekoaltaat	2%	5%
juomavesi	3%	3%
kalastus	5%	9%
pellot	0,3 %	-
suot	1%	-
maatalous	1%	2%
metsätalous	0,3%	1%
turkistarhaus	2%	1%
öljy	1%	1%
vesihuolto	3%	3%
luonnonilmiöt	8%	8%
ympäristöohjelmat	2%	-
organisaatio itsessään	9%	-
organisaatio kohteena	0,3%	-
organisaatio tekijänä	0,8%	-
suojelualueet	0,3%	-
teollisuus	2%	-
muut satunnaiset aiheet	4%	1%
yht.	100 %	100 %

TAULUKKO 9: Teemojen jakautuminen Keskipohjanmaassa (prosenttia teemoista)

teemat	-72- 75	-75- 80	-80- 85	85- 90	-90- 95	-95- 00
järvet	28%	13%	12%	20%	15%	6%
joet	11%	31%	28%	20%	24%	11%
eläimet	6%	6%	1%	4%	9%	4%
kosket	-	3%	-	1%	-	1%
vesistöt	22%	8%	5%	4%	6%	5%
maa	6%	1%	1%	-	3%	3%
metsät	-	-	-	3%	-	-
vesivoima	-	6%	12%	6%	6%	2%
tekoaltaat	-	1%	1%	4%	3%	1%
juomavesi	-	1%	7%	3%	3%	2%
kalastus	-	8%	3%	9%	3%	3%
pellot	-	1%	-	-	-	-
suot	-	-	4%	-	-	1%
maatalous	-	1%	1%	-	-	2%
metsätalous	-	-	-	1%	-	-
turkistarhaus	-	1%	-	3%	3%	2%
öljy	-	-	-	-	-	4%
vesihuolto	6%	2%	7%	4%	-	1%
luonnonilmiöt	6%	6%	11%	13%	6%	4%
ympäristöoh- jelmat	-	-	-	-	-	9%
organisaatio itsessään	11%	3%	3%	4%	12%	20%
organisaatio kohteena	-	-	1%	-	-	-
organisaatio tekijänä	-	-	-	-	-	3%
suojelualueet	-	-	-	-	-	1%
teollisuus	-	-	3%	1%	6%	4%
muut satunnaiset aiheet	6%	6%	1%	-	-	9%
yht.	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

TAULUKKO 10: Teemojen jakautuminen Kalevass (Prosenttia teemoista)

teemat	-72- 75	-75- 80	-80- 85	-85-90
järvet	10%	19%	22%	8%
joet	10%	31%	31%	-
eläimet	-	3%	7%	39%
kosket	10%	3%	-	-
vesistöt	-	5%	-	15%
maa	-	-	-	-
metsät	-	-	-	-
vesivoima	20%	8%	6%	-
tekoaltaat	10%	4%	6%	-
juomavesi	10%	3%	4%	-
kalastus	-	8%	13%	-
pellot	-	-	-	-
suot	-	-	-	-
maatalous	-	1%	2%	8%
metsätalous	-	-	-	8%
turkistarhaus	-	-	-	8%
öljy	-	1%	-	-
vesihuolto	20%	3%	4%	-
luonnonilmiöt	-	11%	7%	8%
ympäristöohjelmat	-	-	-	-
organisaatio itsessään	-	-	-	-
organisaatio kohteena	-	-	-	-
organisaatio tekijänä	-	-	-	-
suojelualueet	-	-	-	-
teollisuus	-	-	-	-
muut satunnaiset aiheet	10%	-	-	8%
yht.	100 %	100 %	100 %	100 %

Yhteenvetoa julkisuudessa esiintyneistä teemoista

Se, mistä aiheesta kunakin ajanjaksona on tutkittavaan organisaatioon liittyen kirjoitettu on vaihdellut ja muuttunut vuosien aikana. Teemojen esilläoloon on aina monia syitä, mutta yksi hyvin ilmeinen syy on tässä tapauksessa tutkittavan organisaation toimenkuva. Luonnollisestikin tutkittavan organisaation nimi liitettiin yleisesti vesistöteemoihin sen toimiessa vesipiirinä. Ympäristöteemojen yhteydessä organisaation nimi

ryhtyi esiintymään maakuntalehtien palstoilla eniten sen jälkeen, kun organisaation toimenkuva alkoi kattaa vesiasioiden lisäksi myös ympäristöasiat. Tarkasteltaessa teemoja puolivuosisikymmenittäin nousee sieltä selkeästi esiin joitakin teemoja, jotka ovat toistuneet jokaisen vuosikymmenen ja puolivuosisikymmenen aikana. Tällaisia teemoja olivat Keskipohjanmaassa *joet, järvet, eläimet* (pääasiallisesti vesieläimet, kuten hylkeet ja simpukat), *luonnonilmiöt* ja *organisaatio itsessään*. Lisäksi kaikkina muina puolivuosisikymmeninä paitsi aikavälillä 1972-75 esiintyivät Keskipohjanmassa teemat *vesivoima, tekoaltaat, juomavesi* ja *kalastus*.

Kalevassa teemoja, joiden yhteydessä organisaatiosta kirjoitettiin oli määrällisesti vähemmän kuin Keskipohjanmaassa. Teemat, joiden yhteydessä organisaatiota oltiin käsitelty Keskipohjanmaassa, mutta jotka puuttuivat Kalevan teemakirjosta olivat seuraavat: *ympäristöohjelmat, suojelualueet ja teollisuus*. Kalevassa ei myöskään julkaistu juttuja, joissa oltaisiin käsitelty millään tasolla itse tutkittavaa organisaatiota. Kalevan teemakirjosta puuttuivat siis tyystin myös teemat *organisaatio itsessään, organisaatio kohteena* ja *organisaatio tekijänä*. Teema, jonka yhteydessä organisaatio esiintyi Kalevassa jokaisena puolivuosisikymmenenäkin oli *järvet*. Kaikkina muina puolivuosisikymmeninä, paitsi aikavälillä 1985-90 organisaatio esiintyi Kalevassa seuraavien teemojen yhteydessä: *vesivoima, tekoaltaat, juomavesi, vesihuolto ja joet*. Lisäksi kaikkina muina puolivuosisikymmeninä paitsi aikavälillä 1972-75 organisaatio esiintyi Kalevassa teemojen *maatalous, luonnonilmiöt ja eläimet* yhteydessä.

Koko tutkittavan ajanjakson aikana suhteellisesti eniten julkisuutta saanein teema tutkittavaan organisaation liittyen oli Keskipohjanmaassa teema *joet* (22 prosenttia kaikista teemoista). Toiseksi eniten julkisuutta Keskipohjanmaassa saanut teema oli *järvet* (13%) ja kolmannelle sijalle sijoittui teema "organisaatio sis." eli organisaatio itsessään (8%). Myös Kalevassa tutkittava organisaatio sai eniten julkisuutta teeman "joet" yhteydessä. Kalevassa jokiteeman suhteellinen osuus muista teemoista oli koko tutkittavana ajanjaksona yhteensä jopa 30 prosenttia. Toiseksi eniten tutkittava organisaatio sai Kalevassa julkisuutta Keskipohjanmaan tapaan teeman "järvet" yhteydessä (19%). Kolmanneksi eniten organisaation sai Kalevassa julkisuutta teeman "kalastus (käsittää mm. kalatalouden)" yhteydessä. Sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa neljänneksi eniten tutkittava organisaatio sai julkisuutta teemojen "luonnonilmiöt" yhteydessä. Luonnonilmiöt –teeman alle sijoitetuista jutuista ylivoimainen enemmistö käsitteli tulvia. (kaaviot!)

Tarkasteltaessa teemojen suhteellisia osuuksia vuosikymmenittäin, näyttävät teemojen jakaumat hyvin samansuuntaisilta erityisesti kun katsotaan kolmea eniten esillä ollutta teemaa. Keskipohjanmaassa tutkittava organisaatio tuli julkisuuteen 1970-luvulla suhteellisesti eniten teemojen *joet* (28 % kaikista teemoista), *järvet* (15 % kaikista teemoista) ja *vesistöt* (10 % kaikista teemoista) yhteydessä. 1980-luvulla Keskipohjanmaassa

julkaistuissa tutkittavaa organisaatiota käsittelevissä jutuissa käsiteltiin 1970-luvun tapaan suhteellisesti eniten teemaa joet. Joki-teeman suhteellinen osuus kuitenkin laski 1980-luvulla hieman 1970-lukuun nähden. 1980-luvulla joki-teeman suhteellinen osuus kaikista teemoista oli 25 prosenttia. Toiseksi eniten organisaatiosta kirjoitettiin Keskipohjanmaassa 1980-luvulla 1970-luvun tapaan teemasta järvet (16 % kaikista teemoista). Kolmanneksi eniten organisaatiosta kirjoitettiin 1980-luvulla luonnonilmiöistä (12 % kaikista teemoista). 1990-luku oli organisaation historiassa mm. teemojen suhteen poikkeuksellinen. 1990-luvulla Keskipohjanmaassa kirjoitettiin suhteellisesti kaikkein eniten nimenomaan organisaatiosta itsestään. Organisaatio-teeman suhteellinen osuus kaikista 1990-luvulla käsitellyistä teemoista oli 18 prosenttia.

Myös Kalevassa tutkittavaan organisaatioon liittyen suhteellisesti eniten käsitelty teema oli 1970-luvulla joet (29 % kaikista teemoista). Toiseksi eniten organisaatio tuli Kalevassa esiin teeman järvet yhteydessä (19 % kaikista teemoista) ja kolmanneksi eniten teeman vesivoima (10 % kaikista teemoista) yhteydessä. Myös 1980-luvulla organisaatio sai Kalevassa eniten julkisuutta teeman joet yhteydessä. 1980-luvulla joki-teeman suhteellinen osuus kasvoi Kalevassa 1970-lukuun nähden. 1980-luvulla joki-teeman osuus kaikista teemoista organisaatiota käsiteltäessä oli jopa 32 prosenttia. Toiseksi eniten organisaatio tuli Kalevassa esiin 1980-luvulla teeman järvet yhteydessä. Kolmanneksi eniten organisaatio sai Kalevassa julkisuutta 1980-luvulla teeman kalastus yhteydessä (10 % kaikista teemoista).

6.3. Mediajulkisuuden näkökulmat

6.3.1. Maantieteellinen näkökulma

1970-luku

Tarkasteltaessa koko 1970 lukua kokonaisuutena ilmenee, että tuolloin yli puolessa (73 %) Keskipohjanmaassa julkaistussa tutkittavaa organisaatiota käsitelleessä jutussa maantieteellinen näkökulma oli alueellinen. Kalevassa alueellisen näkökulman juttujen prosentuaalinen osuus kaikista jutuista oli lähes 80 prosenttia. Keskipohjanmaassa yleisestä näkökulmasta kirjoitettuja juttuja ei ollut 1970-luvulla ollenkaan. Kalevassa niitä oli muutaman prosenttiyksikön verran.

Kuten kuvioista 13 ja 14 ilmenee, 1970-luvun ensimmäisellä puoliskolla alueellisten juttujen suhteellinen osuus oli Keskipohjanmaassa 64 prosenttia ja Kalevassa 71 prosenttia. Alueellisten juttujen suhteellinen osuus oli 1970-luvulla Keskipohjanmaassa suurimmillaan vuosina 1974 ja -79. Kalevassa alueellisen näkökulman juttujen suhteelliset huiput ajoittuvat vuosiin 1973, -74, -77 ja -79. Tultaessa 1970-luvun jälkimmäiselle puoliskolle kasvoi Keskipohjanmaassa organisaatioon liittyvissä jutuissa alueellisten juttujen

määrän suhteellinen osuus vielä lisää ja vastaavasti paikallisen näkökulman juttujen määrän osuus pieneni. Sama ilmiö oli havaittavissa myös Kalevassa. Tosin Kalevassa julkaistiin 1970-luvun jälkimmäisellä puoliskolla myös muutaman prosenttiyksikön verran juttuja, joiden lähestymisnäkökulma oli yleinen. Yleisen näkökulman jutut ajoittuvat Kalevassa 1970-luvulla vuoteen 1979.

1980-luku

Tarkasteltaessa 1980-lukua kokonaisuutena ilmenee, että Keskipohjanmaassa julkaistuissa tutkittavaa organisaatiota koskevissa jutuissa alueellisten juttujen suhteellinen osuus laskee hieman 1970-lukuun verrattaessa. Kuten kaaviosta 11 ilmenee, vastaavasti paikallisten juttujen suhteellinen osuus kasvoi ja nyt Keskipohjanmaassakin julkaistiin jo muutaman prosenttiyksikön verran maantieteelliseltä näkökulmaltaan yleisiä, tutkittavaa organisaatiota käsitteleviä juttuja. Kaavio 12 osoittaa, että myös Kalevassa paikallisten juttujen osuus kasvoi alueellisen näkökulman juttujen suhteellisen osuuden vastaavasti laskiessa. Yleisen näkökulman juttuja Kalevassa julkaistiin 1980-luvulla kahden prosenttiyksikön verran.

Tarkasteltaessa 1980-lukua puolivuosisikymmenittäin ilmenee, että paikallisen näkökulman juttujen osuus kasvoi Keskipohjanmaassa 1980-luvun ensimmäisellä puoliskolla, jolloin myös alueellisen näkökulman juttujen suhteellinen osuus pieneni. Kaavio 13 osoittaa, että 1980-luvun jälkimmäisellä puoliskolla paikallisen näkökulman juttujen osuus laskee jälleen ja vastaavasti alueellisen näkökulman juttujen osuus kasvoi. Myös yleisen näkökulman juttujen suhteellinen osuus kasvoi hieman 1980-luvun jälkimmäisellä puoliskolla Keskipohjanmaassa. Kalevassa puolestaan 1980-luvun jälkimmäisellä puoliskolla paikallisen näkökulman juttujen suhteellinen osuus kasvoi suhteessa 1980-luvun ensimmäiseen puoliskoon. Kalevassa myös alueellisen näkökulman juttujen suhteellinen osuus kasvoi hieman suhteessa 80-luvun ensimmäiseen puoliskoon. Vastaavasti yleisen näkökulman juttuja ei Kalevassa julkaistu enää ollenkaan 1980-luvun jälkimmäisellä puoliskolla. Tämä käy ilmi kuviosta 14. Keskipohjanmaassa paikallisen näkökulman juttuja on suhteellisesti enemmän tai yhtä paljon kuin alueellisen näkökulman juttuja 1980-luvulla vuosina -81, -84, -85 ja -88. Yleisen näkökulman juttuja julkaistiin Keskipohjanmaassa 1980-luvulla vuosina -83 ja -86. Kalevassa paikallisen näkökulman juttuja ei 1980-luvulla ollut yhtenäkkään vuonna suhteellisesti enemmän kuin alueellisen näkökulman juttuja. Yleisen näkökulman juttuja Kalevassa julkaistiin vuonna 1981.

1990-luku

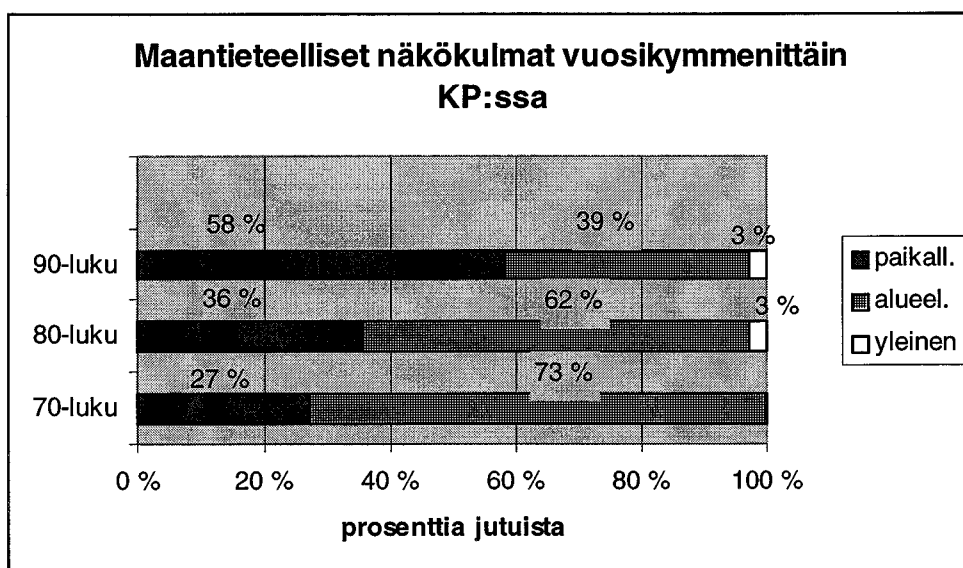
Muihin vuosikymmeniin nähden 1990-luvusta tekee kokonaisuutena poikkeuksellisen maantieteellisen näkökulman suhteen se, että tuolloin Keskipohjanmaassa julkaistuista jutuista 58 prosentissa näkökulma oli paikallinen ja vain 39 prosentissa alueellinen. Tämä ilmenee kaaviosta 11.

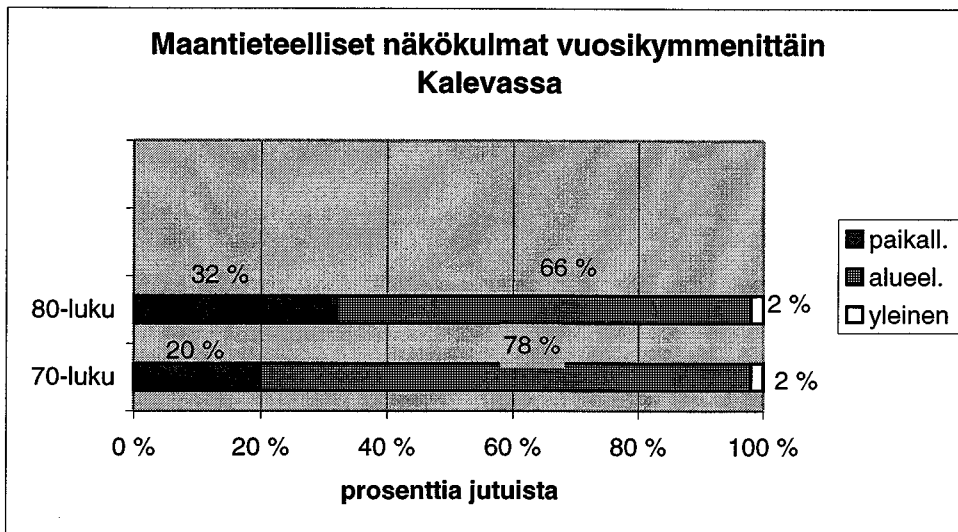
Paikallisen näkökulman vahvaa esilläoloa selittää erityisesti 1990-luvun loppupuolella Keskipohjanmaassa käyty kiivas keskustelu organisaation tulevaisuudesta. Vaikka organisatoriset muutokset koskettivat organisaation koko vaikutusalueetta, oli jutuissa myös hyvin paljon esillä organisatorinen näkökulma. Tällaisen organisaatiolähtöisen ajattelun luokittelin paikalliseksi. Yleisen näkökulman juttuja oli muutaman prosenttiyksikön verran. Vuosikymmenen ensimmäisellä puoliskolla organisaatiota koskevia, paikallisen ja alueellisen näkökulman juttuja julkaistiin Keskipohjanmaassa kumpiakin yhtä paljon. Yleisen näkökulman juttuja ei tuolloin julkaistu Keskipohjanmaassa ympäristökeskukseen liittyen ollenkaan. -90 -luvulla paikallisen näkökulman juttujen suhteellinen osuus oli alueellisen näkökulman juttujen osuutta suurempi vuosikymmenen jälkimmäisellä puoliskolla. Tuolloin paikallisen näkökulman juttujen suhteellinen osuus oli 61 prosenttia ja alueellisen näkökulman juttujen 34 prosenttia. Yleisen näkökulman juttuja julkaistiin Keskipohjanmaassa 1990-luvun jälkimmäisellä puoliskolla viiden prosentin verran.

Paikallisen näkökulman juttuja julkaistiin Keskipohjanmaassa alueellisen näkökulman juttuja suhteellisesti enemmän vuosina -95, -97 ja -98. Yleisen näkökulman juttuja julkaistiin 1990 -luvulla vuosina -95 ja -97.

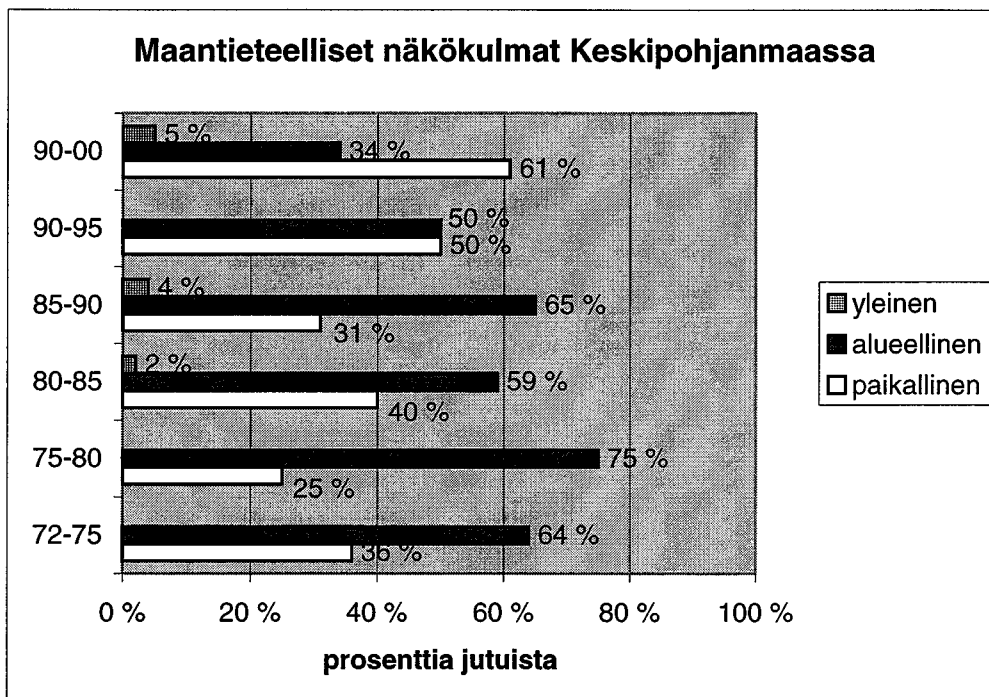
KUVIO 11:

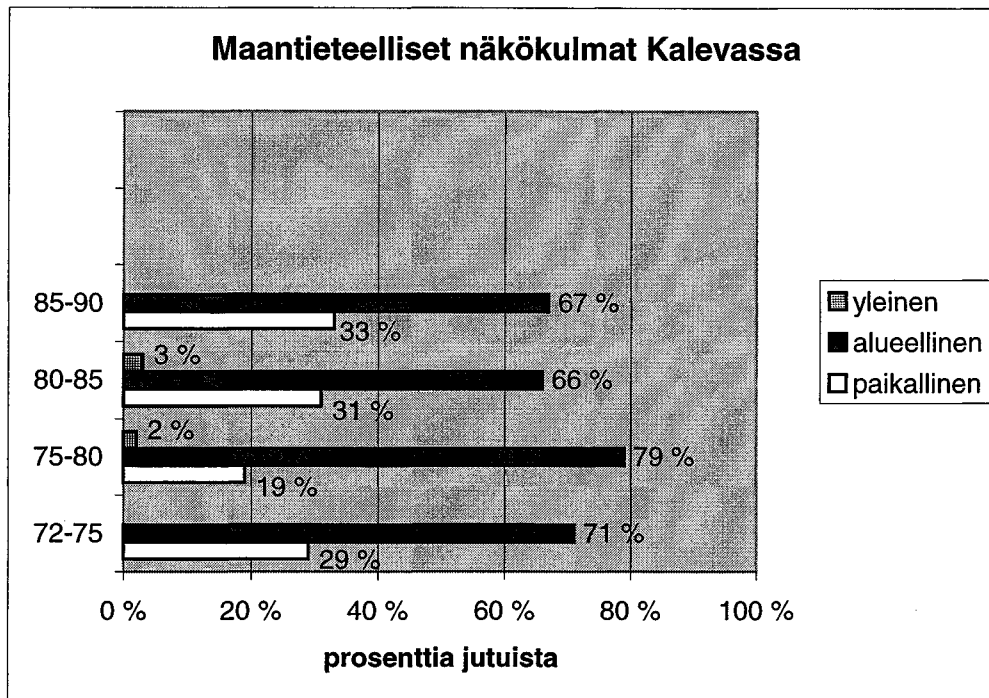
KUVIO 12:

KUVIO 13:

KUVIO 14:

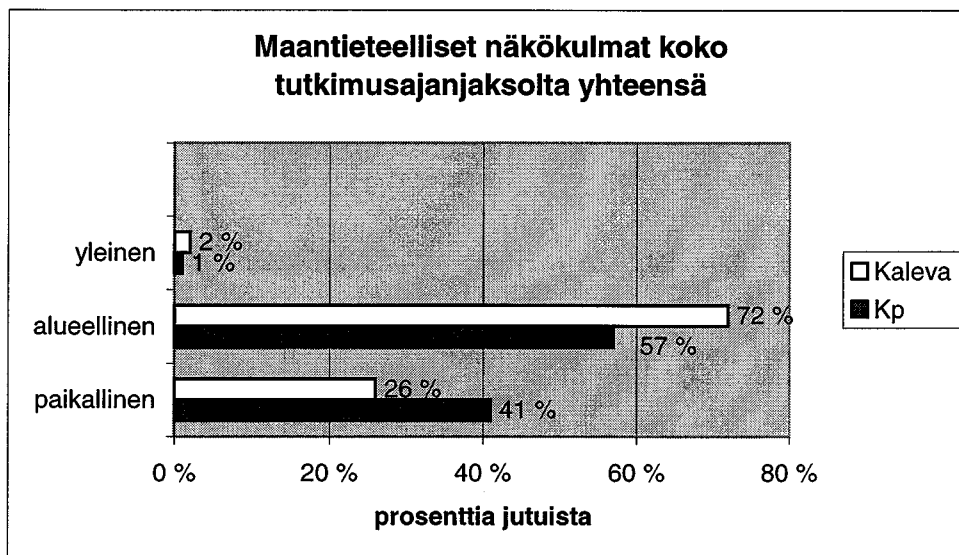
Yhteenveto maantieteellisistä näkökulmista

Kuvio 15 osoittaa, että maantieteellisissä näkökulmissa korostui kummassakin lehdessä eniten koko tutkimusajanjaksoa tarkasteltaessa alueellinen näkökulma. Alueellisen näkökulman juttuja julkaistiin kummassakin lehdessä jokaisena tutkimusvuotena. Alueellisen näkökulman korostuminen oli odotettavaa erityisesti Keskipohjanmaan kohdalla, sillä Keskipohjanmaa on maakuntalehti ja Kaleva puolestaan pyrkii olemaan pikemminkin maan osan eli koko pohjoisen Suomen sanomalehti. Niinpä kummallekin lehdelle voi ajatella olevan tyypillistä sellaisten kirjoitusnäkökulmien käyttäminen, jotka kattavat mahdollisimman suuren lukijamäärän. Toiseksi eniten koko tutkimusaineistossa painottui kummassakin lehdessä paikallinen näkökulma. Keskipohjanmaassa paikallinen näkökulma painottui Kalevaa enemmän. Tämä on ymmärrettävää, sillä tutkittavan organisaation vaikutusalueesta ainoastaan Kalajokilaakso kuuluu Kalevan levikki-alueeseen. Tutkittavan organisaation koko vaikutusalueen maakuntalehti on Keskipohjanmaa ja siten on luonnollista, että se ottaa myös toisinaan huomioon myös paikalliset näkökulmat. Ennako-odotusteni mukaisesti kaikkein vähiten koko tutkittavassa aineistossa oli juttuja, joiden maantieteellinen lähestymisnäkökulma oli yleinen eli koko maata/maailmaa koskeva. Tämäkin on ymmärrettävää, sillä maakuntalehti pyrkii nimenomaan ottamaan juttuihin maakunnalliset näkökulman. Omassa tutkimuksessani olen jo ennen analyysin aloittamista valinnut otokseeni mukaan ainoastaan ne jutut, joissa mainittiin tutkittavan organisaation nimi. Tutkittavan

organisaation vaikutusalue ei luonnollisestikaan kata koko maatamme ja siten on ymmärrettävää, ettei organisaatiota liitetä esimerkiksi valtakunnan tason juttuihin.

Tarkasteltaessa vuosikymmeniä kokonaisuuksina ilmenee, että Keskipohjanmaassa alueellisten juttuja oli suhteellisesti enemmän kuin alueellisia ja yleisiä kaikkina muina vuosikymmeninä paitsi –90 –luvulla. Kuvio 11 osoittaa, että 1990-luvulla Keskipohjanmaassa julkaistuista tutkittavaa organisaatiota käsittelevistä jutuista suurempi osa oli näkökulmaltaan paikallisia kuin alueellisia. Keskipohjanmaassa yleisen näkökulman juttuja ei tutkittavaan organisaatioon liittyen julkaistu 1970-luvulla ollenkaan ja 1980- ja 90-luvuillakin vain muutaman prosenttiyksikön verran. Kaaviosta 12 ilmenee, että Kalevassa alueellisen näkökulman jutut olivat enemmistö sekä 1970- että 80-luvuilla. Kalevassa kirjoitettiin tutkittavaan organisaatioon liittyviä juttuja yleisestä näkökulmasta kumpanakin vuosikymmenenä muutaman prosenttiyksikön verran.

KUVIO 15:

6.3.3. Suhtautuva näkökulma

1970-luku

Kuviosta 18 ilmenee, että 1970-luvun ensimmäisellä puoliskolla Keskipohjanmaassa painottui jutuissa, joissa puhuttiin tutkittavasta organisaatiosta, sosiaalinen näkökulma. Suhteellisesti toiseksi eniten painottuivat ympäristö- ja muu näkökulma. Kolmanneksi eniten kirjoitettiin Keskipohjanmaassa taloudellisesta näkökulmasta. 1970-luvun jälkimmäisellä puoliskolla Keskipohjanmaassa painottui kirjoitusnäkökulmana taloudellinen näkökulma. Toiseksi eniten painottuivat sosiaalinen ja ympäristönäkökulma. Kolmanneksi eniten painottui poliittinen näkökulma. Verrattaessa 70-luvun ensimmäistä ja jälkimmäistä puoliskoa keskenään

ilmenee, että taloudellisen näkökulman suhteellinen osuus oli 70-luvun loppupuolella Keskipohjanmaassa suurempi kuin vuosikymmenen ensimmäisellä puoliskolla. Vastaavasti ympäristönäkökulman suhteellinen osuus oli jälkimmäisellä puoliskolla hieman pienempi kuin vuosikymmenen ensimmäisellä puoliskolla. Poliittisen näkökulman suhteellinen osuus lähes kolminkertaistui tultaessa 70-luvun alkupuoliskolta jälkimmäiselle puoliskolle. Kuten kuviosta 16 ilmenee 1970-luvulla taloudellinen näkökulma painottui suhteellisesti eniten muihin näkökulmiin nähden vuosina -75, -77 ja -79. Vuonna 1979 taloudellisen näkökulman kanssa yhtä paljon painottui myös sosiaalinen näkökulma. Ympäristönäkökulmaa ei käsitelty Keskipohjanmaassa ollenkaan organisaatioon liittyen vuosina -75 ja -76. Suhteellisesti eniten ympäristönäkökulma painottui Keskipohjanmaassa vuonna -78.

Kuviosta 19 käy ilmi, että Kalevassa 1970-luvun ensimmäisellä puoliskolla kirjoitettiin suhteellisesti eniten sosiaalisesta näkökulmasta. Toiseksi eniten painottuivat tuolloin taloudellinen ja ympäristönäkökulma. 1970-luvun jälkimmäisellä puoliskolla taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristönäkökulmien suhteelliset osuudet 70-luvun ensimmäiseen puoliskoon nähden pienenivät. Uudeksi näkökulmaksi nousi nyt Kalevassa 19 prosentin suhteellisella osuudella poliittinen näkökulma. Kuviosta 20 käy ilmi, että Kalevassa ympäristönäkökulma painottui muihin teemoihin nähden -70-luvulla eniten vuosina -72, -75 ja -77. Vuosina -73 ja -74 ei ympäristönäkökulma ollut Kalevassa julkaistuissa jutuissa esillä ollenkaan. Suhteellisesti kaikkein suurimmillaan ympäristönäkökulma oli Kalevassa vuonna -77.

1980-luku

Kuviot 18 ja 19 osoittavat, että 1980-luvun ensimmäisellä puoliskolla suhteellisesti kaikkein eniten organisaation yhteydessä esillä olleeksi teemaksi nousi sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa ympäristönäkökulma. Toiseksi eniten Keskipohjanmaassa painottui taloudellinen näkökulma ja kolmanneksi eniten poliittinen. Kalevassa toiseksi eniten painottui taloudellinen näkökulma. Kolmanneksi eniten painottuivat poliittinen ja muu näkökulma. -80 -luvun jälkipuoliskolla taloudellisen ja ympäristönäkökulman näkökulman osuudet laskivat hieman Keskipohjanmaassa. Vastaavasti poliittisen näkökulman osuus kasvoi hieman. Kalevassa puolestaan ympäristönäkökulma jatkoi kasvuaan 80-luvun jälkipuoliskolla. Toiseksi eniten Kalevassa painottui muu näkökulma ja kolmanneksi eniten taloudellinen ja poliittinen näkökulma.

Koko 1980-luvun aikana ympäristönäkökulma painottui Keskipohjanmaassa eniten suhteessa muihin näkökulmiin Kokkolan vesi -ja ympäristöpiiriin liittyvissä jutuissa vuosina -80, -81, 87 ja -89. Taloudellinen näkökulma oli Keskipohjanmaan jutuissa hallitsevin ainoastaan vuonna -82. Taloudellisen näkökulman suhteellinen osuus oli kuitenkin melko tasaisesti 20 prosentin luokkaa jokaisena vuonna. Poliittinen näkökulma oli Keskipohjanmaassa

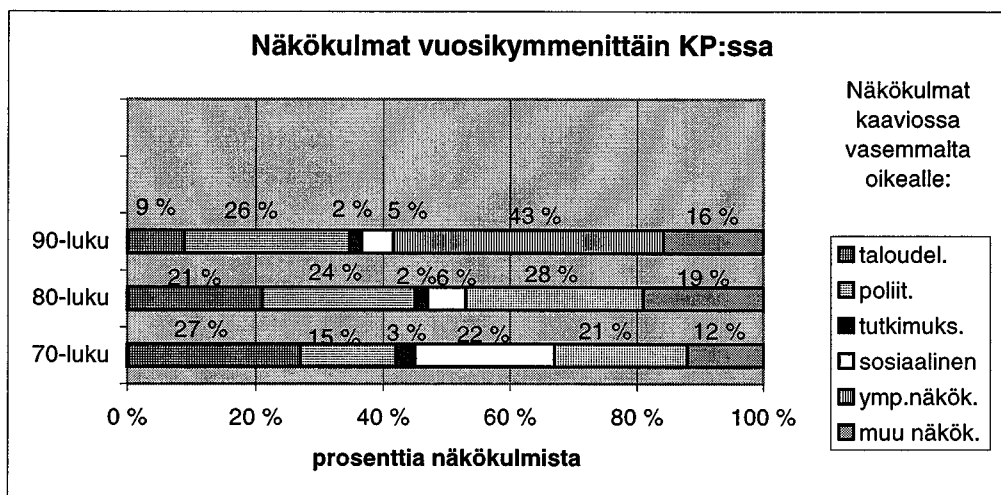
hallitsevin vuosina -83, -85 ja -86. Kalevassa ympäristönäkökulma oli hallitsevin suhteessa muihin näkökulmiin vuosina -81, -82, -85 ja -86.

1990 -luku

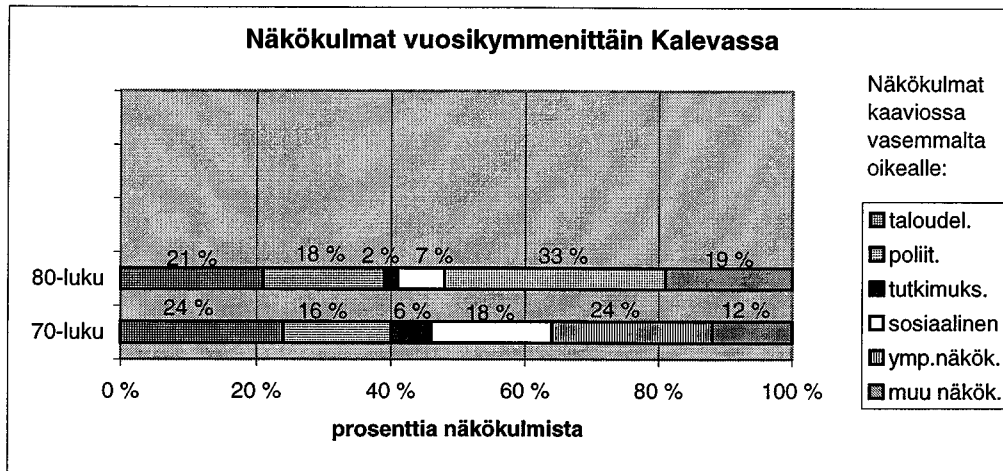
Kuvio 16 osoittaa, että Keskipohjanmaassa ympäristökeskukseen liittyvissä jutuissa ympäristönäkökulma oli ylivoimaisesti hallitsevin suhteessa muihin teemoihin koko kyseisenä vuosikymmenenä ja myös suhteessa muihin vuosikymmeniin. Tarkasteltaessa koko vuosikymmentä nousee Keskipohjanmaan toiseksi eniten painottuneeksi näkökulmaksi poliittinen näkökulma ja kolmanneksi eniten painottuneeksi muu näkökulma.

1990-luvun ensimmäisellä puoliskolla ympäristönäkökulma painottui Keskipohjanmaassa kaikkein eniten suhteessa muihin teemoihin. Toiseksi eniten Keskipohjanmaassa painottui taloudellinen näkökulma ja kolmanneksi eniten poliittinen näkökulma. Tultaessa vuosikymmenen jälkimmäiselle puoliskolle vähenee ympäristönäkökulman suhteellinen osuus ja vastaavasti poliittisen näkökulman painotus lisääntyy. Toiseksi eniten Keskipohjanmaassa painottui 1990-luvun jälkimmäisellä puoliskolla muu näkökulma ja kolmanneksi eniten taloudellinen näkökulma. Kuvioista 23 ilmenee, että ympäristönäkökulma painottui eniten suhteessa muihin teemoihin 1990-luvulla vuosina -93, -94, -95, -96 ja -98. Verrattaessa vuosia toisiinsa ajoittuu ympäristönäkökulman suurin huippu vuoteen -93, jolloin Keskipohjanmaassa julkaistuista tutkittavaan organisaatioon liittyvistä jutuista 83 prosenttia oli kirjoitettu ympäristönäkökulmasta. Kaikkein alhaisimmillaankin ympäristönäkökulman suhteellinen osuus muista näkökulmista oli 1990-luvulla Keskipohjanmaassa 38 prosenttia.

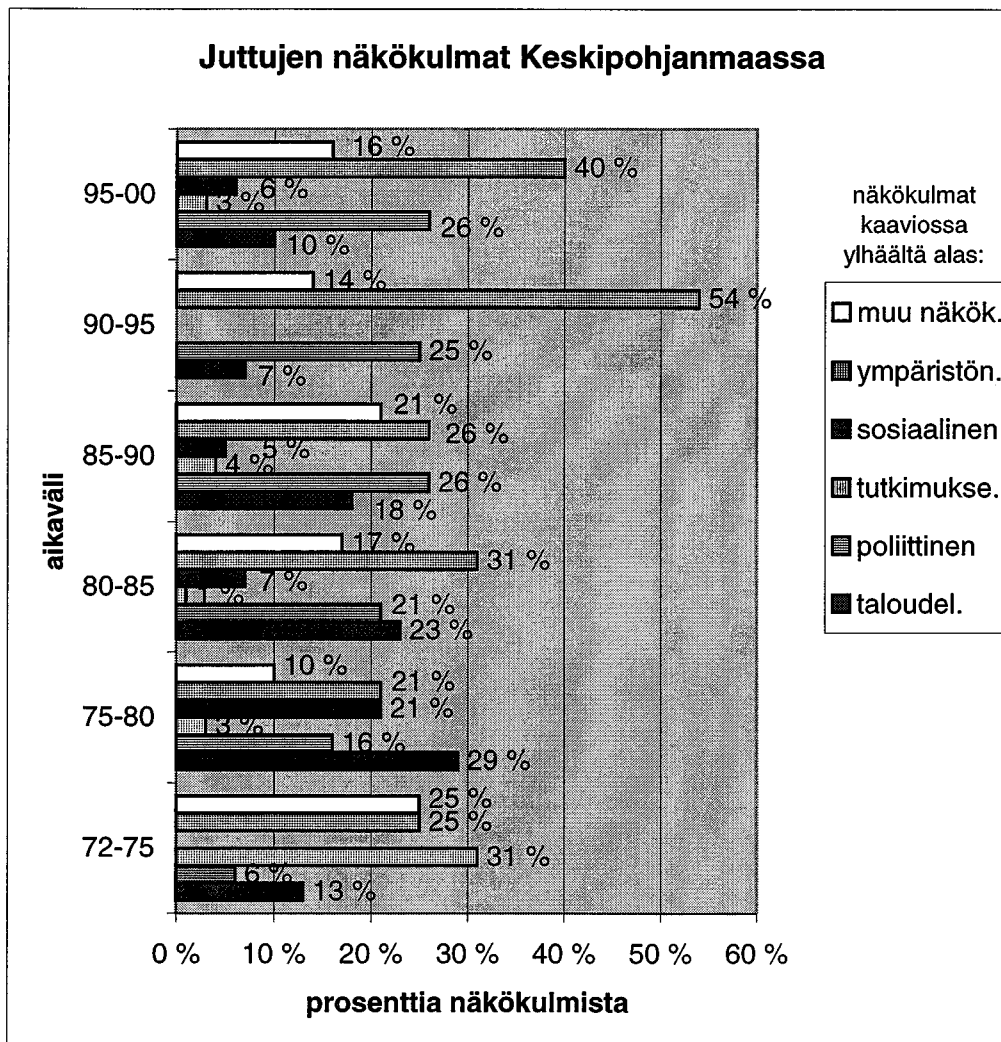
KUVIO 16:

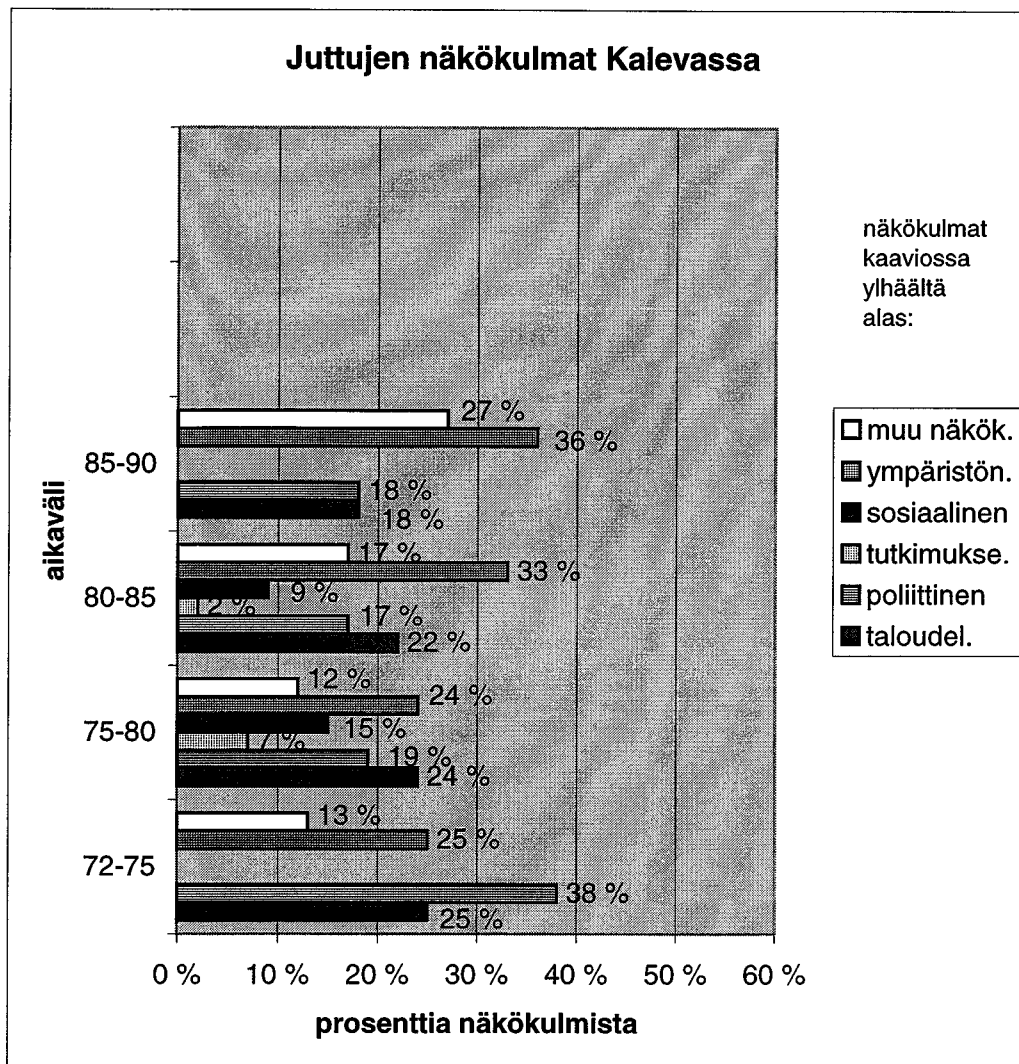
KUVIO 17:

KUVIO 18:

KUVIO 19:

Yhteenvetoa suhtautuvista näkökulmista

Tarkasteltaessa tutkimusajanjaksoa kokonaisuutena painottuu sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa organisaatiosta kirjoitettaessa ympäristönäkökulma. Suhteellisesti toiseksi eniten painottuu Keskipohjanmaassa poliittinen näkökulma. Poliittisen näkökulman mukaisesti jutussa käsitelty aihe on mm. kiistan alla. Kalevassa suhteellisesti toiseksi eniten painottui taloudellinen näkökulma. Kolmanneksi eniten Keskipohjanmaassa painottuu tutkittavasta organisaatiosta kirjoitettaessa taloudellinen näkökulma ja Kalevassa puolestaan poliittinen näkökulma. Kaikkein vähiten kummankin lehden tutkittavaa organisaatiota käsittelevissä jutuissa painottuu neutraali tutkimuksellinen näkökulma.

Tarkasteltaessa näkökulmia vuosikymmenittäin ilmenee, että vielä 1970-luvulla tutkittavaa organisaatiota koskettavissa jutuissa kirjoitusnäkökulma oli Keskipohjanmaassa enimmäkseen taloudellinen.

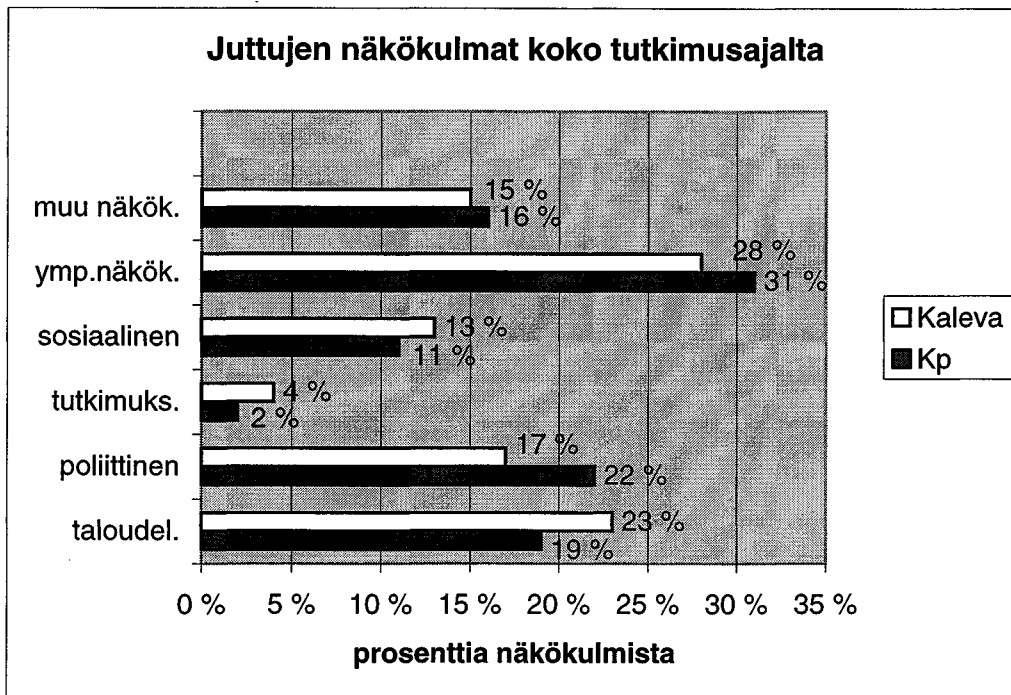
29) "Maakunnan kalatalousmiehet neuvottelivat Halsualla. -- Tehostamalla kalastusta ja suuntaamalla sitä myöskin arvokkaimpiin talouskaloihin voitaisiin kalastuksen tehoa lisätä lähes kaksinkertaiseksi nykyisestä tulevien vuosien saalista vaarantamatta. - " (KP, 24.4.-72)

30) " -- Kalajokilaakson kuntien tarve päästä korkeimpiin kehitysalue-etujen piiriin ja toiseen paikkakuntakalleusluokkaan, Haapajärvi-Jyväskylä, radan avaaminen, Kalajoen vesistöjärjestelytöiden jatkaminen ja urheiluopiston perustaminen olivat päälimmäisinä niistä toiveista, joita Kalajokilaakson Talousalueen Liitto esitteli eilen maatalousministeri Heimo Linnalle Nivalassa. --" (Kaleva, 26.8.-73)

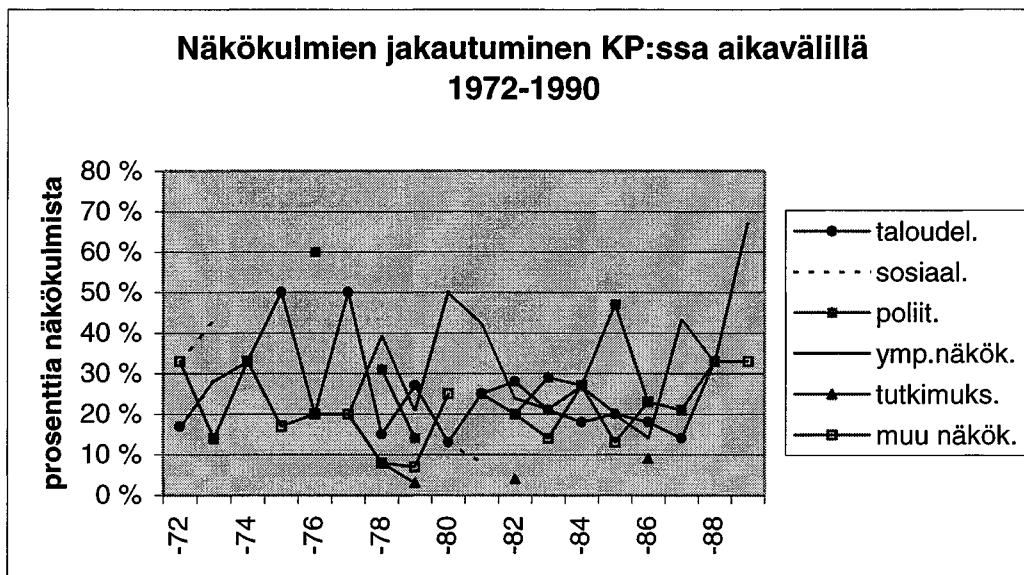
Kuvio 18 osoittaa, että Kalevassa taloudellinen ja ympäristönäkökulma painottuivat 1970-luvulla eniten ja yhtä paljon. Kuvioista 17 puolestaan ilmenee, että 1970-luvulla Keskipohjanmaassa toiseksi eniten organisaatiosta kirjoitettaessa painottunut näkökulma oli sosiaalinen näkökulma. Ympäristönäkökulma oli tuolloin Keskipohjanmaassa vasta kolmanneksi eniten käytetty näkökulma. Tultaessa 1980-luvulle ympäristönäkökulma lisääntyi tutkittavaa organisaatiota käsittelevissä jutuissa nousten 1980-luvun eniten käytetyksi näkökulmaksi organisaation yhteydessä. Vastaavasti taloudellisen näkökulman osuus laski. Toisaalta myös sosiaalisen näkökulman osuus laski ja toiseksi eniten käytetyksi näkökulmaksi nousi poliittinen näkökulma. 1990-luvulla ympäristönäkökulman suhteellinen osuus kasvoi 1980-lukuun nähden 28 prosentista 43 prosenttiin.

Kuvio 18 osoittaa, että myös Kalevassa ympäristönäkökulman lisääntyi tutkittavaan organisaatiota käsittelevien juttujen yhteydessä 1980-luvulla. 1970-lukuun nähden ympäristönäkökulman käsittely lisääntyi 1980-luvulla 10 prosentilla. Toiseksi eniten Kalevassa painottui 80-luvulla taloudellinen näkökulma. Kolmanneksi eniten Kalevassa kirjoitettiin organisaatiosta "muusta näkökulmasta".

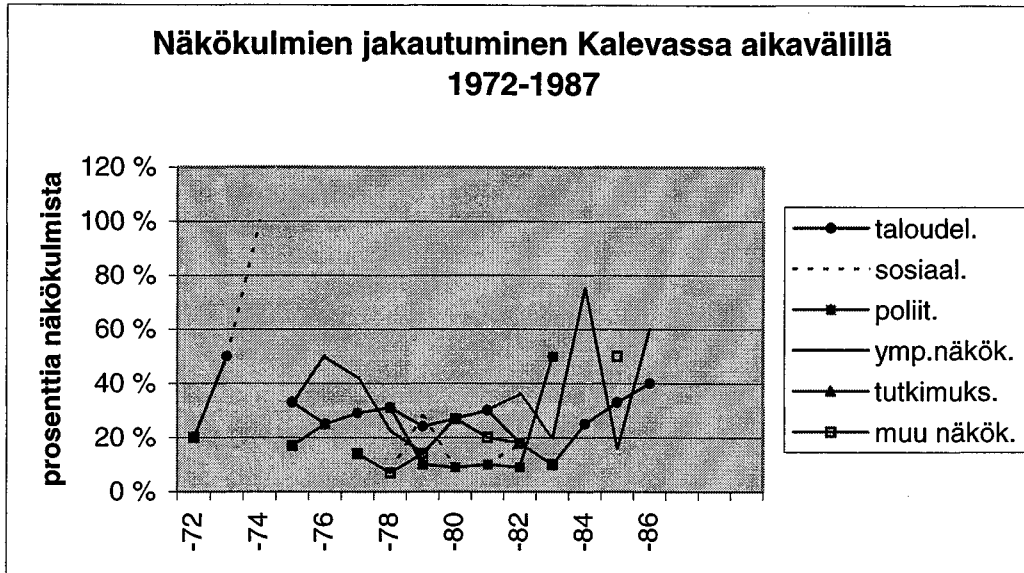
KUVIO 20:

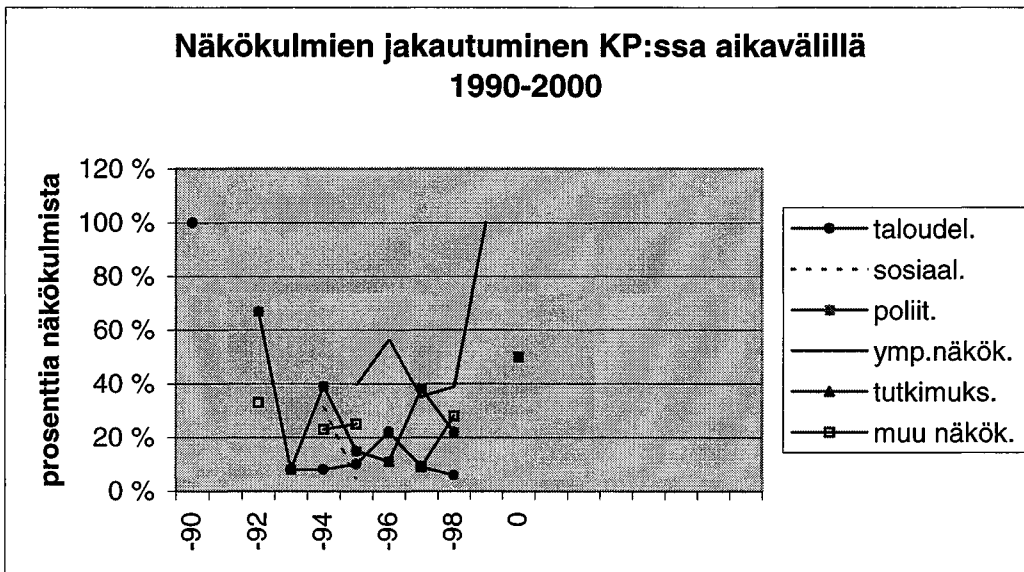
KUVIO 21:

KUVIO 22:

KUVIO 23:

6.3.3. Näkökulmat suhteessa teemoihin

Kuten aiemmin on jo todettu sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa painottui maantieteellisestä näkökulmista selkeästi eniten koko tutkittavan ajanjakson aikana alueellinen näkökulma. Suhteellisesti eniten Keskipohjanmaassa kirjoitettiin alueellisesta näkökulmasta teemojen metsät (100%), eläimet (78 %), vesistöt (78 %), kalastus (67 %), pellot (100 %), metsätalous (100 %), turkistarhaus (100 %), luonnonilmiöt (73 %), ympäristöohjelmat (80%) ja organisaatio tekijänä (67 %) yhteydessä. Tuloksia tulkitessa on syytä huomioida, että teemoista maa, metsät, pellot, metsätalous ja turkistarhaus kirjoitettiin Keskipohjanmaassa koko tutkittavan ajanjakson aikana hyvin vähän.

Yleinen näkökulma painottui Keskipohjanmaassa 1980-luvulle ja 1990-luvun loppupuolelle. Yleisestä näkökulmasta ei kuitenkaan tutkittavaan organisaatioon liittyen kirjoitettu kovinkaan paljon. Yleisestä näkökulmasta Keskipohjanmaassa kirjoitettiin seuraavien teemojen yhteydessä:

- järvet (2 %)
- eläimet (6 %)
- joet (1%)
- vesistöt (4%)
- maa (perä) (14%)
- luonnonilmiöt (9%)
- teollisuus (11 %)
- muut satunnaiset aiheet (6%)

Kalevassa alueellisesta näkökulmasta kirjoitettiin eniten seuraavien teemojen yhteydessä:

- järvet (71%)
- eläimet (100 %)
- joet (77 %)
- vesivoima (73 %)
- kalastus (92 %)
- maatalous (100 %)
- metsätalous (100 %)
- turkistarhaus (100 %)
- öljy (100 %)
- vesihuolto (80 %)
- luonnonilmiöt (82 %)
- muut satunnaiset aiheet (100 %)

Tuloksia tulkitessa on syytä huomioida, että teemoista eläimet, vesistöt, maatalous, metsätalous, turkistarhaus, öljy, vesihuolto ja "muut satunnaiset aiheet" olivat pääteemoina Kalevassa koko tutkittavan ajanjakson aikana vain muutamissa jutuissa. Paikallinen näkökulma painottui Kalevassa

teemojen kosket (50 %) ja tekoaltaat (71 %) yhteydessä. Yleisestä näkökulmasta Kalevassa kirjoitettiin ainoastaan seuraavien teemojen yhteydessä: järvet, joet, kalastus ja luonnonilmiöt. Myös tätä tulosta saattaa osittain selittää se, ettei Kalevassa kirjoitettu tutkittavasta organisaatiosta juuri mitään ajanjaksona, jolloin yleinen näkökulma alkoi maassamme yleistyä.

Suhtautuvista näkökulmista kummassakin lehdessä eniten esillä olleet näkökulmat olivat koko tutkittavan ajanjakson aikana esillä jossain vaiheessa lähes jokaisen teeman kohdalla. Tätä voi pitää hyvin luonnollisena, sillä vielä 70-luvulla kummassakin lehdessä tutkittavaan organisaatioon liittyvissä aiheissa (esimerkiksi vesistöissä) painottui miltei pääsääntöisesti taloudellinen näkökulma. 1970-luvun loppupuolella monet puhtaasti taloudellisista aspekteista tarkastellut hankkeet saivat julkisuudessa paljon kritiikkiä ja aiheista tuli siten poliittisia. Poliittinen näkökulma ei kuitenkaan ole tutkimusaineistossa kummassakaan lehdessä painottunut ainoastaan johonkin tiettyyn ajanjaksoon. Useiden eri aiheiden kohdalla on nähtävissä omia pieniä elinkaaria, joissa aihe yleensä aina on jossain vaiheessa poliittinen eli mm. kiistan alainen. Ympäristönäkökulma alkoi kummassakin lehdessä saada yhä enemmän jalansijaa 80-luvulla. Erityisen vahvasti ympäristönäkökulma tuli esiin Keskipohjanmaassa 90-luvulla.

Keskipohjanmaassa julkaistuissa tutkittavaa organisaatiota koskevissa kirjoituksissa taloudellinen näkökulma korostui erityisesti teemojen pelot (100 % kaikista näkökulmista), organisaatio kohteena (50 % kaikista näkökulmista), kosket (50 %) ja kalastus (50 %) yhteydessä. Poliittinen näkökulma painottui jutuissa suhteellisesti eniten Keskipohjanmaassa teemojen ympäristöohjelmat (42 % kaikista näkökulmista), organisaatio (41 % kaikista näkökulmista), joet (23 % kaikista näkökulmista), maa (perä) (27 % kaikista näkökulmista) ja kosket (20 % kaikista näkökulmista) yhteydessä. Vaikka esimerkiksi 1970-luvulla poliittisen näkökulman teemana Keskipohjanmaassa painottui teema vesivoima ei teemasta kuitenkaan kirjoitettu poliittisessa sävyssä suhteellisesti eniten koko tutkittavan ajanjakson aikana. 1990-luvulla julkisuuteen nousut keskustelu ympäristöohjelmista ja ympäristökeskuksen lakkauttamisesta nostivat kyseiset teemat koko tutkittavan ajanjakson poliittisimmiksi aiheiksi Keskipohjanmaassa.

Hyvin neutraalin, puhtaan tutkimuksellisen näkökulman suhteellinen osuus kaikkiin näkökulmiin nähden oli koko tutkittavan ajanjakson aikana hyvin pieni. Suhteellisesti eniten Keskipohjanmaassa tuotiin esiin tutkimuksellista näkökulmaa teemojen eläimet (14 % kaikista näkökulmista) ja öljy (17 % kaikista näkökulmista) yhteydessä. Sosiaalisesta näkökulmasta eli ihmisten hyvin-/pahoinvointiin viittaavasta näkökulmasta Keskipohjanmaassa kirjoitettiin suhteellisesti eniten teemojen tekoaltaat (22 % kaikista

näkökulmista), juomavesi (20 % kaikista näkökulmista) ja luonnonilmiöt (14 % kaikista näkökulmista) yhteydessä. Luonnonilmiöiden kohdalla sosiaalinen näkökulma viittasi yleensä esimerkiksi tapauksiin, joissa ihmisten kodit olivat jääneet tulvien alle.

Ympäristönäkökulman suhteellinen osuus oli kaiken kaikkiaan tutkittavan ajanjakson aikana Keskipohjanmaassa suuri. Tutkittavasta organisaatiosta kirjoitettaessa ainoastaan teemoista *pellot* ja *organisaatio kohteena* ei koko tutkittavan ajanjakson aikana kirjoitettu Keskipohjanmaassa ympäristönäkökulmasta. Teemoja, joista kirjoitettiin suhteessa muihin näkökulmiin nähden eniten (50 % tai enemmän) ympäristönäkökulmista oli Keskipohjanmaassa useita. Suhteellisesti eniten ympäristönäkökulmasta kirjoitettiin Keskipohjanmaassa seuraavien teemojen yhteydessä:

- metsät (100 % kaikista näkökulmista)
- suot (57 % kaikista näkökulmista)
- metsätalous (100 % " ")
- turkistarhaus (56 % kaikista näkökulmista)
- öljy (67 % " ")
- organisaatio tekijänä (67 % " ")
- suojelualueet (100 % " ")
- teollisuus (67 % " ")
- eläimet (52 % " ")
- maatalous (50% " ")

Kalevassa taloudellinen näkökulma korostui koko tutkittavan ajanjakson aikana eniten teemojen vesivoima (44 % kaikista näkökulmista), tekoaltaat (44 % kaikista näkökulmista) ja "muut satunnaiset aiheet" (67 % kaikista näkökulmista) yhteydessä. Teemoista vesivoima ja tekoaltaat kirjoitettiin paljon myös poliittisesta näkökulmasta. Poliittisesta näkökulmasta Kalevassa kirjoitettiin koko tutkittavan ajanjakson aikana suhteellisesti eniten juuri teemojen vesivoima (31% kaikista näkökulmista) ja vesivoima (33 % kaikista näkökulmista) sekä teeman joet (23 % kaikista näkökulmista) yhteydessä. Tutkimuksellinen näkökulma oli Keskipohjanmaan tapaan myös Kalevassa esillä erittäin vähän. Ylipäätään tutkimuksellisesta näkökulmasta kirjoitettiin Kalevassa teemojen järvet, eläimet, joet, vesivoima, kalastus, maatalous ja vesihuolto yhteydessä.

Sosiaalinen näkökulma painottui Kalevassa selkeästi eniten koko tutkittavan ajanjakson aikana teemojen juomavesi (80 % kaikista näkökulmista), vesihuolto (29 % kaikista näkökulmista) sekä teeman luonnonilmiöt (17 % kaikista näkökulmista). Juomavesi ja vesihuolto teemoista kirjoitettiin kaiken kaikkiaan Kalevassa koko tutkittavan ajanjakson aikana erittäin vähän.

Ympäristönäkökulma painottui Kalevassa suhteellisesti eniten teemojen järvet (43%), eläimet (50 %), vesistöt (29 %), maatalous (60 %) ja vesihuolto (33 %) yhteydessä. Kalevassa ympäristönäkökulman suhde muihin

näkökulmiin oli koko tutkittavan ajanjakson aikana hieman alhaisempi kuin Keskipohjanmaassa. Tämä selittyy ainakin osittain sillä, että Kalevassa ei ylipäätään kirjoitettu tutkittavasta organisaatiosta juuri mitään 1990-luvulla, joka oli niin Keskipohjanmaassa kuin yleisestikin vahvaa ympäristönäkökulman esilläoloaika.

6.4. Journalistiset tehokeinot mediajulkisuuden muovaajina

6.4.1. Otsikossa vai sen ulkopuolella?

1970-luku

Kuten taulukosta 24 ilmenee 1970-luvulla organisaation nimi esiintyi kummankin lehden otsikoissa erittäin satunnaisesti. Sanomalehti Keskipohjanmaassa vuosien 1972-1979 välisenä aikana tutkittavan organisaation nimi esiintyi otoksessa vuosittain vain muutamassa jutussa. Vuosien -73, -74, -76 ja -78 otoksissa ei organisaation nimi esiintynyt yhdessäkään jutussa. Suhteellisesti eniten koko 1970-luvun aikana organisaation nimi esiintyi otsikossa vuonna -77. Sanomalehti Kalevan otoksessa organisaation nimi esiintyi ainoastaan kerran, vuonna 1979. Muiden vuosien otoksien otsikoissa ei tutkittavan organisaation nimeä ollut.

1980 -luku

Taulukosta 24 käy ilmi, että 1980 -luvullakin tutkittavan organisaation nimi esiintyi otsikoissa erittäin harvoin. 1980-luvun alkupuoliskolla sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa organisaation nimi esiintyi alle kymmenessä prosentissa Kokkolan vesipiiriä käsittelevistä jutuista. 1980 -luvun loppupuoliskolla organisaation nimi esiintyi Keskipohjanmaassa useammassa jutussa kuin 1980-luvun alkupuoliskolla. Keskipohjanmaassa Kokkolan vesipiirin nimi esiintyi 80-luvun jälkipuoliskolla 12 prosentissa julkaistuista organisaatiota käsittelevistä jutuista. Kalevassa vastaava luku oli 25 prosenttia. Suhteellisesti eniten organisaation nimi esiintyi otsikossa Keskipohjanmaassa 80-luvulla vuonna 1989.

1990-luku

Vuosikymmenen alkupuoliskolla organisaation nimen esiintyminen Keskipohjanmaassa lisääntyi 1980-lukuun nähden. 1990-luvun alkupuoliskolla jo 21 prosentissa Keski-Pohjanmaata käsittelevistä jutuista esiintyi otsikossa organisaation nimi 1990-luvun loppupuoliskolla organisaation nimi ei enää esiintynyt ympäristökeskusta käsittelevissä jutuissa yhtä paljon kuin vuosikymmenen alkupuoliskolla. Organisaation nimi esiintyi Keskipohjanmaassa julkaistuista ympäristökeskusta käsittelevistä jutuista vuosien 1996-00 välisenä aikana 18 prosentissa. 1990 -luvulla organisaation nimi esiintyi jutun otsikossa suhteellisesti eniten vuonna 1992.

TAULUKKO 24: Organisaation nimen esiintyminen jutun otsikossa (prosenttia jutuista)

	KP	Kaleva
-72	40%	-
-73	-	-
-74	-	-
-75	20%	-
-76	-	-
-77	22%	-
-78	-	-
-79	3%	5%
-80	-	25%
-81	10%	-
-82	-	-
-83	25%	-
-84	13%	-
-85	7%	17%
-86	6%	-
-87	8%	-
-88	33%	-
-89	67%	-
-90	-	-
-91	-	-
-92	67%	-
-93	18%	-
-94	10%	-
-95	47%	-
-96	-	-
-97	24%	-
-98	21%	-
-99	-	-
00	100%	-

Yhteenvetoa organisaation nimen esiintymisestä otsikossa

Kaiken kaikkiaan koko tutkittavan ajanjakson aikana organisaation nimi esiintyi Keskipohjanmaassa 15 prosentissa organisaatiota käsitellyistä jutuista ja Kalevassa vain neljässä prosentissa jutuista. Organisaation nimi esiintyi otsikoissa selkeästi enemmän tutkimusajanjakson loppu- kuin alkupuolella. 1970-luvulla organisaation nimi esiintyi Keskipohjanmaassa kahdeksassa prosentissa jutuista ja Kalevassa vain kahdessa prosentissa. 1980-luvulla organisaation nimi esiintyi Keskipohjanmaassa julkaistuista organisaatiota käsittelevistä jutuista 11 prosentissa ja Kalevassa seitsemässä

prosentissa. 1990-luvulla organisaation nimi esiintyi Keskipohjanmaassa jo 26 prosentissa julkaistuista organisaatiota käsittelevistä jutuista. Organisaation nimen esiintymisessä otsikoissa oli luonnollisestikin vuosittaisia eroja. Tarkasteltaessa koko tutkittavaa ajanjaksoa ilmenee, että Keskipohjanmaassa organisaation nimi on esiintynyt jutun otsikossa ylivoimaisesti eniten silloin, kun juttu on yksinkertaisesti käsitelty jollain tapaa itse organisaatiota. Muut teemat, joiden yhteydessä organisaation nimi on esiintynyt jutun otsikossa olivat koko tutkittavalla aikavälillä seuraavat: järvet, joet, maa, metsät, vesivoima, juomavesi, kalastus, metsätalous, turkistarhaus, ympäristöohjelmat ja muut satunnaiset aiheet. Kalevassa organisaation nimi esiintyi otsikoissa teemojen järvet, joet, kosket, tekoaltaat ja kalastus yhteydessä.

Organisaation nimeksi käsitin nimen kokonaisuutena ja myös sen, mikäli otsikossa puhuttiin "ympäristökeskuksesta", "vesipiiristä" tai "vesi- ja ympäristöpiiristä". Lehden lukijoille oli todennäköisesti selvää, mistä ympäristökeskuksesta jne. on kyse.

6.4.2. Otsikoiden palstaleveydet

1970-luku

Sanomalehti Keskipohjanmaassa tutkittavaa organisaatiota käsittelevien juttujen otsikoiden palstaleveydet kasvoivat vuosikymmenittäin palstan verran. Otsikoiden palstaleveydet jakautuivat Keskipohjanmaassa siten, että vuosina -72 ja -73 Keskipohjanmaassa julkaistut Kokkolan vesipiiriä käsittelevät jutut olivat kooltaan melko pieniä: suurin osa otoksien juttujen otsikoista oli yksi- tai kaksipalstaisia. Neljän palstan leveys oli suurin otsikoissa vuosina -72 ja -73 käytetty koko. Myös vuonna 1974 jutut olivat otsikkokooltaan melko pieniä, - yksi- ja kaksipalstaisia. Vuosina -78 ja -79 Keskipohjanmaassa julkaistiin Kokkolan vesipiiriä käsitteleviä juttuja, joiden otsikot olivat leveydeltään jo viisi ja kuusi palstaa. Kuten kuviosta 25 ilmenee, koko vuosikymmenen aikana juttujen otsikoista valtaosa oli leveydeltään 2-4 -palstaisia.

Sanomalehti Kalevassa otsikoiden leveydessä ei vuosien -72-79 välisenä aikana tapahtunut samanlaista kehitystä kuin Sanomalehti Keskipohjanmaassa. Juttujen otsikot olivat lähes kautta linjan koko vuosikymmenen ajan 1-4 -palstaisia. Ainoastaan vuoden 1975 otokseen osui yksi viisipalstainen otsikko.

1980-luku

Suurin osa Keskipohjanmaassa julkaistuista Kokkolan vesipiiriä käsittelevistä jutuista oli 1980-luvun alkupuoliskolla otsikkoleveydeltään joko kolmi- tai nelipalstaisia (34 % jutuista). Kalevassa julkaistuista Kokkolan vesipiiriä käsittelevistä jutuista suurin osa oli otsikoiltaan kolmipalstaisia (36% jutuista). 1970-luvulta 1980-luvulle tultaessa Kokkolan

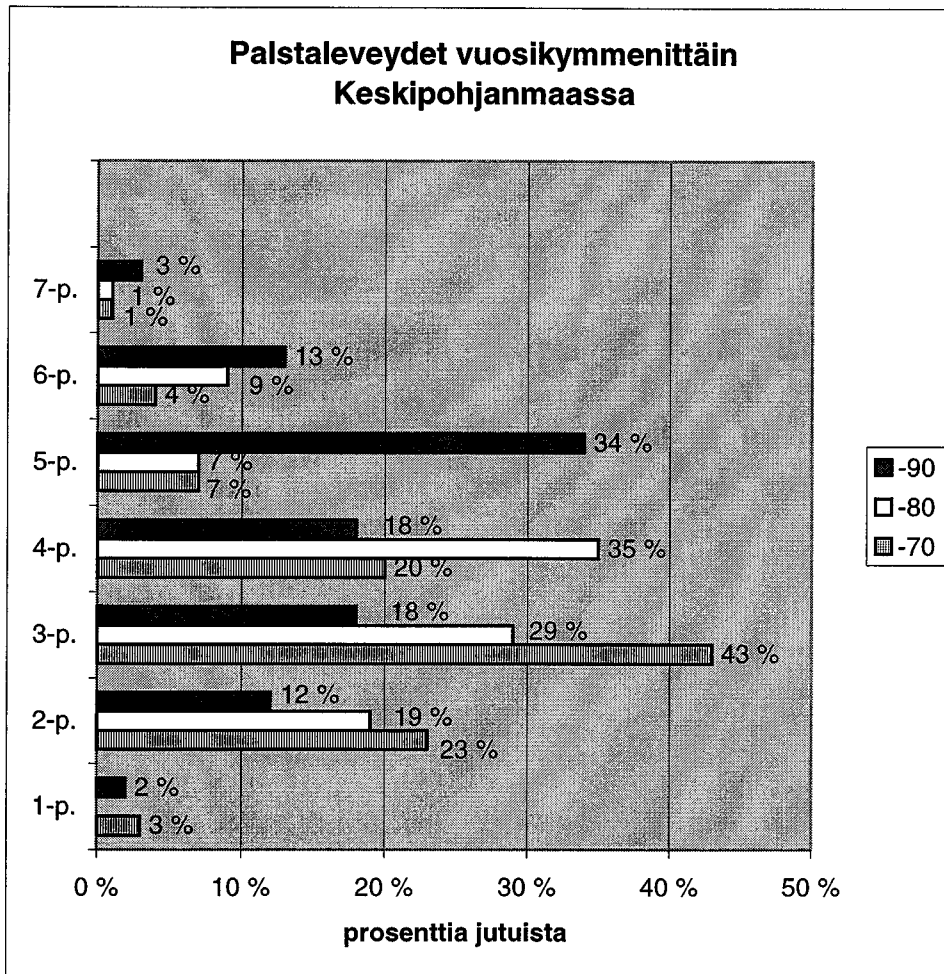
vesipiiriä käsittelevien juttujen otsikkokoko kasvoi siis yhdellä palstalla. Toiseksi eniten Keskipohjanmaassa oli otsikkoleveydeltään kaksipalstaisia juttuja, joita kuitenkin prosentuaalisesti oli ainoastaan 18 prosenttia kaikista vesipiiriä käsittelevistä jutuista. Kalevassa toiseksi eniten käytetty otsikon palstaleveys oli neljä palstaa (21 %). Otsikoiltaan yksipalstaisia, Kokkolan vesipiiriä käsitteleviä juttuja ei Keskipohjanmaassa julkaistu 1980 -luvun alkupuoliskolla ainoatakaan. Kalevassakin julkaistiin vain muutama otsikoltaan yksipalstainen juttu 1980-luvun alkupuoliskolla. Suurin 1980 luvun alkupuoliskolla käytetty otsikkokoko oli kummassakin lehdessä kuusi palstaa.

1980-luvun jälkipuoliskolla Keskipohjanmaassa julkaistujen Kokkolan vesipiiriä käsittelevien juttujen eniten käytetty otsikkoleveys oli neljä palstaa (36 %). Kalevassa puolestaan ylivoimaisesti eniten käytetty otsikkoleveys oli 1980 -luvun alkupuoliskon tapaan kolme palstaa (67 %). Toiseksi eniten Keskipohjanmaassa julkaistuista Kokkolan vesi- ja ympäristöpiiriä käsittelevistä jutuista oli otsikkoleveydeltään kaksipalstaisia. Kalevassa puolestaan toiseksi eniten käytetty otsikkoleveys yksi palsta. Suurin Kokkolan vesipiiriä käsittelevissä jutuissa käytetty otsikon palstaleveys oli Keskipohjanmaassa jopa seitsemän palstaa, Kalevassa puolestaan kolme palstaa.

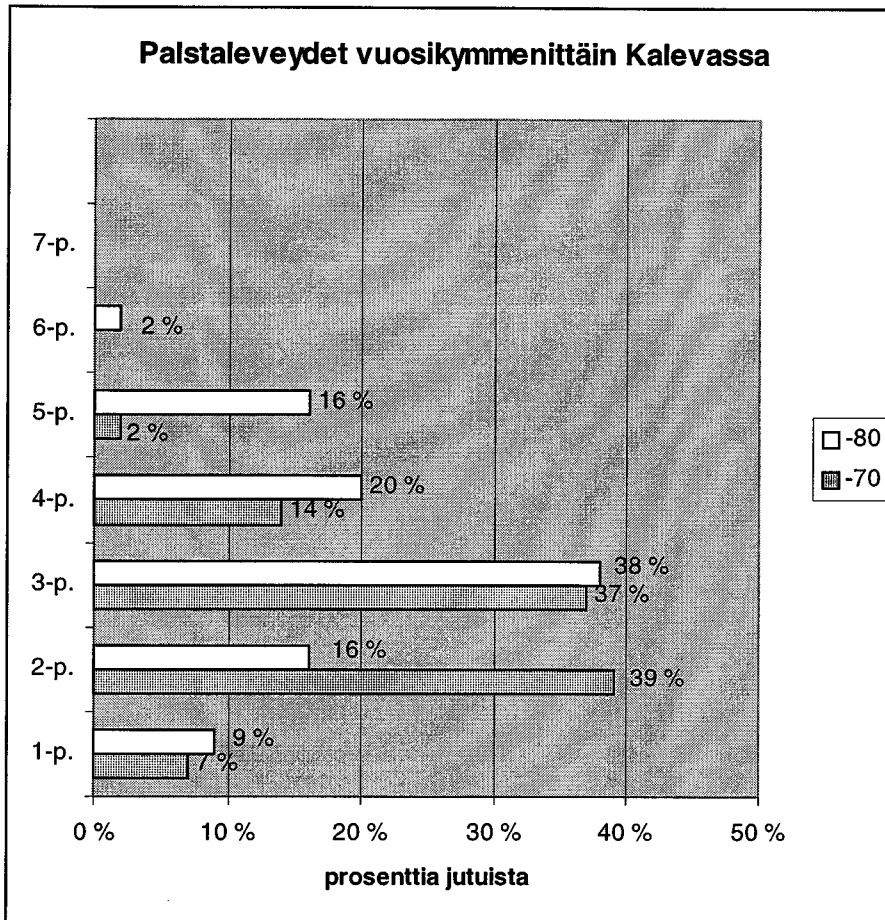
1990-luku

1990-luvun alkupuolella tutkittavaa organisaatiota käsittelevien juttujen otsikkoleveys kasvoi jälleen. Keskipohjanmaassa Keski-Pohjanmaan ympäristökeskusta käsittelevien juttujen otsikoista suurin osa, 26 prosenttia oli viisipalstaisia. Toiseksi eniten tuona aikana oli Keskipohjanmaassa otsikkoleveydeltään kaksi-, kolmi- ja nelipalstaisia juttuja (kutakin 21 prosenttia). Suurin 1990-luvun ensimmäisellä puoliskolla käytetty otsikkokoko oli kuusi palstaa. Myös 1990-luvun loppupuoliskolla Keskipohjanmaassa julkaistiin eniten Keski-Pohjanmaata käsitteleviä juttuja, joiden palstaleveys oli viisi palstaa. 1990-luvun alkupuoleen verrattuna viisipalstaisten juttujen prosentuaalinen osuus myös kasvoi: 1990-luvun loppupuolella Keskipohjanmaassa julkaistuista jutuista otsikkoleveydeltään viisipalstaisia oli jutuista 42 prosenttia. Toiseksi eniten ympäristökeskusta käsittelevät jutut olivat otsikkoleveydeltään kolme-, neljä- ja kuusipalstaisia (15 %). 1990-luvun jälkipuoliskolla Keskipohjanmaassa julkaistiin myös muutamia ympäristökeskusta käsitteleviä juttuja, joiden otsikkoleveys oli seitsemän palstaa.

KUVIO 25:

KUVIO 26:

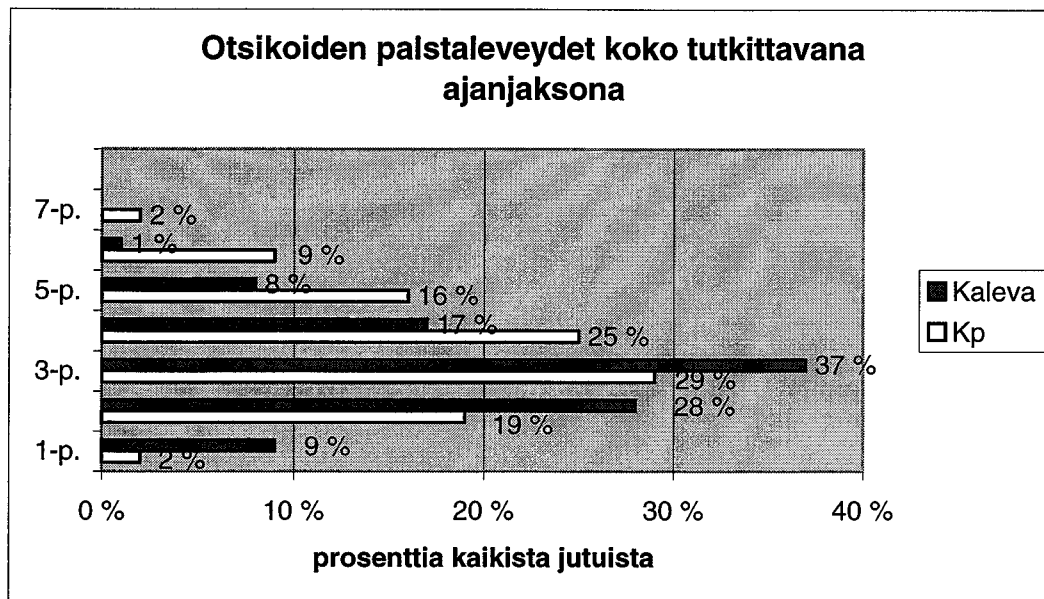

Yhteenvetoa otsikoiden palstaleveyksistä

Kuviosta 27 käy ilmi, että koko tutkittavana ajanjaksona yhteensä suhteellisesti eniten oli sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa organisaatiota käsitteleviä juttuja, jotka olivat otsikkoleveydeltään kolmipalstaisia. Suhteellisesti toiseksi eniten oli Keskipohjanmaassa nelipalstaisen otsikon juttuja ja Kalevassa puolestaan kaksipalstaisen otsikon juttuja. Palstaleveyksissä vuosittaiset erot olivat kuitenkin melko suuria ja oli selkeästi nähtävissä, että otsikoiden palstaleveys kasvoi kummassakin lehdessä tultaessa 1970-luvulta 1990-luvulle. Kuviosta 25 ilmenee, että Keskipohjanmaassa 1970-luvulla reilut 40 prosenttia jutuista oli otsikkoleveydeltään kolmipalstaisia. 1980-luvulla Keskipohjanmaassa organisaatiota käsittelevät jutuista oli palstaleveydeltään kolmipalstaisia juttuja enää 29 prosenttia ja nelipalstaisia jo 35 prosenttia kaikista jutuista. 1990-luvulla organisaatiota käsitelleistä jutuista oli Keskipohjanmaassa yli 30 prosenttia viisipalstaisia ja hieman alle 20 prosenttia oli neli- ja kolmipalstaisia. Kuvio 26 osoittaa, että Kalevassa eniten käytetty otsikkoleveys organisaatiota käsitelleissä jutuissa oli 1970 -luvulla keskimäärin kaksipalstainen. 1980-luvulla eniten Kalevassa käytetty otsikkoleveys oli kolme palstaa. Otsikkoleveyden kasvamisesta ei

kuitenkaan voi suoraan vetää johtopäätöstä siitä, että juuri kyseiseen organisaatioon liittyneet aiheet haluttiin 80- ja 90-luvulla uutisoida näyttävästi. Sanomalehtien visuaalinen ilme on muuttunut vuosikymmenien aikana paljon ja jutut ovat esimerkiksi tänä päivänä miltei kautta linjan lehdessä esillä näyttävämmin kuin 1970-luvulla. Jonkinlaista osviittaa palstaleveydet kuitenkin antavat, sillä tänäkin päivänä toimittajien merkittäviksi luokittelemat aiheet uutisoidaan pääasiallisesti näyttävästi ja tuolloin jutut usein myös otsikoidaan leveästi.

KUVIO 27:

6.4.3. Kuvitus

1970-luku

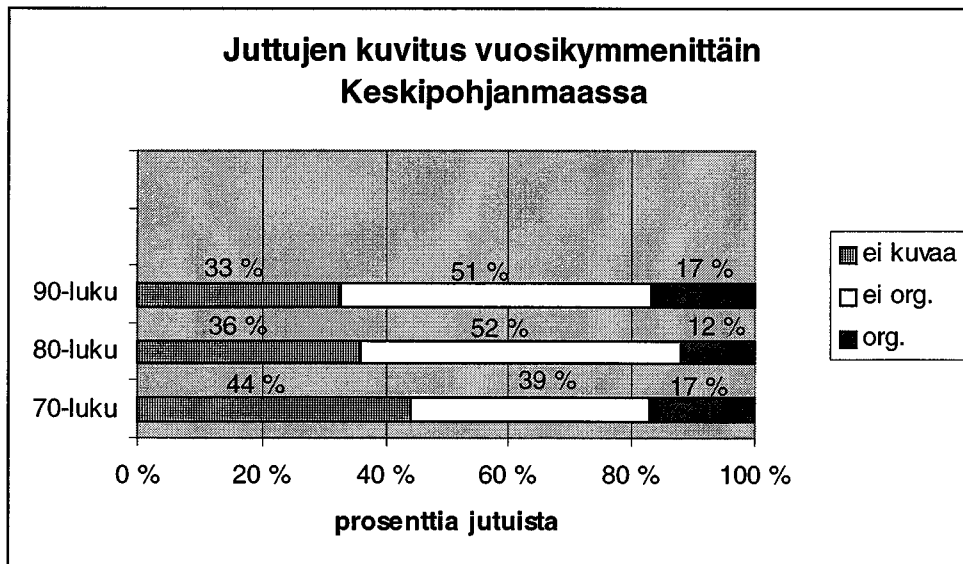
Sanomalehti Keskipohjanmaassa Kokkolan vesipiiriä käsittelevät jutut olivat otoksessani vuosina 1972, -73 ja -74 enimmäkseen kuvittamattomia. Keskipohjanmaassa Kokkolan vesipiiriä käsittelevistä jutuista puolet oli kuvittamattomia. Kalevassa kuvittamattomien juttujen osuus oli jopa 86 prosenttia. Kuten kuviosta 31 ilmenee, Kalevassa ei 1970-luvun ensimmäisellä puoliskolla julkaistu ainuttakaan Kokkolan vesipiiriä käsittelevää juttua, jonka kuvituksessa olisi esiintynyt organisaatio/sen toimijoita. Kuvio 30 osoittaa myös, että Keskipohjanmaassakin organisaatio tai sen toimijat olivat 1970-luvun ensimmäisellä puoliskolla esillä ainoastaan 21 prosentissa kaikista vesipiiriä käsittelevistä jutuista. Keskipohjanmaassa jutut, joiden kuvituksessa esiintyi organisaation toimijoita sijoittuivat vuosille 1972 ja 1973. 1970-luvun jälkipuoliskolla kuvittamattomien juttujen määrä laski hivenen Keskipohjanmaassa. Tämä ei kuitenkaan merkinnyt sitä, että Kokkolan vesipiiriä käsittelevissä jutuissa olisi näkynyt usein organisaatiota tai sen toimijoita. Organisaatio tai sen toimijat olivat mukana

ainoastaan 16 prosentissa kuvista, jotka olivat Keskipohjanmaassa julkaistujen tutkittavaa organisaatiota käsittelevien juttujen yhteydessä. Kuvio 32 osoittaa, että myös Kalevassa Kokkolan vesipiiriä käsittelevät jutut alkoivat 1970-luvun jälkipuoliskolla olla yhä enenevässä määrin kuvitettuja. Organisaatiota tai sen toimijoita oli jutuista kuitenkin ainoastaan 7 prosentissa.

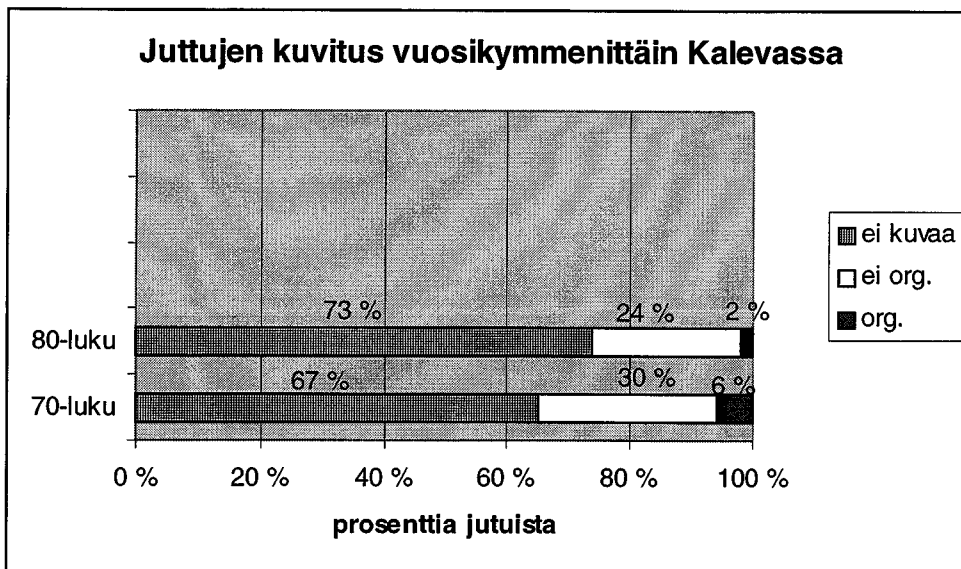
Kalevasta keräämässäni otoksessa näkyy ensimmäinen organisaatiota edustava kuva vasta vuoden 1978 aineistossa. Uskoisin 1970-luvun "vähäkuvaisuuden" johtuvan pikemminkin yleisestä tuolle ajalle ominaisesta journalistisesta käytännöstä kuin mielenilmauksesta Kokkolan vesipiiriä kohtaan. Sanomalehdet olivat 1970-luvulla kautta linjan vähempikuvaisia kuin tänä päivänä.

Vuosikymmenen aikana organisaatio esiintyi juttujen kuvituksessa Keskipohjanmaassa seuraavien teemojen yhteydessä: *järvet, eläimet, joet, kosket, vesistöt, maa, vesivoima, kalastus, vesihuolto ja muut "satunnaiset aiheet"*. Kalevassa organisaatio esiintyi juttujen kuvituksessa ainoastaan teemojen järvet, joet ja vesistöt yhteydessä. Järvet ja joet olivat Kalevassa teemoja, joiden yhteydessä organisaatiosta kirjoitettiin 1970-luvulla suhteellisesti eniten.

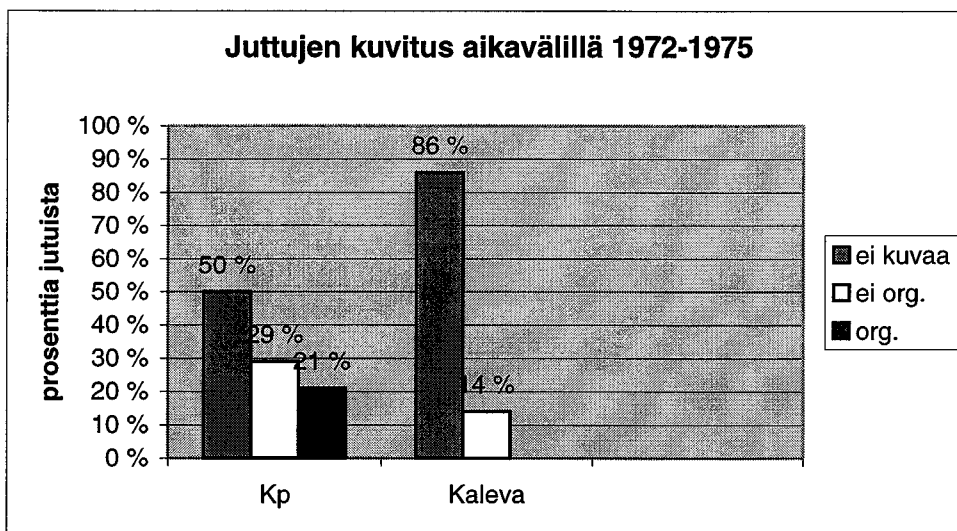
KUVIO 28:

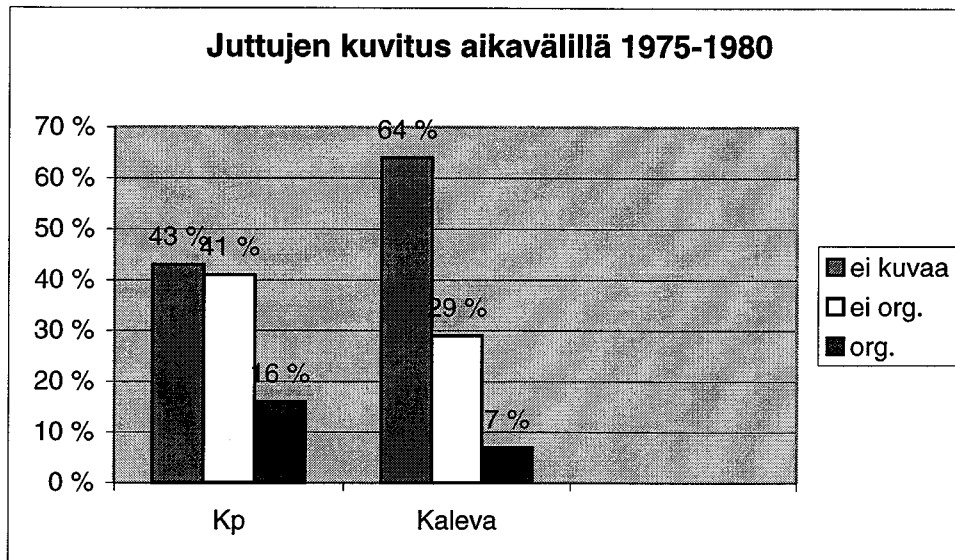
KUVIO 29:

KUVIO 30:

KUVIO 31:

1980-luku

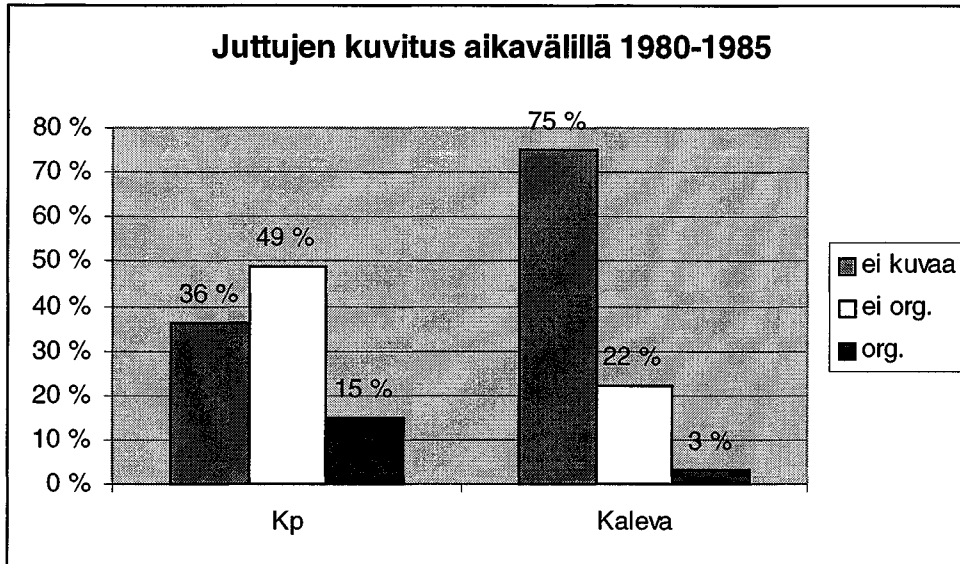
Kuvio 32 osoittaa, että Keskipohjanmaassa 1980-luvun ensimmäisellä puoliskolla Kokkolan vesipiiriä käsittelevissä jutuissa lisääntyi kuvitus verrattuna 1970-luvun loppupuoleen. Kuvittamattomia juttuja oli kaikista Keskipohjanmaan Kokkolan vesipiiriä käsittelevistä jutuista ainoastaan 36 prosenttia. Organisaation toimijoita kaikista jutuista oli kuitenkin vain 15 prosentissa. Kuviosta 29 käy ilmi, että 1980-luvullakin Kalevassa Kokkolan vesipiiriä käsittelevistä jutuista ylivoimainen enemmistö oli kuvittamattomia. Organisaation toimijoita kaikista jutuista kuvissa oli ainoastaan kolmessa prosentissa. Keskipohjanmaassa organisaatiota tai sen toimijoita juttujen kuvituksissa oli vuosina -80, -82 ja -83. Kalevassa organisaatiota tai sen toimijoita esiintyi juttujen kuvituksessa ainoastaan vuonna 1983. Kuviosta 33 käy ilmi, että 1980-luvun jälkipuoliskolla alkupuoliskoon verrattuna Kokkolan vesipiirin juttujen kuvituksen määrä säilyi prosentuaalisesti Keskipohjanmaassa ennallaan eli kuvittamattomia vesipiiriä käsittelevistä jutuista oli 36 prosenttia. Kaikista jutuista kuitenkin vain 8 prosentissa oli kuvia, joissa esiintyi organisaatio tai sen toimijoita. Nämä jutut sijoittuivat vuosille 1985 ja 1986. Kalevassa Kokkolan vesipiiriä käsittelevissä jutuissa oli kuvitusta useammin 1980-luvun loppupuoliskolla kuin alkupuoliskon aikana. Yhdessäkään kuvitetussa Kokkolan vesipiiriä käsittelevistä jutuista ei kuvissa kuitenkaan esiintynyt organisaatiota tai sen toimijoita.

Vuosikymmenen aikana organisaatio tai sen toimijoita esiintyi juttujen kuvituksessa Keskipohjanmaassa seuraavien teemojen yhteydessä: *järvet, joet, maa, vesivoima, maatalous, vesihuolto ja organisaatio itsessään*. Kalevassa

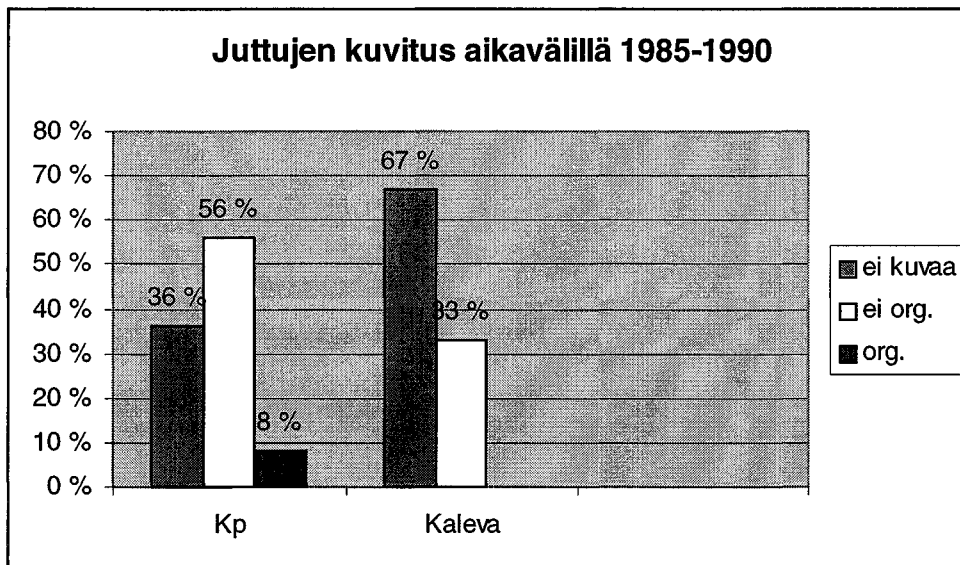

organisaatio/sen toimijoita esiintyi juttujen kuvituksessa 80-luvulla ainoastaan teemojen eläimet ja joet yhteydessä.

KUVIO 32:

KUVIO 33:

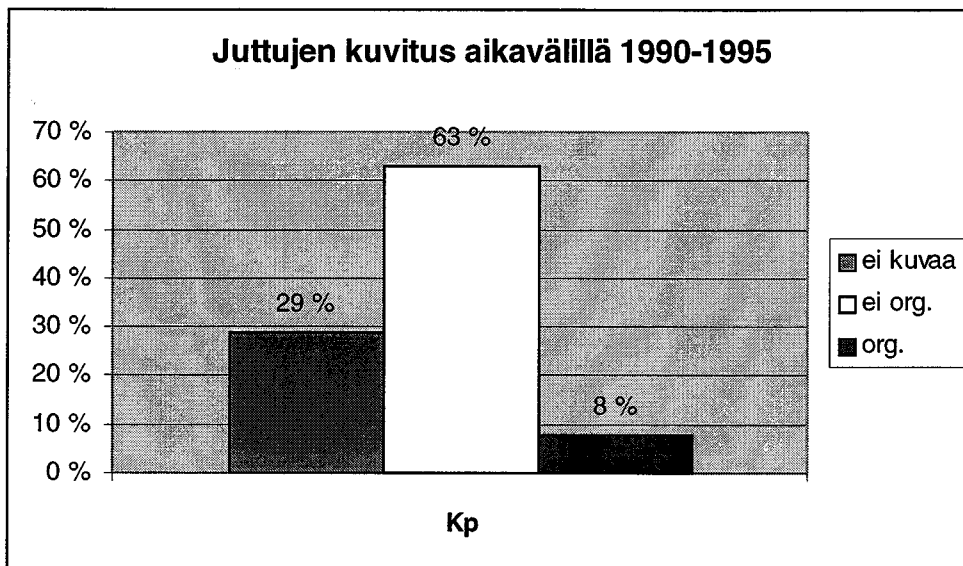
1990-luku

Kuvio 34 osoittaa, että 1990-luvun alkupuoliskolla kuvittamattomien Keski-Pohjanmaan ympäristökeskusta käsittelevien juttujen osuus väheni Keskipohjanmaassa 1980-luvun loppupuoliskoon nähden. Kaikista

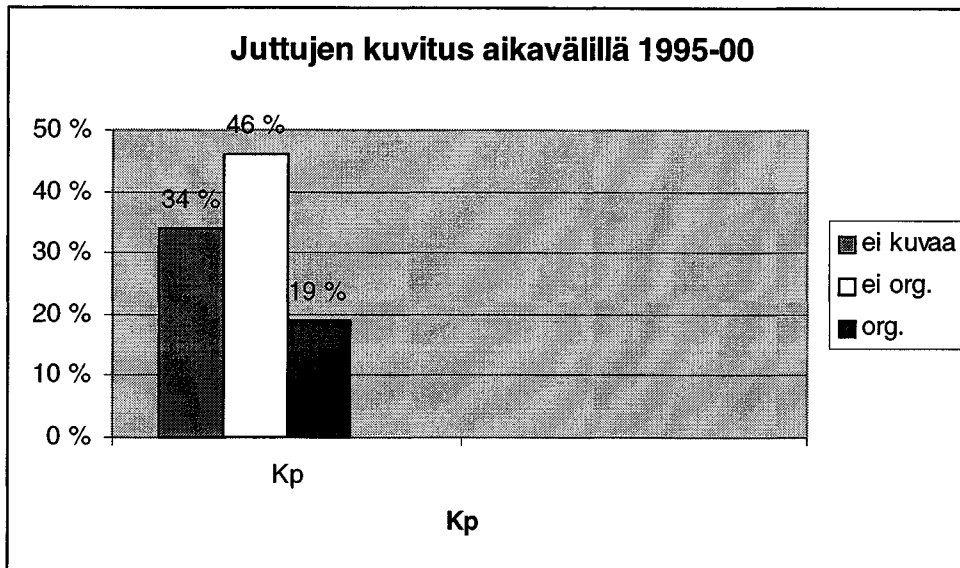
vesipiiriä käsittelevistä jutuista kuvittamattomia oli ainoastaan 29 prosenttia. Koko tutkimusaineiston halki kulkeva linja ei tehnyt poikkeusta 1990-luvun alussakaan: kuvitetuistakin vesipiiriä käsittelevistä jutuista kuvituksessa oli organisaatio tai sen toimijoita hyvin pienessä osassa. Organisaation toimijoita esiintyi jutuissa ainoastaan 8 prosentissa. Nämä 8 prosenttia edustavat jutut sijoittuvat Keskipohjanmaassa vuosille -92, -93 ja -94. Kuvio 36 osoittaa, että 1990-luvun jälkipuoliskolla kuvittamattomien juttujen määrä kasvoi jälleen 1990-luvun alkupuoliskoon nähden. Toisaalta kuvitetuista jutuista oli nyt 1990-luvun alkupuoliskoon nähden suuremmissa osassa juttujen kuvista mukana organisaatio tai sen toimijoita (19 % kaikista ympäristökeskusta käsitteleistä jutuista). Organisaatiolla tai sen toimijoilla kuvitetut jutut jakautuivat hyvin tasaisesti vuosille -95, -96, -97 ja -98.

1990-luvulla organisaatio/sen toimijoita esiintyi Keskipohjanmaan juttujen kuvituksessa seuraavien teemojen yhteydessä: *vesistöt, tekoaltaat, juomavesi, kalastus, maatalous, turkistarhaus, öljy, ympäristöohjelmat, organisaatio itsessään sekä muut "satunnaiset aiheet"*.

KUVIO 34:

KUVIO 35:

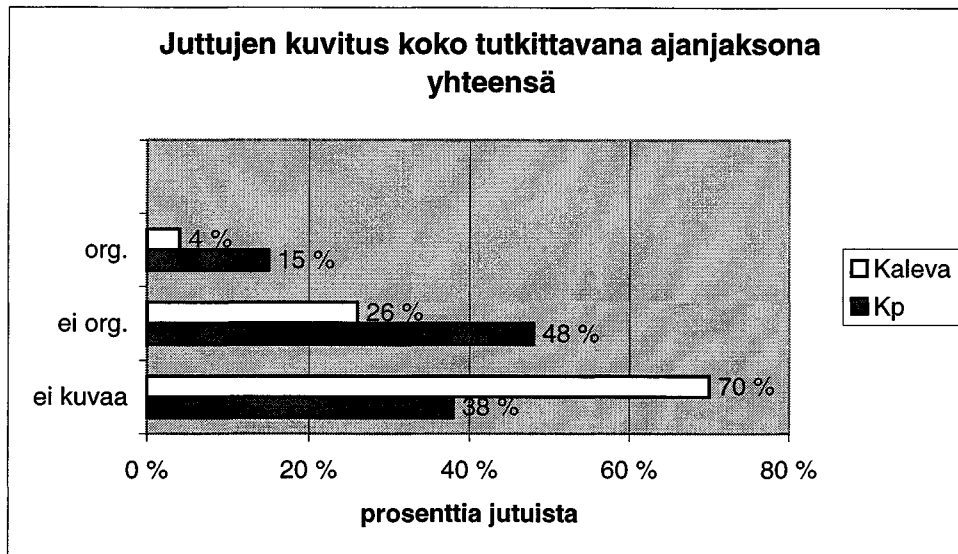

Yhteenvetoa kuvituksesta

Koko tutkittavan ajanjakson aikana julkaistiin sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa hyvin vähän juttuja, joiden kuvituksessa olisivat esiintyneet organisaatio/sen toimijat. Kuviosta 36 ilmenee, että Kalevassa organisaatiolla/sen tekijöillä kuvitettuja juttuja oli alle viisi prosenttia koko tutkimusajanjaksona ja Keskipohjanmaassa vastaava luku oli 15 prosenttia. Kalevassa organisaatiota käsittelevistä jutuista oli valtaosa täysin kuvittamattomia juttuja. Keskipohjanmaassa julkaistuista jutuista, joissa organisaatio esiintyi taas oli suurin osa kuvitettuja juttuja.

Kuvio 28 osoittaa, että juttujen kuvitus on lisääntynyt Keskipohjanmaassa verrattaessa 1990-lukua 1970-lukuun. Vielä 1970-luvulla Keskipohjanmaassa julkaistuista tutkittavaa organisaatiota käsittelevistä jutuista yli 40 prosenttia oli kuvittamattomia, kun kuvittamattomien juttujen määrä laski 1980-luvulla Keskipohjanmaassa lähes kymmenellä prosentilla ja 90-luvulla vielä muutamalla prosenttiyksiköllä. Kalevassa vastaavaa ilmiötä ei ole nähtävissä, sillä Kalevassa organisaatiota käsittelevistä jutuista kuvittamattomia oli 70-luvulla 68 prosenttia ja 80-luvulla jopa 73 prosenttia. Tämä käy ilmi kuviosta 29. Suhteellisesti eniten julkaistiin Keskipohjanmaassa kuvitettuja juttuja, joiden kuvissa esiintyi organisaatio/sen toimijat 70-luvulla ja 80-luvulla. Tullessa 70-luvulta 80-luvulle voidaan Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa nähdä kuvituksen lisääntyneen, mutta organisaation toimijoiden esiintymisen kuvissa vähentyneen. 1990-luvulla organisaation toimijoiden esiintyminen kuvissa lisääntyi jälleen Keskipohjanmaassa.

KUVIO 36:

6.5. Organisaation mediakuva

6.5.1.Sävy

1970 -luku

Sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa korostui Kokkolan vesipiiriä käsittelevissä jutuissa koko 1972-1979 välisen ajan neutraali näkökulma. Tämä ilmenee kuviosta 37. Koko 1970-luvun ajan Keskipohjanmaan Kokkolan vesipiiriä koskevat uutis-, reportaasi- ja henkilöhaastattelut olivat sävyiltään pääosin neutraaleja. 1970-luvun alkupuolella aina vuoden 1975 loppuun saakka painottui Kokkolan vesipiiriä koskeva kirjoittelu neutraalin näkökulman lisäksi myönteinen näkökulma. Vasta vuosien -77-79 välisenä aikana alkoi sävyjen kirjo laajentua organisaation kannalta kielteiseen suuntaan. 1970-luvun alkupuolella Keskipohjanmaassa julkaistuista Kokkolan vesipiiriä käsittelevistä jutuista yli puolet oli sävyiltään neutraaleja. Toiseksi eniten Keskipohjanmaassa kirjoitettiin Kokkolan vesipiiristä myönteisessä sävyssä (36 % kaikista organisaatiota käsittelevistä jutuista).

1) "Näissä merkeissä oli Kokkolan Vesipiiri kutsunut koolle Nivalan Erkkilän koululle Erkkisjärven ja Vähäjärven järjestelyistä kiinnostuneet. Kyläläisiä oli kertynyt yksi luokka täyteen, kun insinööri Unto Saukko aloitti tilaisuuden -- Vesipiirillä on tarkoituksena tutkia, mitä mahdollisuuksia on näiden järvien vesipintojen nostamisella. Täällä on tarkoitus selvittää mielipiteitä ja ottaa toivomuksia huomioon --" (KP, 13.8.-72)

2) "Kokkolan vesipiirin vesitoimiston aloitteesta neuvoteltiin torstaina Kokkolan Outokummulla Luodon-Öjanjärven säännöstelyyn liittyvistä kysymyksistä -- Suunnitteluissa otetaan huomioon mm. tehty kesäasukastiedustelu sekä pyritään turvaamaan alueen moninaiskäyttö --" (KP, 17.3. -73)

3) "Jäät ryskyivät Kiiminkijoessa. -- Kokkolan vesipiiri ryhtyi räjäyttelemään jääpatoja viime tiistaina ja viimeinen pato Kalajoessa saatiin hajalleen vapunpäivänä Ylivieskan ja Alavieskan ajamailla, Korteperällä --" (Kaleva, 3.5. -77)

Sävyltään kielteisiä vesipiiriä käsitteleviä juttuja Keskipohjanmaassa julkaistuista oli alle kymmenen prosenttia.

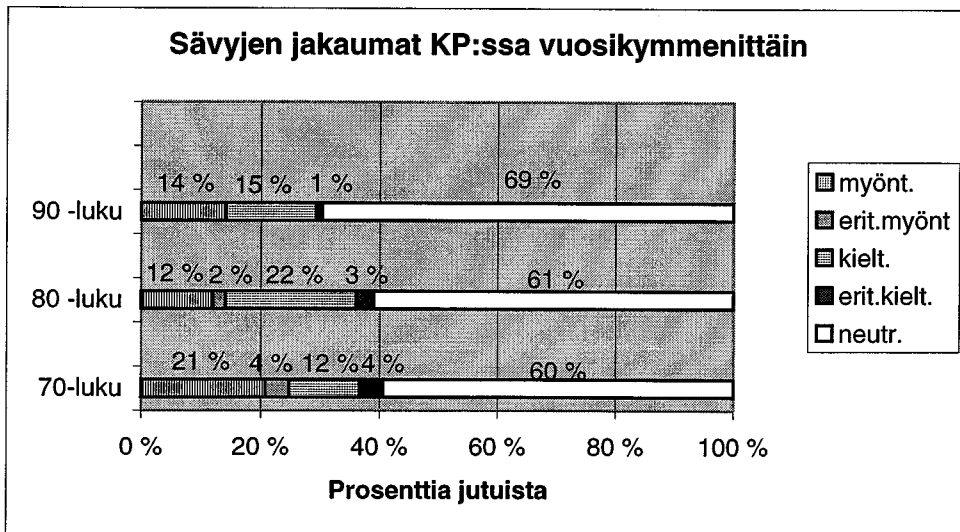
4) -- Allas on tarkoitettu rakentaa Kärsämäelle Pyhäjokeen. Kokkolan vesipiiri on laatinut altaasta suunnitelmat, joiden piti tulla kuntien lausunnolle jo kevään kuluessa, mutta niitä ei ole vielä saatu." (Kaleva, 8.8.-75)

5) "Nivalassa kiista Erkkisjärvestä. -- Paikalla olivat Kokkolan vesipiiristä suunnittelijat, edustaja vesihallituksesta Helsingistä sekä joukko kyläläisiä -- Tilanne on kuitenkin edelleen tulehtunut eikä ratkaisua ole näköpiirissä, ei ainakaan sovinnollista --" (Kaleva, 22.2.-78)

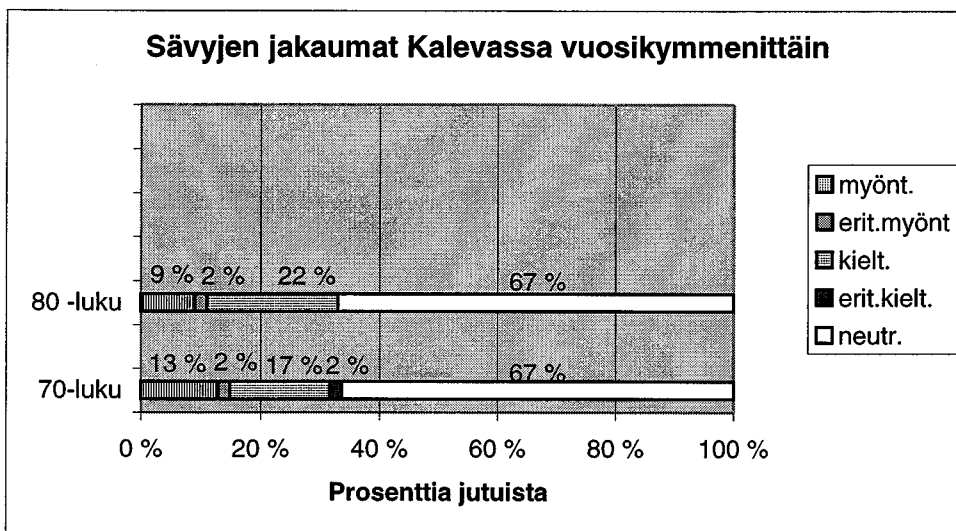
1970-luvun alkupuolella Kalevassa julkaistuista vesipiiriä käsittelevistä jutuista kaikki olivat sävyltään neutraaleja. Vaikka neutraali näkökulma oli hallitsevin, kirjoitettiin vesipiiristä myös muunlaisessa sävyssä. Keskipohjanmaassa julkaistiin sävyltään kielteisiä Kokkolan vesipiiriä käsitteleviä juttuja vuosina -73, -76, -78 ja -79. Vuonna 1978 pienessä osassa Keskipohjanmaassa julkaistuja tutkittavaa organisaatiota käsittelevistä jutuista oli näkökulma erittäin kielteinen. Toisaalta Keskipohjanmassa kirjoitettiin Kokkolan vesipiiristä myös myönteisessä sävyssä. Vuosina -72, 73, -75, -77 ja -79 Kokkolan vesipiiristä kirjoitettiin neutraalin näkökulman lisäksi myös myönteisessä sävyssä. Vuosina -77 ja -78 vesipiiristä julkaistiin myös joitakin sävyltään erittäin myönteisiä juttuja. Toisaalta esimerkiksi vuonna -78 Kokkolan vesipiiristä julkaistiin myös yhtä paljon organisaation kannalta erittäin kielteisiä juttua.

Vuosien -72, -74 ja -76 otoksissa oli Kalevassa julkaistuissa jutuissa nähtävissä ainoastaan neutraalia näkökulmaa. Vuosina -73, -77, -78 ja -79 oli kirjoittelu sävyltään neutraalin lisäksi myös myönteistä. Toisaalta vuosina -75, -78 ja -79 kirjoitettiin Kalevassa Kokkolan vesipiiristä myös kielteiseen sävyyn. Vuonna 1987 kielteisten juttujen määrä oli Kalevassa lähes yhtä suuri kuin sävyltään neutraalien juttujen.

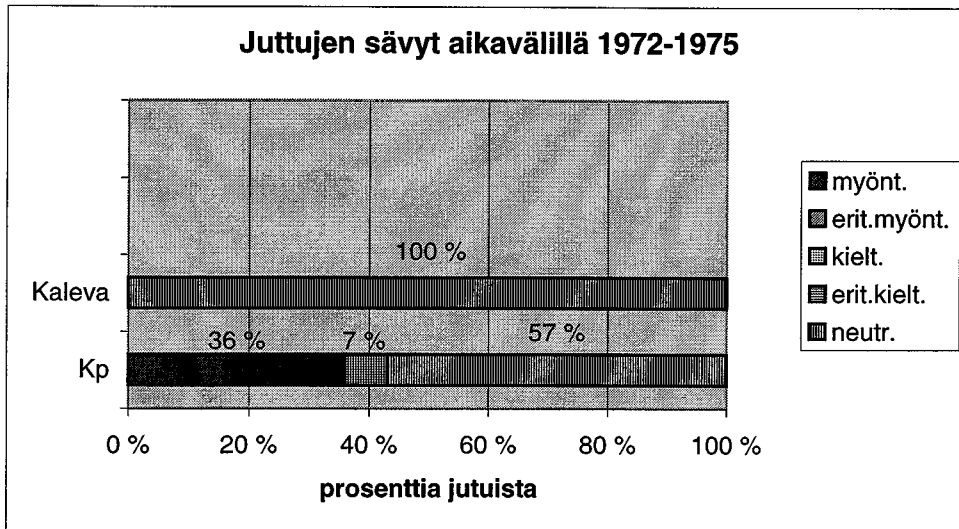
KUVIO 37:

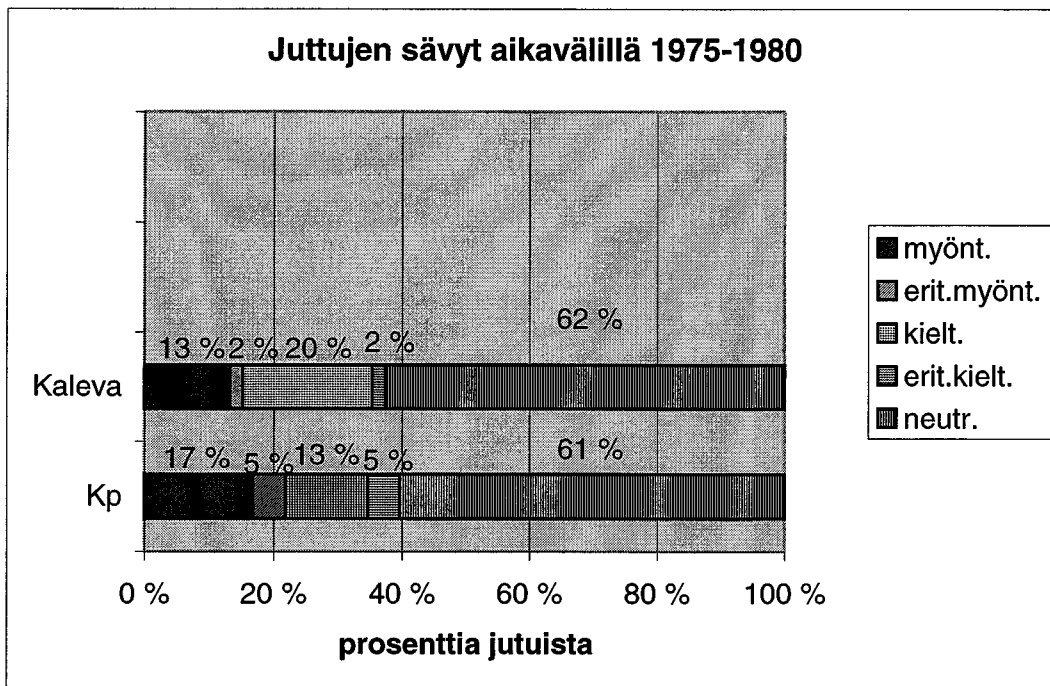
KUVIO 38:

KUVIO39:

KUVIO 40:

1980 -luku

Kuvio 37 osoittaa, että myös 1980-luvulla hallitsevin näkökulma tutkittavasta organisaatiosta kirjoitettaessa oli sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa neutraali. Näkökulma oli neutraali yli puolessa Kalevassa ja Keskipohjanmaassa julkaistuista jutuista. Huomionarvoisena voidaan pitää sitä seikkaa, että koko 1980-luvun ensimmäisen puoliskon aikana toiseksi eniten korostui sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa tutkittavasta organisaatiosta kirjoitettaessa kielteinen sävy. Kielteisessä sävyssä

kirjoitettuja juttuja oli Kokkolan vesipiiriä käsittelevistä jutuista Keskipohjanmaassa 25 prosenttia ja Kalevassa 22 prosenttia. Prosentuaalisesti eniten oli kielteisessä sävyssä kirjoitettuja juttuja Keskipohjanmaassa vuonna 1985 ja Kalevassa vuonna 1980.

6) "Suntityöryhmä jäi perustamatta. -- Vesipiirin yritys toimikunnan kasaamiseksi kuivui kokoon perjantaina aamupäivällä, kun valtaosa Kokkolan kaupungintalolle kokoontuneista asianomistajista päätti jäädä työryhmän ulkopuolella --" (KP, 22.1.-83)

7) "Pengeryhtiöiden perustamista ihmetellään Nivalassa. -- Kokkolan vesipiirin kiire perustaa Kalajoen keskiosaan pengeryhtiöt ihmetyttää nivalalaisia maanviljelijöitä. -- Maanviljelijöiden mielestä asiassa on epäselvyyksiä, jotka pitäisi selvittää - - " (Kaleva, 30.9.-83)

Kokkolan vesipiiristä kirjoitettiin -80 -luvulla myös erittäin kielteisessä sävyssä:

8) "Lestijokea uhkaa laitton suunnittelu. - - Lestijoen valjastamista voimatalouskäyttöön on suunniteltu laittomasti Kokkolan vesipiirissä tähän syksyyn saakka - -" (KP, 4.12. -82)

Myönteisessä sävyssä kirjoitettuja juttuja vuosien 1980-1985 välisenä aikana oli suhteellisesti kolmanneksi eniten sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa. Keskipohjanmaassa myönteisen sävyn juttuja oli 11 prosenttia ja Kalevassa ainoastaan kuusi prosenttia.

9) "Jätevesipuhdistamoissa kehitystä. Kuormitus kasvanut, päästöt vähentyneet. - Laitoksen hoitajalta vaaditaan ammattitaitoa, Sitä kartutettiin torstaina Kokkolassa, jossa vesipiirin koulutustilaisuus oli kerännyt kymmeniä jätevesien puhdistamisesta vastaavia kuulemaan alansa kehityksestä—(KP, 11.11.-83)

10) "Räjäytysryhmillä riittää kiirettä. - Keskipohjalaiset ottivat kevään todesta lauantain sateiden jälkeen. Kokkolan vesipiirin räjäytysryhmät olivat maanantaina täystyöllistettyjä, kun jääpatoja syntyi kaikkiin alueen jokiin. -Me olemme jatkuvasti täydessä hälytysvalmiudessa ja tulemme välittömästi paikalle, kun vesi uhkaa nousta patojen vaikutuksesta, vakuutteli insinööri Esa Lilja vesipiiristä.—"(Kp, 7.5.85)

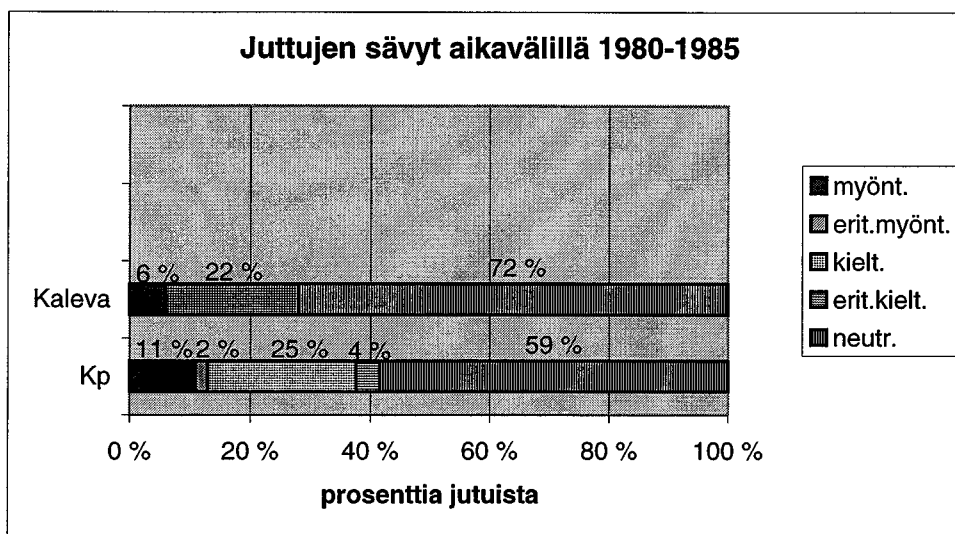
Kuviosta 42 ilmenee, että 1980-luvun jälkipuoliskolla Kokkolan vesi- ja ympäristöpiiriä käsittelevien juttujen sävyssä tapahtui muutoksia 1980-luvun alkupuoliskoon nähden erityisesti Kalevassa. Kalevassa käsiteltiin Kokkolan vesi- ja ympäristöpiiriä tuolloin edelleenkin enimmäkseen neutraalissa sävyssä. Neutraalin sävyn juttujen suhteellinen osuus kuitenkin laski Kalevassa 1980-luvun alkupuoliskoon verrattuna. Prosentuaalisesti Kalevassa oli 1980-luvun jälkipuoliskolla yhtä paljon myönteisessä ja kielteisessä sävyssä kirjoitettuja juttuja. Erittäin myönteisessä sävyssä kirjoitettujen juttujen suhteellinen osuus oli Kalevassa 1980-luvun jälkipuoliskolla 11 prosenttia.

Keskipohjanmaassa neutraalin sävyn juttujen määrä kasvoi entisestään 1980-luvun loppupuolella nousten 64 prosentin suhteelliseen osuuteen. Keskipohjanmaassa kielteisessä sävyssä kirjoitettujen juttujen suhteellinen

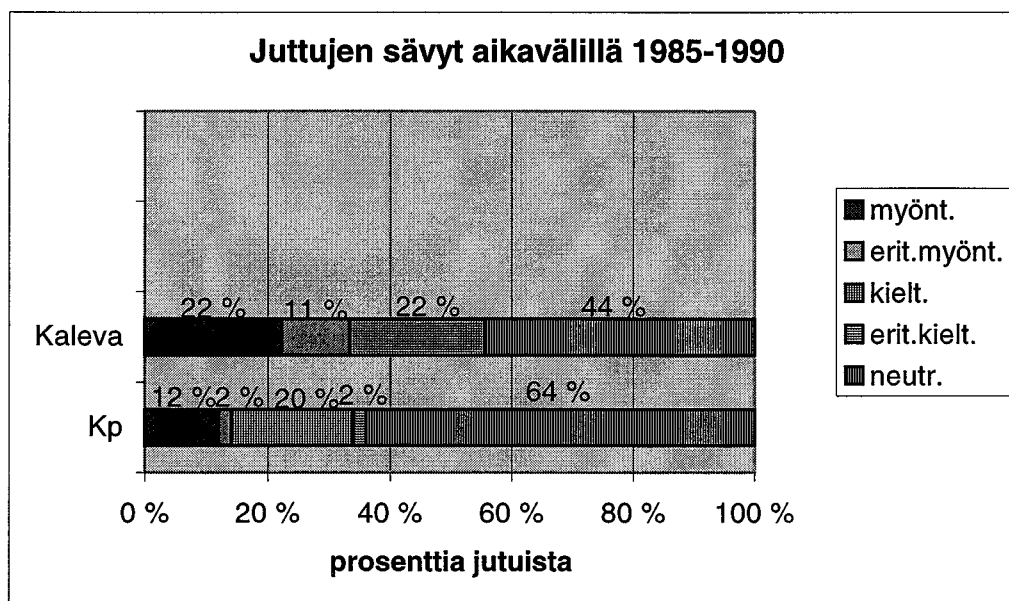

osuus laski hieman (25 prosentista 20 prosenttiin) 1980-luvun jälkipuoliskolla. Vastaavasti myönteisessä sävyssä kirjoitettujen juttujen osuus kasvoi yhdellä prosenttiyksiköllä. Erittäin myönteisten juttujen määrä oli 1980-luvun jälkipuoliskolla Keskipohjanmaassa sama (2 %) kuin 1980-1985 välisenä aikana. Kaikkein eniten kielteisessä sävyssä kirjoitettiin Kokkolan vesipiiristä sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa vuonna 1985 (Kaleva: 33%, Keskipohjanmaa: 36 %).

KUVIO 41:

KUVIO 42:

1990-luku

Kuvio 37 osoittaa, että 1990-luvullakin selkeästi hallitsevin sävy tutkittavasta organisaatiosta kirjoitettaessa oli neutraali. 69 prosenttia kaikista

Keskipohjanmaassa 1990-luvulla julkaistuista organisaatiota koskevista jutuista oli sävyiltään neutraaleja. Kuvio 43 käy ilmi, että 1990-luvun alkupuoliskolla Keskipohjanmaassa julkaistut Keski-Pohjanmaan ympäristökeskusta käsitelleistä jutuista jopa 88 prosenttia oli sävyiltään neutraaleja. 1990-luvun aikana myönteisen ja kielteisen sävyn juttuja julkaistiin lähes yhtä paljon.

Myönteisessä sävyssä organisaatioon liittyen kirjoitettiin mm. seuraavaan tapaan:

11) "Emma ja Elias onnellisesti mereen. – Kokkolan vesi- ja ympäristöpiirin hoivissa kolmisen viikkoa olleet pienet harmaahylkeet Emma ja Elias, vietiin vapun aattona ikään kuin kesän alkamisen kunniaksi mereen. – (KP, 1.5.-92)

12) "Öljyvuotoa selvitetään. – Ykspihlajan öljyvuotoa selvitetään tänään paikanpäällä virnaomaisten voimin. Keski-Pohjanmaan ympäristökeskuksen ja Kokkolan kaupungin teknisen viraston, rakennusviraston, ympäristöviraston ja pelastuslaitoksen edustajat kokoontuvat Ykspihlajassa puolilta päivin. Tarkoitus on selvittää, mitä on tapahtunut ja mistä löydetty öljy on peräisin. --" (KP, 9.6.-95)

13) "Laukkanen Kokkolasta Vuotoksen asiantuntija. Luonnonsuojelulliset arvot ja kalatalous selvitettävänä. -- Kokkolan ympäristökeskuksen biologi Eero Laukkanen on mukana Vuotoksen altaan katselmustoimituksessa kalatalouden asiantuntijana. - - (KP, 5.8.-95)

Kielteisessä sävyssä organisaatioon liittyen kirjoitettiin mm. seuraavasti:

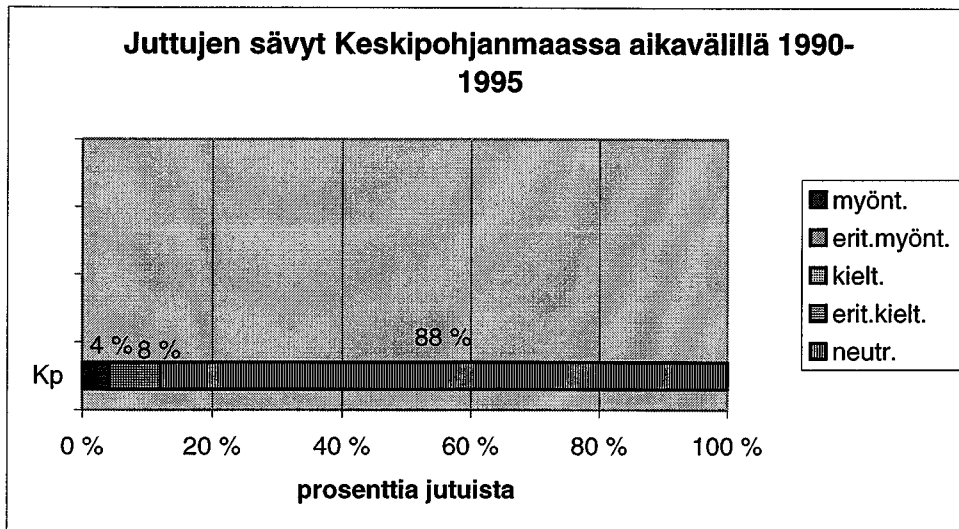
14) "Ullavanjärven korotus kuumentaa tunteita. – Kokkolan vesi- ja ympäristöpiirin tutkija Tapani Ruhanen esitteli kokouksessa alustavan korotussuunnitelman... Kalervo Rahkolan mielestä korotusta kannattavat vain ne, joilla ei ole maata rannassa... -Jos pesuvadon pohjalla on kuraa, ei tilanne parane vadin reunoja korottamalla, kiteyttää Aho.. --" (Kp, 16.6.-94)

Toiseksi eniten eli 8 prosentin verran julkaistiin Keskipohjanmaassa 1990 – luvun alkupuoliskolla Keski-Pohjanmaan ympäristökeskusta käsitteleviä juttuja, joiden sävy oli kielteinen. Eniten 1990 –luvun alkupuoliskolla kirjoitettiin kielteisessä sävyssä Keski-Pohjanmaan ympäristökeskuksesta vuonna 1992. Vuonna 1992 juttuja kirjoitettiin organisaatioon liittyen kaiken kaikkiaan hyvin vähän. Myönteisessä sävyssä kirjoitettujen juttujen suhteellinen osuus oli 1990-1995 välisenä aikana vain 4 prosenttia.

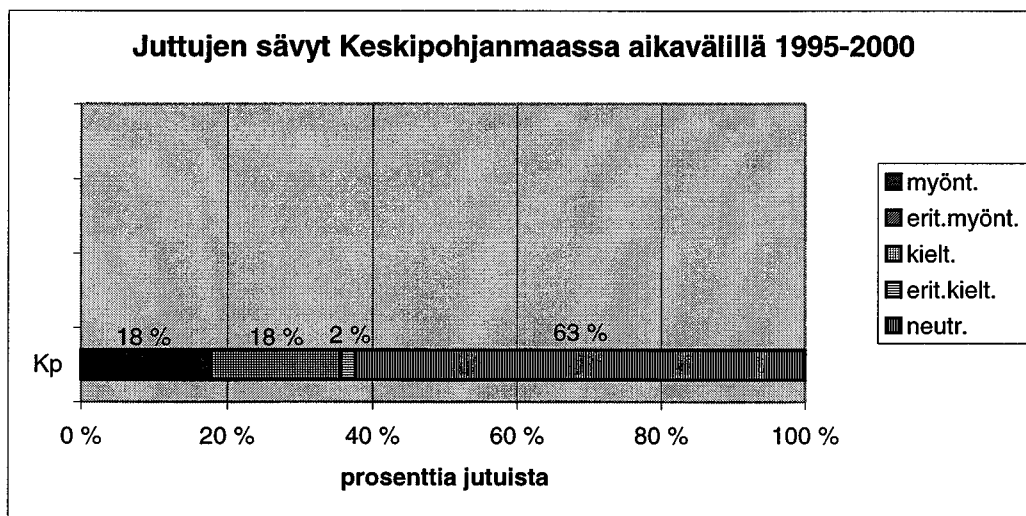
Kuvio 44 osoittaa, että 1990-luvun jälkipuoliskolla kirjoitussävy oli Keski-Pohjanmaan ympäristökeskusta koskevissa jutuissa neutraali 63 prosentissa kaikista julkaistuista organisaatiota koskevista jutuista. Organisaation näkökulmasta kielteisessä sävyssä kirjoitettujen juttujen suhteellinen osuus oli Keskipohjanmaassa 1990 –luvun jälkipuoliskolla 18 prosenttia. 1990-luvun jälkipuoliskoa tarkastellessa ilmenee, että tuona aikana kaikkein eniten kielteisessä sävyssä kirjoitettiin Keskipohjanmaassa vuonna –97, jolloin kielteisen sävyn juttujen suhteellinen osuus oli jopa 35 prosenttia.

Eniten myönteisessä sävyssä Keski-Pohjanmaan ympäristökeskuksesta kirjoitettiin 1990 -luvun jälkipuoliskolla vuonna 1995 (32 %).

KUVIO 43:

KUVIO 44:

Yhteenvetoa sävyistä

Tutkimusaineiston jutuista valtaosa oli kirjoitussävyiltään neutraaleja. Kuvioista 43 ja 44 ilmenee, että sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa julkaistuissa tutkittavaa organisaatiota käsittelevistä jutuista yli puolet oli kirjoitussävyiltään neutraaleja. Huomionarvoisena voidaan pitää sitä, että suhteellisesti huomattavasti vähemmän kuin neutraaleja sävyjä, mutta kuitenkin kaiken kaikkiaan toiseksi eniten oli Keskipohjanmaassa ja Kalevassa julkaistuissa jutuissa vallalla kielteinen sävy. Kolmanneksi eniten kummankin lehden aineistossa oli myönteisessä sävyssä kirjoitettuja juttuja.

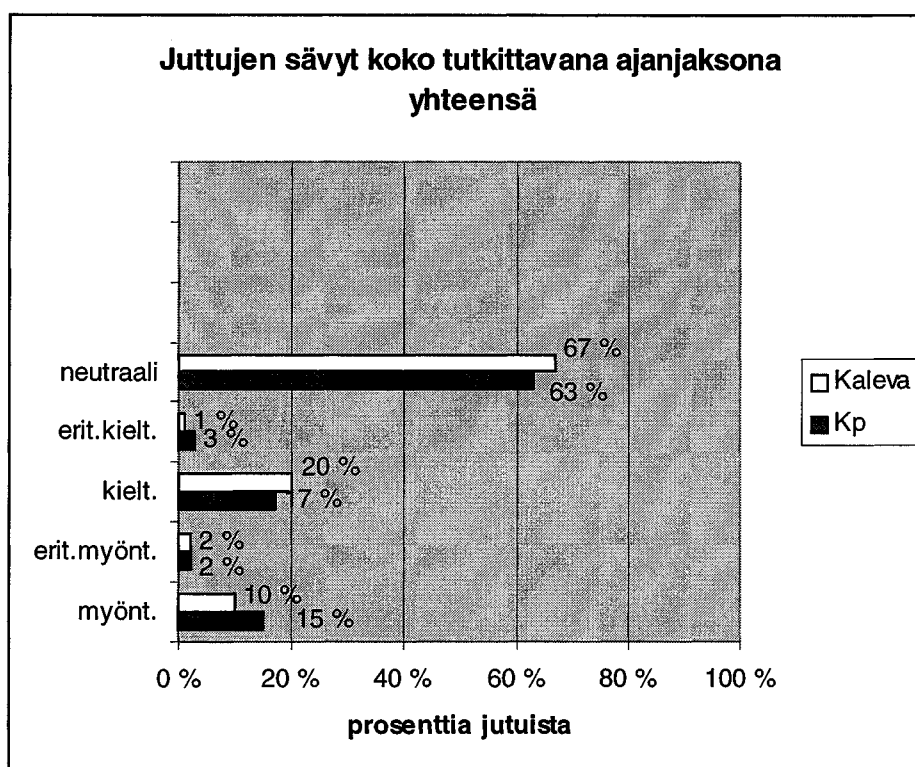
Kuviot 38 ja 39 osoittavat, että suhteellisesti eniten (69 % jutuista) julkaistiin Keskipohjanmaassa neutraalin sävyisiä juttuja 1990-luvulla ja Kalevassa 1970-luvulla. Kielteisen sävyn juttujen suhteellinen osuus oli kummassakin lehdessä suurimmillaan 1980-luvulla. Kirjoitussävyissä oli kuitenkin huomattavia vuosikohtaisia eroja. Kirjoitussävyistä neutraali sävy on kaikkein vaikeimmin todennettavissa kirjallisin esimerkein. Sävyjen ääripäät ovat useinkin todennettavissa yksittäisten virkkeiden avulla, mutta neutraali sävy on usein juttujen kokonaisilme, eikä se niinkään tule esiin yksittäisissä virkkeissä.

Koko tutkittavan ajanjakson aikana suhteellisesti kaikkein eniten kielteistä julkisuutta saaneet teemat tutkittavaan organisaatioon liittyen Keskipohjanmaassa olivat vesivoima, ympäristöohjelmat ja suot. Edellä mainituista teemoista kirjoitettiin suhteellisesti muihin teemoihin nähden eniten kielteisessä sävyssä. Lisäksi erittäin kielteisessä sävyssä kirjoitettiin Keskipohjanmaassa teemoista järvet, eläimet ja joet. Myönteisessä sävyssä suhteessa muihin teemoihin kirjoitettiin Keskipohjanmaassa eniten teemoista öljy, vesihuolto ja kalastus. Neutraalissa sävyssä kirjoitettiin eniten mm. teemoista eläimet, joet, vesistöt, juomavesi, maa ja metsät. Neutraalin sävyn teemoja tarkastellessa on syytä verrata neutraalin sävyn suhdetta muihin sävyihin. Esimerkiksi vaikka vesivoima –teemasta kirjoitettiin eniten neutraalissa sävyssä, siitä kirjoitettiin myös hyvin paljon kielteisessä sävyssä ja jonkin verran myös erittäin kielteisessä sävyssä. Tekoaltaat –teemasta Keskipohjanmaassa kirjoitettiin neutraalin sävyn lisäksi myönteisessä sävyssä. Myöskään juomavesi –teemasta ei neutraalin sävyn lisäksi kirjoitettu ollenkaan kielteisessä tai erittäin kielteisessä sävyssä. Keskipohjanmaassa ympäristöohjelmat ja suot ovat ainoat teemat, joista on kirjoitettu suhteessa muihin sävyihin eniten kielteisessä sävyssä. Ympäristöohjelmista on Keskipohjanmaassa kirjoitettu monenlaisessa sävyssä: aiheesta on kirjoitettu paitsi kielteisesti ja neutraalisti, myös myönteisesti. Myös suot –teemasta on kirjoitettu paitsi neutraalisti ja kielteisesti, myös myönteisesti.

Kalevassa suhteellisesti kaikkein eniten kielteisessä sävyssä kirjoitettiin teemoista tekoaltaat, kosket ja vesivoima. Erittäin kielteisessä sävyssä kirjoitettiin teemoista joet, vesivoima ja kalastus. Myönteisessä sävyssä kirjoitettiin Kalevassa eniten teemoista vesistöt, eläimet ja luonnonilmiöt. Neutraalissa sävyssä Kalevassa kirjoitettiin eniten teemoista eläimet, järvet, kosket ja vesivoima. Vaikka vesivoima –teemasta kirjoitettiin eniten suhteessa muihin sävyihin neutraalissa sävyssä, on syytä huomioida, ettei teemasta kirjoitettu Kalevassa ollenkaan erittäin myönteisessä tai myönteisessä näkökulmassa. Eläimet –teemasta puolestaan ei kirjoitettu kielteisessä tai erittäin kielteisessä sävyssä ollenkaan. Neutraalin sävyn lisäksi eläimet –teemasta kirjoitettiin myönteisessä sävyssä. Joki –teemasta Kalevassa kirjoitettiin siis eniten neutraalissa sävyssä, mutta aiheesta kirjoitettiin lisäksi myös kielteisessä ja erittäin myönteisessä sävyssä.

Luonnonilmiöt –teemasta kirjoitettaessa sävy oli Kalevassa poikkeuksetta joko neutraali tai myönteinen. Sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa on lähes pääsääntöisesti määrällisesti vähälle käsittelylle jääneistä teemoista kirjoitettu neutraalissa sävyssä.

KUVIO 45:

6.5.2. Organisaation roolit

1970-luku

Kuviot 46 ja 47 osoittavat, että 1970-luvulla organisaatio näyttäytyi sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa enimmäkseen asiantuntijana. Asiantuntija-roolin osuus oli kaikista rooleista 70-luvulla Keskipohjanmaassa 39 prosenttia ja Kalevassa 54 prosenttia. Asiantuntijan roolissa organisaatio näyttäytyi –70 –luvulla julkaistuissa jutuissa mm. seuraavaan tapaan:

14) ”-- Hautaperän allasta rakennettaessa tehdään kaikki voitava, jotta ympäristöhaitat jäävät mahdollisimman vähiin ja hyödyt saavutetaan täysimääräisinä. Olemme täyttäneet pääosan niistä velvoitteista, mitä tulee ympäristönsuojelun osalta ottaa huomioon, sanoi Kokkolan vesipiirin piiri-insinööri Seppo J. Saari Hautaperän allastyömaan virallisissa avajaisissa Haapajärvellä maanantaina. – (Kaleva, 14.3.-73)

15) ” – Vesipiirillä on tarkoituksena tutkia, mitä mahdollisuuksia on näiden järvien vesipintojen nostamisella... -- (KP, 13.8. –72)

Toiseksi eniten organisaatio näyttäytyi 1970-luvulla sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa osallistujan roolissa. Osallistujan rooli tuli ilmi mm. seuraavista tekstinpätkistä:

16) "—Kokouksessa vesipiiriä edustivat piiri-insinööri Seppo Saari ja dipl.ins. Mauri Korhonen..—" (KP, 17.3.-73)

17) "—Kokkolan vesipiiri on laatinut altaasta suunnitelmat, joiden piti tulla kuntien lausunnolle jo kevään kuluessa, mutta niitä ei ole vielä saatu. Kokous päätti, että alueliiton ja Kärsämäen kunnan edustajat neuvottelevat Kokkolan vesipiirin kanssa mm. altaan rakentamisaikataulusta.—" (Kaleva, 8.8.-75)

Kolmanneksi eniten organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa 1970 – luvulla vastuunkantajan roolissa.

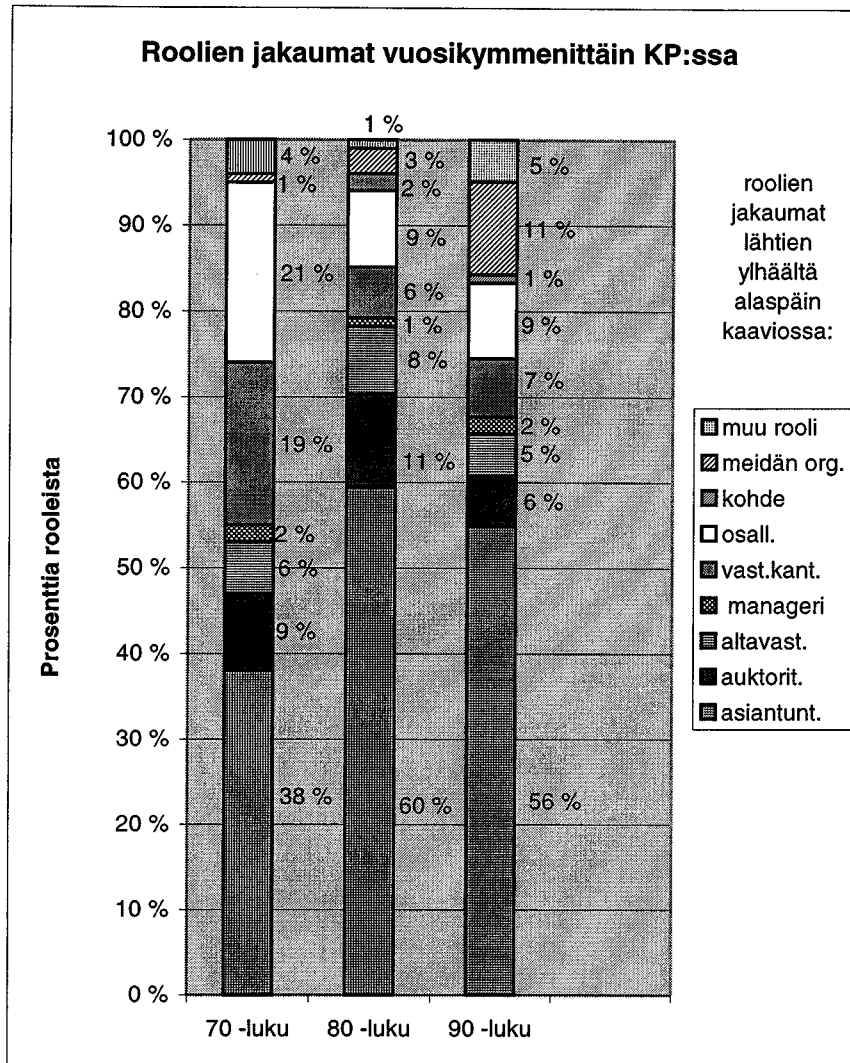
18) "—Erkkisjärvi kunnostetaan. – Nivalassa sijaitseva Erkkisjärvi kunnostetaan sen maisemallisen merkityksen ja virkistyskäyttömahdollisuuksien säilyttämiseksi. Hankkeesta on laadittu suunnitelma Kokkolan vesipiirissä ja vesihallitus on nyt hakenut Pohjois-Suomen vesioikeudelta lupaa sen toteuttamiseen.—" (KP, 13.4.-79)

Kuviosta 47 käy ilmi, että Kalevassa organisaatio näyttäytyi 70-luvulla kolmanneksi eniten sekä vastuunkantajana, auktoriteettina että altavastaajana.

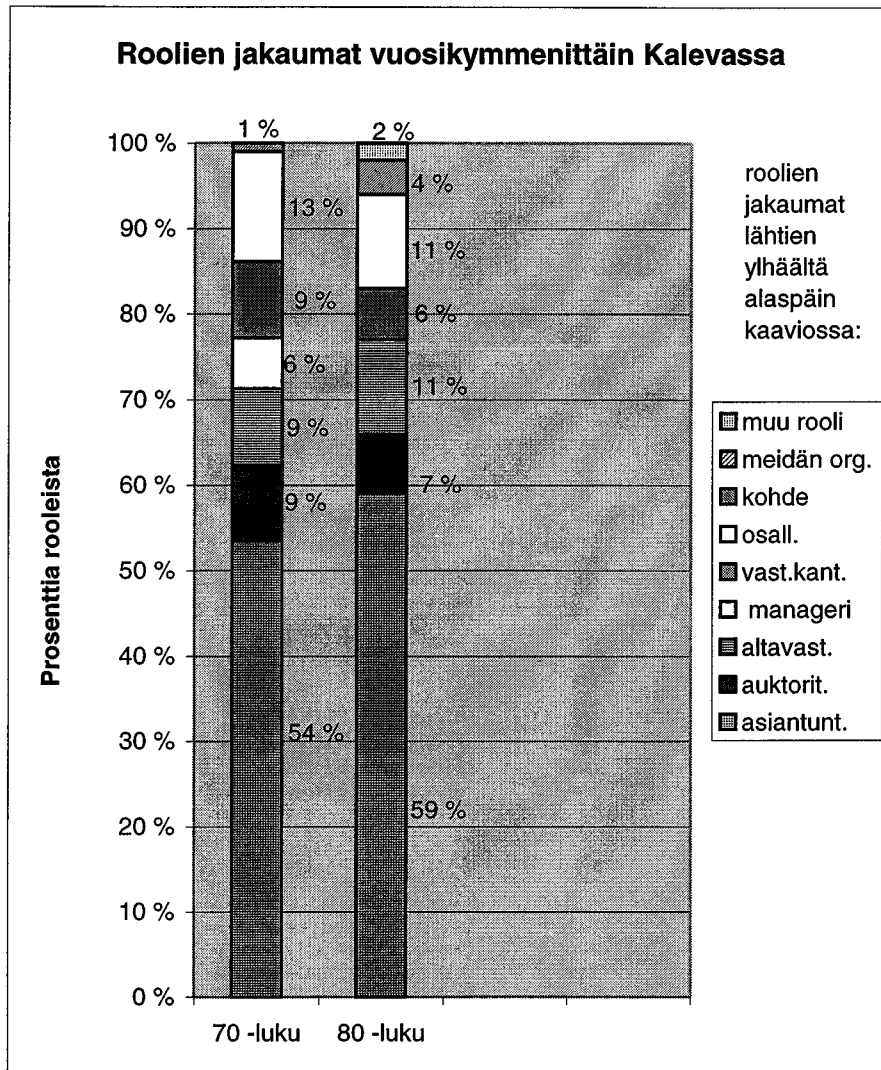
Kuvio 48 osoittaa, että sanomalehti Keskipohjanmaassa Kokkolan vesipiiri näyttäytyi vuosien –72-75 välisenä aikana pääosin asiantuntijan roolissa eli tahona, joka mm. tutkii ja kommentoi tutkimustuloksia ja ilmiöitä. Myös vuosien 1975-79 välisenä aikana Kokkolan vesipiiri näyttäytyi Keskipohjanmaassa eniten asiantuntijan roolissa. Toiseksi eniten organisaatio näyttäytyi lehden palstoilla osallistujana ja kolmanneksi eniten auktoriteettina ja vastuunkantajana.

Sanomalehti Keskipohjanmaassa Kokkolan vesipiiri näyttäytyi vuosien –72-75 välisenä aikana pääosin asiantuntijan roolissa eli tahona, joka mm. tutkii ja kommentoi tutkimustuloksia ja ilmiöitä. Toiseksi eniten vesipiiri näyttäytyi Keskipohjanmaassa auktoriteettina ja osallistujana. Auktoriteetin roolille on käyttämäni määritelmän mukaisesti tyypillistä mm. ehdotuksien ja käskyjen antaminen. Osallistujan roolille puolestaan on tyypillistä se, ettei sille anneta tekstissä "suunvuoroa", mutta nimi mainitaan kuitenkin jutun yhteydessä esimerkiksi sen vuoksi, että nimen mainitseminen saattaa tuoda jutulle lisää arvoa. Myös vuosien 1975-79 välisenä aikana Kokkolan vesipiiri näyttäytyi Keskipohjanmaassa eniten asiantuntijan roolissa. Toiseksi eniten organisaatio näyttäytyi lehden palstoilla osallistujana ja kolmanneksi eniten auktoriteettina ja vastuunkantajana. Vastuunkantajana organisaatio osoittaa konkreettisella teolla kantavansa huolta maakunnan ja sen ihmisten yhteisestä asiasta.

KUVIO 46:

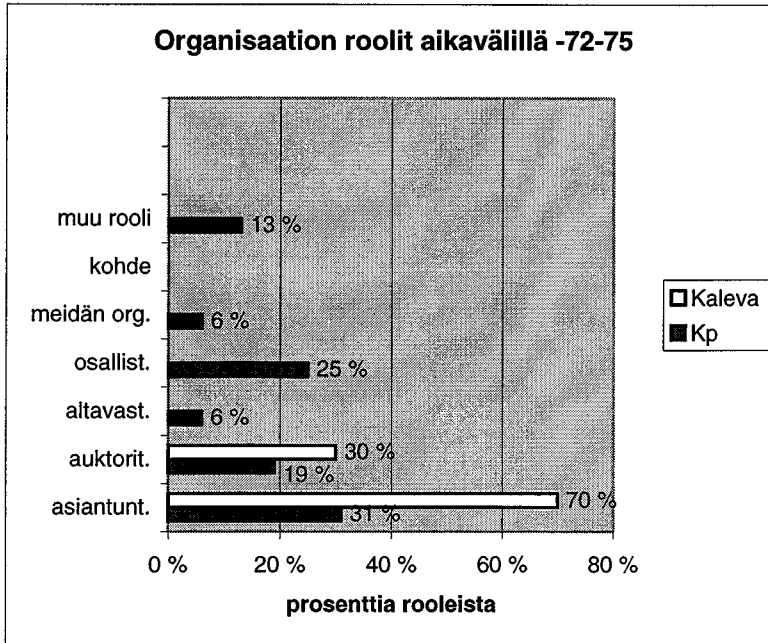

KUVIO 47:

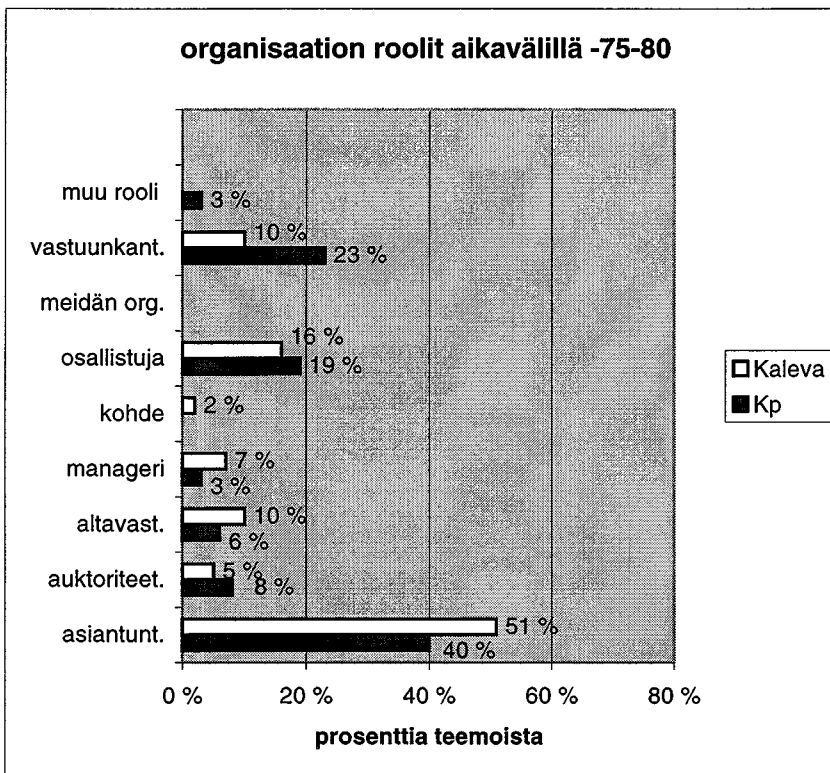

KUVIO 48:

KUVIO 49:

1980-luku

Kuviot 46 ja 47 osoittavat, että 1980-luvulla asiantuntijan roolin suhteellinen osuus oli kummassakin lehdessä kaikkein suurimmillaan. Tuolloin asiantuntijaroolin osuus kaikista teemoista oli Keskipohjanmaassa 60 prosenttia ja Kalevassa 59.

19) " -- Filosofian kandidaatti Asko Niemi Kokkolan vesipiiristä kertoi esitelmässään vesistö rakentamisen vaikutuksista Pohjanmaan joissa. Niemen mukaan jokien rakentamisen luonnontaloudellisia vaikutuksia on selvitetty varsin puutteellisesti. --" (Kp, 15.7.-82)

20) "—Vesipiirin tutkimuksissa löytyi hyvää pohjavettä Pyhäjärven eteläpäästä.—" (Kaleva, 1.10.-82)

Toiseksi eniten organisaatio esiintyi Keskipohjanmaassa 1980-luvulla auktoriteetin roolissa ja kolmanneksi eniten altavastaajana. Auktoriteetin rooli tuli ilmi teksteissä mm. seuraavaan tapaan:

21) "Happamoitumisen haitat vakavampia kuin luullaan. – Järvien happamoituminen on vakava asia ja vaikutuksen monisyisempiä kuin arvataankaan. Kokkolan vesi- ja ympäristöpiirin ylitarkastaja Sinikka Jokela uskoo, että tulevaisuudessa ongelma tulee vastaan yhä kärjistyneempänä. --" (KP, 17.9.-87)

Altavastaajana organisaatio puolestaan näyttäytyi Keskipohjanmaassa mm. seuraavalla tavalla:

22) "Suvantovaihe vesikiistassa – "Kunta tekee kantelun vesihallituksen sekä Kokkolan ja Vaasan vesipiirien viranomaisten lausunnoista. Me emme voi käsittää, kuin asiantuntijat voivat sallia Evijärven likaamisen edelleen.--" (KP, 18.10.-85)

23) "Pesäneva vaakalaudalla. – Sievin ja Nivalan kuntien alueella sijaitseva Pesäneva on vaarassa tuhoutua. Alueella tehtyjen ojitusten jälkeen Pesäneva on kuivunut nopeasti.. – Pesänevalla ovat ojituksia tehneet Kokkolan vesipiiri ja metsähallitus. --" (KP; 2.6.-84)

Kalevassa organisaatio näyttäytyi 80-luvulla toiseksi eniten osallistujana ja altavastaajana. Altavastaajana organisaatio näyttäytyi Kalevassa seuraavaan tapaan:

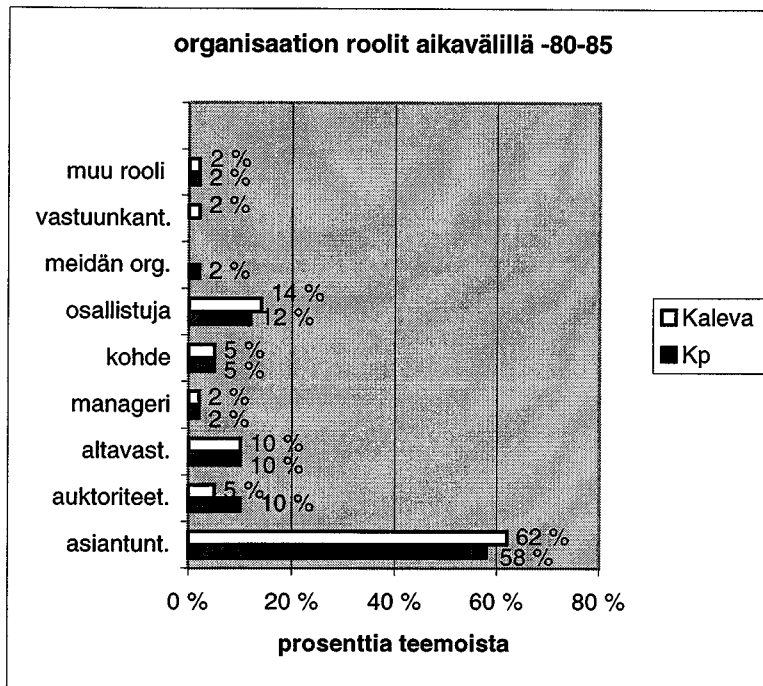
24) "Salainen paperi paljasti: Himanka suunnittelee voimalaa Lestijokeen. – "Saimme tietoomme salaisena pidetyn, voimalaa koskevan asiapaperin juuri ennen kuin meidän piti allekirjoittaa kunnan ja vesipiirin kanssa neuvotellut vapaaehtoiset sopimukset tulvasuojelutöiden haittakorvauksista.." – Märsylä sanoo kalastajien luottavan siihen, että vesipiirin hankkeet ovat pelkkiä tulvasuojelutöitä, mutta hän toteaa toisaalta, että työt liittyvät kalastajien näkemyksen mukaan ilmitulleeseen voimahankkeeseen. -- " (Kaleva, 6.12.-83)

Kolmanneksi eniten organisaatio näyttäytyi Kalevassa 1980 -luvulla auktoriteettina.

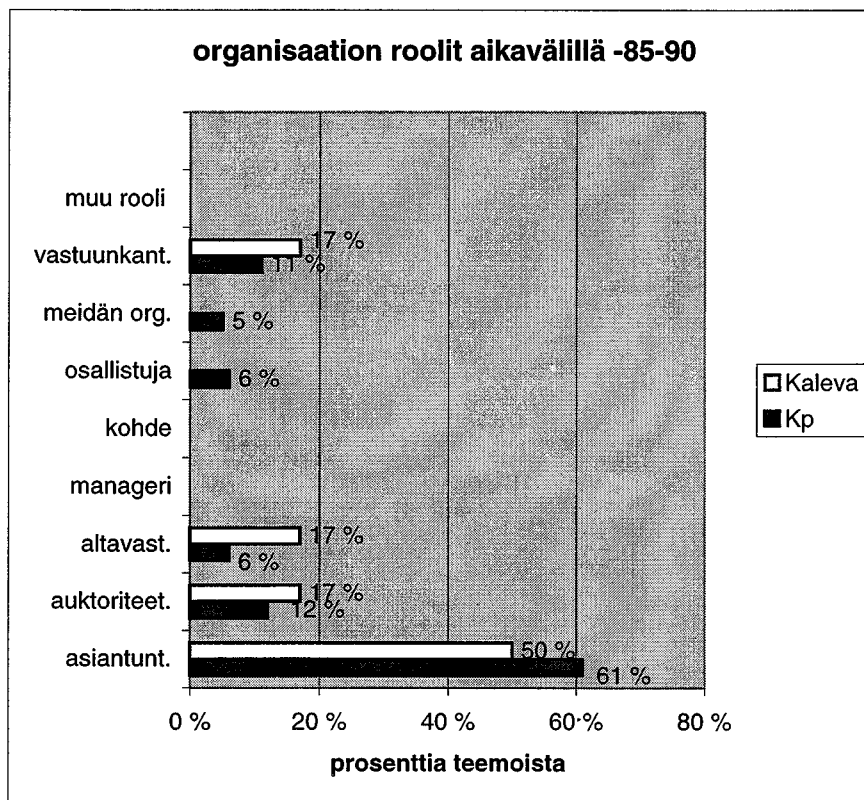
Kuviosta 50 käy ilmi, että 1980-luvun ensimmäisellä puoliskolla organisaatio esiintyi Keskipohjanmaassa jokaisena vuonna suhteellisesti eniten kaikista teemoista asiantuntijana. Toiseksi eniten organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa osallistujana ja kolmanneksi eniten auktoriteettina ja altavastajana. Kuvio 51 osoittaa, että 1980-luvun jälkimmäisellä puoliskolla organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa asiantuntijan roolissa suhteellisesti vieläkin enemmän kuin 1980-luvun alkupuoliskolla. Tuolloin asiantuntijaroolin osuus kaikista rooleista oli 61 prosenttia. Toiseksi eniten organisaatio näyttäytyi 80-luvun jälkimmäisellä puoliskolla Keskipohjanmaassa auktoriteettina ja kolmanneksi eniten osallistujana. Koko 1980-luvun aikana organisaation asiantuntijan rooli oli suhteellisesti minimissään Keskipohjanmaassa vuonna 1984 (38 % kaikista teemoista). Vastaavasti samaisena vuonna organisaatio näyttäytyi suhteessa kaikkiin teemoihin 25 prosentissa altavastajana. Altavastajan roolissa organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa 1980-luvulla vuosina -80, -82, -83, -84, -85 ja -87. Prosentuaalisesti organisaatio ei esiintynyt kovinkaan paljon meidän organisaationa 80-luvulla. Meidän organisaationa tutkittava organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa kuitenkin 1980-luvulla vuosina -84, -85, -86 ja -88.

Kuvio 50 osoittaa, että 1980-luvun alkupuoliskolla organisaatio näyttäytyi Kalevassakin eniten asiantuntijan roolissa. Toiseksi eniten organisaatio näyttäytyi osallistujan ja kolmanneksi eniten altavastajan roolissa. 1980-luvun jälkimmäisellä puoliskolla organisaatio esiintyi Kalevan palstoilla eniten asiantuntijana. Asiantuntijan roolin lisäksi organisaation rooleja olivat tuolloin auktoriteetin, altavastajan ja vastuunkantajan roolit. Näitä rooleja organisaatio edusti kutakin 17 prosentin suhteellisen osuuden verran. 1980-luvulla organisaatio näyttäytyi melko paljon Kalevassa myös altavastajan roolissa. Altavastajana organisaatio näyttäytyi 80-luvulla vuosina -80, -82, -83 ja -85. Suhteellisesti suurin oli altavastaja -roolin osuus Kalevassa vuonna 1985. Tuolloin roolin osuus oli 28 prosenttia.

KUVIO 50:

KUVIO 51:

1990-luku

Kuviot 46 ja 47 osoittavat, että muiden vuosikymmenien tapaan myös 1990-luvulla Keskipohjanmaassa painottui tutkittavasta organisaatiosta kirjoitettaessa asiantuntijan rooli. Muista vuosikymmenistä 90-luku poikkeaa siten, että tuolloin kaikista rooleista toiseksi eniten organisaatio esitettiin Keskipohjanmaassa meidän organisaatio roolissa. Pääselityksen tähän antaa organisaation epävarma tilanne erityisesti 1990-luvun jälkipuoliskolla. Organisaation lakkautusuhka sai maakuntalehti Keskipohjanmaan osallistumaan taisteluun organisaation säilyttämiseksi sellaisenaan Kokkolassa.

25) "Tehokas ja yksimielisesti tuettu ympäristökeskus lakkautetaan. "Pöyristyttävä esitys" etenee" (KP, 27.8.-97)

26) "Ympäristökeskuksen väki ihmettelee asemaansa." Ministeriön tiedottaminen luvalla sanoen alhaista" --- " (KP, 5.6.-97)

27) "Kälviä säilyttäisi ympäristökeskuksen-- " (KP, 12.8.-97)

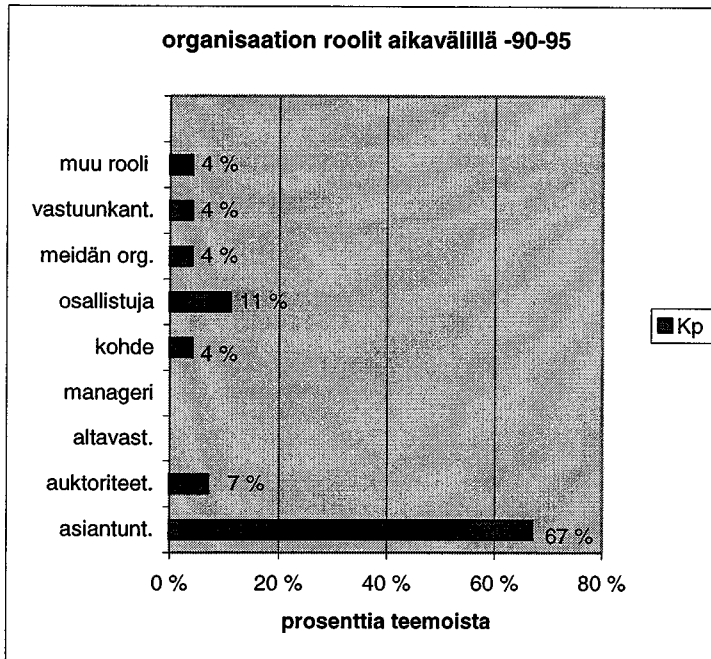
28) "Ympäristökeskuksen väki "vaasalaisiin" ja "oululaisiin" – Henkilöstön edustajana neuvottelussa ollut Eero Laukkanen toteaa ratkaisun olleen henkilöystävällinen, sillä ketään ei irtisanottu eikä kenellekään tule pakkomuuttoa. Henkilöstö on kuitenkin elänyt pelon ja epävarmuuden vallassa. –Näkisin, että uhkatekijät koko ympäristöhallinnossa olisi nyt kohdistettava muualle. Tälle porukalle olisi annettava mahdollisuus jatkaa. Pelotellaan välillä muita kuin keskipohjalaisia." (KP, 20.2.-97)

Kolmanneksi eniten 90-luvulla organisaatio kantoi Keskipohjanmaassa osallistujan roolia. Altavastaaajana organisaatio ei juurikaan joutunut 1990-luvulla olemaan.

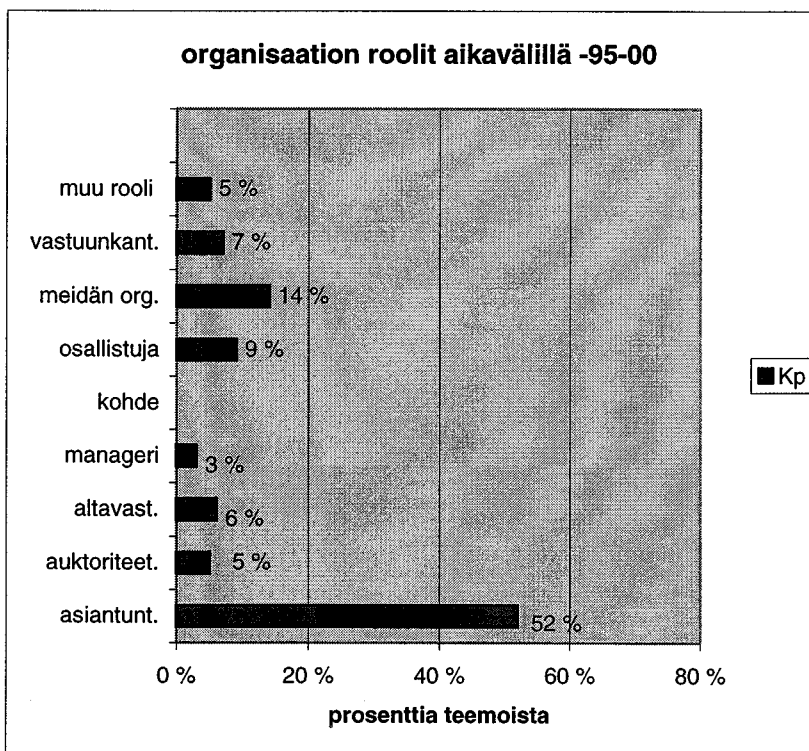
Tarkastellessa organisaation rooleja puolivuosisikymmenittäin nousee sekä 90-luvun ensimmäisellä että jälkimmäisellä puoliskolla asiantuntijan rooli jälleen ylitse muiden. Kuviosta 52 käy ilmi, että 90-luvun ensimmäisellä puoliskolla organisaatio esitettiin Keskipohjanmaassa toiseksi eniten osallistujan roolissa ja kolmanneksi eniten auktoriteettina. 1990-luvun jälkimmäisellä puoliskolla organisaation taistellessa olemassaolostaan se myös näyttäytyi Keskipohjanmaassa toiseksi eniten kaikista rooleista meidän organisaationa. Tämä käy ilmi kuviosta 53. Meidän organisaatio – roolin suhteellinen osuus muihin rooleihin nähden oli tuolloin 14 prosenttia. Kolmanneksi eniten organisaatio näyttäytyi tuolloin maakuntalehti Keskipohjanmaassa osallistujana. Koko 90-luvulla organisaatio esitettiin Keskipohjanmaassa suhteellisesti eniten asiantuntijana vuonna –94, jolloin asiantuntijaroolin suhteellinen osuus muihin rooleihin nähden oli jopa 82 prosenttia. Meidän organisaationa ympäristökeskus näyttäytyi Keskipohjanmaassa 90-luvulla vuosina –92, –95, –97 ja –98. Suurimmillaan meidän organisaatio –roolin suhteellinen osuus oli juuri vuonna 1997, jolloin organisaatio kävi kamppailua olemassaolostaan. Tuolloin meidän organisaatio –roolin suhteellinen osuus oli 17 prosenttia muihin rooleihin nähden. Vuonna 1998, organisaatio ja maakuntalehti alkoivat ilmeisesti jo

alistua kohtaloonsa eli ympäristökeskuksen menettämiseen sellaisenaan kuin se oli ollut. Vuonna -98 meidän organisaatio -roolin suhteellinen osuus kaikista teemoista oli Keskipohjanmaassa enää kuusi prosenttia.

KUVIO 52:

KUVIO 53:

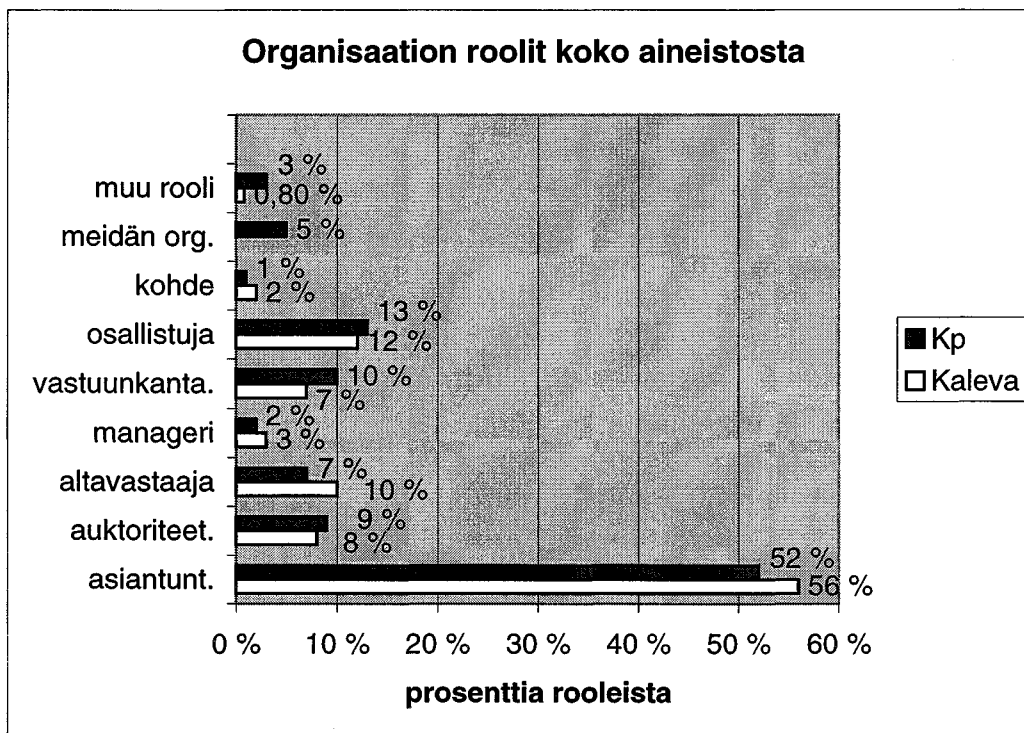

Yhteenvedoa rooleista

Koko tutkimusaineistossa korostui kummankin lehden jutuissa organisaation roolina asiantuntijan rooli. Tämä käy ilmi kuviosta 54. Tarkasteltaessa koko tutkittavaa ajanjaksoa ilmenee, että kummassakin lehdessä asiantuntija roolin osuus kaikista rooleista oli yli 50 prosenttia. Toiseksi eniten kummassakin lehdessä julkaistuissa organisaatiota käsittelevissä jutuissa korostui osallistujan rooli. Osallistujana organisaatio voi esiintyä jutussa esimerkiksi tahona, jonka nimen ilmaiseminen esimerkiksi jonkin tilaisuuden yhteydessä tuo tilaisuudelle lisää arvoa. Organisaatio voi esiintyä osallistujana myös tahona, jolle jostain syystä annetaan jutussa puheenvuoroa. Tällaisissa tapauksissa organisaatio on miltei altavastaajan roolissa. Jollei altavastaajan rooli ollut jutussa ilmeinen, olen luokitellut organisaation osallistujaksi. Kolmanneksi eniten tutkittava organisaatio näyttäytyy Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa vastuunkantajana ja Kalevassa puolestaan altavastaajana.

Kuvio 54 osoittaa, että verrattaessa organisaation rooleja vuosikymmentasolla näkyy asiantuntijan roolin ylivoima selkeästi kummassakin lehdessä. Organisaation asiantuntijaroolin suhteellinen osuus oli kummassakin lehdessä vuosikymmentasolla suurimmillaan 1980-luvulla. 1990-luvullakin asiantuntijan rooli oli Keskipohjanmaassa organisaatiosta kirjoitettaessa hallitsevin. Toiseksi eniten (11 % rooleista) 1990-luvulla organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa "meidän organisaationa".

KUVIO 54:

6.5.3. Organisatoriset roolit suhteessa teemoihin

Koko tutkittavan ajanjakson aikana organisaatio näyttäytyi sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa eniten asiantuntijan roolissa. Keskipohjanmaassa organisaatio näyttäytyi suhteellisesti eniten (70-100 prosenttia suhteessa muihin rooleihin) asiantuntijan roolissa teemojen metsät, suot, metsätalous, suojelualueet, tekoaltaat, turkistarhaus, öljy ja luonnonilmiöt. Keskipohjanmaassa ei tutkittavan ajanjakson aikana organisaatioon liittyen ollut esillä ainoatakaan teemaa, jonka yhteydessä organisaatio ei olisi joskus näyttäytynyt asiantuntijana. Altavastaajana organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa eniten teemojen vesivoima, suot ja ympäristöohjelmat yhteydessä. Auktoriteettina organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa suhteellisesti eniten teemojen maa, vesivoima, suot, vesihuolto, organisaatio tekijänä ja teollisuus yhteydessä. Managerina organisaatio esiintyi Keskipohjanmaassa ainoastaan teemojen organisaatio, organisaatio kohteena, organisaatio tekijänä ja muut satunnaiset aiheet –teemojen yhteydessä. Vastuunkantajana organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa suhteellisesti eniten seuraavien teemojen yhteydessä: kosket, kalastus, organisaatio tekijänä, luonnonilmiöt ja muut satunnaiset aiheet –teeman yhteydessä.

Meidän organisaationa organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa ainoastaan teemojen järvet ja organisaatio yhteydessä. Kohteena organisaatio näyttäytyi teemojen järvet, joet, vesistöt, vesivoima, kalastus ja luonnonilmiöt yhteydessä. Kohde –roolin suhteellinen osuus muihin rooleihin nähden oli kuitenkin kaiken kaikkiaan hyvin pieni. Täsmällisemmin määrittelemättömässä ”muussa roolissa” organisaatio näyttäytyi teemojen järvet, eläimet, joet, kosket, vesivoima, turkistarhaus, ympäristöohjelmat ja organisaatio yhteydessä.

Keskipohjanmaan tapaan myös Kalevassa näyttäytyi asiantuntijana erityisesti niiden teemojen yhteydessä, joista lehdessä kirjoitettiin organisaation yhteydessä hyvin vähän. Tällaisia aiheita Kalevassa olivat maatalous, metsätalous, turkistarhaus ja muut satunnaiset aiheet. Koska asiantuntijan rooli oli kaiken kaikkiaan eniten Kalevassa esillä ollut rooli, näyttäytyi organisaatio miltei jokaisen teeman yhteydessä joskus asiantuntijana. Ainoa teema, jonka yhteydessä organisaatio ei koko tutkittavan ajanjakson aikana näyttäytynyt asiantuntijana Kalevassa oli öljy.

Altavastaajan roolissa organisaatio näyttäytyi Kalevassa teemojen järvet, joet, vesivoima, tekoaltaat ja kalastus yhteydessä. Suhteellisesti eniten teemoja toisiinsa verrattaessa organisaatio näyttäytyi altavastaajana teemojen joet ja tekoaltaat yhteydessä. Auktoriteettina organisaatio näyttäytyi Kalevassa useiden teemojen yhteydessä. Suhteellisesti kaikkein eniten organisaatio esitettiin auktoriteettina teemojen kosket, juomavesi ja vesihuolto yhteydessä. Managerina organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa ainoastaan teemojen järvet, vesivoima ja öljy yhteydessä. Vastuunkantajana organisaatio näyttäytyi Kalevassa teemojen järvet, joet, vesistöt, kalastus ja

luonnonilmiöt yhteydessä. "Muussa roolissa" organisaatio esitettiin Kalevassa ainoastaan teeman joet yhteydessä.

6.6. Organisaation mediajulkisuus sisäisten ja ulkoisten myllerrysten keskellä

Tarkasteltaessa valitsemieni etappien edeltävää aikaa ja niiden jälkeistä aikaa tulee huomio kiinnittää erityisesti teemojen näkökulmiin sekä mediakuvaan. Useissa etapeissa juttujen määrät ovat niin pieniä, ettei niiden perusteella voi tehdä suoranaisia tilastollisia päätelmiä. Etappien kohdalla ei ole kyse otoksesta, vaan olen ottanut analyysiini mukaan jokaisen etappien väliin sijoittuneen jutun. Niinpä analyysin tulokset kertovat koko totuuden, vaikkakin juttuja on määrällisesti vähän.

TAULUKKO 55:

Juttujen määrät ennen ja jälkeen tapahtumien

ETAPPI	KP	KALEVA
Koijärviliikkeen ja Lappajärven kansanliikkeen aktiviteetit		
ennen	16	4
jälkeen	12	10
Ympäristöministeriön perustaminen		
ennen	4	6
jälkeen	4	1
Org. muuttuminen vesipiiristä vesi- ja ympäristöpiiriksi		
ennen	5	-
jälkeen	4	-
Org. muuttuminen ympäristökeskukseksi		
ennen	7	-
jälkeen	9	-
ympäristökeskuksen lakkauttaminen itsenäisenä organisaationa		
ennen	11	-
jälkeen	3	-

6.6.1. Koijärvi- liike ja Lappajärven kansanliike aktiivisimmillaan

Keski-Pohjanmaan jokikiistat olivat kuumimmillaan vuonna 1979. Tuolloin toimivat aktiivisesti Koijärviliike ja Lappajärven kansanliike. Kummankin liikkeen toiminta tiivistyi vuoden -79 keväällä, pääsiäisen aikoihin.

Juttujen otsikot Keskipohjanmaassa ennen Lappajärven kansanliikkeen ja Koijärviliikkeen aktiviteetteja:

- "Säännöstelijät odottavat lupaa" (14.2.-79)
- "Perhojen keskiosan säännöstelylle työ lupa" (21.2.-79)
- "Vesihallituksen kollegio: Lestijoen ala- ja yläjuoksu rauhoitetaan rakentamiselta" (23.2.-79)
- "Hamarinkosken rakentamiseen haetaan vesioikeuden lupaa" (8.3.-79)
- "Vesihallitus: Lappajärven säännöstelystä" (4.3.-79)
- "Uusi jätevedenpuhdistamo parantaa Lestijoen tilaa" (6.3.-79)
- "Sama tutkimus -monta tulkintaa: Kalataloudellinen tutkimus puheenaiheena Reisjärvellä" (11.3.-79)
- "Pyhäjärven tilaa koskeva loppuraportti valmistunut" (24.3.-79)
- "Jätekuormitusta aletaan kartoittaa Lestijoen" (31.3.-79)
- "Pidisjärven pintaa nostetaan. Kalajoen happipitoisuus kasvaa" (31.3.-79)
- "Voimalarakentaminen puhuttaa Alavieskaa" (6.4.-79)
- "Vesipiiri vei mestaruuden" (20.4.-79)
- "Kalajoelle oma neuvottelukunta" (25.4.-79)
- "Veden nousu säikäytti" (27.4.-79)
- "Tulvavaara Kalajoessa: Jäät lähtevät K-P:n joista" (28.4.-79)
- "Tulva motitti Kalajoella ja katkaisi tien Merijärvellä" (3.5.-79)

Juttujen otsikot Keskipohjanmaassa aktiviteettien jälkeen:

- "Torstai antoi toivoa Lappajärven alarajasta" (4.5.-79)
- "Tulvat ovat ohi: Torjuntaorganisaatio toimi tyydyttävästi" (12.5.-79)
- "Veteli ei hyväksi Perhojen neuvottelukuntaa" (16.5.-79)
- "Kalastuksen merkitys huomioitava Kalajoen alaosan järjestelyissä" (30.5.-79)
- "Törmäjärvi kuntoon. Kuivatus alkaa heti" (7.6.-79)
- "Pidisjärvi niitetään vesipiirin toimesta" (28.6.-79)
- "Jokihelmisimpukan tilanne Ähtävänjoessa selvitetään" (6.7.-79)
- "Helmisimpukoita kilometrin päässä Kattilakoskesta. Hjulforsin kanta voimakas" (8.7.-79)
- "Kunnat saivat vesihuoltolainoja" (11.7.-79)
- "Kalajoen rannalla puhuttiin joesta" (16.7.-79)
- "Evijärven pintaa nostetaan 40 cm?" (2.8.-79)
- "Perkaukset tuhonnet Pyhäjoen rapukantaa" (4.8.-79)

Juttujen otsikot Kalevassa ennen Lappajärven kansanliikkeen ja Koijärviliikkeen aktiviteetteja:

- "Pyhäjoen kakkossuunnitelma: Lohvanjoki käännetään Pyhäjoesta järveen" (24.3.-79)
- "Hamarinkosken voimalahanke vesioikeudelle" (24.3.-79)
- "Pyhäjärven alarajaa vaaditaan nostettavaksi" (27.3.-79)
- "Nivalan Sahalanmäki tulvan kynsissä. Räjätysryhmä jäikin tulematta" (30.4.-79)

Juttujen otsikot Kalevassa aktiviteettien jälkeen:

"Pelastuskeskus seuraa tarkasti. Kalajoen Kännäällä odotetaan vesipiirin räjäytyspäättöstä" (4.5.-79)

"Kalataloustutkimus jatkuu Reisjärvellä" (19.5.-79)

"Tulvatorjunta toimi Kalajokilaaksossa" (2.6.-79)

"Asukkaat mukaan Kalajoen suunnitteluun" (8.6.-79)

"Helmisimpukat estävät Pyhäjoen ruoppauksen" (14.6.-79)

"Pidisjärvi puhdistuu" (29.6.-79)

"Kalastajilta tuomio Kalajoen rakentajille" (22.6.-79)

"Kalajokilaakson tulvavahingot arvioitiin" (4.7.-79)

"Malisjokivarren jätevesikäsittely riittämätön" (26.4.-79)

"Rapurutto levinnyt Pyhäjoea ylöspäin" (3.8.-79)

Taulukosta 55 ilmenee, että Keskipohjanmaassa organisaatio sai määrällisesti enemmän julkisuutta ennen aktiviteetteja kuin niiden jälkeen. Ennen aktiviteetteja organisaatioon liittyen kirjoitettiin ylivoimaisesti eniten neutraalissa sävyssä. Toiseksi eniten vallalla oli tuolloin kielteinen sävy. Aktiviteettien jälkeisen ajanjakson aikana kielteisen sävyn juttujen osuus kasvoi entisestään, mutta vastaavasti myös myönteisen sävyn juttujen osuus kasvoi paljon ja huomattavasti enemmän kuin kielteisen sävyn osuus. Tutkittavaan organisaation liittyen ennen aktiviteetteja olivat Keskipohjanmaassa eniten esillä teemat joet ja luonnonilmiöt. Aktiviteettien jälkeisenä ajanjaksona organisaatio sai eniten ja yhtä paljon julkisuutta teemojen joet ja järvet yhteydessä. Tarkasteltaessa julkaistuja juttuja esimerkiksi otsikkotasolla ilmenee, että ennen Kojjärviliikkeen ja Lappajärven kansanliikkeen aktiviteetteja eniten tutkittavan organisaation yhteydessä esillä olleesta teemasta joet kirjoitettiin hyvin paljon ympäristönsuojelullisesta näkökulmasta. Ympäristönäkökulman osuus muihin näkökulmiin nähden väheni Keskipohjanmaassa aktiviteettien jälkeisenä ajanjaksona, jolloin vastaavasti taloudellisen näkökulman osuus kasvoi. Ennen aktiviteetteja organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa asiantuntijana ja vastuunkantajana, mutta myös mm. altavastajana. Aktiviteettien jälkeinen aika näyttäytyy organisaation kannalta jonkin verran myönteisempänä aikana, sillä tuolloin organisaation ei näyttäytyneet Keskipohjanmaassa altavastajan roolissa ollenkaan.

Kalevassa organisaatioon liittyen kirjoitettiin Keskipohjanmaasta poiketen aktiviteettien jälkeisenä ajanjaksona enemmän kuin aktiviteetteja edeltäneenä ajanjaksona. Aktiviteetteja edeltäneen ajanjakson aikana organisaatioon liittyneissä jutuissa käsiteltiin eniten teemoja järvet ja joet. Aktiviteettien jälkeisenä ajanjaksona Kalevassa kirjoitettiin organisaatioon liittyen eniten teemasta joet. Järvi –teeman osuus romahti Kalevassa aktiviteettien jälkeisenä ajanjaksona. Keskipohjanmaasta poiketen organisaatioon liittyneet jutut uutisoitiin Kalevassa hieman näyttävämmin aktiviteettien jälkeen kuin niitä edeltäneen ajanjakson aikana. Aktiviteetteja edeltäneen ajanjakson aikana organisaatioon liittyneet jutut olivat sävyiltään joko neutraaleja tai myönteisiä. Aktiviteettien jälkeen Kalevassa kirjoitettiin

organisaatioon liittyen paitsi myönteisessä ja erittäin myönteisessä sävyssä, myös erittäin kielteisessä sävyssä. Keskipohjanmaasta poiketen Kalevassa ei tutkittavaan organisaatioon liittyen julkaistu aktiviteetteja edeltäneen ajanjakson aikana ollenkaan ympäristönäkökulmasta kirjoitettuja juttuja. Myöskin Keskipohjanmaasta poiketen Kalevassa kirjoitettiin enemmän taloudellisesta näkökulmasta aktiviteetteja edeltäneen ajanjakson aikana kuin sitä ennen. Kalevassa organisaatio ei näyttäytynyt koko aktiviteetteja ympäröineen ajanjakson aikana altavastajan roolissa.

Julkisuuden volyyymi ja teemat

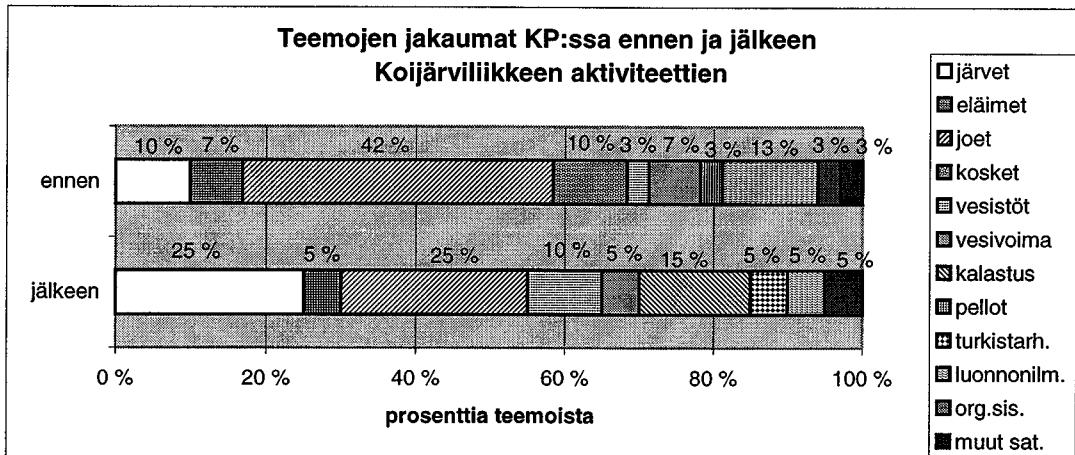
Tarkasteltaessa tutkittavan organisaation julkisuutta Keskipohjanmaassa ja Kalevassa ennen ja jälkeen Koijärviliikkeen ilmenee, että Keskipohjanmaassa Kokkolan vesipiiriä koskeva uutisointi väheni lievästi Koijärviliikkeen aktiviteettien jälkeen. Sanomalehti Kalevassa Kokkolan vesipiiriä koskeva uutisointi sen sijaan lisääntyi hieman aktiviteettien jälkeisenä aikana.

Kuviosta 56 käy ilmi, että ennen Koijärviliikkeen aktiviteetteja Keskipohjanmaan tutkittavaan organisaatioon liittyvä uutisointi painottui suhteellisesti eniten teemaan joet. Toiseksi eniten tuolloin painottui teema luonnonilmiöt ja kolmanneksi eniten teemat järvet ja kosket. Koijärviliikkeen aktiviteettien jälkeisenä aikana Keskipohjanmaassa painottui eniten tutkittavaan organisaatioon liittyen teemat järvet ja joet. Tuolloin joki-teeman suhteellinen osuus oli kuitenkin pudonnut huomattavasti Koijärviliikkeen aktiviteetteja edeltävään aikaan nähden ja järvet-teeman suhteellinen osuus puolestaan oli yli kaksinkertaistunut. Kolmanneksi eniten Keskipohjanmaassa painottui aktiviteettien jälkeisenä aikana teema kalastus. Pieniä viitteitä teemojen painopisteen muutoksesta antanee se, että aktiviteettien jälkeisenä aikana uudeksi teemaksi nousi 5 prosentin suhteellisella osuudella turkistarhaus. Vastaavasti aktiviteetteja edeltävänä aikana Keskipohjanmaassa käsiteltiin teemaa "org. sis." eli organisaatio itsessään. Organisaatio-teema putosi pääteemojen joukosta kokonaan aktiviteettien jälkeisenä aikana.

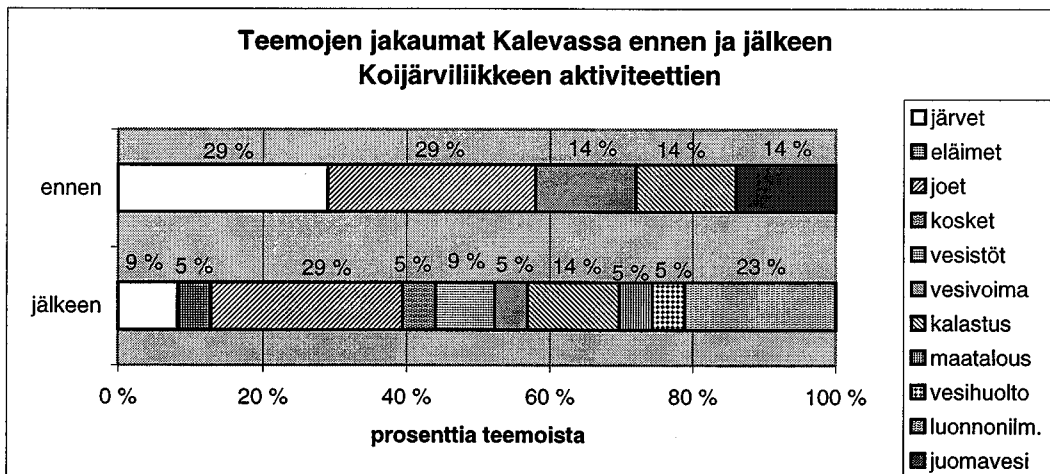
Kuvio 57 osoittaa, että Kalevassa painottuivat ennen aktiviteetteja suhteellisesti eniten teemat joet ja järvet. Toiseksi eniten painottuivat teemat kalastus, vesivoima ja juomavesi. Aktiviteettien jälkeen järvi-teeman suhteellinen osuus romahti Kalevassa 20 prosenttiyksiköllä. Joki-teemankin suhteellinen osuus laski hieman aktiviteettien jälkeisenä aikana Kalevassa. Suhteellisesti eniten muihin teemoihin nähden kirjoitettiin aktiviteettien jälkeisenäkin aikana teemasta joet. Suhteellisesti yhtä paljon kirjoitettiin Kalevassa tuolloin myös teemasta luonnonilmiöt. Kolmanneksi eniten Kalevassa painottui aktiviteettien jälkeisenä aikana teema kalastus. Keskipohjanmaassa ei teemojen kirjossa tapahtunut suuria muutoksia verrattaessa aktiviteettia edeltänyttä ja sitä seurannutta aikaa toisiinsa. Kalevassa sen sijaan yksittäisten teemojen määrä kaksinkertaistui aktiviteettien jälkeisenä aikana. Aktiviteettien jälkeen Kalevan teemojen

kirjoon tulivat mukaan seuraavat teemat: vesihuolto, maatalous, luonnonilmiöt, vesistöt, kosket ja eläimet.

KUVIO 56:

KUVIO 57:

Maantieteellinen näkökulma

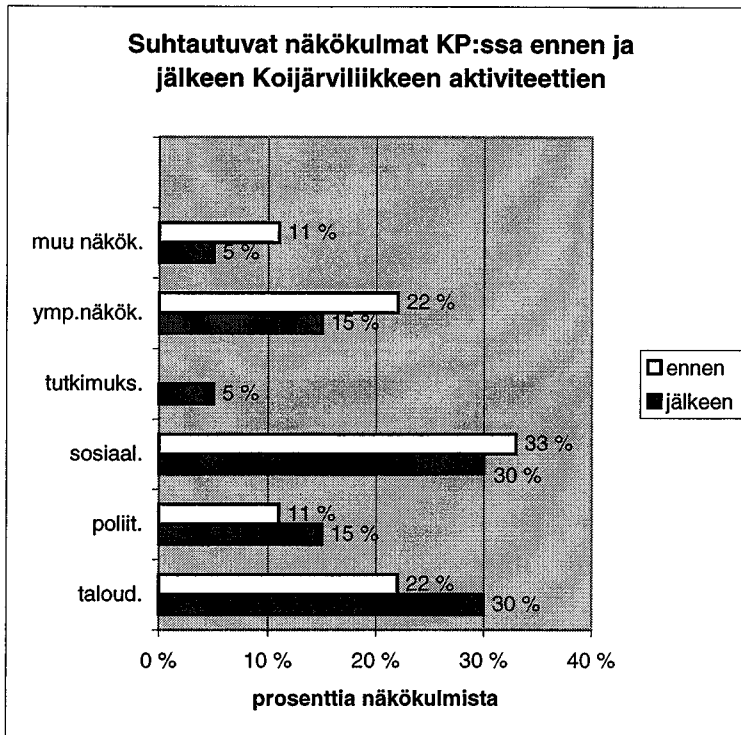
Sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa oli tutkittavaa organisaatiota koskevat jutuissa vallalla eniten alueellinen näkökulma sekä ennen että jälkeen aktiviteettien. Kalevassa kaikki ennen aktiviteetteja julkaistut jutut olivat maantieteelliseltä näkökulmaltaan alueellisia. Keskipohjanmaassa paikallisen näkökulman juttujen suhteellinen osuus putosi noin kolmasosaan aktiviteettien jälkeisenä ajanjaksona suhteessa aktiviteetteja edeltäneeseen ajanjaksoon. Kalevassa alueellisen näkökulman juttujen suhteellinen osuus laski aktiviteettien jälkeisenä ajanjaksona. Kalevassa julkaistuista jutuista aktiviteettien jälkeisenä ajanjaksona oli yhtä suuri osa paikallisia ja alueellisia.

Suhtautuva näkökulma

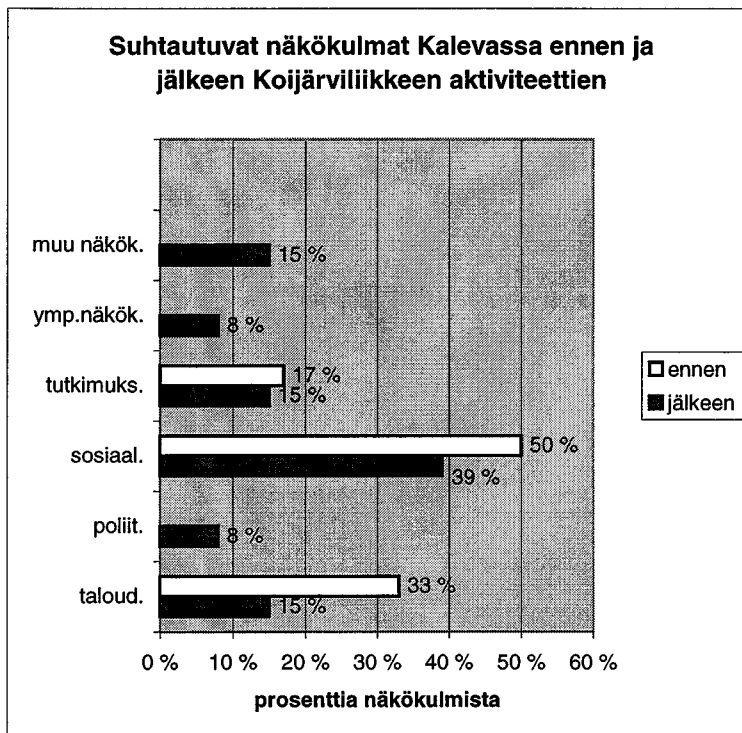
Kuviot 60 ja 61 osoittavat, että sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa painottui tutkittavaa organisaatiota koskettavista aiheista kirjoitettaessa sosiaalinen näkökulma. Aktiviteetteja edeltäneenä ajanjaksona painottuivat Keskipohjanmaassa toiseksi eniten taloudellinen ja ympäristönäkökulma. Kolmanneksi eniten painottuivat poliittinen ja muu näkökulma. Aktiviteettien jälkeisellä ajanjaksolla painottui Keskipohjanmaassa sosiaalisen näkökulman kanssa suhteellisesti yhtä paljon taloudellinen näkökulma. Toiseksi eniten painottuivat tuolloin ympäristönäkökulma ja poliittinen näkökulma. Verrattaessa aktiviteettia edeltäneeseen ajanjaksoon Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa ympäristönäkökulman suhteellinen osuus laski aktiviteettien jälkeen ja vastaavasti taloudellisen näkökulman osuus kasvoi.

Kalevassa aktiviteetteja edeltäneellä ajanjaksolla tutkittavaan organisaatioon liittyvissä jutuissa käytettiin lähestymisnäkökulmana eniten sosiaalista näkökulmaa. Toiseksi eniten painottui taloudellinen ja kolmanneksi eniten tutkimuksellinen näkökulma. Aktiviteettien jälkeisellä ajanjaksolla näkökulmien kirjo kasvoi. Jokseenkin yllättävänä voidaan pitää sitä, ettei Kalevassa julkaistuissa tutkittavaa organisaatiota käsittelevissä jutuissa ollut ollenkaan esillä ympäristönäkökulmaa aktiviteetteja edeltäneellä ajalla. Aktiviteettien jälkeisellä ajanjaksolla sosiaalisen näkökulman suhteellinen osuus väheni Kalevassa säilyen kuitenkin edelleen eniten käytettynä näkökulmana. Toiseksi eniten painottuivat Kalevassa tuolloin seuraavat näkökulmat: taloudellinen, tutkimuksellinen ja muu näkökulma. Kolmanneksi eniten painottuivat poliittinen ja ympäristönäkökulma.

KUVIO 58:

KUVIO 59:

Journalistiset tehokeinot

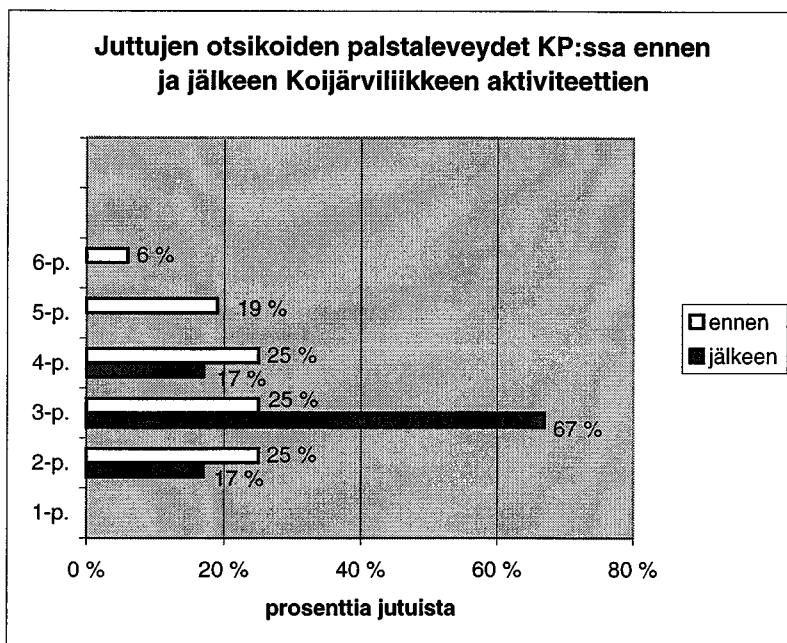
Ennen Koijärviliikkeen aktiviteetteja tutkittavan organisaation nimi esiintyi Keskipohjanmaan otsikoissa ainoastaan yhdessä jutussa. Kalevassa tuona aikana ei organisaation nimi esiintynyt otsikossa kertaakaan. Aktiviteettien jälkeisenä aikana ei organisaation nimi esiintynyt kummassakaan lehdessä julkaistuissa jutuissa kertaakaan.

Kuvio 60 osoittaa, että Koijärviliikkeen aktiviteetteja ennen Keskipohjanmaassa organisaatiota käsittelevistä jutuista suurin osa oli otsikkoleveydeltään joko neli- tai kaksipalstaisia. Toiseksi eniten Keskipohjanmaassa julkaistiin otsikkoleveydeltään viisipalstaisia juttuja ja kolmanneksi eniten kuusipalstaisia. Aktiviteettien jälkeisenä aikana juttujen näyttävyys heikkeni Keskipohjanmaassa, sillä ylivoimainen enemmistö Keskipohjanmaassa tuolloin julkaistuista organisaatiota koskevista kirjoituksista oli otsikkoleveydeltään kolmipalstaisia. Toiseksi eniten julkaistiin tuolloin otsikkoleveydeltään neli- ja kaksipalstaisia juttuja. Viiden ja kuuden palstan otsikoilla varustettuja, vesipiiriä koskevia juttuja ei tuolloin julkaistu ollenkaan.

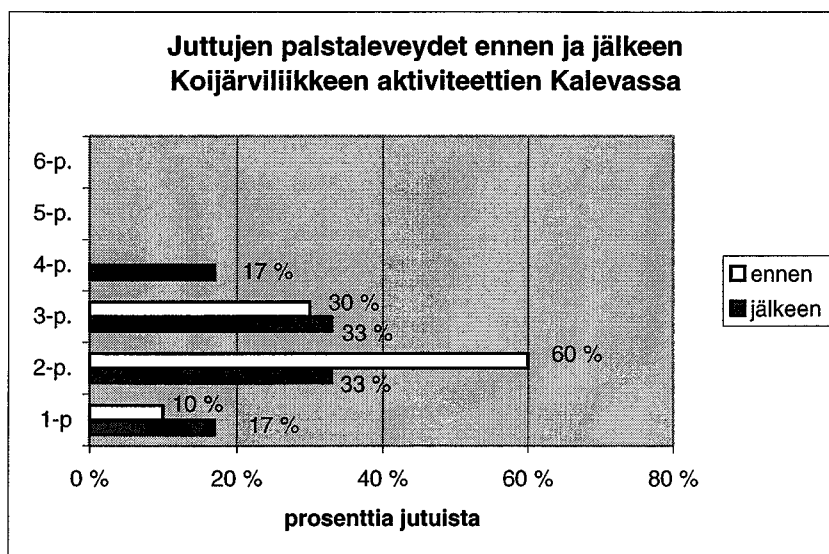
Kuviosta 61 käy ilmi, että Kalevassa ylivoimaisesti eniten julkaistiin Koijärviliikkeen aktiviteetteja edeltävänä aikana otsikkoleveydeltään kolmipalstaisia, vesipiiriä käsitteleviä juttuja. Toiseksi eniten julkaistiin kaksipalstaisia juttuja. Kahden ja kolmen palstan otsikkoleveydet olivat ainoat Kalevassa ennen aktiviteetteja käytetyt otsikkokokoot tutkittavaa organisaatiota käsittelevissä jutuissa. Aktiviteettien jälkeisenä aikana julkaistuissa jutuissa suurin osa oli otsikkoleveydeltään kaksipalstaisia juttuja.

KUVIO 60:

KUVIO 61:

Kuvitus

Juttujen kuvitusta tarkasteltaessa ilmenee, että Keskipohjanmaassa ennen aktiviteettia julkaistuista jutuista hieman vajaa puolet oli kuvittamattomia. Juttuja, joiden kuvissa esiintyi organisaatio tai sen toimijoita oli lähes 20 prosenttia. Kuvitettuja juttuja, joiden kuvissa ei esiintynyt organisaatiota tai sen tekijöitä oli kaikista jutuista 38 prosenttia. Aktiviteettien jälkeisenä aikana kuvittamattomien juttujen määrä laski Keskipohjanmaassa muutamalla prosenttiyksiköllä. Vastaavasti juttujen, joiden kuvissa esiintyi organisaatio tai sen toimijoita suhteellinen osuus kasvoi aktiviteetteja edeltäneeseen ajanjaksoon nähden.

Kalevassa kaikki tutkittavaa organisaatiota koskevat jutut olivat ennen Kojärviliikkeen aktiviteetteja kuvittamattomia. Aktiviteettien jälkeisenä aikana jutuista 80 prosenttia oli edelleen täysin kuvittamattomia. Kuvitetun juttujen kuvissa ei tuona aikana esiintynyt tutkittavaa organisaatiota tai sen toimijoita.

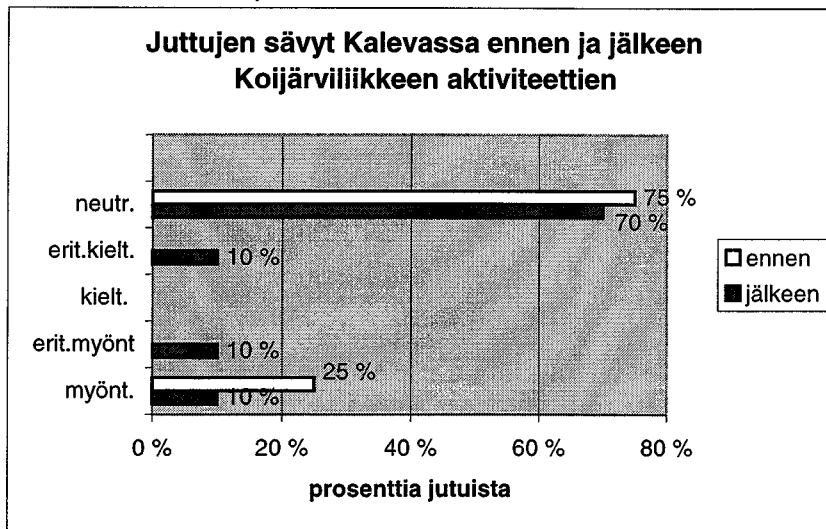
Mediakuva

Juttujen sävyt

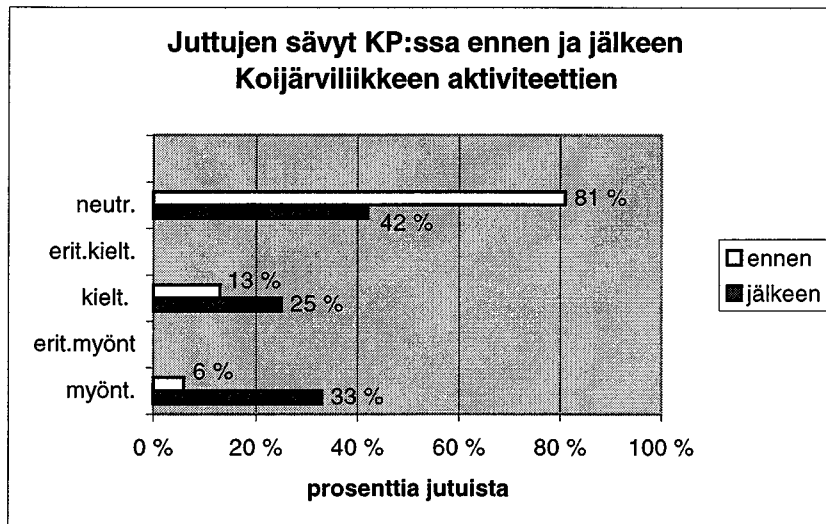
Kuviot 62 ja 63 osoittavat, että koko tutkittavan ajanjakson tulosta myötäillen sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa oli tutkittavaa organisaatiota koskevista jutuista valtaosa sävyiltään neutraaleja ennen ja jälkeen aktiviteettien. Keskipohjanmaassa kuitenkin aktiviteetteja edeltävänä aikana organisaatioon liittyen kirjoitettiin myös kielteisessä sävyssä. Tuolloin suhteellisesti toiseksi eniten oli organisaatiota koskevissa jutuissa vallalla kielteinen sävy. Kolmanneksi eniten organisaatioon liittyen kirjoitettiin myönteisessä sävyssä. Aktiviteettien jälkeisenäkin aikana oli neutraali näkökulma Keskipohjanmaassa hallitsevin. Toiseksi eniten kirjoitettiin tuolloin myönteisessä sävyssä. Myönteisen sävyn juttujen suhteellinen osuus aktiviteetteja edeltäneeseen aikaan nähden kasvoi Keskipohjanmaassa yli viisinkertaiseksi. Toisaalta myös kielteisen sävyn juttujen osuus kasvoi yli kymmenellä prosentilla.

Kalevassa oli aktiviteetteja edeltäneen ajanjakson aikana tutkittavaan organisaatioon liittyvissä jutuissa neutraalin näkökulman jälkeen seuraavaksi eniten vallalla Keskipohjanmaasta poiketen myönteinen sävy. Myönteisen sävyn suhteellinen osuus kuitenkin laskee tultaessa aktiviteetteja edeltäneeltä ajalta sitä seuranneelle ajanjaksolle. Neutraalin näkökulman jälkeen Kalevassa olivat aktiviteettien jälkeen tutkittavaan organisaatioon liittyen vallalla kolme erilaista sävyä: erittäin kielteinen, erittäin myönteinen ja myönteinen.

KUVIO 62:

KUVIO 63:

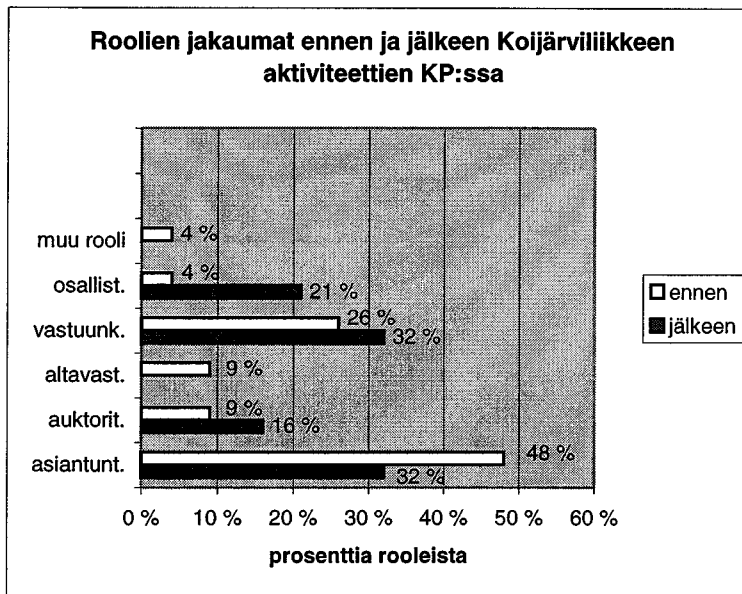

Organisaation roolit

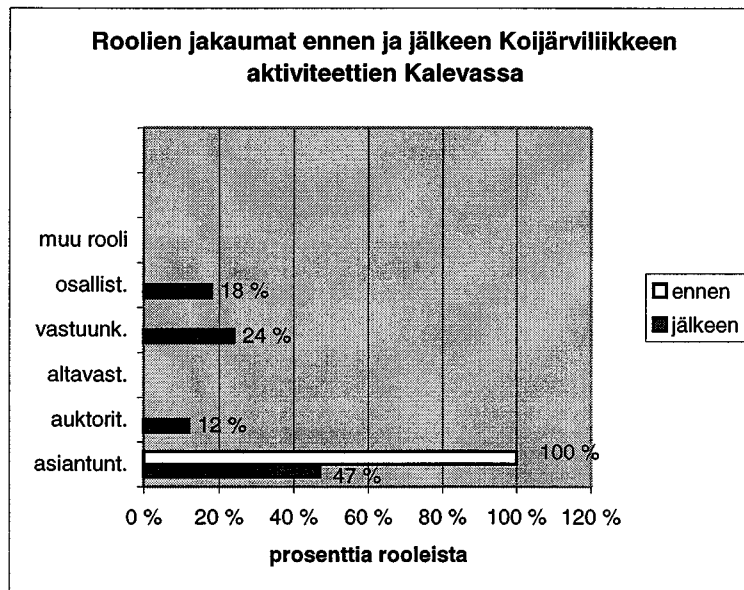
Kuvio 64 osoittaa, että ennen Koijärviliikkeen aktiviteetteja tutkittava organisaatio esitettiin Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa eniten asiantuntijan roolissa. Toiseksi eniten oli vallalla vastuunkantajan rooli ja kolmanneksi eniten altavastaajan ja auktoriteetin roolit. Aktiviteettien jälkeisellä ajanjaksolla asiantuntijan roolin suhteellinen osuus laski suhteessa aktiviteetteja edeltäneeseen ajanjaksoon. Myös aktiviteettien jälkeisenä ajanjaksona organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa eniten asiantuntijana, mutta suhteellisesti myös yhtä paljon vastuunkantajana. Kolmanneksi eniten organisaatio näyttäytyi tuolloin osallistujana. Altavastaajana organisaatio ei näyttäytynyt Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa aktiviteettien jälkeisenä aikana ollenkaan.

Kuvio 65 osoittaa, että Kalevassa organisaatio näyttöytyi ainoastaan asiantuntijan roolissa aktiviteetteja edeltäneenä ajanjaksona. Aktiviteettien jälkeisenä ajanjaksona asiantuntijaroolin suhteellinen osuus laski yli 50 prosenttia. Toiseksi eniten organisaatio näyttöytyi Kalevassa julkaistuissa jutuissa aktiviteettien jälkeisenä aikana vastuunkantajana ja kolmanneksi eniten osallistujana.

KUVIO 64:

KUVIO 65:

6.6.2. Ympäristöministeriön perustetaan

Ympäristöministeriön perustaminen vuonna 1983 oli merkittävä etappi luonnon- ja ympäristönsuojelun historiassa maassamme. Ympäristöministeriön perustaminen toi ympäristöasioille lisää vakuuttavuutta ja ympäristöministeriön perustamisen voi myös nähdä symbolisena tekona, jonka ansiosta ympäristönäkökulma nousi merkittäväksi näkökulmaksi muiden joukkoon ja rinnalle. En oletanut etukäteen, että ympäristöministeriön perustamisella olisi välttämättä suoranaista vaikutusta maakuntalehtien ympäristöaiheisen kirjoittelun määrään. Ennako-oletukseni kuitenkin oli, että ympäristöministeriön perustaminen saattaisi laajentaa maakuntalehtien ympäristökirjoittelun teemojen kirjoa ja kenties myös tuoda ympäristönäkökulmaa maakuntalehdissä yhä vahvemmin esiin. En kuitenkaan ollut varma siitä, näkyisikö olettamani maakuntalehtien asenteellinen muutos vielä kolmen kuukauden sisällä ympäristöministeriön perustamisesta.

Ympäristöministeriön perustamisella ei organisaation saamaan julkisuuteen ollut ennako-oletusteni mukaisesti näyttäisi olleen minkäänlaista määrällistä vaikutusta. Sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa julkaistiin ympäristöministeriön perustamista ympäröineen ajanjakson aikana hyvin vähän juttuja: Keskipohjanmaassa julkaistiin yhtä monta juttua ennen ministeriön perustamista ja sen jälkeen. Kalevassa puolestaan organisaatiota käsittelevien juttujen määrä väheni ympäristöministeriön perustamisen jälkeen. Ennen ympäristöministeriön perustamista organisaatio sai Keskipohjanmaassa palstatilaa eniten teeman joet yhteydessä. Ministeriön perustamisen jälkeen joki –teeman suhteellinen osuus muista teemoista laski ja järvi –teeman osuus nousi yhtä suureksi joki –teeman kanssa. Oletin, että ympäristöministeriön perustamisella saattaisi vaikuttaa toimittajiin siten, että he painottaisivat jutuissaan aiempaa enemmän ympäristönäkökulmaa. Oletukseni osoittautuikin Keskipohjanmaan kohdalla todeksi. Joskaan näkökulman painottumisen ei voi väittää johtuvan suoraan ja ainoastaan ympäristöministeriön perustamisesta. Kalevasta vastaavankaltaisia päätelmiä ei voi tehdä, sillä ministeriön perustamisen jälkeisen kolmen kuukauden ajanjakson aikana Kalevassa julkaistiin ainoastaan yksi tutkittavaa organisaatiota koskeva juttu.

Juttujen otsikot Keskipohjanmaassa ennen ympäristöministeriön perustamista:

"Tulvasuojelulla on kiire" (23.6.-83)

"Pääjohtaja Jaatinen Pyhäjärvellä. Kunnilla vastuu vesihuollosta" (22.7.-83)

"Vesistöiden satoa: Kuonanjoki tuhoutunut" (31.8.-83)

"Jätevesihuolto myös kyliin" (31.8.-83)

Juttujen otsikot Keskipohjanmaassa ympäristöministeriön perustamisen jälkeen:

- "Nivalaan kuusi järjestely-yhtiötä" (8.10.-83)
- "Kuormitus kasvanut, päästöt vähentyneet" (11.11.-83)
- "Iso-Valvatti virkistykseen" (12.11.-83)
- "Tulvasuojelu esillä Himangalla" (15.1.-84)

Juttujen otsikot Kalevassa ennen ympäristöministeriön perustamista:

- "Vesipiiri pitää sikalaa Malisjoen saastuttajana" (28.6.-83)
- "Toimitusmiehet vaativat: Kalajoen säännöstelyn vaikutukset tutkittava" (23.8.-83)
- "Voimailaitostyömaan vaikutuksia seurataan. Kalajoen taimenet hengissä" (25.8.-83)
- "Säännöstely lisää Kalajoen jääpatoja" (1.9.-83)
- "Omakotitalojen jätteet väliaikaisesti Kalajokiin" (20.9.-83)
- "Pengerihtiöiden perustamista ihmetellään Nivalassa" (31.9.-83)

Juttujen otsikot Kalevassa ympäristöministeriön perustamisen jälkeen:

- "Salainen paperi paljasti: Himanka suunnittelee voimalaa Lestijokeen" (6.12.-83)

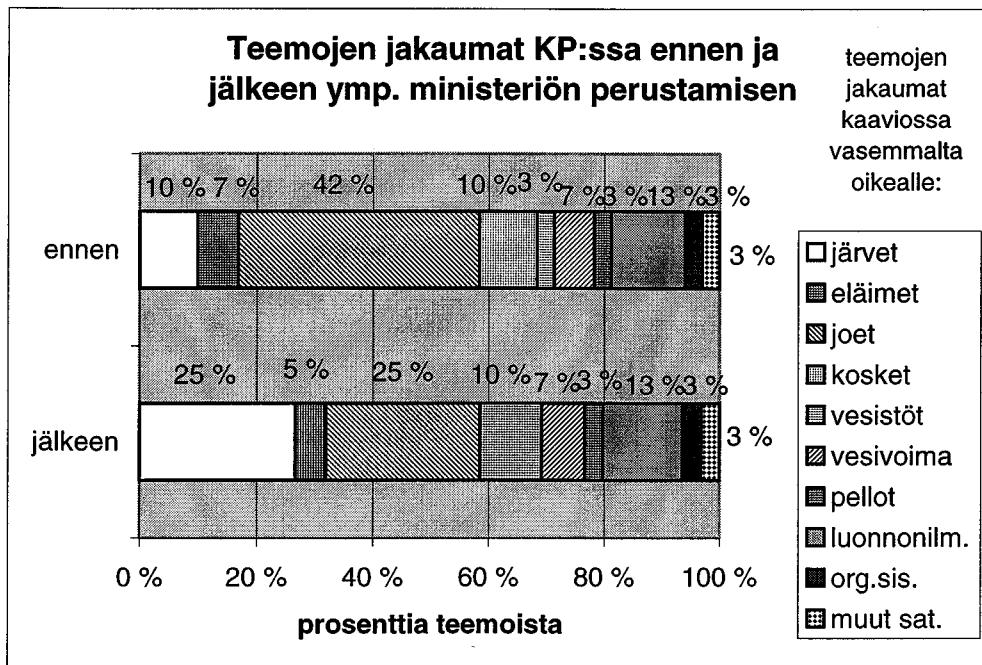
Julkisuuden volyyymi ja teemat

Taulukko 55 osoittaa, että ympäristöministeriön perustamista ennen ja sen jälkeen julkaistiin sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa erittäin vähän tutkittavaa organisaatiota koskettavia juttuja. 1980-luvun alkupuoli oli kaiken kaikkiaan tutkittavalle organisaatiolle maakuntalehdissä melko vähäisen julkisuuden aikaa. Keskipohjanmaassa juttujen määrät olivat samansuuruiset sekä ennen että jälkeen ministeriön perustamisen. Kalevassa taas juttujen määrä laski ympäristöministeriön perustamisen jälkeen.

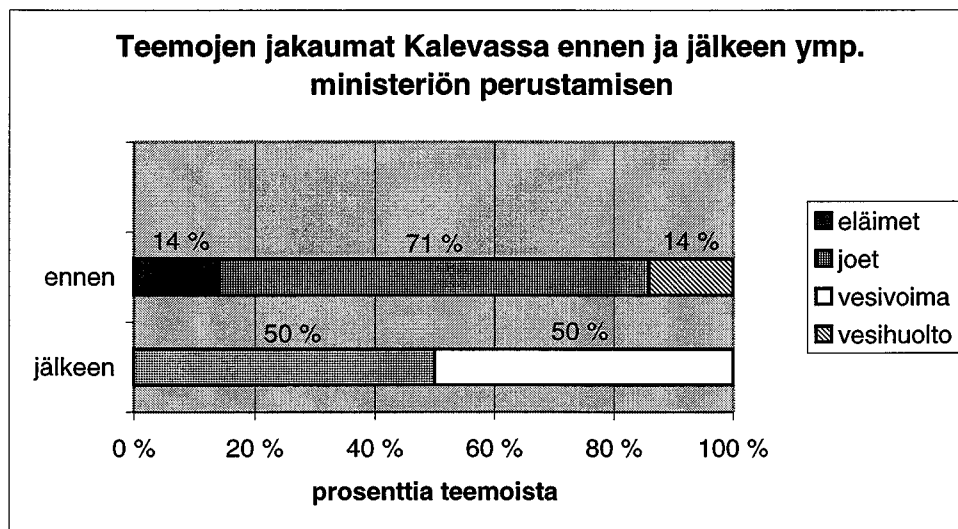
Sekä ennen että jälkeen ympäristöministeriön perustamisen Keskipohjanmaassa painottui eniten teema joet. Tämä ilmenee kuviosta 66. Toiseksi eniten ennen perustamista painottui teema luonnonilmiöt ja kolmanneksi eniten teemat kosket ja järvet. Ympäristöministeriön perustamisen jälkeen eniten painottui Keskipohjanmaassa joki-teeman kanssa teema järvet. Joki-teeman suhteellinen osuus laski ministeriön perustamisen jälkeisellä ajanjaksolla. Toiseksi ja kolmanneksi eniten painottuivat teemat kalastus ja vesistöt. Ympäristöministeriön perustamisen jälkeen verrattaessa ajanjaksoon ennen perustamista, tuli teemakirjoon mukaan teemat turkistarhaus ja kalastus.

Kuvio 67 osoittaa, että myös Kalevassa joki-teema painottui eniten sekä ennen että jälkeen ministeriön perustamisen. Muita teemoja, joista ennen ministeriön perustamisesta kirjoitettiin olivat vesihuolto ja eläimet. Perustamisen jälkeen kirjoitettiin joki-teeman lisäksi teemasta vesivoima.

KUVIO 66:

KUVIO 67:

Maantieteellinen näkökulma

Keskipohtajamaassa ministeriön perustamista ennen julkaistuista jutuista puolet oli maantieteelliseltä näkökulmaltaan paikallisia ja puolet alueellisia. Ministeriön perustamisen jälkeisenä ajanjaksona jutuista kahdessa oli maantieteellinen näkökulma alueellinen. Yhdessä jutussa näkökulma oli paikallinen ja yhdessä yleinen.

Kalevassa ympäristöministeriön perustamista edeltäneellä ajanjaksolla jutuista kolme oli maantieteelliseltä näkökulmaltaan paikallisia ja kaksi alueellisia. Ministeriön perustamisen jälkeen julkaistu juttu oli maantieteelliseltä näkökulmaltaan alueellinen.

Suhtautuva näkökulma

Ministeriön perustamista edeltäneellä ajanjaksolla juttujen lähestymisnäkökulmat jakautuivat Keskipohjanmaassa tasaisesti. Perustamista edeltäneellä ajanjaksolla Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa lähestymisnäkökulmia olivat taloudellinen, sosiaalinen, ympäristönäkökulma ja muu näkökulma. Ministeriön perustamisen jälkeen jutuissa painottui eniten ympäristönäkökulma. Muita näkökulmia olivat poliittinen ja sosiaalinen näkökulma.

Kalevassa ennen ministeriön perustamista jutuissa painottui poliittinen näkökulma. Muita näkökulmia olivat tutkimuksellinen, ympäristö- ja muu näkökulma. Ministeriön perustamisen jälkeen julkaistu juttu oli näkökulmaltaan poliittinen.

Journalistiset tehokeinot

Otsikossa vai sen ulkopuolella?

Tutkittavan organisaation nimi ei ympäristöministeriön perustamisen aikoihin juuri maakuntalehtien otsikoissa näkynyt. Nimi esiintyi ainoastaan yhdessä jutussa Keskipohjanmaassa ennen ministeriön perustamista.

Keskipohjanmaassa organisaatioon liittyviä juttuja ei uutisoitu ministeriön perustamista edeltäneellä ajanjaksolla kovinkaan näytävästi, sillä ainoat käytetyt otsikoiden palstaleveydet olivat tuolloin kaksi ja kolme palstaa. Ministeriön perustamisen jälkeen otsikoiden palstaleveydet kasvoivat hieman Keskipohjanmaassa, jossa julkaistiin tutkittavaa organisaatiota koskevia juttuja, joiden otsikoiden palstaleveydet vaihtelivat kolmen ja viiden palstan leveyden välillä. Kalevassa ennen ministeriön perustamista organisaatioon liittyvissä jutuissa otsikot olivat palstaleveysiltään 1-4 -palstaisia. Ministeriön perustamista seuranneena ajanjaksona Kalevassa julkaistiin ainoastaan yksi juttu, jossa puhuttiin tutkittavasta organisaatiosta. Jutun otsikon palstaleveys oli neljä palstaa.

Kuvitus

Ympäristöministeriön perustamista edeltäneenä ja seuranneena ajanjaksona ei Keskipohjanmaassa julkaistu ainoatakaan tutkittavaa organisaatiota käsitellyttä juttua, joiden kuvituksessa olisi esiintynyt organisaatio tai sen toimijoita. Ministeriön perustamista edeltäneenä ajanjaksona kaikki tutkittavaa organisaatiota koskevat jutut olivat kuvitettuja. Ministeriön perustamisen jälkeisellä ajanjaksolla puolet oli kuvitettuja ja puolet kuvittamattomia.

Kalevassa ennen ministeriön perustamista julkaistuista jutuista suurin osa puolestaan oli kuvittamattomia. Jutuista yksi oli kuvitettu ja jutun kuvassa myös esiintyi organisaatio tai sen toimijat. Ministeriön perustamista seuranneena ajanjaksona ainoa Kalevassa julkaistu tutkittavaa organisaatiota koskettava juttu oli kuvittamaton.

Mediakuva

Juttujen sävyt

Ministeriön perustamista edeltäneellä ajanjaksolla Keskipohjanmaassa julkaistuista jutuista suurin osa oli sävyltään neutraaleja. Jutuista yksi oli sävyltään myönteinen. Ministeriön perustamista seuranneella ajanjaksolla Keskipohjanmaassa julkaistuista jutuista kaksi oli sävyltään neutraaleja, yksi myönteinen ja yksi kielteinen. Kalevassa puolestaan ympäristöministeriön perustamista edeltäneellä ajanjaksolla julkaistuista jutuista kolme oli sävyltään neutraaleja, kaksi kielteisiä ja yksi myönteinen. Ministeriön perustamisen jälkeisellä ajalla julkaistu juttu oli sävyltään kielteinen.

Organisaation roolit

Keskipohjanmaassa sekä ennen että jälkeen ministeriön perustamisen painottui eniten organisaation rooleista asiantuntijan rooli. Ennen ministeriön perustamista organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa myös auktoriteettina, managerina ja osallistujana. Ministeriön perustamisen jälkeen organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa asiantuntijan roolin lisäksi myös auktoriteettina.

Kalevassa organisaatio näyttäytyi ministeriön perustamista edeltäneellä ajanjaksolla eniten osallistujana ja vasta toiseksi eniten asiantuntijana. Muita rooleja olivat auktoriteettia ja muu rooli. Ministeriön perustamisen jälkeisenä ajanjaksona julkaistussa jutussa organisaatio näyttäytyi altavastajana.

6.6.3. Organisaatio muuttuu vesipiiristä vesi- ja ympäristöpiiriksi

Organisaatio muuttumista vesipiiristä vesi- ja ympäristöpiiriksi on syytä pitää mielessä, että tutkimusaineistoni päättyy Kalevassa vuoden -86 loppupuolelle. Näin ollen tähän etappiin liittyvää tietoa ei ollut saatavissa Kalevasta.

Koko organisatorista muutosta ympäröineen ajanjakson aikana tutkittava organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa joko neutraaleissa tai myönteisissä rooleissa. Organisaatio näyttäytyi tuona aikana mm. meidän organisaationa ja vastuunkantajana. Kirjoitussävy oli kuitenkin hieman kielteisempi muutosta edeltäneen ajanjakson aikana.

Juttujen otsikot Keskipohjanmaassa ennen vesipiirin muuttumista vesi- ja ympäristöpiiriksi:

"Jokihelmisimpukkakanta vähenee. Simpukan lisääntyminen pysähtynyt Ähtävässä" (10.7.-86)

"Lestijokisuun tutkimukselle rahoittajat. Likaajat myös kustantavat" (19.8.-86)

"Joki odottaa maisemointia" (28.8.-86)

"Vesipiiristä vesi- ja ympäristöpiiri. Uudistus lisää työtä vaan ei resursseja" (31.9.-86)

"Kalkitseminen auttaisi Lestijoen kalakantaa" (9.10.-86)

Juttujen otsikot Keskipohjanmaassa muutoksen jälkeen:

"Talvi ei tapa rapuruttoa" (11.10.-86)

"Päättäjillä ei hajua vedenpuhdistamoista" (16.10.-86)

"Ympäristövaatimukset ajavat tarhat tiukalle" (5.11.-86)

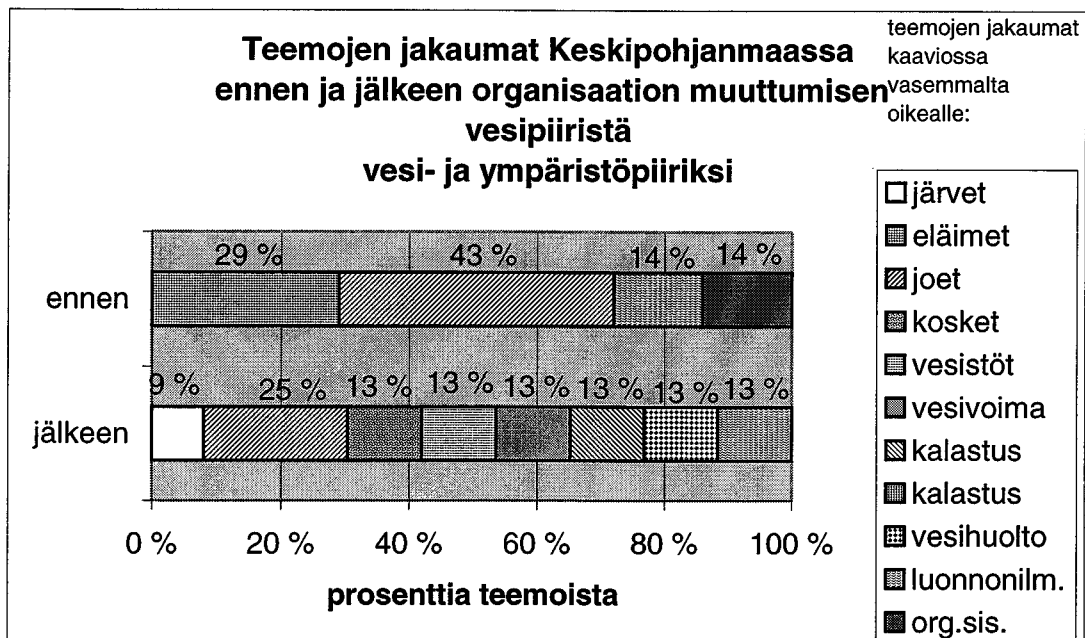
"Koskien kunnostus kohentaisi Lestijokea" (27.11.-86)

Julkisuuden volyymi ja teemat

Taulukko 55 osoittaa, että organisatorisen muutoksen tietämällä ei Keskipohjanmaassa tapahtunut määrällisesti merkittäviä muutoksia. Muutosta edeltäneenä aikana Keskipohjanmaassa julkaistiin viisi tutkittavaan organisaatioon liittyvää juttua. Muutosta edeltäneen kolme kuukauden ajanjakson aikana Keskipohjanmaassa julkaistiin ainoastaan yksi juttu, joka käsitteli puhtaasti organisaation muuttumista vesipiiristä vesi- ja ympäristöpiiriksi. Muutoksen jälkeen julkaistujen juttujen määrä putosi neljään.

Kuvio 68 osoittaa, että ennen muutosta Keskipohjanmaassa käsiteltiin teemoja eläimet, joet, luonnonilmiöt ja organisaatio. Eniten painottui teema joet. Muutoksen jälkeisenä ajanjaksona Keskipohjanmaassa kirjoitettiin organisaatioon liittyen teemoista joet, kosket, vesistöt, vesivoima, kalastus, vesihuolto ja luonnonilmiöt. Eniten myös muutoksen jälkeisenä aikana painottui teema joet.

KUVIO 68:

Maantieteellinen näkökulma

Sekä ennen että jälkeen organisatorisen muutoksen Keskipohjanmaassa julkaistuja jutuista kolme oli maantieteelliseltä näkökulmaltaan alueellisia, yksi oli paikallinen ja yksi yleinen.

Suhtautuva näkökulma

Organisaation muutosta edeltäneenä ajanjaksona Keskipohjanmaassa kirjoitettiin tutkittavaan organisaatioon liittyen poliittisesta, tutkimuksellisesta, ympäristö- ja muusta näkökulmasta. Hieman muita enemmän painottui tutkimuksellinen näkökulma. Muutoksen jälkeisenä ajanjaksona Keskipohjanmaassa kirjoitettiin taloudellisesta, poliittisesta ja muusta näkökulmasta.

Journalistiset tehokeinot

Otsikossa vai sen ulkopuolella?

Ennen ympäristöministeriön perustamista organisaation nimi esiintyi yhdessä jutussa Keskipohjanmaassa. Muutoksen jälkeisenä aikana nimi ei esiintynyt ainoassakaan jutussa.

Ennen muutosta Keskipohjanmaassa julkaistut jutut olivat otsikoiltaan 2-6 -palstaisia. Kaksipalstaisen otsikon juttuja oli kaksi ja muita kutakin yksi.

Muutoksen jälkeen otsikot olivat leveydeltään 3-4-palstaisia. Jutuista kolme oli otsikkokooltaan nelipalstaisia.

Kuvitus

Organisatorista muutosta edeltäneen ajanjakson aikana kolmessa julkaistuista jutuista ei ollut kuvaa ollenkaan. Yhden kuvallisen jutun kuvassa esiintyi organisaatio tai sen toimijoita. Muutoksen jälkeisenä aikana puolet Keskipohjanmaassa julkaistuista jutuista oli kuvittamattomia. Kahdessa kuvitetussakaan jutussa ei kuvissa esiintynyt organisaatiota tai sen toimijoita.

Mediakuva

Organisaation roolit

Muutosta edeltäneenä ajanjaksona organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa asiantuntijana, auktoriteettina ja meidän organisaationa. Muutoksen jälkeen organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa asiantuntijana, vastuunkantajana ja osallistujana.

Sävy

Muutosta edeltäneen ajanjakson aikana organisaatiota koskettavista jutuista neljä oli sävyiltään neutraaleja ja yksi kielteinen. Muutoksen jälkeisen ajanjakson aikana julkaistuista jutuista kolme oli neutraaleja ja yksi myönteinen.

6.6.4. Organisaatio muuttuu vesi- ja ympäristöpiiristä ympäristökeskukseksi

Kokkolan vesi- ja ympäristöpiirin muuttuminen ympäristökeskukseksi ei ollut itsestäänselvyys. Kun Kokkolan toimipisteestä päätettiin tehdä ympäristökeskus jatkettiin kuitenkin vielä pitkään pohdintaa siitä, mitkä alueet keskuksen alaisuuteen liitettäisiin.

Tarkasteltaessa organisaation saamaa julkisuutta ennen ja jälkeen muutoksen ilmenee, että organisaatioon liittyneet jutut uutisoitiin pääosin näyttävämmin muutoksen jälkeen kuin sitä ennen. Kielteisessä sävyssä organisaatiosta ei kirjoitettu ollenkaan koko valittuna ajanjaksona. Ennen muutosta organisaatioon liittyen kirjoitettiin eniten poliittisesta näkökulmasta ja muutoksen jälkeen painottui jälleen 1990-luvun kirjoittelulle tyypillinen ympäristönäkökulma. Sekä muutosta edeltäneenä että sitä seuranneena kolmen kuukauden ajanjakson aikana organisaatio näyttäytyi eniten Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa "meidän organisaation" roolissa.

Juttujen otsikot Keskipohjanmaassa ennen organisaation muuttumista ympäristökeskukseksi:

"Luodonjärven pengerryskäsittely. Wisaforestin mielestä ei enää korvattavaa" (29.11.-94)
"Yhdysjohto Kruunupyystä kevättalvella käyttöön. Luotoon vihdoin kunnan vettä" (28.1.-94)
"Parkkimajärven kunnostusta mietitään vielä" (19.2.-95)
"K-P:n ympäristökeskus kaksikielinen" (27.1.-95)
"Kokkola vai Vaasa? Ympäristökeskusten kuntajako viimehetkiin" (26.1.-95)
"Vettä parissa paikassa pelloilla. Ähtävänjoella on lieviä hyhydeongelmia" (31.1.-95)
"Keski-Pohjanmaan ympäristökeskuksella haastava lähtötilanne. Tehtäviä lisää, henkilöstöä vähemmän" (2.3.-95)

Juttujen otsikot Keskipohjanmaassa organisaation ympäristökeskukseksi muuttumisen jälkeen:

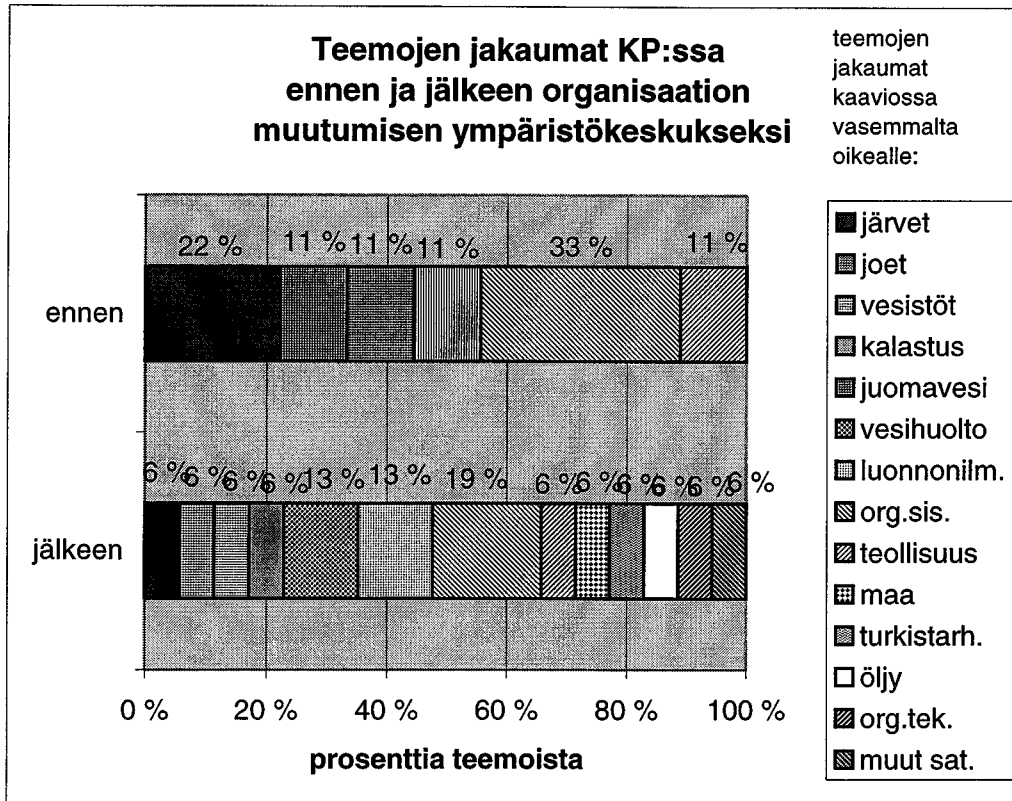
"Ympäristökeskuksen selvityksen mukaan dioksiinin merkitys sahojen maa-alueilla on aliarvioitu" (4.3.-95)
"Parkkimajärven kunnostukseen ei tule lupaa vesioikeudelta" (18.1.-95)
"Keihäs-Vihaslahden rehevöityminen monen tekijän summa. Kunta ei ota kontolleen alueen puhdistamista" (8.3.-95)
"Hjelt Kokkolaan, Hagstöm Vaasaan. Ympäristökeskuksen johtajavalinnoista ratkaisu" (24.3.-95)
"Ympäristöluvut työllistävät uutta keskusta" (30.3.-95)
"Yhdistys kunnostaa Heimsjön rantoja. Biopuhdistamon toiminta tehostuu vuosien mittaan" (31.3.-95)
"Tulvahuippu viikonvaihteessa. Tilanteen kehitys keleistä kiinni" (20.4.-95)
"K-P:n ympäristökeskukselta myös korjausavustuksia" (17.5.-95)
"Ympäristökeskus jakoi avustukset rakennussuojeluun" (1.6.-95)

Julkisuuden volyyymi ja teemat

Ympäristökeskukseksi muuttumista edeltäneenä ajanjaksona organisaatioon liittyen kirjoitettiin Keskipohjanmaassa seitsemän juttua. Muutoksen jälkeen juttuja julkaistiin Keskipohjanmaassa yhteensä yksitoista.

Kuvio 69 osoittaa, että teemojen kirjossa näkyy muutosta verrattaessa ajanjaksoja toinen toisiinsa. Ennen muutosta organisaatioon liittyen kirjoitettiin teemoista järvet, joet, juomavesi, luonnonilmiöt, organisaatio ja teollisuus. Eniten tuolloin painottui teema organisaatio. Muutoksen jälkeen teemojen kirjosta lähti pois teema juomavesi. Muutosta edeltäneenä ajanjaksonakin esillä olleiden teemojen lisäksi mukaan tulivat nyt myös seuraavat teemat: vesistöt, maa(perä), tekoaltaat, kalastus, turkistarhaus, öljy, organisaatio tekijänä ja muut satunnaiset aiheet. Eniten myös tuolloin painottui teema organisaatio. Toiseksi eniten painottui teema luonnonilmiöt.

KUVIO 69:

Maantieteellinen näkökulma

Suhteellisesti eniten painottui Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa sekä ennen että jälkeen muutoksen yleisestä linjasta poiketen paikallinen näkökulma. Toiseksi eniten painottui kumpanakin ajanjaksona alueellinen ja kolmanneksi eniten yleinen.

Suhtautuva näkökulma

Muutosta edeltäneen ajanjakson aikana Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa painottuivat taloudellinen, poliittinen, sosiaalinen, ympäristö- ja muu näkökulma. Eniten painottui poliittinen näkökulma. Muutoksen jälkeisen ajanjakson aikana Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa oli lähestymisnäkökulma taloudellinen, poliittinen, tutkimuksellinen, ympäristö- tai muu näkökulma. Eniten muutoksen jälkeisenä ajanjaksona painottui ympäristönäkökulma.

Journalistiset tehokeinot

Otsikossa vai sen ulkopuolella?

Ympäristökeskukseksi muuttumista edeltäneellä ajanjaksolla organisaation nimi esiintyi Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuista kolmessa. Organisatorisen muutoksen jälkeen organisaation nimi esiintyi Keskipohjanmaassa julkaistujen juttujen otsikoissa jutuista viidessä.

Otsikoiden palstaleveydet vaihtelivat Keskipohjanmaassa organisaatiota koskevat jutut sekä ennen että jälkeen muutoksen 2-6 palstan välillä. Suhteellisesti eniten ennen muutosta painottuivat kaksi- ja kolmipalstaiset otsikot. Muutoksen jälkeen painottuivat eniten viisipalstaiset otsikot.

Kuvitus

Muutosta edeltäneen ajanjakson aikana Keskipohjanmaassa julkaistuista jutuista suurin osa oli kuvittamattomia. Jutuista kahden kuvissa esiintyi organisaatio tai sen toimijat. Muutoksen jälkeisenä ajanjaksona Keskipohjanmaassa julkaistuista jutuista lähes puolet oli kuvittamattomia. Organisaatio esiintyi ainoastaan kahden jutun kuvissa.

Mediakuva

Juttujen sävyt

Sekä muutosta ennen että sen jälkeen Keskipohjanmaassa julkaistut jutut olivat sävyiltään joko neutraaleja tai myönteisiä. Sävyt painottuivat neutraaliin.

Organisaation roolit

Organisatorista muutosta edeltäneen ajanjakson aikana Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa painottuivat seuraavat roolit: asiantuntija, vastuunkantaja, meidän organisaatio ja muu rooli. Eniten painottui meidän organisaatio. Muutoksen jälkeisen ajanjakson aikana julkaistuissa jutuissa organisaatio näyttäytyi asiantuntijana, auktoriteettina, managerina, osallistujana ja meidän organisaationa. Myös muutoksen jälkeisellä ajanjaksolla meidän organisaatio –rooli painottui eniten.

6.6.5. Keski-Pohjanmaan ympäristökeskuksen toiminnot jaetaan uusille ympäristökeskuksille

Taistelu Keski-Pohjanmaan ympäristökeskuksen eloonjäämisestä rajautui pääosin valitun ajanjakson ulkopuolelle. Kamppailun jälkimainingit ovat kuitenkin luettavissa jutuista, jotka julkaistiin Keskipohjanmaassa ajanjakson 1-3 kuukautta ennen organisaation lakkauttamista. Organisaatioon liittyneet jutut uutisoitiin Keskipohjanmaassa ennen lakkauttamista pääosin hyvin näytävästi ja jutuista paistoi vielä selkeästi läpi maakuntalehden taustatuki.

Juttujen otsikot Keskipohjanmaassa organisaation lakkauttamista edeltäneen ajanjakson aikana:

”Kiista Lestijoesta putosi lähtökuoppiin” (25.11.-97)

”Keski-Pohjanmaan ympäristökeskukselta ”testamentti” seuraajilleen. Ympäristöohjelman valmis” (14.1.-98)

”Vartiolinna suojellaan lailla. Suojelu ei estä rakennuksen käyttöä teatterina” (15.1.-98)

”Voimalan käyttöhäiriö tyhjensi Perhonjoen. Kaloja kuoli pyydyksiin ja sumpuihin” (6.2.-98)

"Riittävätkö aika ja rahat? Konservaattori selvittämään Vartiolinnan vanhan värityksen" (15.1.-98)

"Kokkolan rakennus- ja ympäristölautakunnalta pyydetty selvitystä. PCB - kondensaattoreita pohjavesialueen rajalla?" (10.2.-98)

"Kaatopaikan ympärille 3,2 kilometrin pato. Ympäristökeskus vaatii ympäristöluvassa Outokumpu Zinciltä megaluokan rakennusprojektia" (12.2.-98)

"Zincin kaatopaikka eristetään ympäristöstä. Raskasmetallipäästöjen uskotaan vähenevän kymmenesosaan nykyisestä" (12.2.-98)

"Ympäristökeskus lopettaa maaliskuussa. Kokkolassa työntekijämäärä lähes ennallaan" (19.2.-98)

"Ympäristökeskuksen väki "vaasalaisiin" ja "oululaisiin". Yhteistyö jatkuu, väki jokseenkin hyvällä mielellä" (20.2.-98)

"Ympäristökeskusjako selkiyttää aluekehitystyötä. Laboratorioiden tilannetta selvitetään edelleen" (20.2.-98)

Juttujen otsikot organisaation lakkauttamisen jälkeen:

"Venereittejä Rahjaan. Kyläläisen olisivat halunneet toteuttaa hankkeen alkuperäisen suunnitelman mukaisena" (13.3.-98)

"Yli-Lestin bensavuodosta tulossa vastuukiista" (27.3.-98)

"Joissa ja järvissä normaalijäät" (27.3.-98)

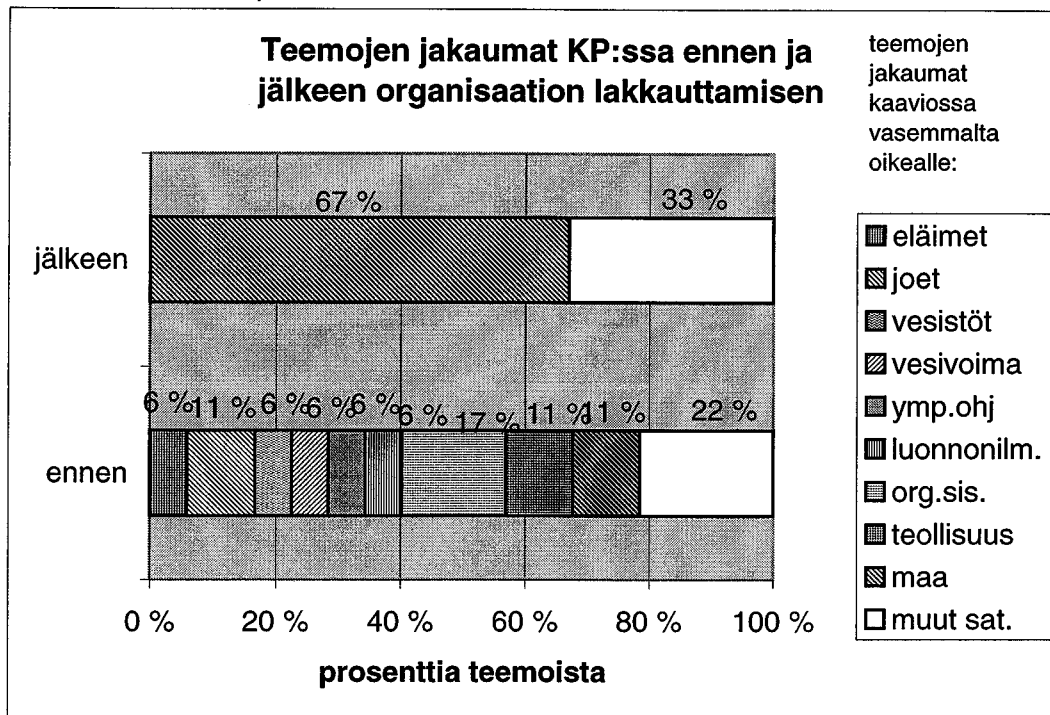
Julkisuuden volyyymi ja teemat

Tutkittava organisaatio sai julkisuutta Keskipohjanmaassa ympäristökeskuksen lakkauttamista edeltäneenä ajanjaksona yhteensä 11 jutun verran. Lakkauttamisen jälkeiseltä ajalta jutut keskittyivät organisaation lakkautuskuukauteen, maaliskuuhun. Yhteensä juttuja on tuolta ajalta neljä.

Organisaation tehtävien uudelleenjakamista edeltäneenä ajanjaksona organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa suhteellisesti eniten teemojen organisaatio ja muut satunnaiset aiheet yhteydessä. Tämä käy ilmi kuviosta 70. Muut aiheet, joista tuona aikana organisaatioon liittyen kirjoitettiin olivat eläimet, joet, vesivoima, ympäristöohjelmat ja teollisuus. Lakkauttamisen jälkeen Keskipohjanmaassa kirjoitettiin organisaatioon liittyen teemoista vesistöt, maa(perä), luonnonilmiöt ja muut satunnaiset aiheet.

KUVIO 70:

Maantieteellinen näkökulma

Organisaation lakkautusta edeltäneen ajanjakson aikana organisaatioon liittyneistä jutuista valtaosa oli maantieteelliseltä näkökulmaltaan paikallisia. Yleisen näkökulman juttuja ei tuona aikana julkaistu ollenkaan. Myös organisaation lakkautuksen jälkeen näkökulma oli eniten paikallinen, eikä yhdessäkään jutussa yleinen.

Suhtautuva näkökulma

Organisaation lakkauttamista edeltäneen ajanjakson aikana Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa painottuivat taloudellinen, poliittinen ja ympäristönäkökulma. Eniten painottui ympäristönäkökulma ja toiseksi eniten poliittinen. Organisaation lakkautumisen jälkeen jutuissa korostuivat poliittinen, sosiaalinen, ympäristö- ja muu näkökulma. Eniten painottuivat myös tuolloin ympäristönäkökulma ja poliittinen näkökulma.

Journalistiset tehokeinot

Otsikossa vai sen ulkopuolella?

Organisaation lakkauttamista edeltäneen ajanjakson aikana organisaation nimi esiintyi 27 prosentissa kaikista julkaistuista jutuista. Organisaation lakkauttamisen jälkeen organisaation nimi ei esiintynyt ainoassakaan organisaatioon liittyvässä jutussa.

Organisaation lakkauttamista edeltäneen ajanjakson aikana organisaatioon liittyvät jutut olivat Keskipohjanmaassa esillä pääosin hyvin näyttävästi,

sillä eniten käytetty otsikkokokoko oli tuolloin viisi palstaa. Kaiken kaikkiaan otsikkoleveydet vaihtelivat 2-7 palstan välillä. Organisaation lakkautuksen jälkeen uuteen organisaatioon liittyvien juttujen otsikot vaihtelivat 2-5 palstojen välillä. Lakkautusta edeltäneeseen ajanjaksoon verrattuna siis tuolloin ei organisaatiota uutisoitu lehden palstoilla yhtä näyttävästi kuin lakkautusta edeltäneen ajanjakson aikana.

Kuvitus

Organisaation lakkautusta edeltäneen ajanjakson aikana organisaatioon liittyneet jutut olivat enimmäkseen kuvitettuja. Juttuja, joiden kuvituksessa esiintyi organisaatio tai sen toimijat oli jutuista 27 prosenttia. Organisaation lakkautuksen jälkeen, uuteen organisaatioon liittyvistä jutuista puolet oli kuvittamattomia ja toisenkaan puolen kuvituksessa ei esiintynyt organisaatiota tai sen toimijoita.

Mediakuva

Sävy

Organisaation lakkautusta edeltäneenä ajanjaksona organisaatioon liittyvissä jutuissa painottui eniten neutraali sävy. Lisäksi organisaatioon liittyen kirjoitettiin sekä myönteisessä että kielteisessä sävyssä. Organisaation lakkauttamisen jälkeen sävy oli kaikissa jutuissa neutraali.

Organisaation roolit

Organisaation lakkautusta edeltäneen ajanjakson aikana organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa asiantuntijana, auktoriteettina, osallistujana, meidän organisaationa ja muussa roolissa. Eniten organisaatio näyttäytyi asiantuntijana. Kiivain taistelu organisaation hengissäsäilymisestä oli jo tuolloin ohi. Siten organisaatio alkoi taas näyttäytyä enemmän lehden palstoilla itselleen tyypillisessä, suhteellisen neutraalissa asiantuntijan roolissa. Organisaation lakkautuksen jälkeen uusi organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaan palstoilla ainoastaan asiantuntijan roolissa.

7. POHDINTAA

Tässä luvussa esittelen mm. tutkimuksen keskeisiä tuloksia sekä ympäristöhallinnon elämäkaaren profiilin tutkimuskysymyksiensä pohjalta saamieni tulosten avulla. Täsmällisen, koko tutkittavan ajanjakson ylle kaareutuvan elämäkaaren piirtäminen koko esimerkiksi Downsien (Suhonen 1994, 27-29) viisivaiheista mallia mukaillen on tämän aineiston pohjalta hankalaa. Organisaation elämäkaaren karkeat linjat esimerkiksi julkisuuden huippuineen ja pohjineen on kuitenkin mahdollista esittää.

7.1. Mediajulkisuuden ja mediakuvan muutokset Keskipohjanmaassa ja Kalevassa

Keskipohjanmaassa ja Kalevassa esiin tulleet organisaation mediakuva ei anna viitteitä siitä, että yleinen myönteinen suhtautuminen ympäristöasioihin olisi muuttanut myös ympäristöhallinnon kuvan myönteiseksi toimittajien mielissä. Organisaation mediakuva näyttäytyy koko tutkittavaa ajanjaksoa tarkasteltaessa pääosin neutraalina. Jokaisen vuosikymmenen aikana organisaatiosta on kirjoitettu sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa ylivoimaisesti eniten neutraalista näkökulmasta. Vastaavasti kaikkein eniten organisaatio on näyttäytynyt sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa neutraalissa, asiantuntijan roolissa. Mediakuva näyttäisi koko tutkittavaa ajanjaksoa tarkasteltaessa olleen kuitenkin enemmän kallellaan kielteiseen suuntaan, sillä kaikista organisaatiosta kirjoitettiin toiseksi eniten kielteisessä sävyssä. Tarkasteltaessa organisatorisia rooleja ilmenee, että Keskipohjanmaassa organisaation mediakuva kuitenkin kirkastui hivenen tultaessa 1980-luvulta 1990-luvulle. 1990-luvulla organisaatio ei näyttäytynyt enää yhtä paljon kielteisessä altavastajan roolissa kuin muina vuosikymmeninä.

Tarkasteltaessa journalistisia tehokeinoja organisaation mediajulkisuudessa, ilmenee, että julkisuus on päälinjoiltaan ollut näyttävämpää tutkittavan ajanjakson loppupuolella. Tämä antaa viitteitä siitä, että journalistit olisivat alkaneet nähdä ympäristöhallinnon ajamat asiat koko ajan merkittävämpinä. Journalistisissa tehokeinoissa ilmenevät muutokset näen kuitenkin enemmän osoituksena yleisestä kehityslinjasta, joka suosii visuaalisesti näyttävää uutisointia ja kirjoittelua.

Koko tutkittavana ajanjaksona kummassakin lehdessä esiintyi joitakin selkeitä julkisuuden määrällisiä huippuja. Keskipohjanmaassa huiput ajoittuvat vuosiin -79, -85, -87, -93 ja -97. Kalevassa huiput ajoittuvat vuosiin -79 ja -85. Tarkasteltaessa määrällisiä huippuja tarkemmin ilmenee, että miltei jokaisessa huipussa kirjoitteluun kirvoittanut teema on ollut joet tai järvet. Vuonna 1979 sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa tutkittavaan organisaatioon liittyen kirjoitettiin eniten teemoista joet ja järvet. Teemojen yhteydessä organisaatio esitettiin kummassakin lehdessä eniten asiantuntijana. Asiantuntija-roolin lisäksi organisaatio näyttäytyi kummassakin lehdessä myös vastuunkantajan, auktoriteetin, osallistujan ja altavastaajan rooleissa.

1970-luvun loppupuoli oli Keskipohjanmaalla kiivasta joki- ja vesivoimakeskustelun aikaa. 1970-luvun lopulla organisaatiota syytettiin Keskipohjanmaan palstoilla vesivoimaloihin liittyen esimerkiksi rapujen tappamisesta. Vuoteen 1979 ajoittuu tutkittavan organisaation julkisuuden toiseksi suurimmat määrälliset huiput sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa. Julkisuuden toinen määrällinen huippu ajoittui vuoteen 1985. Vuonna 1985 Keskipohjanmaassa kirjoitettiin organisaatioon liittyen teemoista järvet ja vesivoima. Kalevassa tuolloin kirjoitettiin ylivoimaisesti eniten teemasta joet. Vuosi 1985 näyttäytyy organisaation historiassa mediatekstejä tulkittaessa yhtenä organisaation mustimmista vuosista, sillä tuolloin organisaatioon liittyen kirjoitettiin sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa paljon, mutta organisaatio näyttäytyi jutuissa hyvin paljon negatiivisissa rooleissa. Vuonna -85 organisaatio näyttäytyi Keskipohjanmaassa järvi-teeman yhteydessä eniten asiantuntijana. Toiseksi eniten organisaatio esitettiin osallistujana eli organisaation edustajille ei annettu puheenvuoroa. Kolmanneksi eniten organisaatio esitettiin lehdessä altavastaajana. Vesivoima-teeman yhteydessä organisaatio esitettiin Keskipohjanmaassa eniten asiantuntijana, mutta yhtä paljon organisaatio esitettiin myös altavastaajana. Kalevassa organisaatio näyttäytyi vuonna -85 lehdessä eniten organisaation yhteydessä esillä olleen teeman joet yhteydessä eniten altavastaajana suhteessa muihin rooleihin.

Vuosi 1987 oli Keskipohjanmaassa yksi määrällisten huippujen vuosista. Tuolloin organisaatioon liittyen kirjoitettiin eniten teemoista joet, järvet ja luonnonilmiöt. Mediatekstien pohjalta tarkastellessa vuosi 1987 näyttäytyy erityisesti vuoteen -85 nähden melko myönteisen julkisuuden vuotena. Organisaatioon liittyen kirjoitettiin tuolloin paljon ja kaikkein vahvimmin

organisaatio tuli tuolloin jutuissa esiin asiantuntijana. Toisaalta järvi-teeman yhteydessä organisaatio näyttäytyi myös jonkin verran altavastajana, mutta myös auktoriteettina ja vastuunkantajana.

Koko organisaation elämänkaaren suurin määrällinen julkisuushuippu ajoittuu vuoteen 1997. Vaikkakin julkisuuden aihe eli organisaation toiminnan lakkauttaminen sellaisenaan oli organisaatiolle epämieluisa aihe, sai organisaatio teeman yhteydessä omassa maakuntalehdessään hyvin paljon myönteistä huomiota. Kaikkein eniten organisaatio esitettiin tuona aikana Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa "meidän organisaationa". Organisaation olemassaolo on ollut vaakalaudalla tämän tästäkin. Aina asian noustua esiin, oli juttujen pohjalta helppo havaita maakuntalehden nousseen organisaation tukijaksi. Organisaation lakkauttamista koskeneet, Keskipohjanmaassa julkaistut uutiset olivat toisinaan dramaattisia, toisinaan taas pullollaan empatiaa. Esimerkiksi vuonna 1992 Keskipohjanmaassa julkaistiin seuraavalla tavalla otsikoitu juttu:

(29) "Vesi- ja ympäristöpiiri taistelee olemassaolostaan" (KP, 19.12.-92)

Vuonna 1997 Keskipohjanmaa osallistui organisaation henkiinjäämistaihteluun paitsi dramaattisten juttujen avulla, myös empatiaa osoittaen. Tuolloin lehdessä kirjoitettiin organisaatiosta mm. seuraavaan tapaan:

(30) "... Rainio rauhoitteli epävarmuudessa elävää henkilöstöä..." (KP, 11.6.-97)

Kaikkein vahvimmin tutkimusaineistosta tulee ilmi Downsin (Suhonen 1994, 27) 1970-luvulla esittämä ajatus julkisuuden huomiosykleistä. Syklimallin pohjalta on vaikea jakaa koko tutkittavaa ajanjaksoa suuriin sykleihin. Yksittäisten aiheiden (issue) kohdalla elämänkaaria on kuitenkin nähtävissä. Koko organisaation julkiseen elämänkaareen mahtuu ajanjaksoja, joiden aikana organisaatioon liittyviä juttuja ei ole kummassakaan lehdessä julkaistu ollenkaan tai vain hyvin vähän. Toisina aikoina taas organisaatio on saanut huomattavan määrän julkisuutta. Tästä hyvänä esimerkkinä toimii Sanomalehti Keskipohjanmaa, jossa organisaation julkisuuskäyrä kääntyi vuonna 1978 nousuun ja nousu jatkui aina vuoden 1979 puolelle saakka. Julkisuuden suuren määrän selittäjänä oli tuolloin mm. kiivas järvi-, joki- ja voimalakeskustelu. Mediassa aihe siis puitiin hetkellisesti loppuun ja muut aiheet alkoivat taas pikkuhiljaa saada tutkittavaan organisaatioonkin liittyen palstatilaa Keskipohjanmaassa. Tullessa 1980-luvulle julkisuuden määrä romahti selkeästi. Joki- ja voimalakeskustelu ei kuitenkaan päättynyt tuohon, vaan teema oli Keskipohjanmaassa esillä tuon tuostakin aina 1990-luvulle saakka. 1990-luvulla joki-teema väistyi selkeästi taka-alalle ja uusia selkeitä julkisuuden huomiosyklejä syntyi erityisesti aiheista ympäristöohjelmat (Natura) ja tutkittavan organisaation lakkauttaminen.

Koko tutkimusjakson aikana tulvat oli sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa teema, joka muodosti organisaatiolle selkeitä julkisuuden

huomiosyklejä vuosittain. Miltei poikkeuksetta organisaation edustajat toimivat tulvaa edeltäneen ajanjakson aikana ikään kuin ennustajina. Ennustajina organisaation edustajat antoivat lausuntoja tulevasta tulvista ja niiden laajuudesta. Varsinaisten tulvien aikana organisaatio esiintyi erityisesti Keskipohjanmaassa usein lähes ”pelastavan enkelin” kaltaisena tahona, joka esimerkiksi jään räjäyttelyn avulla pyrki minimoimaan tulvatuhot. Tulvien jälkeen organisaation edustajat antoivat lausuntoja tulvatuhojen laajuuksista. Tulvien jälkeen saatettiin usein sekä Kalevassa että Keskipohjanmaassa spekuloida tulvatoimien tehokkuutta sekä tulvien ennaltaehkäisyä.

7.2. Mediajulkisuus suhteessa suomalaiseen julkiseen ympäristökeskusteluun

Verrattaessa organisaation saaman julkisuuden määrää sekä organisaation julkisuuteen nostaneiden teemojen näkökulmia muuhun julkiseen ympäristökeskusteluun Suomessa, ilmenee, että organisaation elämänkaari on kulkenut pääasiallisesti rintarinnan suomalaisen julkisen ympäristökeskustelun elämänkaaren kanssa. Organisaation suuren julkisuuden ajanjaksot ovat pääsääntöisesti olleet muutoksen hetkiä myös suomalaisessa ympäristökeskustelussa. Näin ollen tutkimukseni tulokset tukevat aiempia ympäristöaiheen julkisuutta käsitteleviä tutkimustuloksia. Tutkimus osoittaa, että ympäristöhallinnon mediajulkisuus on vahvasti sidoksissa paitsi organisaation omaan toimintaan, myös mediajulkisuuden yleisiin, vallalla oleviin tendensseihin. Tarkasteltaessa ympäristöaiheen julkisuutta sekä aktivisti- että mediarintamalla näyttää keskustelu kummallakin julkisuusareenalla olleen samansuuntaista. Tämä selittyy sillä, että perinteisestikin aktivistiliikkeet ovat olleet pohja, josta ympäristökeskustelu on ponnistanut muille julkisuusareenoille.

Aivan kuten muissakin suomalaisissa medioissa myös Keskipohjanmaassa ja Kalevassa 1970-luvun alussa vahvasti esillä olleiden ympäristöjuttujen määrä romahti vuoden 1974 aikaan. Julkisen ympäristökeskustelun seuraava piikki ajoittui 1970-luvun loppuun suomalaisissa ympäristöliikkeissä ja medioissa. Piikki näkyy selkeästi myös Keskipohjanmaassa ja Kalevassa. 1980-luvun alkupuolella ympäristöliikkeiden ja medioiden ympäristökeskustelu laantui. Ilmiö näkyi Keskipohjanmaassa ja Kalevassa mm. tutkittavaan organisaatioon liittyneen kirjoittelun vähentymisenä. 1980-luvun puolivälissä ympäristökeskustelu vilkastui jälleen ja julkisuuden määrällinen piikki näkyy myös Keskipohjanmaassa ja Kalevassa. Suomalainen julkinen ympäristökeskustelu oli hyvin aktiivista sekä ympäristöliikkeissä että medioissa 1980-luvun loppuun saakka. Tässä kohdin tutkittavaa organisaatiota koskeva kirjoittelu ei kuitenkaan seurannut yleisiä trendejä, vaan kirjoittelu oli 1980-luvun viimeisinä vuosina sekä Keskipohjanmaassa että Kalevassa erittäin vähäistä lukuun ottamatta vuoteen 1987 ajoittunutta julkisuuspiikkiä Keskipohjanmaassa. 1990-luvun alkupuolella julkinen

ympäristökeskustelu kääntyi Suomessa laskuun. 1990-luvun ensimmäisinä vuosina tutkittava organisaatio sai hyvin vähän palstatilaa Keskipohjanmaassa. Julkisuuden määrä kuitenkin kasvoi vuoden 1992 jälkeen. (ks. esim. Suhonen 1994, 84-85, Järvikoski 1991, 169, Väliverronen 1996, 49.)

Erityisesti Keskipohjanmaassa julkaistuissa jutuissa näkyi selkeästi yleinen journalistinen trendi, jonka mukaisesti vielä 70-luvulla julkisessa kirjoittelussa painottuivat taloudelliset aspektit. 1980-luvulla ympäristönäkökulma alkoi saada enemmän jalansijaa taloudelliselta näkökulmalta ja 90-luvulla tutkittavaan organisaatioon liittyviä asioita käsiteltiin jo huomattavan paljon ympäristönäkökulmasta. Keskipohjanmaassa ympäristönäkökulma oli esillä suhteellisesti enemmän kuin Kalevassa. Tätä tulosta tulkitessa on kuitenkin syytä huomioida, että Kalevan otos päättyy jo vuoteen -87. -80 -luvun Keskipohjanmaassa julkaisemissa jutuissa painottuu myös paljon poliittinen näkökulma.

Myös juttujen maantieteelliset näkökulmissa on nähtävissä samoja linjoja yleisen suomalaisen julkisen ympäristökeskustelun kanssa. Yleisesti keskustelun näkökulmat olivat vielä 1970-luvulla pääosin paikallisia tai alueellisia. 1990 -luvulla keskustelussa alkoivat esiintyä myös yleiset ja globaalit näkökulmat. Vastaava kehitys on nähtävissä Keskipohjanmaassa julkaistuissa, organisaatiota käsittelevissä jutuissa, joissa maantieteellinen näkökulma oli 1970 -luvulla joko paikallinen tai alueellinen. 1980- ja 90-luvuilla Keskipohjanmaassa esiintyi organisaatioon liittyneissä jutuissa jonkin verran myös yleistä näkökulmaa. Kaleva erosi Keskipohjanmaasta siinä suhteessa, että se julkaisi jo 1970-luvulla muutaman tutkittavaa organisaatiota koskeneen jutun, jonka maantieteellinen näkökulma oli yleinen. (Väliverronen 1996, 49.)

7.3. Organisaation mediajulkisuus suhteessa organisaation ulkoisiin ja sisäisiin muutoksiin

Julkisuuden huomiosykli tulevat erityisen selvästi esiin tarkasteltaessa organisaation ulkoisia ja sisäisiä muutoksia. Tarkasteltaessa valittuja organisaation sisäisiä tapahtumia ja kahta organisaation ulkoista tapahtumaa näyttää siltä, ettei tuloksia ole mahdollista tarkastella määrällisellä tasolla. Erot tapahtumaa edeltäneen ja sitä seuranneen ajanjakson välillä julkisuuden määrässä ovat olleet melko pieniä. Tarkasteltaessa sisältöä ilmenee kuitenkin joitakin eroja. Näyttäisi siltä, että organisaation ulkopuolisilla tapahtumilla ei välttämättä ole suoraa yhteyttä organisaation saamaan mediajulkisuuteen. Mikäli muutoksia mediajulkisuudessa ilmenee, on kuitenkin vaikea todentaa sen johtuvan ainoastaan kyseisestä tapahtumasta. Esimerkiksi Lappajärven kansanliikkeen ja Kojjärviliikkeen aktiviteettien aikoihin Keskipohjanmaassa

kirjoitettiin paljon esimerkiksi teemasta joet ympäristönäkökulmasta ja nimenomaan ympäristönsuojelullisesta näkökulmasta. Liikkeiden aktiviteeteilla on siis voinut olla vaikutusta ympäristönäkökulmien painottumiseen.

Organisaation sisällä tapahtuvat, koko maakuntaan vaikuttavat muutokset ovat selkeästi asioita, jotka heijastuvat organisaation maakuntalehdessä saamaan julkisuuteen. Organisatoriset, koko maakuntaan vaikuttavat muutokset ovat tutkittavalla aikavälillä vaikuttaneet organisaation saamaan julkisuuteen. Muutokset eivät valitulla kuuden kuukauden aikavälillä kuitenkaan olleet niinkään määrällisiä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö määrällisiä muutoksiakin olisi ollut. Näyttäisi siltä, että esimerkiksi organisaation oltua lakkautusuhan alla organisaatioon liittyen kirjoitettiin paljon. Kirjoituksista suurin osa ajoittui kuitenkin valitun kuuden kuukauden ajanjakson ulkopuolelle. Laadullisia muutoksia teksteistä on kuitenkin luettavissa. Regionalismi ja maakuntalehden tuki tulevat esiin erityisesti tarkasteltaessa juttuja, joissa puhutaan organisatorisista muutoksista. Kaikkia maakuntalehti Keskipohjanmaassa julkaistuja organisatorisia muutoksia käsitteleviä juttuja yhdistää näyttävyyys ja empaattisuus. Vuonna 1986 organisaatio muuttui vesipiiristä vesi- ja ympäristöpiiriksi. Tuolloin Keskipohjanmaassa julkaistiin juttu, jossa maakuntalehti osoitti tukeaan ja myötätuntoaan organisaatiolle.

(31) "Vesipiiristä vesi- ja ympäristöpiiri. Uudistus lisää työtä vaan ei resursseja." (30.9.-86)

Vuonna 1995 organisaatio kävi jälleen henkiinjäämiskamppailua. Ei ollut itsestäänselvyys, että Kokkola sai tuolloin pitää toimipisteensä. Vuoden 1995 kamppailussa Keskipohjanmaa antoi organisaatio taustatukea ja lisäksi maakuntalehden uutisoinnissa voi rivien välistä lukea kriittistä "me"- "muut" -vastakkainasettelua. (Orjala 1991, 31-32.) Ympäristökeskukseksi muuttuminen oli hyvin poliittinen kysymys ja siinä tuntuivat olevan vastakkain pohjalainen kansa ja Helsingin päättäjät. 27.1. Keskipohjanmaassa julkaistiin uutinen "*K-P:n ympäristökeskus kaksikielinen*". Uutisessa kritisoidaan selkeästi maakunnan ulkopuolella eläviä päättäjiä.

(32) " -- Sekaannus Keski-pohjanmaan ympäristökeskuksen kieliasian ympärillä johtuu ympäristöministeriön lakiluonnoksen omituisesta määritelmästä. Luonnoksen mukaan kaksikielisiä ympäristökeskuksia olisivat vain Lounais- ja Länsi-Suomen ympäristökeskukset. Ympäristöministeriö on kuitenkin ohittanut kaksikielisten kuntien toimintaa ohjaavan kielilain. Sen mukaan jokainen toimielin on ilman eri määräystä aina kaksikielinen, jos yhteisöön kuuluu yksikin kaksikielinen kunta. Keski-Pohjanmaan ympäristökeskuksen kunnista Kokkolan kaupunki on kaksikielinen ja se merkitsee automaattisesti myös samaa ympäristökeskuksen osalta. --" (KP, 27.1.-95)

Ympäristökeskuspäätökseen liittyen Keskipohjanmaassa julkaistiin mm. seuraava uutinen: "*Kokkola vai Vaasa? Ympäristökeskusten kuntajako viimehetkiin*". Jutussa voi rivien välistä lukea maakuntalehden osoittaneen

myötätuntoa mm. maakuntaa ja organisaatiota kohtaan, joissa jouduttiin elämään epävarmuuden vallassa.

(33) "—Keski-Pohjanmaan ympäristökeskukseen kuuluvien kuntien määrittäminen jää viimehetkiin. Alueelliset ympäristökeskukset perustetaan maaliskuun 1. päivänä. Ympäristökeskuksen rajat selviävät lopullisesti vasta helmikuussa.--" (KP, 26.1.-95)

Organisaation muututtua ympäristökeskukseksi maakuntalehti Keskipohjanmaa näyttäytyi lähes isällisenä tahona, joka lempeästi kannusti uutta organisaatiota eteenpäin.

(34) "Keski-Pohjanmaan ympäristökeskuksella haastava lähtötilanne. Tehtäviä lisää, henkilöstöä vähemmän. – Keskuksen vastuulle on siirtynyt melkoinen nippu lupa- ja valvontatehtäviä lääninhallitukselta, mutta resursseja työn hoitamiseen on luvassa vain entinen määrä, josta siitäkkin pitäisi pystyä muutaman vuoden sisällä tinkimään." (2.3.-95)

Keski-Pohjanmaan ympäristökeskuksen lakkauttamiseen itsenäisenä organisaationa liittyen maakuntalehti osoitti erityisen vahvaa taustatukea. Taustatuki ei kuitenkaan näy kovinkaan vahvasti valitun ajanjakson sisällä. Hyvinä esimerkkeinä valitsemani kuuden kuukauden ajanjakson ulkopuolelta, mutta jotka kuitenkin kuvaavat hyvin maakuntalehden osallisuutta suuressa taistelusta toimivat seuraavat juttujen otsikot.

(35) "Ympäristökeskuksen väki ihmettelee asemaansa. "Ministerien tiedottaminen luvalla sanoen alhaista"" (KP, 5.6.-97)

(36) "Haapajärvi puolustaa KP:n ympäristökeskusta" (5.8.-97)

(37) "Ylivieska säilyttäisi ympäristökeskuksen" (6.8.-97)

(38) "Kälviä säilyttäisi ympäristökeskuksen" (KP, 12.8.97)

(39) "Halsuakaan ei halua luopua ympäristökeskuksesta" (14.8.-97)

(40) "Toholammin kh vastustaa jakoa: Ympäristökeskuksen jatkettava toimintaansa" (14.8.-97)

(41) "Tehokas ja yksimielisesti tuettu ympäristökeskus lakkautetaan. "Pöyristyttävä esitys etenee"" (27.8.-97)

Kolme kuukautta ennen organisaation lakkauttamista organisaatiossa ja maakuntalehdessä oltiin jo selkeästi alettu alistua lakkautuspäätökseen. Taistelun jäljet ja katkeruus kuitenkin paistoivat kirjoittelusta miltei lakkauttamisen voimaanastumiseen saakka.

(42) "Keski-Pohjanmaan ympäristökeskukselta "testamentti" seuraajilleen Ympäristöohjelma pian valmis. – Lopullisessa muodossa ympäristöohjelma valmistuu helmikuun aikana, jolloin Keski-Pohjanmaan ympäristökeskus "jaetaan" vaasalaisiin ja oululaisiin.--" (KP, 14.1.-98)

Helmikuun loppupuolella julkaistu uutinen osoittaa viimeistään maakuntalehden alistuneen maakunnalliseen tappioon. Tunnelatautunut kirjoittelu sai väistyä taka-alalle faktapitoisen toteavan tyylin alta.

(43) " Ympäristökeskus lopettaa maaliskuussa. Kokkolan työntekijämäärä lähes ennallaan. – Keski-Pohjanmaan ympäristökeskuksen toiminta loppuu virallisesti runsaan viikon kuluttua 1. maaliskuuta. Keskipohjalaisten kuntien ympäristöasioita hoidetaan sen jälkeen hallinnollisesti joko Länsi-Suomen tai Pohjois-Suomen ympäristökeskuksista riippuen kumpaan lääniin kunta kuuluu. Käytännössä kuitenkin asiat hoituvat kuta kuinkin samojen ihmisten kanssa Kokkolasta kuin ennenkin.--" (KP, 19.2.-98)

7.4. Keskeisten tulosten pohdintaa

Ympäristöhallinnon mediajulkisuus näyttäisi syntyvän leikkauspisteessä, jossa kohtaavat toimittajien journalistiset kriteerit, toimittajien asenteet virkamiehiä kohtaan, ympäristökeskustelun yleiset tendenssit, sanomalehti alueellisena vaikuttajana sekä organisaation edustajien toiminta. Näin ollen mediajulkisuuteen näyttää heijastuvan samoja tekijöitä kuin alueellisen ympäristökeskuksen koko imagoon (Kiiskinen 2001, 92). Sanomalehtitekstien pohjalta tekemäni tulkinnat eivät anna tietoa ainoastaan tutkittavan organisaation mediajulkisuudesta. Tutkimustulokset kertovat myös siitä, millä tavoin maakuntalehdet monistakin syistä haluavat kirjoittaa ympäristöhallinnosta. Journalistisia käytäntöjä, regionalismia ja ympäristökirjoittelun yleisiä linjoja vasten tarkasteltuna organisaation mediajulkisuutta on helpompi ymmärtää.

Tutkimustuloksista noussut kielteiseen suuntaan kallistunut, neutraali mediakuva on hyvin samansuuntainen kuin Kiiskisen tutkimuksesta nousseet Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan ympäristökeskusten julkisuuskuvat. Ympäristökeskukset nähtiin Kiiskisen (2001, 143) tutkimuksen mukaan Järvi-Suomessa asuvien keskuudessa tuntemattomana, näkymättömänä ja etäisenä. Kiiskisen mukaan alueellisen ympäristökeskuksen imagon vaikuttavia tekijöitä ovat mm. ympäristökeskuksen johtajista ja muusta henkilöstöstä vallitsevat käsitykset. Itse laajentaisin ajatusta kattamaan myös yleisen suhtautumisen virkamiehiä kohtaan. Tutkimani ympäristöhallinnon mediakuva esittelee samalla siis myös virkamiehen ajankuvan. Virkamiehiä on perinteisesti pidetty mm. byrokraattisina ja jäykkinä (Kiiskinen 2001, 143). Tutkimustulokseni vahvistavat aiempia, kielteisiä virkamieskuvia. Erityisesti mediakuvasta puhuttaessa on syytä muistaa, että journalistit ymmärtävät median yhdeksi tehtäväksi on viranomaisten toiminnan valvomisen. Kenties "kriittinen valvontatehtävä" on omiaan ohjaamaan asennoitumista enemmän kielteiseen kuin myönteiseen suuntaan. Jotta toimittajat kykenisivät hoitamaan vakuuttavasti virkamiehen valvontatehtävänsä, he eivät oletettavastikaan kovin helposti maalaa ympäristöhallinnosta ruusuista kuvaa. Tämän väittämän puolesta puhuu

mm. se, että organisaatio sai tunnustukseksi hyvästä tiedottamisesta Tiedonjyvä -palkinnon. Hyvästä tiedottamisesta huolimatta organisaation mediakuva ei muuttunut myönteiseksi Keskipohjanmaassa, vaan säilyi erittäin neutraalina koko 1990-luvun ajan. Kielteisten organisaatiota käsittelevien juttujen osuus väheni tultaessa 1980-luvulta 1990-luvulle, mutta vastaavasti myönteisten juttujen osuus laski.

Verratessa organisaation saamaa julkisuutta Kalevassa ja Keskipohjanmaassa, on julkisuuden määrässä ja laadussa havaittavissa huomattavia eroja. Erot puhuvat selkeää kieltään. Tuloksia tulkitessa tulee selkeästi esiin Keskipohjanmaan rooli ilmestymisalueensa ja myös organisaation päävaikutusalueen omana maakuntalehtenä. Maakunnallinen regionalismi (Orjala 1991, 17,21) tuli Keskipohjanmaassa selkeästi esiin erityisesti aikoina, jolloin organisaation asema oli uhattuna. Kalevan jutuissa puolestaan näkyy selkeästi sivustatarkkailijan rooli verrattuna Keskipohjanmaan rooliin, jossa näkyy selkeä tapahtumien keskellä olo. Keskipohjanmaassa tutkittava organisaatio on saanut koko tutkittavan ajanjakson aikana huomattavasti enemmän julkisuutta kuin Kalevassa. Kalevassa organisaatioon liittyneet jutut ovat myös kautta linjan olleet mm. otsikkokooltaan pienempiä kuin Keskipohjanmaassa julkaistut. Kalevassa julkaistujen juttujen läpi paistaa myös levikkikilpailu: Kaleva halusi pitää asemansa Kalajokilaaksossa ja niinpä alueeseen liittyneistä asioista oli myös uutisoitava. Kaleva kuitenkin vähensi dramaattisesti organisaatioon liittyvien juttujen uutisointia vuoden 1986 jälkeen. Liekö lehti luopunut levikkikilpailustaan Kalajokilaaksossa.

Tutkimusaineiston pohjalta saadut tulokset erityisesti Keskipohjanmaan osalta osoittavat myös, että maakuntalehdet ovat ympäristöaiheista uutisoidessaan hankalan tilanteen edessä. Usein ympäristökeskustelussa ovat vastakkain ympäristönäkökulma ja elinkeinon harjoittamisen näkökulma. Ongelmallisen tilanteen edessä toimittajat ovat Keski-Pohjanmaalla olleet esimerkiksi uutisoidessaan 1970-luvun loppupuolella Koijärvi -liikkeen aktiviteeteista. Vastakkain ovat olleet maakunnallisesti tärkeä luonto ja maakunnallisesti tärkeä elinkeino, maanviljelys. Yhtä hämmäntävää lienee ollut Kalevan ja Keskipohjanmaan toimittajille kirjoittaa Pohjanmaan yhdestä pääelinkeinosta, turkistarhauksesta, johon liittyen ovat olleet vallalla luonnon- ja eläinsuojelulliset näkökulmat. Näin ollen voisi olettaa toimittajien suhtautumisen ympäristöviranomaisiakin kohtaan olevan ristiriitaista. Ristiriitainen tilanne saattaa houkuttaa toimittajia hylkäämään uutisoinnissa ääripäät ja keskittymään neutraaliin näkökulmaan.

Tutkimustulokset antavat laajan kuvan organisaation mediajulkisuuden kehityksestä. Historiaan suuntautuneena tutkimus antaa oppitunnin, jonka pohjalta ympäristöhallinto voi suunnitella kokonaisimagoaan. Tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi suunniteltaessa Länsi-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan julkisuusstrategioita. Tutkimus antaa viitteitä siitä, että

ympäristöhallinnon mediajulkisuus on paljolti sidoksissa tekijöihin, joihin organisaatiolla itsellään ei juurikaan ole mahdollisuuksia vaikuttaa. Toisaalta julkinen keskustelu on aina siinä mielessä avointa, että keskustelussa ei ole niin passiivisia osapuolia, ettei niiden kaikkien omalla olemassa ololla ja keskusteluun osallistumisella olisi mahdollista vaikuttaa keskustelun kulkuun. Ympäristöhallinnolla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta vaikuttaa esimerkiksi siihen, että toimittajat pureutuvat mielellään mm. konflikteihin ja dramaattisiin tapahtumiin. Ympäristöhallinto ei myöskään voine vaikuttaa siihen, että sanomalehtien tapaan uutisoida esimerkiksi maakunnallisesta instanssista, vaikuttaa sanomalehden alueellinen suuntautuneisuus. Valtakunnan osan lehdellä on erilainen tapa tuoda esiin levikkialueensa yhdellä, pienellä alueella sijaitsevan instanssin toimintaa verrattuna maakuntalehden tapaan.

Organisaation kokonaisimago ei välttämättä synny pelkän mediakuvan pohjalta. Niinpä organisaation tulisikin huolehtia siitä, että sen tiedotustoiminta on mahdollisimman avointa, oikea-aikaista jne. Lisäksi organisaation tulisi huolehtia palvelunsa tasosta, sillä hyvä palvelu saattaa muuttaa huonoakin mielikuvaa paremmaksi.

7.5. Tutkimuksen arviointia

Olen tutkimuksessani tavoitteideni mukaisesti onnistunut piirtämään tutkittavan organisaation mediajulkisuuden kehityksestä elinkaaren profiiliin, jossa näkyvät organisaation mediajulkisuuden karkeat linjat. Tutkimus esittelee myös organisaation mediakuvan kehittymistä sekä organisaation mediajulkisuuden kolmekymmenvuotisen taipaleen määrällisen kehityksen huippuja ja pohjia. Tutkimus asettaa organisaation mediajulkisuuden myös laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin pureutumalla suomalaisen julkisen ympäristökeskustelun kehitykseen sekä organisaation sisäisiin ja ulkoisiin muutoksiin.

Tutkimusaineiston hajanaisuus ja jonkinlainen epäjohdonmukaisuus ovat saattaneet vaikuttaa tutkimustulokseen jonkin verran. Aineisto oli valmiiksi kerätty ja niinpä en suoranaisesti päässyt vaikuttamaan siihen, mitä kaikkea tutkimukseeni sisällyttäisin. Tutkimuksellisenä valintana sanomalehti Kaleva ei ollut paras mahdollinen. Valinta tarjosi kyllä mahdollisuuden verrata maakuntalehden ja maan osan lehdeksi suuntautuneen sanomalehden välisiä eroja organisaatiota koskevassa mediajulkisuudessa. Kalevassa organisaatiota koskettaneita faktapohjaisia juttuja oli kuitenkin pääosin melko vähän ja joinakin vuosina jopa niin vähän, että niiden pohjalta oli lähes mahdotonta lukea organisaation mediakuvaa. Organisaation koko mediajulkisuutta tarkasteltaessa juttujen vähäinen määrä kuitenkin puhuu selkeää kieltään.

Itse sisällön erittelyn ongelmallisimmaksi muuttujaksi koin sävyn. Tutkimukseni tavoitteena olikin tuoda esiin organisaation saamaa julkisuutta

ja teksteistä nousevaa mediakuva. Pelkkien tekstien pohjalta oli suhteellisen vaivatonta tulkita esimerkiksi organisaation rooleja. Kaikista muuttujista sävy oli kaikkein hankalimmin tulkittavissa. Luokittelemieni kriteereidenkin pohjalta oli toisinaan hankala nähdä, mistä sävystä jutussa oli kyse. Sanomalehtien teksteissä ei aina sanota kaikkea ja jonkin asian sanomatta jättäminenkin on kannan otto sinänsä. En itse ole asunut organisaation vaikutusalueella ja siten olen ollut kykenemätön näkemään, mitä teksteistä kenties on jätetty sanomatta. Sisällön erittelyssä on tutkimusmenetelmänä omat rajoitteensa, joista yksi on tutkijan subjektiivisuus. On selvää, että oma kokemus-, näkemys- ja arvomaailmani ovat toimineet pohjana sisältöluokkien suunnittelussa ja arvioinnissa. Metodina sisällön erittely kuitenkin antoi mahdollisuuden hahmottaa ja kartoittaa suurta aineistomäärää. Sisällön erittely tiivistyy metodina mielestäni parhaiten tutkielmani alussa esiin tuomaan Pietilän toteamaan ”Teksteille ei ole olemassa oikeita tulkintoja, ainoastaan paremmin tai huonommin perusteltuja” (Väliverronen 1998, 36).

Hedelmällisiä jatkotutkimusaiheita tälle tutkimukselle voisivat olla mm. mediakuvan tutkiminen siten, että aineisto käsittäisi Keskipohjanmaassa ja Kalevassa julkaistut mielipidekirjoitukset. Mielipidekirjoitusten pohjalta syntyneitä organisaation mediakuva olisi kiinnostavaa verrata faktapohjaisten juttujen pohjalta nousseeseen mediakuvaan. Kiinnostavinta olisi kuitenkin tehdä vastaavanlainen sisällön erittely –tutkimus nykyisten Länsi-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskusten mediajulkisuudesta. Ympäristöhallinnon julkisuuskuvaa voisi myös tutkia yleisötutkimuksen avulla ja näin saatuja tuloksia voitaisiin verrata mediatekstien pohjalta nousseisiin mielikuviin.

LÄHDELUETTELO

Anderson, A. 1997. Media, culture and the environment. London: UCL Press Limited.

Cracknell, J. 1993. Issue arenas, pressure groups and environmental agendas. Teoksessa Hansen, A. The mass media and environmental issues. London: Leicester University Press, 3-21.

Dunwoody, S & Griffin, R.J. 1993. Journalistic strategies for reporting long-term environmental issues: a case study of three Superfund sites. Teoksessa Hansen, A. The mass media and environmental issues. London: Leicester University Press, 22-50.

Ensiendel, E & Coughlan, E. 1993. Teoksessa Hansen, A. The mass media and environmental issues. London: Leicester University Press, 134-150.

Etelä-Saimaa. 2001. Ympäristöprotestin uusi aalto lyö globalisaatiota. <http://www.esaimaa.fi/arkisto/vanhat/2001/06/27/teemat/sunnuntai/juttu2/sivu.html>, 13.11. 2001.

Fairclough, N. 1997. Miten media puhuu. Tampere: Vastapaino.

Haapalinna, H. 1998. Sanat ja teot –ympäristöviestinnän avaimet. Teoksessa Rinne, P & Linnanen, L. Ympäristöviestintä ja –raportointi. Helsinki: Elinkaari ry, 43-46.

Hansen, A., Cottle, S, Negrine, R & Newbold, C. 1998. Mass Communication Research Methods. London: Macmillan Press Ltd.

Haverinen, V. 1999. Matkailu on viestinnällä luotujen mielikuvien toteuttamista –casetutkimus matkailukohteiden profiloinnista. Teoksessa: Yrityskuvia – Kolme yhteisöviestinnän tutkimusta. Yhteisökuvan, palvelun laadun, markkinoinnin ja strategiavalintojen yhteyksistä. 10-65.

Hyvärinen, A. 2000. Ympäristöhallinnon julkisuuskuvia. Tekstintutkimus ympäristöhallinnon tiedotteista ja ympäristöhallintoa koskevista uutisista. Oulu: Oulun yliopisto. Suomenkielen pro gradu –työ.

Herlin, I. 1998. Sanat, teot ja ympäristö. Teoksessa: Rinne, P & Linnanen, L. (toim.)Ympäristöviestintä ja –raportointi. Helsinki: Elinkaari ry, 21-26.

Hirsjärvi, S, Remes, P & Sajavaara, P. 2000. Tutki ja kirjoita. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino Oy.

Hujanen, J. 2000. Journalismin maakunnallisuus. Alueellisuuden rakentuminen maakuntalehtien teksteissä ja tekijöiden puheessa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Ikävalko, E. 1996. Ylivoimapeli mediassa. Julkisuusmekanismit ja julkisuuden hallinta. Helsinki: Inforviestintä Oy.

Ikävalko, E. 1997. Teoksessa: Mielikuvien maailma. Miten mediajulkisuutta muokataan ja imagoja rakennetaan? Helsinki: Inforviestintä Oy, 167-303.

Ilmola, L. 1998. Vihreän viestintästrategian suunnittelu. Teoksessa: Rinne, P & Linnanen, L. (toim.) Ympäristöviestintä ja -raportointi. Helsinki: Elinkaari ry, 55-62.

Jokinen, P, Järvikoski, T, Pietarinen, J & Saarto, P. 1992. Ympäristönsuojelu ja yhteiskunta. Turku: Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus.

Järvelä, M. & Wilenius, M. 1996. Ilmastoriski ja ympäristöpolitiikka. Tampere: Gaudeamus.

Järvikoski, T. 1991. Ympäristöliike suomalaisessa politiikassa. Teoksessa I. Massa & R. Sairinen. Ympäristökysymys. Ympäristöuhkien haaste yhteiskunnalle. Helsinki: Oy Gaudeamus Ab, 162-180.

Karvonen, E. 1999. Elämää mielikuvayhteiskunnassa. Imago ja maine menestystekijöinä myöhäismodernissa maailmassa. Helsinki: Gaudeamus.

Kiiskinen, A-L. 2001. Ympäristöhallinto vastuullisen elämäntavan edistäjänä. Jyväskylä: Studies in education, psychology and social research 187. Jyväskylän yliopisto: Yliopistopaino.

Kivelä, P. 1998. Ympäristöviestintä on luottamuspääoman hankintaa. Teoksessa P. Rinne & L. Linnanen. Ympäristöviestintä ja -raportointi. Helsinki: Elinkaari ry, 35- 39.

Konttinen, E. 1999. Four waves of environmental protest. Teoksessa E. Konttinen, T. Litmanen, M. Nieminen & M. Ylönen. (toim.) All Shades of green -The environmentalization of Finnish Society. Jyväskylä: SoPhi, University of Jyväskylä, 20-35.

Lehtonen, J. 1998. Yhteisöt ja julkisuus. Mainonnasta yhteiskunnalliseen keskusteluun. Teoksessa: U. Kivikuru & R. Kunelius. (toim.) Näkökulmia uuden ajan ilmiöön. Viestinnän jäljillä. Juva: WSOY, 119-142.

Lehtonen, J. 11.4.2001 Esitelmä Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksen Journalismin etiikka -seminaarissa.

Linné, O. 1993. Professional practice and organization: environmental broadcasters and their sources. Teoksessa: A. Hansen. (toim.) The mass media and environmental issues. London: Leicester University Press, 69-80.

Orjala, J. 1991. Maakuntalehtien regionalismi. Pohjanmaan maakuntalehdet alueidensa yhtenäistäjinä ja puolustajina. Jyväskylän yliopisto. Journalistiikan pro gradu työ.

Peltola, S. 1999. Täydennyskoulutuskeskuksen yhteisökuva ja palvelun laatu. Teoksessa: Yrityskuvia –Kolme yhteisöviestinnän tutkimusta. Yhteisökuvan, palvelun laadun, markkinoinnin ja strategiavalintojen yhteyksistä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Pietilä, V. 1973. Sisällön erittely. Helsinki: Gaudeamus.

Purovirta, L. 2001. Viestintäprofessori kritisoi mediaa. Keskisuomalainen. 24.11.2001.

Rajaniemi, H. 2000. Suomen metsäteollisuus ja ympäristökeskustelu –Case Stora Enso Oyj Imatran tehtaat. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Yhteisöviestinnän pro gradu –työ.

Rantanen, T. 1998 Ympäristöaihe mediassa. 83-96. Teoksessa: P, Rinne & L. Linnanen. (toim.) Ympäristöviestintä ja –raportointi. Helsinki: Elinkaari ry.

Suhonen, P. 1994. Mediat, me ja ympäristö. Helsinki: Hanki ja Jää.

Uimonen, R. 1997. Teoksessa: Mielikuvien maailma. Miten mediajulkisuutta muokataan ja imagoja rakennetaan? Helsinki: Inforviestintä. 11-162.

Tokola, P., Nikkarikoski, H., Laukkanen, E. & Saukko, U. Henkilökohtainen tiedonanto. 31.5.2001.

Vos, M.F. 1996. The corporate image concept. A strategic approach. 2. painos. Haag: ACC Ede.

Väliverronen, E. Tiede ja ympäristöongelmat julkisuudessa. 1994. Tampere: Tampereen yliopisto. Sarja A83/1994.

Väliverronen, E. 1996. Ympäristöuhkan anatomia. Tiede, mediat ja metsän sairaskertomus. Jyväskylä: Gummerus.

Väliverronen, E. 1998. 13-37. Teoksessa: A. Kantola, I. Moring & E. Väliverronen. Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan. Jyväskylä: Gummerus.

Wartick, S, L. 2000. The relationship between intense media exposure and Change In corporate reputation. <http://ehostvgw12.epnet.com/delivery.asp?deliveryoption=citation+wit+formatted+full+text&estimate=&reload=&delivery=print&deltab=article&resultsetld=r00000002&booleanterm=>, 29.11.2001.